

ԱՐԴՅՈ՞Ք ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐՅԱԼ ԱԼԼԱՅԸ ՄԵԿԸ, ԹԵ ԵՐԵՔՆ Է

[Հայերեն - Armenian – أرمني]

Հեղ. Դոկ. Մուկեթիհի Իբն Մահմուդ Ասսաքքար

Թարգմանությունը:

EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER (EIRC)

& Աննա Ռ. Հակոբ
Ստուգող հանձնաժողով:
Աբու Առամ

الله جل جلاله، واحد أم ثلاثة؟

د. منقذ بن محمود السقار

ترجمة:

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

& أنا ر. يعقوب

مراجعة: أبو آرام

ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջին հերթին, փառք ու երախտագիտություն լինի Ալլահին, Ամենաբարձրյալ Աստծուն: Մեծ պատվով, ես ներկայացնում եմ այս համեստ աշխատանքը իմ ընթերցողին, հուսալով, որ Ամենաբարձրյալ Աստվածը կօգնի նրան ընկալել և ընդունել նրանց շարքերը, ովքեր տեղյակ են ճշմարտությանը և ում Նա ուղղորդել է:

Հետևելով մարգարե Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) ավանդույթին, ես ցանկանում եմ հայտնել իմ երախտագիտությունը նրանց, ովքեր առաջարկել են իրենց օգնությունը, աշխատանքին և իմ հաջողության ավարտի գործընթացին, իրենց աղոթքները ուղղելով Ամենաբարձրյալին:

Ես ցանկություն ունեմ իմ երախտագիտությունը հայտնել իմ առաքինի ծնողներին, ովքեր մեծ շնորհ են պարգևել ինձ շարունակաբար խրախուսելով և աջակցելով: Ես նույնպես իմ երախտագիտությունն եմ հայտնում իմ հավատարիմ կնոջը, աշխատանքի ավարտի ընթացքում իր շարունակական աջակցության և իմ կողքին լինելու համար:

Ես նույնպես սրտանց իմ երախտագիտությունն եմ հայտնում թարգմանիչների թիմին, Պր. Մահմուդ Սալահին, Պր. Ալի Քասիմին, ովքեր մեծ դեր են խաղացել անգլիախոս ընթերցողի գրքի տարածման հարցում:

Վերջապես, ես իմ երախտագիտությունն եմ հայտնում Դուկ Ջոն Էլսին, ով մեծ հաճույքով կատարել է վերջնական սրբագրությունը: Լինելով այլ հավատքի, Նա կատարել է դա, քանի որ փնտրում է ճշմարտությունը և հետևում է ուսումնասիրությունների և քննարկումների գիտական մեթոդներին:

Ես նույնպես իմ երախտագիտությունն եմ հայտնում իմ բոլոր եղբայրներին, ընկերներին և գործընկերներին, ովքեր որևէ դեր են ունեցել գրքի ավարտի հարցում:

Դոկ. Մուհեթի Իբն Մահմուդ Ասսաքքար

mongiz@maktoob.com

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

(Ասա. Նա Ալլահին է, Մեկը և Միակը, Ալլահը, Հավերժ, Կատարյալ, Նա չի ծնում, ոչ էլ ծնվում է և ոչինչ նման չէ Նրան): (Սուրբ Դուրան 112:1-4)

(Քրիստոսը, Մարիամի որդին, ոչ ավելին, քան առաքյալ, շատերը առաքյալներ են, ովքեր նախորդել են նրան: Նրա մայրը, ճշմարտության կին էր: Նրանք երկուսն էլ սնվել են: Տեսեք, թե ինչպես է Ալլահը իր նշանները պարզաբանում նրանց, սակայն տեսեք, թե ինչպես են նրանք ստում ճշմարտությունը): (Սուրբ Դուրան 5:75)

(Նա ոչ ավելին էր, քան ծառա. Մենք շնորհում ենք Մեր երախտագիտությունը նրան և Մենք նրան դարձրել ենք օրինակ իսրայելի Չավակներին): (Սուրբ Դուրան 43:59)

(Նրանք ասում են. «Ալլահը, Ամենաողորմածը, ծնել է որդի»: Իրոք, դուք առաջ եք բերում մի բան, որը հրեշավոր է: Ըստ այդ, երկինքները պատրաստ են այրվել, երկիրը պատռվել և լեռները ընկնել ավերակների: Որ նրանք պետք է որդի վերագրեն Ամենաողորմած Ալլահին: Քանի որ չի համապատասխանում Ամենաբարձյալ Ալլահի մեծությանը, որ Նա որդի ծնի: Երկինքների և երկրի արարածներից բոլորը պետք է գան առ Ամենաողորմած Ալլահը որպես ծառա: Նա նրանցից, բոլորից չի պահանջում հաշիվ և հաշվառում է նրանց բոլորին ճշգրտորեն: Եվ նրանցից բոլորը Դատաստանի Օրը միայնակ կգան Նրա մոտ): (Սուրբ Դուրան 19:88-95)

Այս առաքիլի տարբերակները ամփոփում են Մահմեդական հայեցակարգը, հավատքը և համոզմունքը Ալլահին¹ Ամենաբարձրային², Մեկին և Միակին և Նրա մարգարե Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն)³: Նա առաքիլի մարգարե և մեծ առաքյալ է, ում Ամենաբարձրյալ Ալլահը ուղարկել է հայտնել

¹ Մահմեդականները սովորություն ունեն կիրառել «Ալլահ» անունը, որը հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Աստծո գեղեցիկ անուններից մեկը, որն էլ փոխարինում է անգլերեն «Աստված» բառին: «Ալլահ» խոսքը անարատ և եզակի է ի տարբերություն անգլերեն «Աստված» բառի, որն էլ կարելի է կիրառել տարբեր ձևերով: Եթե մենք ավելացնում ենք «ներ» մասնիկը «Աստված» բառին, այն դառնում է «Աստվածներ», որն էլ հեզնակի թիվն է: Ալլահը եզակի թիվ է, գոյություն չունի ոչ մի հոգնակի թիվ: Եթե մենք ավելացնենք «ուհի» մասնիկը «Աստված» բառին, այն դառնում է «Աստվածուհի» որն էլ իզական աստված է: Գոյություն չունի ոչ արական, ոչ էլ իգական Ալլահ: Մեծ Կրոնների Աստծո գաղափարը» Դոկ. 2աքիր Աբդուլ Քարիմ էջ.18

² Մահմեդականները առանց փառաբանության չեն նշում, Ալլահի անունը: Ամենաբարձրյալ խոսքը համապատասխանում է արաբերեն «Սուբհանահու Ուաթաալա» խոսքերին, որն էլ նշանակում է «Փառք Նրան, Նա վեր է ամենից» Սուրբ Դուրան 17:43 Այս երկու բառերի անգլերեն իմաստը «Սուրբ Դուրանի» իմաստներից է, որը հեղինակել է Աբդուլլահ Յուսուֆ Ալի: Ուստի, այս գրքի մեջ ես կիրառում եմ «Ալլահ Ամենաբարձրյալ» խոսքը, երբ վերաբերվում է Ամենաբարձրյալ Աստծուն, բացառությամբ մեջբերումների և մեկնաբանությունների:

³ Մահմեդականները չեն նշում Մարգարեի անունը առանց պատվելու Նրան իրենց աղոթքների և խնդրանքների մեջ: Խ.Ա.Ո.Ն հապավումը նշանակում է Խաղաղություն Աստծո Օրինանքը Նրան, որը նշում են մարգարեին և երբ նշում են Կուլս Մարիամին: Իսկ (Խ.Ա.Ո.Ն) հակասում է Խաղաղություն լինի Նրանց խոսքերին, երբ նշում են ավելի քան մեկ մարգարեի:

միաստվածությունը և աջակցել է նրան նշաններով և ուղղորդությամբ:

Միաստվածությունը, որը կրել է Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) մարդկությանը, հանդիսանում է նրան նախորդող բոլոր մարգարեներին (Խ.Ա.Ո.Ն) հավատքը և համոզմունքը:
«Մենք չենք ուղարկել ձեզ նախորդող որևէ առաքյալ, առանց ԻՄ այս հայտնության, որ գոյությունն չունի ոչ մի աստված բացառությամբ Ինձ, ուստի երկրպագեք և ծառայեք Ինձ:» (Սուրբ Ղուրան 21:25)

Ամեն դեպքում, Քրիստոնյաները հակադրվում են Մահեմդականներին, քանի որ նրանք հավատք են ընծայում, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) Ամենաբարձրյալ Ալլահի Որդին է, իսկ ոմանք էլ հավատք են ընծայում, որ նա ինքը, Ամենաբարձրյալ Ալլահն է: Նրանք նույնպես հավատք են ընծայում, որ Նա, Ամենաբարձրյալ Ալլահը, իջել է երկնքից, մարմնավորված, ում ապտակել, տանջել և խաչել են, մարդկության մեղքի քավության համար, որը նրանք ծառանգել են իրենց հայր Ադամից:

Հարց է ծագում, թե որտեղի՞ց է բխել այս համոզմունքը և արդյո՞ք իրենց գրքերի մեջ առկա է որևէ վկայություն, որը աջակցում են այս գաղափարին: **(Ասա «Բերեք ձեր համոզիչ ապացույցը»):** (Սուրբ Ղուրան 21:24)

Իմ շարքի երրորդ հատվածի մեջ, հաշվի առնելով խնդրի կարևորությունը և լրջությունը, ես առաջադրում եմ կարևոր մի հարցը, թե արդյո՞ք Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Աստծո մարգարեն և արդյո՞ք Ամենաբարձրյալ Ալլահը մեկն է, թե երեքը:

Հարցերին պատասխանելու նպատակով ես կփորձեմ ուսումնասիրել և հետազոտել Սուրբ Աստվածաշունչը, Հին և Նոր Կտակարանները, որոնց ուղղորդում են հոգևորականների և արևմտյան մտածողների փաստարկները:

Օվ, Ալլահ, ցույց տուր և առաջնորդիր մեզ առ ճշմարտություն, իրոք, դու ճշմարիտ ուղղու ես տանում նրան, ում ցանկանում ես:

Դոկ. Մուևքիդի Իբն Մահմուդ Ասսաքքար

Մեքքա, Սաուդյան Արաբիա/ Ռաբիի Աուալ, 1424 (Լուսնային օրացույց)

ՀԻՍՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՍԸ ԸՍՏ ՄԱՅՄԵԴԱԿԱՆ ՀԱՎԱՏՔԻ

Ընդհանուր առմամբ Մահմեդականների Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) վերաբերվող հավատքը այն է, որ Նա հանդիսանում է պատվելի և առաքինի Մարիամի որդին, Նա ծնվել է հրաշագործ կերպով, առանց տղամարդու միջամտության: Ամենաբարձրյալ Ալլահը Նրան ուղարկել է Իսրայելի Չավակներին որպես մարգարե և առաքյալ, որպեսզի հայտարարի միաստվածություն և մարգարեացնի վերջին մարգարեի գալուստը: Ամենաբարձրյալ Ալլահը Նան աջակցում է Նրան հզոր հրաշքներով: Մարտահրավեր նետելով Հրեաներին, ովքեր, ըստ իրենց սովորության սպանել են մարգարեներին, ցանկություն ունեին սպանել Նրան, Նա շարունակեց իր առաքելությունը և Ամենաբարձրյալ Ալլահը փրկեց **Նրան** իրենց չար դավադրությունից և Նրան բարձրացրեց երկինքներ:

Նույնպես, Մահմեդականները հավատք են ընծայում, որ մինչ Դատաստանի Օրը Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) կվերադառնա, կոչելով բոլորին երկրպագել Ամենաբարձրյալ Ալլահին, Մեկին և միակին, հետևել Նրա կանոնադրությանը և օրենքին, կոտրելով խաչը և բարձրացնելով միաստվածության դրոշը:

Հավատքի պարզաբանության և լրացուցիչ լուսաբանության համար, մենք կվերանայենք Սուրբ Ղուրանի տարբերակները, որը Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) մասին բացահայտեց Ամենաբարձրյալ Ալլահը:

Սուրբ Ղուրանը նշում է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը պատվել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) դարձնելով Նրան անարատ Կույս Մարիամի որդին, ում Ամենաբարձրյալ Ալլահը վեր է դասել բոլոր ազգերի կանանցից: **«Ահա, հրեշտակները ասացին. «Օվ Մարիամ, Ալլահը ընտրել է քեզ և դարձրել անարատ, վեր է դասել բոլոր ազգերի կանանցից»»:** (Սուրբ Ղուրան 3:42)

Այն նույնպես նշում է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը պատվել է նրան շնորհներով. **«Մեծ շնորհով նրա Տերը ընդունեց նրան. Նա նրան մեծացրեց անարատության և գեղեցկության մեջ. Նա գտնվում էր Չաքարիայի հոգացության ներքո: Յուրաքանչյուր անգամ, երբ Նա մտնում էր նրա մենխուլը տեսնելու նրան, Նա գտնում է նրա պաշարը: Նա ասում է. «Օվ Մարիամ, Որտեղի՞ց է քեզ այս ամենը»: Նա պատասխանում է. «Ալլահից, քանի որ Ալլահը մատակարարում է պաշար նրան, ում Նա է ցանկանում առանց սահմանների»»** (Սուրբ Ղուրան 3:37), Չաքարիան որդեգրեց նրան այն բանից հետո, երբ մայրը ուխտեց իր զավակին նվիրել Ամենաբարձրյալ Ալլահին և որ Նա պատվիրեց նրան երկրպագել Նրան: **«Օվ Մարիամ, երկրպագիր քո Տիրոջը հավատարմորեն. Տարածվիր և խոնարհվիր աղոթքի մեջ նրանց հետ, ովքեր խոնարհվում են»:** (Սուրբ Ղուրան 3:43)

Մարիամը (Խ.Ա.Ո.Ն) հղիացավ, երբ Ամենաբարձրյալ Ալլահը հրեշտակի միջոցով ավետեց նրան և անվանեց նրան: **«Ահա, հրեշտակները ասացին. «Օվ Մարիամ, Ալլահը ավետիս է տալիս քեզ իր խոսքը, նրա անունը կլինի Հիսուս Զրիստոս, Մարիամի որդի, պատվավոր տեղը կունենա այս աշխարհում և Հետագա և կլինի Ալլահի մերձավորներից»»:** (Սուրբ Ղուրան 3:45)

Տարբերակները հայտարարում են, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը արարեց գալիք զավակին, Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) իր խոսքը, առանց մարդկային միջամտության: Նա արարեց նրան առանց հոր, սակայն այդ նրան չի դարձնում աստվածային, քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը անսովոր եղանակով արարեց նաև Ադամին: **«Ալլահի առջև Ադամը նմանվում է Հիսուսին: Նա արարեց նրան հողից և այնուհետ ասաց նրան. «Եղիր»: Եվ Նա եղավ»:** (Սուրբ Ղուրան 3:59) Ամենաբարձրյալ Ալլահը արարեց երկուսին էլ, Հիսուսին և Ադամին «Եղիր» խոսքով:

Սուրբ Ղուրանը նույնպես նշում է այս սուրբ մանուկի ծնունդը, որպես առաջին հրաշք, ով (Խ.Ա.Ռ.Ն.) առանց հոր է: **«Եվ, Մենք դարձրել ենք Մարիամի որդուն և Նրա մորը որպես Նշան»:** (Սուրբ Ղուրան 23:50) այնուհետ Ամենաբարձրյալ Ալլահը ստիպեց Նրան խոսել օրորոցի մեջ, որպեսզի հերքի իր մորը, անարատ կույսին ուղղված Յրեաների չար մեղադրանքը:

«Նրանք ասում են. «Ինչպե՞ս ենք մենք կարող խոսել մեկի հետ, ով օրորոցի մանուկ է»: Նա ասում է, ես իրոք, Ալլահի ծառան եմ: Նա ինձ տվել է հայտնություն և դարձրել է ինձ մարգարե և Նա օրհնել է ինձ, որտեղ էլ որ ես լինեմ և պատվիրել է ինձ աղոթք և բարեգործություն իմ կյանքի ընթացքում: Նա ինձ դարձրել է բարի իմ մոր նկատմամբ և ոչ թե ամբարտավան կամ թշվառ, այսպիսով խաղաղություն լինի ինձ այն օրը, երբ ես ծնվել եմ և այն օրը, երբ ես կկնքեմ իմ մահկանացուն, և այն օրը երբ ես կհամբարձվեմ կրկին կյանք»: (Սուրբ Ղուրան 19:28-33)

«Նա պետք է խոսի մարդկանց հետ մանուկ և չափահաս հասակում: Եվ նա պետք է լինի առաքինիների մեջ»: (Սուրբ Ղուրան 3:46)

Երբ նա (Խ.Ա.Ռ.Ն.) դարձավ չափահաս, Ամենաբարձրյալ Ալլահը նախորդ շատ մարգարաների պես ուղարկեց Նրան: **«Եվ նրանց հետքերով Մենք ուղարկեցինք Հիսուսին, Մարիամի որդուն»:** (Սուրբ Ղուրան 5:46)

Նրա ուղերձը պետք է լրացներ Մովսեսի (Խ.Ա.Ռ.Ն.) ուղերձը: **«Ես եկել եմ ձեզ մոտ, որպեսզի հաստատեմ Օրենքը, որը նախորդում է ինձ: Եվ դարձնեմ թույլատրելի այն մի հատվածը, որը մինչ այդ արգելվում էր»:** (Սուրբ Ղուրան 3:50), ուստի Ամենաբարձրյալ Ալլահը տվեց Նրան Թորայի գիտությունը. **«Ահա, ես ուսուցանեցի քեզ Գիրքը և Իմաստությունը, Օրենքը և Ավետարանը»:** (Սուրբ Ղուրան 5:110) և Նա հայտնեց Ավետարանը Նրան(Խ.Ա.Ռ.Ն.): **«Մենք ուղարկեցինք Նրան**

Ավետարան. այնտեղ էր լույսը և ուղղարդությունը»:
(Սուրբ Ղուրան 5:46)

Ամենաբարձրյալ Ալլահը աջակցել է Ռիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) հրաշքներով և տվել է շատ նշաններ, որպեսզի բավարար լինի իր ժողովրդին համոզել հավատք ընծայել նրան: **«Ահա, դու պատրաստում ես կավից, ինչպես որ կար թռչունի կերպար, Իմ թուլյատվությամբ և դու փչում ես և այն դառնում է թռչուն Իմ թուլյատվությամբ և դու բժշկում ես կույրին և բորոտին Իմ թուլյատվությամբ: Եվ ահա, դու համբարծում ես հանգուցյալին Իմ թուլյատվությամբ»:** (Սուրբ Ղուրան 5:110)

Ավելին, որպես աջակցություն, Ամենաբարձրյալ Ալլահը նրան տվել է անտեսանելիի գիտելիքը. **«Ես հայտնում եմ ձեզ, թե ինչով եք դուք սնվում և ինչ եք դուք ամբարում ձեր տները: Իրոք, Նշան է ձեզ համար, եթե դուք հավատք եք ընծայում»:** (Սուրբ Ղուրան 3:49) և աջակցեց նրան Սուրբ Յոգով, Գաբրիել հրեշտակով (Խ.Ա.Ո.Ն): **«Մենք տվեցինք Ռիսուսին, Մարիամի Որդուն Պարզ Նշաններ և ամրացրինք նրան Սուրբ Յոգով»:** (Սուրբ Ղուրան 2:87)

Սուրբ Ղուրանը ցույց է տալիս որ Ռիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում էր միայն Իսրայելի Չավակների համար. **«Եվ նշանակում է նրան առաքյալ Իսրայելի Չավակներին, իր ուղերձի հետ»** (Սուրբ Ղուրան 3:49) և նա տալիս է ուղերձը նրանց: **«Եվ հիշեք Ռիսուսը, Մարիամի որդին ասաց. «Օվ Իսրայելի Չավակներ, ես Ալլահի առաքյալն եմ, ում ուղարկել են ձեզ, հաստատելու Օրենքը, որը նախորդել է ինձ և ավետելու ձեզ ինձ հաջորդող Մարգարեի մասին, ում անունը կլինի Ահմեդ»:** (Սուրբ Ղուրան 61:6)

Սուրբ Ղուրանը հայտնում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի զգուշացումը ընդդեմ Ռիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) չափազանցման և ծայրահեղացման: **«Օվ Գրքի Մարդիկ, Մի չափազանցեք ձեր կրոնի մեջ, Մի ասեք Ալլահից**

ոչինչ, բացառությամբ ճշմարտության: Քրիստոսը, Մարիամի որդին, ոչ ավելին է քան Ալլահի առաքյալը և Նրա Խոսքը, որը Նա շնորհեց Մարիամին և հոգի, որը ելնում է Նրանից»: (Սուրբ Ղուրան 4:171) Եվ այս հանդիսանում է ճշմարիտ բնույթը և ինքնությունը: **«Այսպիսին էր Ջիսուսը, Մարիամի որդին, սա է ճշմարտության հայտարարությունը, որի մասին Նրանք սին վիճում են: Վայել չէ Ալլահի մեծությանը, որ Նա որդի ծնի: Փառք Նրան, երբ Նա որոշում է, Նա միայն ասում է «Եղիր» և այն լինում է»:** (Սուրբ Ղուրան 19:34-35) Քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը Արարեց Նրան Իր Խոսքով «Եղիր» Աստված որևէ որդու կարիք չունի լինի Ջիսուսը, թե մեկ այլը:

Բացի այդ Սուրբ Ղուրանը հայտնում է, որ Ջիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) չի հայտնել իր աստվածայնություն: Չակառակը Նա կժխտի և կմերժի յուրաքանչյուրին, ով կհայտարարի իր աստվածայնությունը և դա տեղի կունենա այն ժամանակ, երբ Ամենաբարձրյալ Ալլահը կհարցնի Նրան. **«Եվ ահա, Ալլահը կասի. «Օվ Ջիսուս, Մարիամի որդի, արդյո՞ք դու ասել ես մարդկանց երկրպագեք ինձ և իմ մորը ինչպես աստվածներ ի նսեմացում Ալլահի»»:** **«Նա կասի. «Փառք Քեզ, երբեք ես չեմ կարող ասել այն, ինչի իրավունքը չունեմ ասելու: Եթե ես ասեի նմանատիպ բան, դու անշուշտ տեղյակ կլինեիր այդ մասին: Դու տեղյակ ես, թե ինչ է իմ սրտում, չնայած ես տեղյակ չեմ, թե ինչ է Քեզ մոտ: Քանի որ Դու տեղյակ ես ամբողջովին այն բանի, ինչ գաղտնի է: Երբեք ես չեմ ասել Նրանց որևէ բան, բացառությամբ, ինչ Դու պատվիրել ես ինձ ասել, «երկրպագեք Ալլահին, իմ Տիրոջը, ձեր Տիրոջը և ես վկա եմ Նրանց, մինչ ապրում եմ Նրանց մեջ, երբ Դու չէիր վերցրել ինձ վեր, Դու Նրան Դիտորդն էիր և Քո արքայությունը և վկայությունը ամենին»:** (Սուրբ Ղուրան 5:116-117) Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) կարող էր ասել, որ Նա ուղղակի մարդ է:

Ուստի, Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում նրան որպես աստվածայնության և Աստծո որդու, ինչն էլ կեղծիք է: **«Այսպիսին էր Հիսուսը, Մարիամի որդին, սա ճշմարտության հայտարարությունն է, որի մասին նրանք գուր վիճում են»:** (Սուրբ Դուրան 19:34) **«Եվ, Քրիստոնյաները Քրիստոսին կոչեցին Ալլահի որդի: Դա նրանց շուրթերի խոսքն է»:** (Սուրբ Դուրանի 9:30) տարբերակները նույնպես մեղադրում են նրանց, ովքեր ասում են, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ու.Ն) հանդիսանում է նույն ինքը, Ամենաբարձրյալ Ալլահը:

«Անարգանքի մեջ են իրոք նրանք, ովքեր ասում են, որ Ալլահը Քրիստոսն է, Մարիամի որդին: Ասա. «Այդ դեպքում, ով ունի նվազագույն իշխանություն ընդդեմ Ալլահի, եթե Նրա կամքն էր ոչնչացնել Քրիստոսին, Մարիամի որդուն, Նրա մորը և բոլորին, յուրաքանչյուրին, ով երկրի վրա է»: (Սուրբ Դուրան 5:17)

Ուստի, այս մեծ մարգարեի հավատքը հանդիսանում է Մահմեդական հավատքի սյուներից մեկը և Ամենաբարձրյալ Ալլահը չի ընդունի նրան, ով գերծ է դրանից: **«Մարգարեն հավատք է ընծայում այնին, ինչ հայտնել է նրան Տերը, ինչպես վարվում են հավատքի մարդիկ: Նրանցից յուրաքանչյուրը հավատք էր ընծայում Ալլահին, Նրա հրեշտակներին, Նրա գրքերին և Նրա առաքյալներին»:** Մենք ոչ մի տարբերություն չենք դնում Նրա առաքյալների միջև»:

(Սուրբ Դուրան 2:285)

Թող Ամենաբարձրյալ Ալլահի գթասրտությունը և խաղաղությունը լինի նրանց բոլորին:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Անկախ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին նրանց տարբեր կարծիքների, Քրիստոնյա աղանդները հավատք են ընծայում, որ նա հանդիսանում է մարմնավորված Աստվածը⁴, աջակցելով այս հայտարարությունը Հին և Նոր Կտակարանների տարբեր հատվածներով, որը խոսում է նրա Աստվածայնության մասին: Այս հատվածները նրան կոչում են տեր, Աստված կամ Աստծո Որդի, փոխանցում, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորվել է նրա մեջ և որ նա արարել է որոշ արարածներ: Նրանք համարում են, որ նրա գույակությունը անհայտի և իր Համբարձման մասին, հանդիսանում է նրա Աստվածայնության ամենամեծ վկայությունը:

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆՅԱ ՎԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆԱՐԿՄԱՆ ՆԵՐԱՃՈՒԹՅՈՒՆ

Մինչ հետևյալ վկայության քննարկումը, կարևոր է նշել և հաշվի առնել հետևյալ նշումները.

1. Ամբողջ Աստվածաշնչի, Հին թե Նոր Կտակարանի մեջ, առկա չէ ոչ մի հատված, որտեղ ինքը, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հայտնել է իր աստվածայնությունը կամ խնդրել է մարդկանց երկրպագել իրեն: Ավելին, նրա ժամանակակիցներից ոչ մեկը չի երկրպագել նրան: Հրեաները նրան համարել են մեկը, ով հայտնել է

⁴ Բացառելով Եհովայի Վկաներին և որոշ Միաստվածական Եկեղեցիների, քանի որ նրանք ժխտում են Քրիստոսի Աստվածայնությունը և Երրորդությունը: Չնայած նրանք հավատք են ընծայում Սուրբ Աստվածաշնչին, նրանք ոչ մի վկայություն չեն գտնում, որը հաստատում է այս սկզբունքը, ուստի նրանք ժխտում են այն:

մարգարեությունը, ոմանք հավատք են ընծայել, սակայն մեծամասնությունը ժխտել են ամբողջ գաղափարը:

Սուրբ Աստվածաշնչի մեջ առկա չէ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության որևէ հիմք: Ինչ վերաբերվում է խնդրին, հեռուստատեսային մի բանավեճի ընթացքում, Դիդաթը մարտահրավեր է նետում Շվեդ արքեպիսկոպոսին ասելով. «Ես իմ գլուխը կդնեմ հեղիոտիսի տակ, եթե դուք ինձ ցույց տաք մեկ տարբերակ, որտեղ ինքը Հիսուսը ասում է. «Ես Աստված եմ» կամ «Երկրպագեք ինձ»»:

Իր «Գաղտնիքների Բանալին» գրքի մեջ, Քահանա Ֆենդերը բացատրում է, թե ինչու Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) Նոր Կտակարանի մեջ բացահայտ չի հայտնել իր աստվածայնությունը: Նա ասում է.

«Ոչ ոք ի վիճակի չէ ընկալել հարաբերությունն ու միությունը, որը տեղի է ունեցել մինչև նրա հարությունը և համբարձումը: Եթե նա այդպես վարվեր, նրանք կարող էին ընկալել, որ նա Աստված է մարդկային մարմնի մեջ... Հրեա բարձրագույն քահանաները ցանկություն ունեին բռնել և քարկոծել նրան, փաստը այն է, որ նա չի հայտարարել իր աստվածայնությունը, բացառությամբ առակներով և հանելուկներով»:⁵

Հրեաների հանդեպ վախը հանդիսանում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) ինքնությունը թաքցնելու Ամենաբարձրյալ Ալլահի անընդունելի պատճառը: Նա սովորություն ուներ յուրաքանչյուր անգամ դեմ կանգնել և մեղադրել Հրեաներին և այնուհետ, տեղի է ունենում այն, ինչ նշել են Ավետարանները: «Սակայն անեծք ձեզ, դպիրներ և Փարիսեցիներ, երկերեսանիներ, քանի որ դուք փակել եք երկնքի արքայությունը մարդկանց առջև, քանի դուք ոչ ինքներդ եք մտնում, ոչ էլ թույլատրում եք նրանց, ովքեր կարող են մտնել այնտեղ ... դուք կույր առաջնորդներ ... դուք հիմարներ և կույրեր... Անեծք ձեզ դպիրներ և Փարիսեցիներ,

⁵ «Հայտնված ճշմարտությունը» Ռահմաթուլլահ ԱլՀինդի հատոր 3 Էջ.718-724

երկերեսանիներ, քանի որ դուք նման եք ճերմակազարդ շիրիմների, դուք սողուններ, դուք ուխտադրուժներ, ինչպե՞ս եք կարող դուք փախչել դժոխքի դատապարտությունից»։ (Մատթեոս 23/13-34) Չարմանալի է, թե ինչպես և ինչու է նա մարդկությունից թաքցնում իր ինքնությունը։ Նմանատիպ արարքը շեղում և ուղղորդում է շփոթմունքի։

2.Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) ոչ մի աշակերտ նրան Աստված չի համարել, քանի որ ոչ ոք չէր երկրպագում նրան։ Ի լրացում, աշակերտները և Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) ժամանակակիցները նրան համարում են միայն մարգարե։ Ես ավելի ուշ կբարձրաբանեմ։

3.Ամենահզոր վկայությունը, որը ներկայացնում են Քրիստոնյաները, որպեսզի ապացուցեն Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) աստվածայնությունը հանդիսանում է միայն Հովհաննեսի Ավետարանը և Պողոսի Նամակները, մինչդեռ Սինոպտիկները չեն ներառում որևէ պարզ հատված, որը ապացուցում է դա։

Փաստացի, վկայությունների բացակայությունը Սինոպտիկ գրերի մեջ պատճառ հանդիսացավ, որպեսզի Հովհաննեսը կամ հեղինակը, գրառի Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) աստվածայնության մասին Ավետարանը։ Այս Ավետարանի մեջ մենք գտնում ենք, որ նա գրառեց այն, ինչ մյուսները չեն գրառել և որ այս Ավետարանը լի է փոխաբերություններով և փիլիսոփայությամբ, որը տարբերվում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) պարզ միջավայրից և ոճից, որն էլ ստիպեց շատ ժամանակակիցների հետևել նրան։

4.Պարզ հատվածի բացակայությունը, որը ապացուցում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) Աստվածայնությունը Սինոպտիկ գրերի մեջ, պատճառ հանդիսացավ որպեսզի Քրիստոնյաները ուղղվեն դեպի կեղծ և շեղված Աստվածաշնչյան խմբագրությունների։ Օրինակ նրանք ավելացրել են միակ պարզ հատվածը, որը Հովհաննեսի Առաջին Նամակի մեջ հայտնում է երրորդության մասին։ (Հովհաննես 1,5:7)

Մենք այլ օրինակ կարելի է գտնել Պողոսի առաջին նամակի մեջ, որը ուղղված էր Տիմոթեոսին: Խմբագիրների կեղծիքը ակնհայտ է: Այն ասում է. «մեծ է աստվածայնության առեղծվածը. Աստված երևաց մարմնով»: (Տիմոթեոս 1,3:16)

Ըստ Քրիստիանի, տվյալ տարբերակը կեղծիք է: Նա ասում է. «Դա կեղծիք է, քանի որ 'Աստված' բառը առկա չէ բնօրինակի մեջ, փոխարենը այն պարունակում է երրորդ անձ ցույց տվող «Նա» դերանունը կամ «Այդ» ցուցադրական դերանունը:

Բացատրելով այս կեղծիքի պատճառը, պատմությունը և ժամանակը, Քահանա Ջեյմս Անասը ասում է.

« «Որը» բառի ավելի ճշգրիտ ընթերցումը, այն է, որ շատ տարբերակների մեջ հին աստվածաբանները չեն նշում այն, ինչը նրանք կերտել են, երբ մերժել են Արիոսին: Այդ փոփոխության պատճառը Նոր Հունական Ձեռագրերի մեջ հանդիսանում է երկու խոսքերի նմանությունը: Նրանք նման են սղագրության մեջ, միակ տարբերությունը փոքրիկ կետն է: Շատ հավանական է, որ հեղինակները լրացրել են այս փոքր հատվածը, որպեսզի բացատրեն իմաստը, ուստի, փոխել են «որը» բառը «Աստված» բառի հետ: Այնուհետ, այն տարածվել է միջին դարերի տարբեր կրկնօրինակների մեջ, հակամարտելով հնագույն կրկնօրինակների հետ, որը պարունակում է միայն «Այդ»⁶բառը:

Եթե, մենք ճշգրիտ ընթերցենք Պողոսի վերոհիշյալ տարբերակը, որը վերաբերում է առանձին խմբագրի մտադրված կեղծիքին, մենք կարող ենք գտնել, որ այն խոսում է կենդանի մարմնի մեջ գտնվող աստվածային կերպարանքի մասին, սակայն Նոր թարգմանությունները փոփոխել են այն Հիսուսի մեջ Աստծո մարմնավորման վկայությամբ:

⁶ Մեթոդական Աստվածաբանություն, Ջեյմս Անաս, էջ.206
ճշմարտությունը Հայտնվել է հատոր 2 էջ.460

Կաթոլիկ Ջեսյուսի խմբագրությունը, Դուայ Ռեյմի և Մուրդոքի Աստվածաշունչները հեռացրել են կեղծիքը և ուղղել են տարբերակը: Այն ասում է. »Մեծ Ե աստվածայնության առեղծվածը. Որը հայտնվել է մարմնով«: (Տիմոթեոս 1,3:16) փոխարինելով «Աստված» բառը ավելի ճշգրիտ «որը» բառով: Հետևաբար փոփոխելով իմաստը և Հիսուսի մեջ Աստծո մարմնավորման վկայությունը ի չիք է դառնում:

Այս կեղծիքների այլ օրինակ է հանդիսանում Հուդայի Նամակի թարգմանչի փոփոխությունը: Ամենահայտնի և տարածված Բողոքական խմբագրության Վերանայված Արքա Ջեսյուսի (Հակոբոսի) տարբերակի մեջ, մենք տեսնում ենք, այն ինչ կարող է խաբել և շեղել ընթերցողին: Այն ասում է. "Այժմ նրան, ով ի վիճակի է քեզ ետ պահել ընկնելուց և մեծ հրճվանքով քեզ անմեղ ներկայացնել նրա փառքի, միակ իմաստուն Աստծո, մեր Փրկչի առջև, թող լինի փառք և մեծություն, գերիշխանություն և հզորություն այժմ և հավետ»: (Հուդա 1:24-25)

Փաստը այն է, որ տարբերակը նշում է «Փրկիչ Աստծուն», ով կարող է փրկել մարդկանց Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) առաքելությամբ և ուղերձով, սակայն ոչ թե ինքնին Հիսուսի մասին: Կաթոլիկ Ջեսյուս խմբագրության և Ամերիկյան Տիպական Տարբերակի մեջ, մենք գտնում ենք հետևյալ տարբերակը. "միակ, իմաստուն Աստծուն, մեր Փրկչին, Հիսուս Քրիստոսի մեր տիրոջ միջոցով, փառք և մեծություն, իշխանություն և հզորություն»: (Հուդա 1:25)

Բողոքական խմբագրության մեջ, նրանք հեռացրեցին Հիսուսի անունը, նշելով, որ նա հանդիսանում է Փրկիչ և ոչ թե փրկության ուղղին: Այն Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) կոչում է «միակ իմաստուն Աստված», սակայն Կաթոլիկ խմբագրության հատվածը խոսում է ամենաբարձրյալ Ալլահի մասին, «միակ, իմաստուն Աստծո, մեր Փրկչի»: Քրիստոնյաները կեղծեցին տարբերակները, երբ նրանք ի վիճակի չէղան գտնել որևէ վկայություն, որը ապացուցում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը:

Սիրելի եղբայր, նա, ով փնտրում է ճշմարտությունը, ես հրավիրում եմ ձեզ միանալ մեզ, միասին ձեռք ձեռքի տված գիտականորեն ուսումնասիրել Քրիստոնյաների գրավոր վկայությունը, որտեղ նրանք հայտնում են, որ ապացուցել են Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) Աստվածայնությունը:

Գոյություն ունեն այս վկայության վեց կարգեր.

1. Տարբերակներ, որոնք Հիսուսին վերագրում են աստվածայնություն, որը կոչում են «Աստծո տիտղոսներ»:
2. Տարբերակներ, որոնք նշում են Աստծո որդի ունենալը
3. Տարբերակներ, որոնք նշում են Աստծո դրսևորումը
4. Տարբերակները, որոնք նրան են վերագրում են Աստծո բնութագրերը
5. Տարբերակներ, որոնք նրան են վերագրում Աստվածային արարքները
6. Հիսուսի հրաշքները, որպես նրա աստվածայնության ապացույց

1. ՏԱՐԲԵՐԱԿՆԵՐ, ՈՐՈՆՔ ՀԻՍՈՒՄԻՆ ՎԵՐԱԳՐՈՒՄ ԵՆ ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Քրիստոնյաները ներկայացնում են այնպիսի հատվածներ, որոնք Հիսուսին վերագրում են աստվածայնությունը և հավատք են ընծայում, որ այս խոսքերը հանդիսանում են դրա վկայությունը: Առաջինը «Յաշուա» անունն է, որը ծագում է եբրայերեն «յեիուա քիալաս» արտահայտությունից, որն էլ թարգմանաբար նշանակում է «Աստված փրկել է»:

Հաջորդ հատվածը կարելի է տեսնել Եսայու Գրքի մեջ. «Քանի որ մեզ համար մանուկ է ծնվում, մեզ որդի է տրվում և իշխանությունը պետք է լինի նրա ուսերին, և նրա անունը կլինի Հոյակապ, Խորհրդական, Հզոր Աստված, Հավերժ Հայր, Խաղաղության Արքայագն»։ (Եսայի 9:6)

Նրանք նույնպես հավատք են ընծայում, որ Դավիթի նկարագրությունը հանդիսանում է փրկչի անքակտելի ապացույցը, որովհետև Դավիթը կոչեց նրան «Տեր»։ «Տերը ասաց իմ Տիրոջը, Նստիր իմ աջ ձեռքի մոտ, մինչ ես կբերեմ քո թշնամիներին քո ոտքերի մոտ: Տերը ուղարկեց Սիոնից քո իզոր գավազանը: Կառավարիր քո թշնամիներին: Քո ժողովուրդը իրենց ազատորեն կներկայացնեն քո իշխանության օրը, սուրբ հանդերձով, վաղ առավոտյան, քո երիտասարդությունը կլինի քոնը: Տերը երդվել է և չի փոխի իր միտքը, «Դու հանդիսանում ես հավերժ քահանա Մելիքսեդեքի հրամանից հետո»»։ (Սաղմոսներ 110:1-4)

Եզրից եզրի քահանա Իբրահիմ Սաիդը ասում է.

«Յուրաքանչյուրը, ով ընթերցելով Սաղմոս 110 –ը և համոզված չէ Հիսուսի Աստվածայնությանը, հանդիսանում է երկուսից մեկը: Կամ նա անգրաճանաչ և տգետ է, ում աչքերը քողարկված են հիմարաբար, այնպես, որ նա ի վիճակի չէ տեսնել, կամ նա ամբարտաճան է, ում սիրտը

լցված է համառությամբ և նա ցանկություն չունի տեսնելու»:⁷

Գոյություն ունի ևս մեկ այլ հատված, որը ըստ նրանց համոզմունքի հանդիսանում է Հիսուսի Աստվածայնության ապացույցը: Գիրք Եսայի 7:14 ասում է. «Ուստի ինքը, Տերը կտա ձեզ նշան, ահա կույսը կբեղմնավորվի և կծնի որդի և կկոչի Էմմանուել»: «Էմմանուել» նշանակում է «Աստված մեզ հետ»:

Նրանք հավատք են ընծայում, որ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) ծնունդը հանդիսանում է այս մարգարեության լրացումը, քանի որ հրեշտակը գուշակեց Մարիամի փեսացուին, հյուսն Հովսեփին.

«Նա կծնի որդի և դուք կկոչեք նրան Հիսուս, քանի որ նա կփրկի իր ժողովրդին իրենց մեղքերից: Այս ամենը տեղի ունեցավ, որպեսզի լրացվի այն, ինչ Տերը ասել է մարգարեի միջոցով. «Ահա, կույսը կբեղմնավորվի և կծնի որդի և նրանք կկոչեն նրան Էմմանուել, որը նշանակում է Աստված մեզ հետ (Մատթեոս 1:18-23) Ըստ Քրիստոնյաների, նրան Էմմանուել կոչելը, «Աստված մեզ հետ» հանդիսանում է նրա աստվածայնության վկայությունը:

Ի լրացում, նրանք ներկայացնում են Նոր Կտակարանի Պողոսի, Թոմասի և Պետրոսի խոսքերը ,որոնք կապված են այս խնդրի հետ: «Քանի որ մարմինը Ջրիստոս է, ով Աստված է ամենից վեր, օրինյալ հավերժ»: (Հռոմեացիներ 9:5)

«Թոմասը պատասխանեց և ասաց նրան. «Իմ Տեր և իմ Աստված»»: (Հովհաննես 20:28)

«Այնուհետ Պետրոսը վերցրեց նրան և սկսեց հանդիմանել ասելով. «Հեռու լինի քեզանից, Տեր. Թող այս երբեք չկատարվի քեզ հետ»: (Մատթեոս 16:22)

⁷ Ղուկասի Ավետարանի Մեկնաբանություն, Իբրահիմ Սափիդ, Էջ.504

«Ինչ վերաբերում է խոսքին, որ նա ուղարկել է Իսրայել, քարոզելով խաղաղության ավետիս Զիսուն քրիստոսի միջոցով, (նա ամենի Տերն է)»: (Գործք 10:36)

Հայտնության մեջ գոյություն ունի մեկ այլ հատված. «Քանի որ տերերի Տերն է և արքաների Արքան»: (Հայտնություն 17:14)

ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ ՉԵՆ ՀԱՆԴԻՍԱՆՈՒՄ ՆՐԱՆՑ ԿՐՈՂՆԵՐԻ ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՑՈՒՅՑԸ

Այս խոսքերից ոչ մեկը Զիսունսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) աստված չի դարձնում: Այս խոսքերից շատերը կիրառում են որպես միայն անուններ և եթե որևէ մեկի անունը աստված է, դա նրան այդպիսին չի դարձնում: Ըստ Նոր Կտակարանի, մարդիկ Պողոսին և Բարնաբային կոչեցին աստվածներ, երբ նրանք հրաշքներ գործեցին: «Եվ երբ ամբոխները տեսան, թե ինչ արեց Պողոսը, նրանք բարձրացրեցին իրենց ձայները, ասելով Լիկայոներեն. «Աստվածները իջել են մեզ մարդկանց կերպարանքով»»: (Գործք 14:11)

Հռոմեացիները սովորություն ունեին աստված անվանել այն մարդկանց, ովքեր որևէ բարիք են գործում իրենց ժողովրդին: Սա չի փոխում փաստը, չի փոխում արարածին արարչի և չի փոխում մահկանացու ծառաներին անմահ աստվածների:

Իսմայել նշանակում է «Աստված լսում է», Հովակիմ նշանակում է «Աստված բարձրացրել է» և Օսեե «Աստված փրկեց»: Չնայած իրենց տվյալ անունների, այս մարդիկ աստվածներ չեն:

Մենք ընթերցում ենք Հայտնության Գիրքը. «Նա, ով նվաճում է, ես կդարձնեմ նրան իմ Աստծո տաճարի սյունը: Նա երբեք դուրս չի գա այնտեղից և ես կգրառեմ նրան իմ Աստծո անունը և իմ Աստծո քաղաքի անունը, Նոր Երուսաղեմ, որը ելնում է իմ Աստծուց երկնքից և իմ իսկ Նոր անունից»: (Հայտնություն 3:12) Եվ Թվերի գիրքը ասում է. «Եվ նրանք

հարայելի զավակներից վեր կդասեն իմ անունը»: (Թվեր 6:27), սակայն նրանք աստվածներ չեն:

ԱՐԴՅՈ՞Ք ԶԻՍՈՒՄԻ (Խ.Ա.ՈՆ) ԱՆՈՒՆԸ «ԱՍՏՎԱԾ» ԷՐ

Մահմեդականները չեն ընդունում այս հատվածներից շատերը, որոնք ըստ Նոր Կտակարանի, ճշմարիտ կերպով եկել են Զիսուսի (Խ.Ա.ՈՆ) աշակերտներից: Նրանք նույնպես հավատք են ընծայում, որ Քրիստոսյանները դիտավորյալ կեղծել են այս հատվածները, ինչպես մենք տեսնում ենք Զովհաննես 5:7 առաջին նամակի մեջ: Կեղծիքի և աղավաղման հետևանք կարող է լինել նաև ոչ ճշգրիտ թարգմանությունը:

Մեծատառ «Տեր» բառը, որը մենք կարող ենք գտնել Սուրբ Աստվածաշնչի թարգմանությունների մեջ, սովորաբար խառնում են 'Աստված' բառի հետ, սակայն մենք գտնում ենք, որ որոշ անգլերեն թարգմանություններ կիրառում են փոքրատառ 'տեր' բառը, որն էլ նշանակում է 'Վարպետ' կամ «Պարոն»: Ֆրանսիական թարգմանություն մեջ նրանք կիրառում են «Լե մեյթ» բառը, որը նշանակում է «ուսուցիչ» և նույնը կարելի է ասել գերմաներեն, իտալերեն և իսպաներեն թարգմանությունների մասին:

Արաբերեն «Ռաբ» բառը, նոր չէ, այն հանդիսանում է Արամերեն «Ռաբբի» բառը, որն էլ իր հերթին հանդիսանում է Զիսուսի (Խ.Ա.ՈՆ) և նրա ժամանակակիցների արամերեն լեզուն: «Ռաբբի» բառը կիրառում են ուսուցչի կամ վարպետի հարգալից դիմում:

Զովհաննեսի Ավետարանը նշում է, որ աշակերտները սովորություն ունեին Զիսուսին կոչել «Ռաբբի» կամ «Ռաբբունի» որտեղ նրանք նկատի ունեին ուսուցիչ: Մարիամ Մագդաղենացին շրջվեց դեպի Զիսուսը (Խ.Ա.ՈՆ) և ասաց. «Ռաբբունի, այսինքն Տեր... Մարիամ Մագդաղենացին եկավ և ասաց աշակերտներին, որ նա տեսել է Տիրոջը» (Զովհաննես 20:16-17) մեկ այլ հատվածի մեջ երկու

աշակերտները նրան կոչեցին «Ռաբբի» որը նշանակում է ուսուցիչ»։ (Յովհաննես 1:38)

Դիմելով Յիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն), աշակերտներից ոչ մեկը երբեք ի նկատի չի ունեցել «Աստված»։ Նրանք նկատի ունեին ուսուցիչ կամ վարպետ։ Ուստի, նրանք Յիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) համարեցին Յովհաննես Մկրտիչը, երբ նրանք ասացին. "Տեր, ուսուցանիր մեզ աղոթք, ինչպես Յովհաննեսը ուսուցանեց իր աշակերտներին»։ (Ղուկաս 11:1)

Նույնպես Յունարենում կիրառելի էր «տեր» բառը, որը նշանակում էր վարպետ։ Ստեֆան Նեյլը ասում է. «Բնօրինակ հունարեն բառը, որը նշանակում է «Վարպետ» կարելի է կիրառել որպես հարգանքի նշան։ Բանտի հսկիչը խոսեց Պողոսի և Սիլասի հետ կոչելով նրանց ռաբբի կամ վարպետ։ «Եվ դուրս բերելով նրանց, նա ասաց. Վարպետներ, ի՞նչ պետք է ես անեմ, որպեսզի արժանի լինեմ փրկության։ Եվ նրանք ասացին. Հավատք ընծայիր Տեր Յիսուս Քրիստոսին և դուք կարժանանաք փրկության և ձեր տան»։ (Գործք 16:30) և այս խոսքը հանդիսանում է պատվի խոսք»։

Պողոսի խոսքերը հանդիսանում են այս բացատրության ապացույցը, երբ նա նկարագրում է Յիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) որպես «Ռաբբի» տեր, սակայն նա իրեն համարում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի ծառա։ «Որպեսզի մեր Տեր Յիսուս Քրիստոսի Աստվածը, փառքի Հայրը, տա ձեզ իմաստության ոգի և հայտնություն իր գիտության»։ (Եփես.1:17)

Թմասի պատասխանը չի հանդիսանում է Յիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) ուղղված խոսքը։ Երբ նա կենդանի տեսավ Յիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) այն բանից հետո, երբ կարծում էր որ նա կնքել է մահկանացուն, նրա համար մեծ զարմանք էր, այսպիսով նա բացականչեց «Իմ Տեր և իմ Աստված»։ (Յովհաննես 20:28)

Որոշ թարգմանությունների մեջ այս իմաստը անհասկանալի է, սակայն այն ակնհայտ է, Յունական բնօրինակի մեջ։ Յունական ձեռագրերի մեջ մենք գտնում

ենք, այսպիսի խոսքեր. «ափոք-ռեե-նում-ահիի» որը նշում է նրա արձագանքը:

Այս բացատրությանը ապացույց է հանդիսանում, երբ մինևույն հատվածի մեջ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց, որ նա կհամբարձվի իր Աստծո մոտ: (Հովհաննես 20:17) Եթե Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ի վիճակի լիներ ընկալել Թոմասի խոսքերը, որպես իր աստվածայնության իմաստ, նա չէր ընդունի դա: Նա մերժեց իրեն կոչել բարի, երբ նրա աշակերտը կոչեց նրան այդպես, նա պատասխանեց. «Ինչու՞ ես դու ինձ բարի կոչում: Ոչ ոք բարի չէ բացառությամբ մեկի, Աստծո»։ (Մատթեոս 19:17): Եթե այդպես է, ապա ինչպե՞ս էր նա կարող ընդունել, որ ինչ որ մեկը իրականում նրան կոչի Աստված:

Ըստ Սաղմոսների (110:1), այն նկատի չունի Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն), այլ գալիք մեսսիային, ում սպասում էին Հրեաները, որն էլ հանդիսանում էր Մարգարե Մուհամմեդը:

Պետրոսը սխալվեց, երբ համարեց, որ հատվածը վերաբերում է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն), նա ասում է. «Քանի որ Դավիթը չի ելել երկինքներ, նա ինքը ասել է. ««Տերը ասել է իմ Տիրոջը, Նստիր իմ աջ ձեռքի մոտ, մինչ ես քո թշնամիներին դարձնեմ քո ոտքերի տակ»։ Թող Իսրայելի ամբողջ տունը, ուստի, անշուշտ տեղյակ լինի, որ Աստված նրան դարձրել է և Տեր և Քրիստոս, այն Քրիստոսը, ում դուք խաչեցիք»։ Այժմ, երբ նրանք լսեցին սա, նրանց սրտերը կոտրվեց»։ (Գործք 2:34-37)

Պետրոսի և հետագայում Քրիստոնյաների սխալը այն է, որ Հիսուսը ժխտեց, որ նա է գալիք մեսսիան, ում նշել էր Դավիթը: «Մինչ Փարիսեցիները հավաքվել էին միասին, Հիսուսը նրանց հարց տվեց ասելով. Ի՞նչ եք դուք կարծում Հիսուսի մասին, ում սպասում էին Հրեաները: Ու՞մ որդին է Նա: Նրանք ասացին նրան, Դավթի որդին: Նա ասաց նրանց, ինչպես է այդ դեպքում Դավիթը, ոգով, կոչում նրան Տեր, ասելով Տերը ասաց իմ Տիրոջը, Նստիր իմ աջ ձեռքի մոտ, մինչ ես դարձնեմ քո թշնամիներին քո ոտքերի մոտ: Եթե Դավիթը իրեն կոչում է Տեր, ինչպե՞ս կարող է նա լինել նրա

որդին: Եվ ոչ ոք չի կարող նրան որևէ բառ պատասխանել, ոչ էլ այդ օրը որևէ մեկը համարձակություն կունենա ավելի շատ հարցեր տալ նրան»: (Մատթեոս 22:41-46)

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հրեաներին հարցրեց գալիք մեսսիայի մասին, ում մարգարեացրել էին Դավիթը և այլ մարգարեները: «Ի՞նչ եք դուք կարծում Քրիստոսի մասին: Ու՞մ որդին է նա: Նրանք պատասխանեցին նրան, Դավթի որդին»: Նա ցույց տվեց նրանց, որ սխալվում են և ասաց. «Եթե Դավիթը, կոչում է նրան Տեր, ինչպե՞ս է նա նրա որդին»:

Մարկոսը նույնպես նշեց այդ. «Ինչպե՞ս են կարող դպիրները ասել, որ Քրիստոսը Դավթի որդին է: Դավիթը ինքնին Սուրբ Հոգու մեջ հայտնեց. «Տերը ասաց իմ Տիրոջը, Նստիր իմ աջ ձեռքի մոտ, մինչ ես դնեմ քո թշնամիներին քո ոտքերի տակ: Դավիթը ինքը իրեն կոչեց Տեր: Այսպիսով, ինչպե՞ս է նա նրա որդին»»: (Մարկոս 12:35-37)

Նույնը մենք կարող ենք գտնել Ղուկասի մեջ: «Ինչպե՞ս են նրանք կարող ասել, որ Քրիստոսը Դավթի որդին է: Քանի որ Դավիթը ինքը ասաց Սաղմոսների Գրքի մեջ. «Տերը ասաց իմ Տիրոջը, Նստիր իմ աջ ձեռքի մոտ, մինչ ես քո թշնամիներին դնեմ քո ոտքերի մոտ»: Դավիթը, ուստի, կոչում է իրեն Տեր, այսպիսով ինչպե՞ս է նա իր որդին»»: (Ղուկաս 20:40-44)

Այս սպասելիք մեսսիան Դավթի ժառանգներից չէ, սակայն ըստ Մատթեոսի և Ղուկասի ծագումնաբանության, Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) Դավթի ժառանգներից է: Արդյո՞ք Քահանա Իբրահիմ Սաղը դեռ պնդում է, որ մենք այդչափ անգրաճանաչ և անպատասխանատու թեկնածուներ ենք, որովհետև մենք ասում ենք, որ այդ հատվածը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) համար չէ:

Ինչ ասում է Եսային Էմմանուելի մասին, այն Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) համար չէ, քանի որ դա երբեք նրա անունը չէր և ոչ ոք նրան երբեք այդպես չեն կոչել: Եսայու գրքի պատմությունը խոսում է մի իրադարձության մասին, որը

տեղի է ունեցել Հիսուսից (Խ.Ա.Ռ.Ն) դարեր առաջ, երբ Ռոսին, Եղովի արքան, ով դավադրել էր Հյուսիսային Իսրայելի Թագավորության արքա Ֆաբահի իբն Ռամիլիայի հետ, ընկնում Հյուսիսային Արքայության և Արքա Ահազի:

Էմմանուելի ծնունդը հանդիսանում էր Ամենաբարձրյալ Ալլահի Հուդայի Արքայության պատժի ավարտի նշանը, Ռոսինսի և Ֆաբահի Արքայությունների կործանումը և երկու արքաների մահը Ասորացիներից:

Եսային ասում է. «Կրկին, Տերը խոսեց Ահազի հետ... Ուստի, Տերը ինքը կտա քեզ նշան: Ահա, կույսը կբեղմնավորվի և կծնի որդի և կկոչի նրան Էմմանուել: Նա կսնվի կաթնաշոռով և մեղրով, երբ նա կգիտակցի, թե ինչպես ժխտել չարիքը և ընտրել բարիքը: Սակայն, մինչ տղան կգիտակցի թե ինչպես ժխտել չարիքը և ընտրել բարիքը, երկիրը, որի երկու արքաներին դու սարսափեցրել ես, կամայանա: Տերը կբերի քեզ և քո ժողովրդին և քո հոր տանը նմանատիպ օրեր, որը չի եկել մինչ այն օրը, երբ Եփրահիմը հեռացավ Հուդայից, Ասորեստանի արքայից»: Այդ օրը Տերը կսուլի ճանճին, որը գտնվում է Եգիպտոսի հոսանքներում և մեղվին, որը Ասորեստանի հողերում է»: (Եսայի 7:10-18)

«Այնուհետ, Տերը ասաց ինձ. «Վերցրու մեծ հուշատախտակ և գրառի մարդու գրչով, Մահեր- շալալ- հաշբազ... և նա բեղմնավորվեց և ծնեց որդի»: Այնուհետ Տերը ասաց ինձ. 'Անվանիր նրան Մահեր-շալալ-հաշբազ; քանի որ մինչ տղան տեղյակ էր ինչպես կոչել «Իմ հայր» կամ «Իմ մայր» Դամասկոսի հարստությունը և Սամարիայի ավարը կկրեն Ասորեստանի արքայից»: (Եսայի 8:1-4)

Ակնհայտ է, որ այս հատվածը վերաբերում է Պաղեստինի Ասորական նվաճմանը, որը տեղի ունեցավ Հիսուսից (Խ.Ա.Ռ.Ն) դարեր առաջ: Այդ ժամանակաընթացքում ծնվեց տղան, նրա հայրը կոչեց նրան ի պատիվ Արքա Ահազի հաղթանակի, որն է «Մահերշալալհաշբազ», որը նշանակում է «Սլանալ թալանի և կողոպուտի» «Որովհետև Աստված նրա հետ է»:

Այս մարգարեությունը իրականացավ և Արքա Ահազը հաղթանակ տարավ, երբ եկավ Ասորեստանի արքան և գերեվարեց երկու դավող արքաներին: «Տերը, կրկին խոսեց ինձ հետ. ... ուստի, ահա, Տերը նրանց դեմ է բերում Գետի ջրերը, հզոր և շատ, Ասորեստանի արքայի և նրա ամբողջ փառքի դեմ: Եվ այն դուրս կգա իր բոլոր նեղուցներից և իր բոլոր ափերից և կանցնի Զուդա, այն դուրս կգա և կանցնի, հասնելով Նույնիսկ պարանոցը և տարածվող թևերը կլրացնեն քո երկիրը, օվ Էմմանուիլ»: Կոտրվեք դուք ժողովուրդներ և փշրվեք, ականջ դրեք, բոլորդ հեռու եք երկրներից, ժապավենեք ձեր գենքն ու զրահը և փշրվեք: Պահեք ժողովը միասին, սակայն այն կվերադառնա ոչնչի, խոսք ասեք, սակայն այն չի կանգնի, քանի որ Աստվածը մեզ հետ է»: (Եսայի 8:5-10)

Այստեղ ես պետք է նշեմ, որ Ղուկասի հեղինակը Եսայու գրքից կեղծ հատված կիրառեց: Ոչ հին Եբրայերեն բնօրինակների, ոչ էլ Թորայի հին թարգմանության մեջ, մենք չենք գտնում «բիթուլաի» բառի, որը թարգմանաբար նշանակում է «կույս» որևէ հետք, որը հայտնագործել և կեղծել են Տասնյոթ Թարգմանության հեղինակները և որը հետագայում կրկնօրինակել են ավետարանականները, քանի որ այն հարմար էր նրանց:

Երկրորդ դարին պատկանող 'Եթօելա, Թեհօթօշեն և սեմական «թարգմանությունները հանդիսանում են «Ալմա», որը նշանակում է «Երիտասարդ կին»:⁸ 1952 թվականի Վերանայված Տիպական Տարբերակի մեջ խմբագիրները փոփոխել են «Կույս» բառը «Երիտասարդ Կնոջ», սակայն միայն անգլերեն թարգմանության մեջ:⁹

⁸ Հին Կտակարանի Ներածություն, Դոկ. Սամուել Յուսուֆ Էջ.260

⁹ Քրիստոնյա Գաղափարախոսության Պատմությունը, Հաննա Յերջեսս Ելխոդարի, հատոր. 1 Էջ. 175 Արդյո՞ք Աստվածաշունչը Աստծո խոսքն է: Ահմեդ Դիդաթ Էջ.24-25

Եսայու հատվածի մեջ գտնվող անուններից ոչ մեկը չեն պատկանում Զիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն): (Եսայի 9:6) «Քանի որ մեզ համար մանուկ ծնվեց, մեզ որդի տվեցին և կառավարումը կլինի նրա ուսերին և նրա անունը կլինի Զոյակապ, Խորհրդատու, Իզոր Աստված, հավերժ Զայր, Խաղաղության Արքայազն»: (Եսայի 9:6)

Որտե՞ղ և ե՞րբ են նրան կոչել հոյակապ, խորհրդատու, Իզոր, հավերժ Զայր, կամ Խաղաղության Արքայազն: Ամբողջ Աստվածաշնչի մեջ գոյություն չունի ոչ մի հատված, որը կարող է ապացուցել դա:

Եթե Քրիստոնյաները ասեն, որ այս ամենը հանդիսանում է Զիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) բնութագիրը, ոչ թե անունները, մենք նույնպես կարող ենք ասել, որ ամեն դեպքում, այս տիտղոսները նրա համար չեն: Այս բնութագրերը խոսում են հաղթական արքայի մասին, ով կկառավարի իր ժողովրդին և կժառանգի Դավիթի արքայությունը, որը, ըստ փաստերի և Ավետարանների հատվածների, բավական հեռու է Զիսուսից (Խ.Ա.Ո.Ն): Զիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) մեկ օր անգամ չի հանդիսացել իր ժողովրդի Արքան: Զակառակը, Նա փախչում, վախենում և մտահոգվում էր հրեաներից: Նա նույնիսկ լքեց երկիրը, երբ նրա ժողովուրդը ցանկություն հայտնեցին նրան արքա օծել: «Այնուհետ տեղեկանալով, որ նրանք գալիս են և ուժի օգնությամբ ցանկանում են նրան արքա դարձնել, Զիսուսը ինքը կրկին հեռացավ լեռները»: (Յովհաննես 6:15)

Նա հեռացավ, որովհետև նրա արքայությունը այս աշխարհում չէ և ոչ էլ Դավթի գահին, այլ հոգևոր արքայությունը հանդերձյալ կյանքում: «Զիսուսը պատասխանեց. «Իմ արքայությունը չի պատկանում այս աշխարհին: Եթե այդպես լիներ, իմ հետևորդները կպայքարեին, որպեսզի չհանձնեին ինձ Զրեա առաջնորդներին:Ոչ, իմ արքայությունը չի պատկանում այս աշխարհին»»: (Յովհաննես 18:36)

Ի լրացում, Եսային խոսեց Խաղաղության Արքայազնի մասին, որը չի կարող վերաբերվել Զիսուսին, որովհետև Ավետարանները նրա մասին նշում են հակառակը: «Մի

կարծեք, որ ես եկել եմ խաղաղություն բերել երկրի վրա: Ես չեմ եկել խաղաղություն բերելու, այլ սուր: Քանի որ ես եկել եմ, որպեսզի տղամարդուն դեմ հանեմ իր հոր դեմ, դստերը իր մոր, և հարսին ըննդեմ սկսուրի: Եվ անհատի թշնամիները կլինեն նրա իսկ ընտանիքից» (Մատթեոս 10:34 -36) Արդյո՞ք այս Ավետարանի Յիսուսը կարող է լինել խաղաղության արքայազնը:

Բացի այդ, Եսային խոսում է գործունակ անձի, այլ ոչ թե անգործույթյա մեկի մասին, ով ինքը չի կարող որևէ բան անել: «Ես ինքս ոչինչ չեմ կարող անել, ինչպես ես լսում եմ, ես դատում եմ»: (Հովհաննես 5:30)

«Իրոք, իրոք, ես ասում եմ ձեզ, Որդին չի կարող իր իսկ հայեցողությամբ որևէ բան անել, այլ միայն այն, ինչ նա տեսնում է իր Հորից: Քանի որ, ինչ որ անում է Հայրը, նույնը կրկնում է Որդին»: (Հովհաննես 5:19)

ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԿԻՐԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ և ՏԵՐՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԱՍՏՎԱԾԱՆԶԻ ՄԵՋ

Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) «տեր» կամ «աստված» կոչելը չի հանդիսանում նրա աստվածայնության վկայությունը, քանի որ Սուրբ Աստվածաշունչը հաճախ է կիրառում այն: Սուրբ Աստվածաշունչը կիրառում է այս երկու բառերը որպեսզի անվանի արարածներին, որոնց մեջ են նաև հրեշտակները:

Դատավորաց Գրքի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Տիրոջ հրեշտակը այլևս չերևաց Մանուահին և նրա կնոջը: Այնուհետ Մանուահը տեղեկացավ, որ նա հանդիսանում է Տիրոջ հրեշտակը: Եվ Մանուահը ասաց իր կնոջը. «Մենք անշուշտ մահկանացուն կկնքենք, քանի որ մենք տեսել ենք Աստծուն»»: (Դատավորաց 13:21-22), սակայն նա նկատի ուներ «Ամենաբարձրյալ Ալլահի հրեշտակին»:

Ամենաբարձրյալ Ալլահի հրեշտակը երևաց Սառային և ավետեց Իսահակին: «Եվ Տիրոջ հրեշտակը ասաց նրան...նա

կոչեց Տիրոջ անունը, ով խոսեց նրա հետ, «դու տեսանելի Աստվածն ես»: (Ճննդոց 16:11-13)

Մեկ այլ օրինակ առկա է Ելք Գրքի մեջ, որը խոսում է հրեշտակի մասին, ով ուղեկցեց Իսրայելցիներին, երբ նրանք հեռացան Եգիպտոսից: Եվ հատվածը նրան աստված կոչեց: «Եվ Տերը գնաց նրանց առջևից մեկ օր ամպի վրա, որպեսզի ուղղորդի նրանց և գիշերը կրակի սյունով, որպեսզի լույս տա նրանց, որպեսզի նրանք ի վիճակի լինեն ճանապարհորդել գիշեր և ցերեկ... Եվ Աստծո հրեշտակը, որը գնում էր Իսրայելի ճամբարի առջևից, հեռացավ և գնաց նրանց ետևից և ամպի սյունը անցավ նրանց առջևից և կանգնեց նրանց ետևում»: (Ելք 13:21,14:19)

Նույնպես, Թորան այս անունները տալիս է մի քանի մարգարեներին, սակայն այն նկատի չունի խոսքի իրական իմաստը: Ամենաբարձրյալ Ալլահը խոսեց Մովսեսի հետ Ահարոնի մասին. «Նա քեզ համար կլինի շուրթեր և դու նրա համար կլինես Աստծո պես»: (Ելք 4:16) (Անգլիական Տիպական Տարբերակ) «Եվ Տերը ասաց Մովսեսին, տես ես քեզ դարձրել եմ աստված Փարավոնի համար և Ահարոնը, եղբայրդ, կլինի քո մարգարեն»: (Ելք 7:1)

Փոխաբերական իմաստով Թորան Մարգարեներին կոչում էր Աստվածներ, որը նշանակում է «Աստծո մարգարեներ», ինչպես նշել է Դատավորաց Գ գիրքը.»

Նախկինում, Իսրայելում, երբ որևէ մեկը գնում էր հայցելու Աստծո իրավունքը, նա ասում էր. «Եկեք գնանք տեսնողի, (գուշակի) մոտ» քանի որ մերօրյա «մարգարեին» կոչում են տեսնող»: (Թագավորաց 19:9)

Թորան նույնպես նշում է «Աստված» բառը և այն վերաբերվում է Դատավորներին, որովհետև նրանք դատում են ըստ Ամենաբարձրյալ Ալլահի Օրենքի: «Սակայն, եթե ծառան առարկելով ասի... ապա, նրա տերը պետք է բերի նրան դեպի Աստվածը և պետք է բերի նրան դեպի դուռը»: (Ելք 21:5-6)

Նույն գրքի հաջորդ հատվածի մեջ, մենք ընթերցում ենք. «Եթե Գողին չգտնենք, տան տերը պետք է գա Աստծո մոտ ցույց տալու, թե արդյոք նա իր ձեռքը դրել է իր հարևանի ունեցվածքի վրա... Նրան, ում դատապարտում են, պետք է վճարի կրկնակին իր հարևանին»: (Ելք 22:8-9)

Օրինաց Գրքի մեջ մենք ընթերցում ենք. «այնուհետ, վեճերի երկու կողմերն էլ պետք է հայտնվեն Տիրոջ առջև, քահանաների առջև»: (Օրինաց 19:17)

Սաղմոսների Գրքի մեջ. "Աստված կանգնում է Աստծո ժողովին, Նա դատում է աստվածներին: Որքա՞ն ժամանակ դուք պետք է դատեք անարդար և հարգեք թույլ մարդկանց:" (Սաղմոսներ 82:1) Ակնհայտ է, որ այս հատվածը խոսում է Դատավորների և առաքինի Իսրայելցիների մասին:

Ըստ Սաղմոսների, այս բառի կիրառությունը ավելի է տարածվել, որպեսզի կոչ անի Իսրայելցիներին: «Ես ասում եմ և դուք բոլորդ հանդիսանում եք Ամենաբարձրյալի որդիները: Այնուամենայնիվ, դուք կկնքեք մահկանացուն ինչպես մարդիկ»: (Սաղմոսներ 82:6) Այս հատվածը այն է, ինչ մեջ է բերել Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) երբ խոսել է Հրեաների հետ: «Հիսուսը պատասխանեց նրանց, արդյո՞ք սա չի գրառվել ձեր օրենքի մեջ, Ես ասում եմ, դուք աստվածներ եք: Եթե նա նրանց համարում է աստվածներ, ում համար է հերքել Աստված բառը և գիրը, Ասում եմ նրան, ում Հայրը սրբացրել է և ուղարկել է աշխարհ, դուք անարգողներ, որովհետև ես ասում եմ, Ես Աստծո որդին եմ»: (Հովհաննես 10:34)

Սուրբ Գրքերը շարունակում է այսպես անվանել նույնիսկ սատանաներին և ժողովրդի կեղծ աստվածներին: Պողոսը սատանային կոչում է ոչ միայն աստված, այլև ստամոքս: Սատանային նա ասում է. «Ում այս աշխարհի աստվածը կուրացրել է նրանց մտքերը, ովքեր չեն հավատացել, ոչ թե Քրիստոսի փառահեղ ավետարանի լույսը»: (Կորնթացիներ 2:4)

Նա դիմում է այն մարդկանց, ովքեր հետևում են իրենց ցանկություններին. «ում Աստվածը նրանց ստամոքսն են և ում փառքը իրենց ամոթի մեջ է»: (Փիլիպացիներ 3:19)

Նույնը մենք գտնում ենք Սամոսների մեջ: «Քանի որ, ես տեղյակ եմ, որ Տերը մեծ է և որ մեր Տերը վեր է բոլոր աստվածներից»: (Սաղմոսներ 135:5)

Ստամոքսի աստվածայնությունը և ամենը ուղղակի փոխաբերական են և ոչ թե իրական:

«Հավատքի սկզբունքների Բացատրություն» գրքի մեջ հեղինակը գրառում է. «Աստված ինքը Մովսեսին աստված կոչեց, քանի որ նա գործում էր Աստծո կողմից և ոչ թե այն պատճառով, որ նա աստվածային էր: Նույնը վերաբերում է Դատավորներին, որովհետև նրանք դատում են ըստ Աստծո օրենքի: Ստամոքսը, արձանները և գումարը, կոչել են որպես այդպիսին, որովհետև ոմանք այն համարել են աստվածներ և սատանային կոչել են աստված, որովհետև նա կառավարում է աշխարհը»:¹⁰

Սա հանդիսանում է Սուրբ Աստվածաշնչի լեզուն և արտահայտման ձևը, նա, ով պնդում է գրականորեն ընդունել խոսքերը, սխալվում է: Վերոհիշյալ տեղությունը ուղղակի փոխաբերական է, որն էլ վերաբերում է նաև Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն):

Իր «Պատվական Սուրբ Աստվածաշնչի հայցողների ուղեցույց» գրքի մեջ Դոկ. Սամաան Կահլուն գրառում է. «Սուրբ Աստվածաշնչի արտահայտությունները բավականին փոխաբերական են և առեղծվածային, մասնավորապես Հին Կտակարանի մեջ»:

Նա նույնպես գրառում է. «Նոր Կտակարանի արտահայտությունները բավական փոխաբերական են, առանձնապես «մեր Փրկիչ խոսքերը» և շնորհիվ որոշ

¹⁰ Հավատքի Բացատրության Իմաստը. Դոկ. Քահանա Անդրյու Ուաթսոն և Դոկ. Քահանա Իբրահիմ Սաիիդ էջ.44

քրիստոնյա ուսուցիչների կիրառած գրական մեկնաբանական մեթոդների, տարածվել են այս կեղծ և կոռումպացված կարծիքների մեծամասնությունը...»:¹¹

Ի լրացում, երբ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) լսեց այս փոխաբերական աստվածների մասին, նա հայտնեց, որ գոյություն ունի միայն Մեկ ճշմարիտ Աստված, ով Ամենաբարձրյալ Ալլահն է, նա ասում է. «Եվ, հավերժ կյանքը այն է, որ նրանք ճանաչում են քեզ միակ ճշմարիտ Աստծու և Հիսուս Քրիստոսին, ում դու ուղարկել ես»: (Հովհաննես 17:3), որը ակնհայտ նշանակում է, որ կարելի է վաստակել երկինք և հավերժ կյանք վկայելով, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը Մեկն է և որ Հիսուսը նրա մարգարեն է և բոլոր մահմեդականները հավատք են ընծայում դրան:

¹¹ Հայտնված ճշմարտությունը, Ռահմաթուլլահ Ալ Հինդի հատոր 3 էջ.702

2 – ՏԱՐԲԵՐԱԿՆԵՐ, ՈՐՈՒՔ ՀԻՍՈՒՄԻՆ (Խ.Ա.Ո.Ն.) ԿԵՐԱԳՐՈՒՄ ԵՆ ԱՍՏՎԱԾԱՅԻՆ ՈՐԴԻՈՒԹՅՈՒՆ

Ավետարանները Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) մասին խոսում են որպես Աստծո Որդու և Քրիստոնեյաները համարում են, որ սա հանդիսանում է նրա աստվածայնության վկայությունը: Արդյո՞ք այս եզրակացությունը ճիշտ է և ո՞րն է «Աստծո Որդու» իմաստը:

ԱՐԴՅՈ՞Ք ՀԻՍՈՒՄԱՆ (Խ.Ա.Ո.Ն.) ԻՐԵՆ ԿՈՉԵԼ Ե «ԱՍՏԾՈ ՈՐԴԻ»

Առաջին խնդիրը, որը մենք պետք է հաշվի առնենք այն է, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) իրեն չի կոչել «Աստծո Որդի», բացառությամբ մեկ անգամ (Հովհաննես 10:36) Այլ Ավետարանների հատվածները նույնպես ասում են, որ նրա աշակերտները և ժամանակակիցները ասել են դա: Սա է հանդիսանում որոշ գիտնականների կասկածը, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) կամ նրա աշակերտները իրոք կրկնել են այս խոսքերը:¹²

¹² Այս առումով, հայտնի Գերմանացի գիտնական Փֆայդերը խոսում է իր գրքի մեջ վաղ Քրիստոնեության մասին, «առաքյալների պատմությունների մեջ, ինչպես բոլոր հին աշխարհիկ պատմաբանների այս ճամբերը հանդիսանում են ազատ ստեղծագործություններ, որտեղ հեղինակը խոսում է իր հերոսի մասին այնպես, ինչպես նա է կարծում, ելնելով տվյալ իրադրությունից»: Կաուլթսկի, Կարլ, Քրիստոնեության Հիմնադրամ 1908 էջ.22

Իր «Սուրբ Մարկոս» գրքի մեջ, Նայնհամը ասում է. «Յուդաբանչյուրը, ով քննադատորեն է մոտենում Հիսուսի տարբեր ժամանակակից «կյանքերին», իրենց բազմազան պատկերացումներով, կարող են գիտակցել, թե որքան մեծ է

Իր «Ավետարանի Բառարանը» գրքի մեջ Սենգերը գրառում է. «Այն, որ Հիսուսը ինքն է կիրառել այս տերմինը հաստատուն չէ»։ Ըստ այդմ, Չարլզ Գենե Պիերը ասում է. «Հետազոտողների ուսումնասիրությունների հաստատուն եզրակացությունը այն է, որ Հիսուսը երբեք չի հայտնել, որ նա հանդիսանում է սպասված մեսսիան և նա իրեն երբեք Աստծո Որդի չի կոչել... այս լեզուն ոչ ոք չի կիրառել, բացառությամբ Քրիստոնյաների, ովքեր ունեին Հունական Մշակույթի ազդեցությունը»:¹³

Քոլեմանը, հայտնի գիտնականը ասում է. «Աշակերտների վրա, ում նշել են Գործքի մեջ, մեծ ազդեցություն են թողել իրենց վարպետը, ով չի կիրառել սա և ցանկություն չի ունեցել և այնուհետ նրանք հետևել են նրա ուղուն»:

ՀԻՍՏՈՒՄԸ (Խ.Ա.Ո.Ն) ՆԱԽ «ԱՍՏԾՈ ՈՐԴԻՆ» Է

Ավետարանների մեջ առկա են ութանասուներեք հատվածներ, որոնք նշում են, որ մարդիկ կրկնօրինաբար Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) կոչել են «Մարդու Որդի» և այս հատվածները հակասում և հերքում են մի քանի հատվածները, որոնք կոչում են նրան «Աստծո Որդի»:

Ըստ Եգիպտացի քրիստոնյա գիտնական Մաթթա Ել Մեսկիինի, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) իրեն այդպես է կոչել

եղել նրանց իսկ երևակայությունը»։ Նայնհամ, Դ.Ե. Սուրբ Մարկոս 1963 էջ.35

Հետևյալ ծանոթագրությունը ավելացրել են հետազայում, որը վերցրել են նրա "Ժամանակակից Քրիստոնեությունը Գիտության և Պատճառաբանության Լույսի Ներքո գրքի միջից էջ.44-61

¹³ Քրիստոնեությունը, սկիզբը և զարգացումը Չարլզ Գենե Պիեր էջ.50

«որպեսզի թաքցնի իր ճշմարիտ աստվածային որդիությունը, երբ խոսում է իր մասին»:¹⁴

Այն հատվածների մեջ, որտեղ Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն.) կոչում են «Աստծո Որդի» առկա են նրա աստվածայնության ապացույցները, իսկ այլ հատվածների մեջ, որտեղ նրան կոչել են 'Մարդու Որդի' առկա են նրա մարդկայնության ակնհայտ ապացույցները, առանց աստվածայնության հատվածների իրենց փոխաբերական իմաստով:

Մատթեոսի մեջ մենք ընթերցում ենք հետևյալը. «Եվ Հիսուսը ասաց Նրան, աղվեսները և օդի թռչունները ունեն բներ, սակայն մարդու Որդին չունի գլուխը դնելու որևէ տեղ»:
(Մատթեոս 8:20)

Մարկոսի մեջ. «Մարդու որդին իրոք գնում է, ինչպես գրառել են նրա մասին»:
(Մարկոս 14:21)

Թորան նշում է, որ «Աստվածը մարդը չէ, որպեսզի ստի, ոչ էլ մարդու որդի, որպեսզի ապաշխարի»:
(Թվեր 23:9) ուստի Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) Աստված չէ:

ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉԻ ՄԵՋ ԱՌԿԱ ԵՆ ԱՍՏԾՈ ԲԱԶՄԱԹԻՎ ՈՐԴԻՆԵՐ, ԱՐԴՅՈ՞Ք ՆՐԱՆՔ ԲՈԼՈՐԸ ԱՍՏՎԱԾՆԵՐ ԵՆ.

«Աստծո Որդի» տիտղոսը, որը վերագրում են Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն.) նույնպես վերագրում են մյուսներին և նրանց չեն համարել աստվածներ: Ամեն դեպքում, նրանք որդիությունը

¹⁴ Մատթեոսի Ավետարանը, որը մեկնաբանել է Հայր Մաթթա Ել Մեսիկիինը Էջ.147 .

Ինչու է Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) թաքցրել այս խնդիրը, ինչու նա չի հայտնվել մեզ իր իսկ անհատականությամբ, ինչու է նա թաքցրել իր հայտարարված աստվածայնությունը իր տիտղոսով, որը ակնհայտ ճիշ էր նրանց, ովքեր հայտնել են նրա աստվածայնությունը, որ նա հանդիսանում է մարդու որդի:

փոխաբերական է և նշանակում է հավատացյալներ և առաքինիներ: Ըստ Աստվածաշնչի, հետևյալ անձիք հանդիսանում են Աստծո որդիներ.

Ադամը հանդիսանում է Աստծո Որդի. «Ադամը, ով հանդիսանում է Աստծո որդին»: (Ղուկաս 3:38)

Դավիթը հանդիսանում է Աստծո Որդի. «Ես կհայտարարեմ իմ որոշումը. Տերը ասում է ինձ, դու իմ Որդին ես, այս օրը ես ծնել եմ քեզ»: (Սաղմոսներ 2:7)

Սողոմոնը հանդիսանում է Աստծո Որդի. «Նա ինձ համար տուն կկառուցի և ես հավերժ կհաստատեմ նրա գահը: Ես կլինեմ նրա հայրը և նա կլինի իմ որդին»: (Մնացորդաց Ա 17:12-13)

Ղուկասի հեղինակը իր տիտղոսը տվել է հրեշտակներին, որովհետև դրա կիրառությունը ընդհանուր չէ: «Քանի որ նրանք հավասար են հրեշտակներին և հանդիսանում են Աստծո զավակներ»: (Ղուկաս 20:36)

Այլ հատվածներ ևս այլոց կոչել են Աստծո որդիներ կամ այն, որ Աստված հանդիսանում է նրանց հայրը: Աշակերտները հանդիսանում են Աստծո որդիները, սակայն ոչ մի քրիստոնյա չի ասում, որ նրանք հանդիսանում են Աստվածներ: «Սակայն, գնացեք իմ եղբայրների մոտ և ասացեք նրանց, ես համբարձվել եմ իմ և ձեր Հոր մոտ և իմ և ձեր Աստծո մոտ»: (Հովհաննես 20:17) «Ուստի եղեք կատարյալ, նույնիսկ ինչպես ձեր Հայրը, որը կատարյալ է երկնքում»: (Մատթեոս 5:48)

Ամբողջ հրեա ռասսան նույնպես հանդիսանում է Աստծո զավակները: «Նրանք ասում են նրան. «Մենք ծնունդ չենք առել սեռական անբարոյականությունից: Մենք ունենք մեկ հայր, նույնիսկ Աստված»»: (Հովհաննես 8:41)

Սաղմոսները և Յոբը ասում են նույնը: «Ո՞վ է երկնքում, ով կարող է համեմատվել Տիրոջը: Հզորի որդիներից ո՞ր մեկը կարող է նմանվել Տիրոջը»: (Սաղմոսներ 89:6)

«Այժմ, գոյություն ունի մեկ օր, երբ Աստծո որդիները եկան ներկայացնելու իրենց Տիրոջը»։ (Յոր 1:6)

Մենք նույնպես տեսնում ենք, որ Թորան այս տիտղոսը տվել է ամուր և առաքինի մարդկանց և ոչ մի Քրիստոնյա կամ այլոք նրանց չեն համարել Աստվածներ։

«Աստծո որդիները տեսան, որ մարդու դուստրերը գրավիչ են։ Եվ նրանք կնության են առնում ըստ իրենց ընտրության։ Երբ Աստծո որդիները մերձեցան մարդու դուստրերին և նրանք ծնեցին զավակներ նրանց համար։ Նրանք հզոր մարդիկ էին, ուժեղ էին, սակայն հայտնի են»։ (Ծննդոց 6:2-4)

Ուստի, Քրիստոնյաները չեն կարող կիրառել այս հատվածները որպես Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության վկայություն և նույնը արգելում են Ադամի, Սողոմոնի և այլոց համար։ Նման կերպ վարվելու համար, նրանք պետք է ներկայացնեն ծանրակշիռ հիմնական ապացույցներ, որը նրանք չունեն և երբեք չեն կարող ունենալ։

Երբ Հրեաները ցանկություն հայտնեցին կեղծել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մեղադրանքը, նրանք ասացին, որ նա անարգեց Աստծուն ասելով, որ հանդիսանում է Աստծո Որդին և իրականում նկատի ունեւ դա։ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիմանեց նրանց և բացատրեց, որ ամենը փոխաբերական էր, ոչ թե իրական, այնպես, ինչպես կիրառել են իրենց գրքերի մեջ, ինչն էլ բոլոր Հրեաներին դարձնում է Աստծո որդիներ։

Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. «Եթե նա նրանց կոչեր աստվածներ, ապա ու՞մ համար էր եկել Աստծո խոսքը, իսկ գիրը չէր կարող կոտրվել։ Ասացեք նրան, ում Հայրը սրբացրել և ուղարկել է աշխարհ, Դուք անագողներ; որովհետև ես ասել եմ, որ հանդիսանում եմ Աստծո որդին։ Եթե ես չեմ կատարում իմ Հոր գործերը, ապա հավատք մի ընծայեք ինձ»։ (Հովհաննես 10:35-37), որը նշանակում է, եթե ձեր գիրքը փոխաբերական իմաստով կոչում է ձեզ «Աստծո որդիներ» ես նույնպես ասում եմ, որ մենք համահավասար

ենք և փոխաբերական իմաստով ես հանդիսանում եմ «Աստծո որդին»:

«ՈՐԴԻՈՒԹՅԱՆ» ԲԱՌԻ ՃԻՇՏ ԻՄԱՍՏԸ

Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) և այլոց որդիության իմաստը փոխաբերական է, որը նշանակում է մեկը, ով սիրելի է Աստծուն, մեկը, ով հնազանդ է Աստծուն, կամ մեկը, ով հավատք է ընծայում Աստծուն:

Խոսելով հարյուրապետի մասին, ով տեսել էր խաչվածին, Մարկոսը, գրառում է. «Եվ, երբ հարյուրապետը, ով կանգնած էր նրա դեմ, տեսավ, որ նա այնպես բղավեց և ավանդեց հոգին, որ նա ասաց, ճշմարիտ այս մարդը հանդիսանում էր Աստծո Որդին»: (Մարկոս 15:39)

Երբ Ղուկասը նշեց իրադարձությունը, նա փոփոխեց այն մեկ այլ նույնասման նախադասության: Նա ասաց. «Այժմ, երբ հարյուրապետը տեսավ, թե ինչ կատարվեց, նա փառաբանեց Աստծուն ասելով, իրոք, սա առաքինի մարդ էր»: (Ղուկաս 23:47)

Մինևոյն իմաստը մենք գտնում ենք Հովհաննեսի Ավետարանի մեջ, երբ նա խոսում է հավատացյալների մասին: Նա ասում է. «Սակայն նրանք, ովքեր ընդունել են նրան, նրանց տրված է իշխանությունը դառնալու Աստծո որդիներ, նույնիսկ նրանց, ովքեր հավատք են ընծայում նրա անվանը»: (Հովհաննես 1:12) և նա ասաց. «Նա, ով Աստծուց է, լսում է Աստծո խոսքերը»: (Հովհաննես 8:47)

Պողոսը հայտարարում է մինևոյն փաստը, նա ասում է. «Քանի որ բոլորը, ում ուղղորդում է Աստծո Ոգին, հանդիսանում են Աստծո որդիներ»: (Հռոմեացիներ 8:14)

Այս փոխաբերական կիրառությունը հանդիսանում է Սուրբ Գրքերի ընդհանրությունը, որը խոսում է չարիքի և աշխարհի գավալկների մասին: (Հովհաննես 8:44) (Ղուկաս 16:8)

Երբ սատանաները նշեցին Ջիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) որդիության իրական իմաստը, նա հանդիմանեց նրանց: «Եվ սատանաները նույնպես, դուրս եկան շատերից, բղավելով և ասելով, Դու Քրիստոսն ես, Աստծո Որդին: Եվ նա սաստեց նրանց տառապանքով, որպեսզի չխոսեն. քանի որ նրանք տեղյակ էին, որ նա հանդիսանում էր Քրիստոսը»: (Ղուկաս 4:41) Նա միայն Քրիստոսն է, և ոչ թե Աստծո իրական Որդին:

ԱՐԴՅՈ՞Ք ՋԻՍՈՒՍԸ Խ.Ա.Ո.Ն ՀԱՅՏՆԵՑ, ՈՐ ՆԱ ՀԱՆԴԻՍԱՆՈՒՄ Է ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐՅԱԼ ԱԼԼԱՅԻ ԻՐԱԿԱՆ ՈՐԴԻՆ և ՈՐ ՆԱ ՀԱՎԱՍԱՐ Է ՆՐԱՆ.

Քրիստոսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության պնդումներից մեկը այն է, որ նա հայտնեց իր հավասարությունը Ամենաբարձրյալ Ալլահին, որը ելնում է Հովհաննեսի Ավետարանից: «Ուստի, Հրեաները ավելի էին ջանում սպանել նրան, որովհետև նա ոչ միայն խախտել էր Շաբբաթը, այլև ասել է, որ Աստվածը հանդիսանում է նրա Հայրը, իրեն դարձնելով համահավասար Աստծուն»: (Հովհաննես 5:18) Անկասկած, կոնտեքստից դուրս այս հատվածի ընթերցանությունը կվկայի, Ջիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) իրական որդիության հայտարարությունը Աստծուն: Սա կարող են ընդունել միայն տգետ և անգետ մարդիկ, քանի որ այն ճշմարիտ չէ:

Հատվածը ընկալելու համար, մենք պետք է ընթերցենք կոնտեքստը: Ջիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) Շաբբաթ օրը բժշկել էր տկար մարդուն, որը ըստ հրեաների սխալ է, ուստի «Հրեաները հալածանքի ենթարկեցին Ջիսուսին և ջանացին սպանել նրան, որովհետև նա այդպես էր գործել Շաբբաթ օրը»: (Հովհաննես 5:16), սակայն նա բացատրեց նրան, թե ինչու է նա նմանապես գործել: «Սակայն Ջիսուսը պատասխանեց նրանց, «Իմ Հայրը գործել է մինչ այժմ և ես էլ կգործեմ»: (Հովհաննես 5:17) Սա նշանակում է, որ ինչպես Աստված գործում է բոլոր օրերը, ես էլ նույնպես կգործեմ բարի արարքներ:

Հրեաները, ովքեր ցանկություն ունեին խնդիրներ ստեղծել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հետ, նրա «Իմ հայրը գործել է» խոսքերը համարեցին որպես իր անձի փառաբանություն և Աստծո իրական որդիության հայտարարություն: Նրանք այս որդիությունը, որը սովորաբար կիրառել են փոխաբերական իմաստով, համարեցին, անարգանք, որն էլ իր հերթին նշանակում է, որ նա իրեն համարում է համահավասար Ամենաբարձրյալ Աստծուն, որն էլ աճեցնում է նրա սպանության ցանկությունը: «Ուստի, Հրեաները ավելի ջանացին սպանել նրան, որովհետև նա ոչ միայն խախտել էր Շաբբաթը, այլև ասել էր, որ Աստված հանդիսանում է իր Հայրը, իրեն դարձնելով համահավասար Աստծուն»: (Հովհաննես 5:18)

Երկար և իմաստալից ճառի միջոցով Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) պատասխանեց նրանց, բացատրելով և հանդիմանելով նրանց հայտարարությունը և ապացուցելով Քրիստոնյաներին իրենց սխալ ըմբռնումը: (Հովհաննես 5:19-47) Ես կընդհանրացնեմ այս իմաստալից կետերը ըստ իրենց առարկայի:

1 – Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հաստատեց, որ նա հետևում էր Ամենաբարձրյալ Ալլահի ուղղուն, երբ նա գործեց Շաբբաթ օրը, որ նա գործում է այն, ինչ համամիտ է Ամենաբարձրյալ Ալլահի կարգավիճակին: «Այնուհետ Հիսուսը պատասխանեց և ասաց նրանց. Իրոք, Իրոք, ես ասում եմ ձեզ, Որդին ինքնին ոչինչ չի կարող գործել, բացառությամբ նրա, ինչ նա տեսնում է Հորը գործելիս. Քանի որ այն, ինչ նա գործում է, նմանապես գործում է Որդին»: (Հովհաննես 5:19)

2. – Նա խոսեց շատ այլ բաների մասին, որը նրան տվել է Ամենաբարձրյալ Ալլահը. «Քանի որ, ինչպես Հայրը բարձրացրել է հանգուցյալին և կենդանացրել է նրան, նմանապես Որդին կկենդանացնի նրան, ում ցանկանում է: Քանի որ Հայրը չի դատում որևէ մեկին, մինչ չի ավարտում Որդու դատը... Ինչպես Հայրը ունի կյանք, այնպես էլ նա իր Որդու մեջ կյանք է տվել; Եվ տվել է նրան իշխանություն դատելու»: (Հովհաննես 5:21-27) սակայն այս բոլոր

ընծաները Ամենաբարձրյալ Ալլահի կողմից են և դա չի նշանակում, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահը, քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը կարող է անել ամենը Ինքն իրեն, առանց որևէ մեկի օգնության:

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) պարզաբանել է, թե ինչու է այդպես գործել: Դա տեղի է ունեցել շնորհիվ Ամենաբարձրյալ Ալլահի ընծաների, որտեղ հաշվի են առնվել նրա մարդկայնությունը և ոչ թե աստվածայնությունը: Նա ասում է. «Եվ տվել է նրան իշխանությունն նույնպես դատելու, որովհետև նա հանդիսանում է մարդու Որդին»: (Հովհաննես 5:27)

Նա հաստատել է, որ ինքնին չունի ոչ մի իշխանություն և ոչինչ չի կարող անել բացառությամբ նրա, ինչ Ամենաբարձրյալ Ալլահն է թույլատրել նրան: «Ես ինքս ոչինչ չեմ կարող անել, ինչպես ես լսում եմ, ես դատում եմ և իմ դատաստանը արդար է, որովհետև ես չեմ փնտրում իմ իսկ կամքը, այլ Հոր կամքը, ով ուղարկել է ինձ»: (Հովհաննես 5:30) Սա ապացուցում է, որ նա հանդիսանում է մարդու որդին, ոչ թե Ամենաբարձրյալ Ալլահի Որդին, կամ ինչպես նշել է Եկեղեցական Խորհուրդը, Երրորդության երկրորդ մասը:

Հզոր հրաշքը, որը Ամենաբարձրյալ Ալլահը նվիրել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) ուներ երկու պատճառ: Առաջինը ինչպես նա (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. «Քանի որ Հայրը սիրում է Որդուն և ցույց է տալիս նրան ամենը, ինչ նա է գործել»:

Երկրորդը այն է, որ նա պետք է ապացուցեր նրա մարգարեությունը և ստիպեր մարդկանց հավատք ընծայել նրան: «Եվ նա ցույց կտա նրան ավելի հզոր գործեր, քան այն, որ դուք կարող եք զարմանք ապրել: Որ բոլոր մարդիկ պետք է պատվեն Հորը: Նա, ով չի պատվում Որդուն, չի պատվում Հորը, ով ուղարկել է նրան... քանի որ գործերը, որը Հայրը տվել է ինձ ավարտելու, նույն գործերը, որ ես եմ գործում, վկայեք, որ Հայրը ուղարկել է ինձ»: (Հովհաննես 5:20,23,36)

3. Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) վստահեց, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը հաստատել է նրա ազնվությունը: Նա ասում է. «Եթե ես ինքս վկայություն և տամ իմ մասին, իմ վկայությունը ճիշտ չի լինի: Գոյություն ունի մեկ այլ մեկը, ով վկայություն է ներշնչում ինձ և ես տեղյակ եմ, որ վկայությունը, որը նա կվկայի իմ մասին, ճշմարիտ է... Եվ Հայրը ինքը, ով ուղարկել է ինձ, վկայել է իմ մասին: Դուք երբևէ չեք լսել նրա ձայնը, ոչ էլ տեսել եք նրա տեսքը»: (Հովհաննես 5:31,37)

Այս վկայության արձանագրությունը կարելի է գտնել Նախորդ սուրբ գրքի մեջ, որը գուշակում է նրա գալուստը: «Փնտրեք գրերը. Քանի որ նրանց մեջ ըստ ձեզ, դուք ունեք հավերժ կյանք և նրանք այն մարդիկ են, ովքեր վկայում են իմ մասին... քանի որ, եթե նրանք հավատք են ընծայել Մովսեսին, դուք պետք է հավատք ընծայեք ինձ. Քանի որ նա գրառել է իմ մասին:» (Հովհաննես 5:39,46)

Մովսեսի(Խ.Ա.Ռ.Ն) գրքերը, որոնք ընդունել են Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) և Հրեաները, չեն ներառում խաչված կամ մարմնավորված Աստծո որևէ տող: Նրանք վկայում են առաքինի մարգարեի գալուստը: Արդյո՞ք Քրիստոնյաները չեն հայտնում, որ Մովսեսը մարգարեացրել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) երբ կրկնել է. «Ես կբարձրացնեմ Մարգարե իրենց եղբայրներից, ինչպես նրանք»: (Երկրորդ Օրենք 18:18)

Մարդկանցից մեկը, ով վկայեց Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) մասին, Հովհաննես Մկրտիչն էր: Ամեն դեպքում, Հիսուսը տարածեց այս իրական ճշմարտությունը Ամենաբարձրյալ Ալլահի եզակիությամբ, որը և կարելի է գտնել նրա գրերի մեջ: «Դուք ուղարկել եք Հովհաննեսին և նա վկայել է ճշմարտությունը: Սակայն, ես մարդուց վկայություն չեմ ստացել... Սակայն ես ունեմ ավելի հզոր վկա, քան Հովհաննեսն է»: (Հովհաննես 5:33,36)

Մկրտչի (Խ.Ա.Ռ.Ն) ոչ մի խոսք չի հաստատում Քրիստոսի աստվածայնությունը, քանի որ նա ուղարկեց իր աշակետներին, որպեսզի նրանք հարցնեն Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն), թե արդյոք նա հանդիսանում է սպասված մարգարեն, թե ոչ: (Մատթեոս 11:3)

4 – Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հայտնեց, որ գոյություն ունի տարբերություն նրա և Ամենաբարձրյալ Ալլահի միջև, երբ նա ասաց. «Քանի որ Հայրը սիրեց Որդուն և ցույց տվեց նրան ամենը, որը նա է գործել Է... Գոյություն ունի մեկ այլը, ով վկայում է իմ մասին... Եվ Հայրը ինքը, ով ուղարկել է ինձ վկայել Է իմ մասին... Մի կարծեք, որ ես պետք է ամբաստանեմ ձեզ Հորը»: (Հովհաննես 5:20,32,37,45) Այս ամենը վկայում են, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) չի հանդիսանում Ամենաբարձրյալ Ալլահը, քանի որ սիրեկանը նման է սիրելիին, վկայությունը նման չէ վկայող անհատին, ուղարկողը նման չէ ուղարկվողին և դիմողը նման չէ դատավորին:

5 – Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասել է Հրեաներին, որ հավերժ կյանքի ուղին հանդիսանում է հավատք նրան և նրա խոսքերին: «Իրոք, իրոք, ես ասում եմ ձեզ, Նա, ով լսել է իմ խոսքը և հավատք է ընծայել նրան, ով ուղարկել է ինձ ունի հավերժ կյանք և նրան չեն դատապարտի, այլ մահվան միջոցով կանցնի կյանք»: (Հովհաննես 5:24)

Նրանք, ովքեր հավատք չեն ընծայում նրան, դեմ կկանգնեն ինչպես նա ասում է. «Եվ դուք չեք գա ինձ մոտ, որպեսզի ի վիճակի լինեք կյանք ունենալ: Ես պատիվ չեմ ստացել մարդուց: Սակայն ես տեղյակ եմ ձեզ, որ դուք չունեք Աստծո սերը ձեր մեջ: Ես եկել եմ իմ Հոր անունից և դուք ինձ չեք ստացել. Եթե մեկ այլը գա իր անունից, նրան կընդունեն: Ինչպե՞ս եք դուք կարող հավատք ընծայել, որը չի ընդունել մեկ այլի պատիվը և մի փնտրեք պատիվ, որը գալիս է միայն Աստծուց»: (Հովհաննես 5:40-44)

Վերոհիշյալ հատվածներից մենք կարող ենք տեսնել, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) չի հայտնել, թե նա համահավասար է Ամենաբարձրյալ Ալլահին, ոչ էլ հայտնել է, որ իշխանությունը պատկանում է իրեն, նա հայտնել է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը պատվել է նրան և տվել է նրան:

ՈՐԴԻ, ՈՎ ԻԶԵԼ Է ԵՐԿՆՔԻՑ

Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում, որ մենք պետք է տարբերակենք Յիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) որդիությունը այլոց որդիությունից: Նրանք, չեն վիճում, որ հատվածները, որոնք նշում են այլոց որդիությունը հանդիսանում են փոխաբերական, սակայն, Յիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) իրականում Աստծո Որդին է, քանի որ նա միակ որդին է, ով իջել է երկնքից: «Նա, ով եկել է վերևից, վեր է բոլորից»: (Յովհաննես 3:31)

Նրանք հավատք են ընծայում, որ նրա աստվածայնության նշանը վառ է իր խոսքերի մեջ. «Դուք ներքևից եք, ես վերևից, դուք այս աշխարհից եք, ես այս աշխարհից չեմ»: (Յովհաննես 8:23) և ըստ Քրիստոնյաների, սա ցույց է տալիս, որ նա հանդիսանում է եզակի աստվածային որդի, ով նման չէ մյուս որդիներին:

Այս երկնային իմաստը ավելի նվազեցնում է նշանները և կարգավիճակը և ոչ թե իր անձը, որն էլ նրան հավասարեցնում է բոլոր մարգարեներին: Յովհաննես Մկրտիչը (Խ.Ա.Ո.Ն) նրանցից մեկն է: Յիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հարցրեց Յրեաներին ասելով. «Յովհաննեսի մկրտությունը, ե՞րբ էր դա: Երկնքի կողմից, թե՞ մարդու: Եվ նրանք մտածում էին իրենց մեջ ասելով. Եթե մենք ասենք երկնքից, նա կպատասխանի ձեզ, Ինչու՞ նրանք այլևս հավատք չեն ընծայում նրան: Սակայն, եթե մենք ասում ենք մարդուց, մենք վախ ենք ապրում մարդկանցից»: (Մատթեոս 21:25-26)

Հարկ է նաև նշել, որ Աստվածաշնչի մեջ առկա են բազմաթիվ ճշմարիտ երկնային ժառանգներ և Քրիստոնյաները նրանց համարում են աստվածներ:

Ամենաբարձրյալ Ալլահի հրեշտակը հանդիսանում էր երկնքի ժառանգը: «Եվ ահա տեղի ունեցավ մեծ երկրաշարժ, Տիրոջ հրեշտակների մեջ, ովքեր հանդիսանում էին երկնքի ժառանգները»: (Մատթեոս 28:2)

Ինչպես նշել են Ավետարանները, աշակերտները նույնպես հանդիսանում էին վերևից, կամ Ամենաբարձրյալ Ալլահից, որը նշանակում է, որ նրանք հավատք են ընծայում նրա

անվանը: «Սակայն շատերը ովքեր ընդունեցին Նրան, ստացան հզորություն, որպեսզի Նրանք դառնան Աստծո որդիներ, Նույնիսկ Նրանց, ովքեր հավատք են ընծայում Նրա անվանը»: (Յովհաննես 1:12) Սա հոգևոր ծնունդ էր, որը մեղսավորի սրտին տալիս է մեծ, կատարյալ և շարունակական փոփոխություն, երբ Նա կրկին ծնվում է և սա տեղի է ունենում, երբ Նա հավատք է ընծայում և ապաշխարիում է:

Նրանք, ովքեր հավատք են ընծայում Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) ծնվում են հավատքով, որը տվել է Նրանց Ամենաբարձրյալ Ալլահը: Նրանք նման են այլ հավատացյալներին, ինչպես ասում է Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) «Իրոք, իրոք, ես ասում եմ ձեզ, քանի դեռ անհատը ծնվում է վերից, Նա չի կարող տեսնել Աստծո արքայությունը»: (Յովհաննես 3:3) «Նա, ով հավատք է ընծայում, որ Հիսուսը Քրիստոսն է, ծնվել է Աստծուց»: (Յովհաննես Ա 5:1) և «որ յուրաքանչյուրը գործում է առաքինի արարք, ծնվել է Նրանից»: (Յովհաննես Ա 2:29)

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասում է. «Ես այս աշխարհից չեմ», ամեն դեպքում այս չի հանդիսանում Նրա աստվածայնության ապացույցը, քանի որ Նա նկատի ունի, որ Նա տարբերվում է մյուս մարդկանցից, ով մերժում է աշխարհիկ կյանքը, որին ձգտում են այլոք:

Նույնը Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) ասում է իր աշակերտների մասին, երբ Նա զգում է, որ Նրանք ապրելով աշխարհիկ կյանքը, ձգտում են հավերժության: «Եթե դուք աշխարհից եք, աշխարհը կսիրի իրեն պատկանելիքը, սակայն, եթե դուք աշխարհից չեք, և ես ընտրել եմ ձեզ աշխարհից, ուստի աշխարհը ատում է ձեզ»: (Յովհաննես 15:19)

Մեկ այլ հատվածի մեջ Նա ասում է. «Ես տվել եմ ձեր խոսքը և աշխարհը ատել է Նրանց, որովհետև Նրանք չեն հանդիսանում աշխարհից, Նույնիսկ, ինչպես ես աշխարհից չեմ»: (Յովհաննես 17:14)

Իր աշակերտների համար Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) կրկնեց Նույնը, ինչ ասաց իր մասին, որ Նրանք չեն հանդիսանում այս

աշխարհից: Եթե տվյալ խոսքերը նրան դարձնեին Աստված, ապա բոլոր աշակերտները նույնպես պետք է լինեին այդպիսին, սակայն նրա արտահայտությունը փոխաբերական էր, կարծես մենք ասում ենք. «այս անհատը այս աշխարհից չէ» և մենք նկատի ունենք, որ նա չունի նյութական աշխարհի ցանկությունը, այլ ձգտում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի սերը և հանդերձյալ կյանքի հավերժությանը:

3 – ՀԻՍՈՒՄԻ (Խ.Ա.Ո.Ն) ԱՍՏՎԱԾԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆԱՎՈՐՄԱՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿՆԵՐԸ

Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում, որ որոշ Սուրբ հատվածներ Հիսուսին փոխանցում են աստվածային մարմնավորում: Օրինակ.

«Որ նրանք կարող են տեղյակ լինել և հավատք ընծայել, որ Հայրը իմ մեջ է և ես նրա մեջ»: (Հովհաննես 10:38) «Նա, ով տեսել է ինձ, տեսել է Հորը... Ես Հոր մեջ եմ և Հայրը իմ մեջ»: (Հովհաննես 14:9-10)

Նրա խոսքերը, որ «Ես և հայրը մեկ ենք» (Հովհաննես 10:30) մոտ է Քրիստոնյաների հզոր վկայությունը, որպեսզի ապացուցեն Քրիստոսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը: Ըստ Քրիստոնյաների, այս հատվածները հայտնում են, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է ինքը, Ամենաբարձրյալ Ալլահը և որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորվել է նրա մեջ:

ԱՍՏՃՈ ՓՈԽԱԲԵՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԱՎՈՐՈՒՄԸ ԻՐ ԱՐԱՐԱՃՆԵՐԻՆ

Գիտնականները վերլուծել են այս հատվածները և ապացուցել են Քրիստոնյաների սխալ կարծիքը: Քրիստոնյաների սխալ կարծիքը, որոնք կապված են այն տարբերակների հետ, որոնք ներառում են Ամենաբարձրյալ Ալլահի մարմնավորումը Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն), այնպես ինչպես որ նրանք ընկալում են, սխալ է: Անխուսափելի փաստ է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորվել է իր արարածների մեջ, որն էլ փոխաբերական մարմնավորում է և նույնը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) համար է:

Ըստ Սուրբ Աստվածաշնչի, Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորվել է շատերի մեջ, որը նշանակում է, որ մարմնավորվել է աստվածային պարզեց, ոչ թե ինքը,

Ամենաբարձրյալ Ալլահը: Հովհաննեսի առաջին Նամակի մեջ մենք ընթերցում են. «Նա, ով խոստովանում է, որ Հիսուսը հանդիսանում է Աստծո Որդին, Աստվածը բնակվում է նրա մեջ և նա Աստծո: Եվ մենք տեղյակ ենք և հավատք ենք ընծայում սիրուն, որը Աստված է տվել մեզ: Աստվածը սեր է և նա, ով բնակվել է սիրո մեջ, բնակվել է Աստծո մեջ և Աստված նրա»: (Հովհաննես Ա 4:15-16) Ուստի Ամենաբարձրյալ Ալլահի մարմնավորումը կամ բնակությունը նրանց մեջ, ովքեր հավատք են ընծայում Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն), չի հանդիսանում իրական ինքնամարմնավորում, այսպես նրանք բոլորը կարող էին հանդիսանալ Աստվածներ:

Ի լրացում, Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորել կամ բնակվել է յուրաքանչյուրի մեջ, ով պահպանել է պատվիրանները, սակայն դա չի նշանակում, որ այդ անհատը դառնում է Աստված: «Եվ նա, ով պահպանեց նրա պատվիրանները, բնակվեց նրա մեջ և նա, նրա: Եվ այսպիսով, մենք տեղյակ ենք, որ նա բնակվել է մեր մեջ, հոգու միջոցով, որը նա տվել է մեզ»: (Հովհաննես Ա 3:24) Իմաստը այն է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահի ուղղորդությունը և աջակցությունը նրանց հետ է: Միևնույնը մենք կարող ենք գտնել միևնույն Նամակի մեջ: «Ոչ մի մարդ երբևէ չի տեսել Աստծուն: Եթե մենք սիրենք միմյանց, ապա Աստված կբնակվի մեզ հետ և նրա սերը կատարյալ կդառնա մեր մեջ: Այսպիսով, մենք տեղյակ ենք, որ մենք բնակվում ենք նրա մեջ և նա մեր մեջ, որովհետև նա տվել է մեզ Իր Հոգին»: (Հովհաննես Ա 4:12-13) Նույնը մենք կարող ենք գտնել Հովհաննեսի Ավետարանի մեջ: «Ես նրանց մեջ և դուք իմ»: (Հովհաննես 17:23)

Այս տարբերակները ենթադրում և ցույց են տալիս աստվածային մարմնավորումը բոլոր հավատացյալների մեջ; դա, անկասկած, փոխաբերական մարմնավորում է, ուստի, նույնը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) համար է և եթե որևէ մեկը ցանկություն ունի հայտնել հակառակը, նա պետք է ներկայացնի վկայությունը:

Ավելին, Թորան նշում է արարածների մեջ Ամենաբարձրյալ Ալլահի իրական մարմնավորումը, սակայն Քրիստոնյաները նրանց չեն համարում աստվածներ:

Ելք-ի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Վայրում, օվ Տեր, որը դուք դարձրել եք ձեր բնակության հատվածը»: (Ելք 15:17) և Սաղմոսների մեջ. «Ինչու՞ եք նահանջում դուք բարձր լեռներ: Սա այն լեռն է, որտեղ Աստված ցանկություն է հայտնել բնակվել, այո, Տերը բնակություն կհաստատի այնտեղ հավերժ»: (Սաղմոսներ 68:16) և ոչ ոք չի երկրպագի այդ լեռը:

Գոյություն ունեն երկու հատվածներ, որոնք հայտնում են մարմնավորումը (Հովհաննես 10:30) և (Հովհաննես 14:9): Արդյո՞ք այս երկու տարբերակները հանդիսանում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության ապացույցը:

Ա. «Ես և հայրը մեկ ենք»: (Հովհաննես 10:30)

Այս նախադասությունը, որը վերաբերվում է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է կարևոր տարբերակներից մեկը նրանց համար, ովքեր հավատք են ընծայում Հիսուսի աստվածայնության: Նրանք ընկալում են, որ իր և Ամենաբարձրյալ Ալլահի միջև գոյություն ունի իրական միություն և նա ինքն է հայտնել Հրեաներին և այն, որ նա ի նկատի ունի իր աստվածայնությունը:

Հատվածը ընկալելու համար մենք պետք է ընթերցենք այն սկզբից: Նվիրվածության Տոնից հետո Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) քայլում էր Սողոմոնի սյունասարահով, Հրեաները մոտեցան և հարցրեցին. «Որքա՞ն երկար եք դուք մեզ ստիպելու կասկածել: Եթե դուք Քրիստոն եք, ասացեք մեզ պարզորեն: Հիսուսը պատասխանեց նրանց, ես ասում եմ ձեզ և դուք հավատք չեք ընծայում, այն ինչ ես գործում եմ իմ Հոր անունից, հանդիսանում եմ իմ վկայությունը: Սակայն դուք հավատք չեք ընծայում, որովհետև դուք իմ ոչխարներից չեք, ինչպես ես ասում եմ ձեզ: Իմ ոչխարները լսում են իմ ձայնը և տեղյակ եմ, որ նրանք հետևում են ինձ. Եվ ես տալիս եմ ձեզ

հավերժ կյանք և նրանք երբեք չեն անհայտանա, ոչ էլ որևէ մեկը կհափշտակի նրանց իմ ձեռքից: Իմ Հայրը, ով տվել է նրանց ինձ, բոլորից հզոր է և ոչ մի մարդ ի վիճակի չէ հափշտակել նրանց իմ Հոր ձեռքից: Ես և իմ Հայրը մեկն ենք»: (Հովհաննես 10:24-30)

Ի սկզբանե հատվածը խոսում է փոխաբերական խնդրի շուրջ:¹⁵ Նրա ոչխարները, ովքեր հանդիսանում են նրա աշակերտները, կհետևեն նրան, այսպիսով նա նրանց կտա հավերժ կյանք, որն էլ երկինքն է և ոչ ոք չի վերցնի նրա ոչխարը նրանից, ինչը նշանակում է, նրա ուղղուց և առաջնորդությունից, քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը տվել է նրան և ոչ ոք չի կարող վերցնել այն Ամենաբարձրյալ Ալլահից, ով ամենահզորն է: Ամենաբարձրյալ Ալլահը և Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) բարիք են ցանկանում իրենց ոչխարներին, ուստի, միությունը հանդիսանում է նպատակային, ոչ թե էական:

Սողոմոնի սյունասարահի Հրեաները սխալ են ընկալել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) խոսքերը, ճիշտ ինչպես Քրիստոնյաները, ուստի, «Հրեաները վերցրեցին քարերը, որպեսզի կրկին քարկոծեն նրան... Բարի արարքի համար մենք չենք քարկոծի ձեզ, սակայն անարգանքի և որովհետև դուք մարդ եք, ովքեր ձեզ դարձրել եք Աստված»:

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) գիտակցեց նրանց սխալ ընկալումը և զարմանք ապրեց, թե ինչպես են նրանք կարող սխալ ընկալել իր խոսքերը, քանի որ նրանք լավ ծանոթ էին Աստվածաշնչի փոխաբերական լեզվի հետ:

Մեջ բերելով Սողոմոսներ 82:6 նա պատասխանեց նրանց. «Դա գրված չէ ձեր օրենքի մեջ, ես ասում եմ, արդյո՞ք դուք

¹⁵ Քահանա Ջեյմս Անիսը եզրակացնում է, որ ինչ որ մեկը բացատրել է տարբերակները փոխաբերական իմաստով: Եթե գլուխները լի են փոխաբերությամբ, ո՞րն է կարող բացատրել այն գրականորեն: Ապա ի՞նչ կասեք այս տարբերակի փոխաբերական իմաստի մասին: (Տես Մեթոդական Աստվածային Գիտություն, Ջեյմս Անիս էջ.713)

աստվածներ եք»: Նա նկատի ունեւ, թե ինչպէս են նրանք կարող զարմանք ապրել իմ խոսքերով, քանի որ այն ընդհանուր էր գրքի մեջ, որը փոխաբերական իմաստով բոլոր Իսրայելացիներին դարձնում է աստվածներ: Ուստի, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) արժանի էր լինել փոխաբերական աստված, ավելի քան բոլոր Իսրայելացիները: «Եթե նա կոչեր նրանց աստվածներ, ապա, ում համար է եկել Աստծո խոսքը... Ասեք դուք նրա մասին, ում Հայրը սրբացրել է և ուղարկել է աշխարհ, դուք սրբապիղծներ, որովհետև ես ասում եմ, ես հանդիսանում եմ Աստծո Որդին: Եթե ես չգործեմ իմ Հոր արարքները, հավատք մի ընծայեք ինձ»: (Հովհաննէս 10:35-37)

Հայտնելով իր կարծիքը Մաթթա եւ Մեսկիինը ասում է. «Հիսուսը մեջ է բերել Սաղմոսներ 82, քանի որ Աստծո հրեշտակը այսպէս է վերագրում ժողովը, որը հավաքվել էր դատելու ըստ Աստծո խոսքի... և դա հանդիսանում է նրանց հայտարարության պատասխանը, որը համարում է, որ Հիսուսը անարգանք է, քանի որ բոլոր նրանք, ովքեր ընդունել են Աստծո խոսքը, ըստ Թորայի աստվածներ են»:¹⁶

Ուստի, ըստ Սաղմոսների այս տարբերակի, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) ուղղեց Հրեաների և Քրիստոնյաների սխալ կարծիքը Ամենաբարձրյալ Ալլահի նրա միության մասին:

Կամքի և օբյեկտիվության նմանության նմանատիպ արտահայտությունը ընդհանուր է Քրիստոնյա սուրբ գրերի մեջ, առանձնապէս Հովհաննէսի Ավետարանի մեջ: Մեջ բերելով Հիսուսին, Հովհաննէսը ասում է աշակերտների մասին. «Որ նրանք բոլորը կարող են լինել մեկը, ինչպէս նրանք, Հայր իմ մեջ և ես քո, որ նրանք, աշակերտները, նույնպէս լինեն մեկը մեր մեջ, որպէսզի նրանք լինեն մեկը, նույնիսկ ինչպէս մենք մեկն ենք. ես նրանց մեջ և դու իմ» (Հովհաննէս 17:20-23) Այս բնակությունը և մարմնավորումը

¹⁶ Հովհաննէսի Ավետարան, Քահանա Մաթթա ԱլՄեիկին, հատոր 1 էջ.643-644

փոխաբերական են, այլապես, մենք պետք է աշակերտներին համարենք աստվածներ:

Հատվածը կիրառում է «ինչպես» բառը, որը ընդհանրություն է երկու կողմերի միջև և իմաստը այն է, որ ինչպես Հիսուսը և հայրը մեկ են, նույնպես աշակերտները, Հիսուսը և հայրը մեկն են, որը նշանակում է ընդհանրություն օբյեկտիվության մեջ և ոչ թե ինքնամանության, քանի որ ոչ մի քրիստոնյա չի խոսում իր և Հիսուսի ու աշակերտների միության մասին:

Մեկ այլ հատվածի մեջ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) նշում է միևնույն իմաստը: Աշակերտների մասին նա ասում է. «Սուրբ Հայր, պահիր քո անվամբ նրանց, ում դու տվել ես ինձ, որ նրանք լինեն մեկը, ինչպես մենք»: (Հովհաննես 17:11) Սա նշանակում է, որ ինչպես մեր միությունը օբյեկտիվ միություն է, ուստի, նրանց միությունը պետք է լինի նմանատիպ:

Նմանապես, մեկ այլ գլխի տարբերակի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Այդ օրը դուք տեղյակ կլինեք, որ ես իմ Հոր մեջ եմ և դուք իմ և ես ձեր մեջ»: (Հովհաննես 14:20)

Պողոսը կրկնում է նույնը. «Քանի որ դուք հանդիսանում եք կենդանի Աստծո տաճարը, ինչպես ասել է Աստվածը, ես բնակություն կհաստատեմ նրանց մեջ և կբայլեմ նրանց մեջ և ես կլինեմ նրանց Աստվածը և նրանք կլինեն իմ ժողովուրդը»: (Կորնթացիներ Բ 6:16)

Պողոսը կրկին ասում է. «Ես տնկել եմ, Ապոլոսը ջրել... Այժմ նա, ով տնկել և նա, ով ջրել է մեկն են... Քանի որ մենք Աստծո հետ աշխատողներ ենք»: (Կորնթացիներ Ա 3:6-9) Ապոլոլոյի և Պողոսի միությունը նույնպես հանդիսանում է կիսվող օբյեկտիվ միությունը:

Նկարագրելով կնոջ և ամուսնու փոխհարաբերությունը, Թորան ասում է. «ուստի, տղամարդը պետք է թողնի իր հորը և իր մորը և պետք է միանա իր կնոջը և նրանք պետք է լինեն մեկ մարմին»: (Ծննդոց 2:24) Սա նշանակում է, որ նրանք

Նույնն են, ոչ թե նրանց երկու մարմինները դառնում են մեկ մարմին:

Ուստի, մենք չպետք է այս տարբերակները ընկալենք մակերեսորեն և գրականորեն, ինչպես ասում է Մատթեոսը. «Եվ ասաց, այս դեպքում տղամարդը պետք է թողնի հորը և մորը և պետք է միանա իր կնոջը և նրանք երկուսը պետք է լինեն մեկ մարմին»։ (Մատթեոս 19:5) Նույնը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հետ էր, երբ նա ասում էր. «Ես և հայրը մեկ ենք»:

Դուրանը նույնը նշում է Մարգարե Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին, սակայն մահմեդականները չեն ընկալում կամ ընդունում դա որպես Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) իրական Աստծո մարմնավորում: «Իրոք, նրանք, ովքեր իրենց հավատարմությունն են հայտնում քեզ, չեն նվազեցնում իրենց հավատարմությունը Աստծուն»։ (Սուրբ Դուրան 48:10)

Ոչ մի մահմեդական չի ասում, կամ կասի, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը և Նրա Մարգարե Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն) մեկ են, ի հակադրություն Քրիստոնյաների, երբ ասում են «Ես և Հայրը մեկ ենք»:

Բ. ՀԻՍՈՒՄԸ ԱՍՈՒՄ Է, ՈՎ ՏԵՍԵԼ Է ԻՆՁ, ՏԵՍԵԼ Է ՀՈՐԸ

Քրիստոնյաների մեկ այլ կարևոր հատված է հանդիսանում այն, երբ նրանք ընդունում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) վկայությունը, որը մենք կարող ենք գտնել Հովհաննեսի Ավետարանի մեջ. «Ով տեսել է ինձ, տեսել է Հորը»։ (Հովհաննես 14:9) Նրանք ընկալում են, որ հայրը հանդիսանում է Հիսուսը և Հիսուսին տեսնելը փաստացի նշանակում է տեսնել Ամենաբարձրյալ Ալլահին:

Այս մակերեսային ընկալումը աղքատ, թերի և տկար է և շատ խնդիրներ է ստեղծում, որոնք անարգում են Ամենաբարձրյալ Ալլահին, ով վեր է ամեն խնդիրներից և մարդկային մեղքերից: Եթե Հիսուսին (Խ.Ո.Ա.Ն) տեսնելը համարվում է տեսնել Հորը, ապա պարտադիր է համարել

Հիսուսին հարվածելը և դեմքին թքելը (Մատթեոս 27:30) հարված Յորդը, Ամենաբարձրյալ Ալլահին, երկինքների և երկրի Արարչին:

Նմանապես, Հիսուսի տգիտությունը կապված Դատաստանի Օրվա հետ համարվում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի անտեղյակությունը (Մարկոս 13:32-33) երբ Հիսուսը սնվեց և ըմպեց (Ղուկաս 24:42-43) նույնպես ըստ մակերեսային ընկալման, սնունդը և ընպելիքը հանդիսացավ Յոր համար: Արդյո՞ք որևէ մեկը կարող է պատկերացնել, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը, ով արարել է ամենը, սնվում, ըմպում, միզում և կղզում է:

Հատվածը ճիշտ ընկալելու համար, մենք ընթերցում ենք սկիզբը, որը ասում է. «Ես գնում եմ, որպեսզի մի վայր պատրաստեմ ձեր համար: Եվ, եթե ես գնամ և պատրաստեմ վայրը ձեզ համար, ես կրկին կվերադառնամ և կընդունեմ ձեզ ինքս»: Վայրը, որը նա նկատի ուներ, թագավորություն էր: Թոմասը չընկալեց և ասաց. «Տեր, մենք տեղյակ չենք, թե դուք ուր եք գնում: Ինչպե՞ս ենք մենք կարող ճանաչել ուղղին»: (Հովհաննես 14:5)

Նա ընկալեց, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) խոսեց իրական ուղղու և իրական ճանապարհորդության մասին: Ուղղելով Նրան և բացատրելով, որ այն հանդիսանում է հոգևոր ճանապարհորդություն, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասում է. «Ես ուղղին եմ, ճշմարտությունը և կյանքը», որը նշանակում է հետևել Աստծո կարգավիճակին և միայն Նրա կրոնին, որն էլ իր հերթին կուղղորդի երկնային արքայության:

Այնուհետ, Ֆիլիպը խնդրեց Նրան ցույց տալ Ամենաբարձրյալ Ալլահին, ուստի, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) կշտամբեց Նրան ասելով. "Ես երկար ժամանակ եմ եղել քեզ հետ և արդյո՞ք դու ինձ չես ճանաչում Ֆիլիպ: Նա, ով տեսել է ինձ, տեսել է Յորը: Ինչպե՞ս եք դուք կարող ասել «Ցույց տվեք ինձ Յորը»: (Հովհաննես 14:10) Սա նշանակում է, ինչպե՞ս ես դու կարող նմանատիպ բան հարցնել, քանի որ դու հրեա ես և տեղյակ ես, որ ի վիճակի չես տեսնել Ամենաբարձրյալ Ալլահին: Ով

երբևէ տեսել է ինձ, տեսել է Հորը, երբ նա վկայեց Ալլահի արարքները, հրաշքները, որը ես ներկայացրել եմ:

Այս հատվածը համապատասխանում է Մատթեոսի հատվածին. «Այնուհետ Արքան պետք է ասի նրանց, ովքեր աջ կողմի վրա են. «Եկեք, դուք, ում օրհնել է իմ Հայրը, ժառանգեք արքայությունը, որը պատրաստվել է ձեզ համար աշխարհի արարումից սկսած: Քանի որ ես քաղցած էի և դուք տվեցիք ինձ սնունդ, ես ծարավ էի և դուք ինձ տվեցիք ընկալիք, ես օտարական էի և դուք ողջունեցիք ինձ, ես մերկ էի և դուք տվեցիք ինձ հանդերձ, ես տկար էի և դուք այցելեցիք ինձ, ես գնդանում էի և դուք եկաք ինձ մոտ»: Այնուհետ, առաքինիները կպատասխանեն նրան ասելով. «Տեր, ե՞րբ մենք տեսանք ձեզ քաղցած և սնեցիք ձեզ, կամ ծարավ էիք և ըմպելիք տվեցիք: Եվ, ե՞րբ մենք տեսանք ձեզ օտարական և ողջունեցիք ձեզ, կամ մերկ և հանդերձ տվեցիք ձեզ: Եվ, ե՞րբ մենք տեսանք ձեզ տկար կամ գնդանում և այցելեցիք ձեզ»: Եվ, Արքան կպատասխանի նրանց, «Իրոք, ես ասում եմ ձեզ, եթե դուք գործեք այդպես իմ եղբայրներից առնվազն մեկի համար, դուք գործել եք ինձ համար»» (Մատթեոս 25:34-40) Եվ այս աշխարհում ոչ ոք չի կարող ասել, որ քաղցածը արքան էր: Սա ուղղակի օրինակ և դարձվածք է:

Նմանապես Մարկոսը ասում է. «Նա, ով ընդունում է նմանատիպ մեկ զավակ իմ անունից, ընդունում է ինձ և նա, ով ընդունում է ինձ, չի ընդունում միայն ինձ այլ նրան, ով ուղարկել է ինձ»: (Մարկոս 9:37) Հետևյալ հատվածը չի նշանակում, որ տղան հանդիսանում է ինքը Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) կամ, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ինքը Ամենաբարձրյալ Ալլահը: Սա նշանակում է, որ նա (Խ.Ա.Ո.Ն) ասում է մեզ, որ նա, ով բարի արարքներ է գործում մանուկի համար, կարծես գործում է ինձ համար և հնազանդվում է Ամենաբարձրյալ Ալլահին և նրա հրամաններին:

Նմանապես, ինչպես նա, ով տեսել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) համարում է, որ տեսել է Ամենաբարձրյալ Ալլահին, այնուհետ նա, ով ընդունում է Հիսուսին և նրա

աշակերտներին, ընդունում է Ամենաբարձրյալ Ալլահին և նա, ով ժխտում է իրենց ուղերձը, փաստացի ժխտում է Ալլահի Օրենքը: Ուստի, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասում է. «Նա, ով լսում է ձեզ լսում է ինձ և նա, ով ժխտում է ձեզ, ժխտում է ինձ և նա, ով ժխտում է ինձ, ժխտում է նրան, ով ուղարկել է ինձ»: (Ղուկաս 10:16)

Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) կրկին հաստատում է դա, երբ ասում է. «Ով ընդունում է ձեզ, ընդունում է ինձ, և նա, ով ընդունում է ինձ, ընդունում է նրան, ով ուղարկել է ինձ»: (Մատթեոս 10:40) Նմանապես, ով տեսել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) կարծես տեսել է Ամենաբարձրյալ Ալլահին, որովհետև նա ասել է. «Արդյոք դուք հավատոք չեք ընծայում, որ ես Հոր մեջ եմ և Հայրը իմ: Խոսքերը, որ ես ասում եմ ձեզ ես չեմ կրկնում ելնելով իմ իշխանությունից, այլ Հոր, ով բնակություն է հաստատել իմ մեջ և գործում է իր արարքները»: (Հովհաննես 14:10)

Գործք գրքի մեջ Պետրոսը Անանիասին կրկնում է միևնույն խոսքերը, որը կապված է դաշտի գումարի հետ. «Երբ այն դեռ չէին վաճառել, արդյո՞ք այն չի պատկանել ձեզ: Վաճառքից հետո, արդյո՞ք այն չէր գտնվում ձեր հայեցողության տակ: Ինչու՞ այն, որ դուք հորինել եք, այս արարքն է ձեր սրտում: Դուք ստել եք, ոչ թե մարդուն, այլ Աստծուն»: Երբ Անանիասը լսեց այս խոսքերը նա ծնկի իջավ և փչեց իր վերջին շունչը: Եվ մեծ վախ իջավ բոլորին, ովքեր լսեցին դա»: (Գործք 5:4-5) Փաստացի, մարդկանց ստելը նշանակում է ստել Ամենաբարձրյալ Ալլահին, որն էլ չի նշանակում, որ մարդիկ և Ամենաբարձրյալ Ալլահը նույնն են:

Տեսիլքը, երբ ասում է. «Ով տեսել է մեզ տեսել է Հորը» փոխաբերական է, որն էլ հանդիսանում է ներքին հայացք և ոչ թե տեսակետ և այս ներքին հայացքը բոլոր հավատացյալների համար է, ովքեր Ամենաբարձրյալ Ալլահից են: Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասում է. «ոչ բոլորն են տեսել Հորը բացառությամբ նրա, ով Աստծուց է, նա տեսել է Հորը»: (Հովհաննես 6:46) և բոլոր հավատացյալները Ամենաբարձրյալ Ալլահից են: «Յուրաքանչյուրը, ով

հավատք է ընծայում, որ Հիսուսը Քրիստոսն է, ծնվել է Աստծուց և յուրաքանչյուրը, ով սիրում է Հորը, սիրում է Նրան, ով ծնվել է Նրանից»։ (Հովհաննես Ա 5:1)

Մեկ այլ ապացույց է հանդիսանում Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հետագա խոսքերը. «Մի փոքր ևս և աշխարհը այլևս չի տեսնի ինձ, սակայն դուք կտեսնեք ինձ: Որովհետև ես ապրում եմ, դուք նույնպես կապրեք»։ (Հովհաննես 14:19) Նա չի խոսում իրական տեսիլքի մասին, քանի որ նա խոսում է իր Համբարձման մասին և այդ ժամանակ աշխարհը և աշակերտները չեն տեսնի Նրան: Նա խոսում է հավատքի և հոգևոր տեսանկյունի մասին, որտեղ հավատացյալները և աշակերտները ի վիճակի կլինեն տեսնել և զգալ, սակայն ոչ մյուսները:

Մատթեոսի խոսքերը աջակցում են: Մատթեոսը ասում է. «Եվ ոչ ոք տեղյակ չէ Որդու մասին, բացառությամբ Հոր և ոչ ոք տեղյակ չէ Հոր մասին, բացառությամբ Որդու»։ (Մատթեոս 11:27)

Մեկ այլ նմանատիպ հատված, որը կարելի է գտնել Հովհաննեսի Ավետարանի մեջ ասում է. «Եվ Հիսուսը բղավեց և ասաց. «Նա, ով հավատք է ընծայում ինձ, հավատք չի ընծայում ինձ, այլ Նրան, ով ուղարկել է ինձ: Եվ նա, ով տեսնում է ինձ, տեսնում է Նրան, ով ուղարկել է ինձ: Քանի որ ես չեմ խոսում իմ իսկ իշխանությունից, սակայն Հայրը, ով ուղարկել է ինձ Ինքն է տվել ինձ պատվիրան, թե ինչ ասել և ինչ խոսել: Եվ ես տեղյակ եմ, որ Նրա պատվիրանը հանդիսանում է հավերժ կյանքը: Ինչ ես եմ ասում, ուստի, ես ասում եմ այնպես, ինչպես Հայրն է ասել ինձ»»։ (Հովհաննես 12:44-51) և սա նշանակում է տեսակետ:

Նրա խոսքերը. «Ով տեսել է ինձ, տեսել է մեկին, ով ուղարկել է ինձ», չի նշանակում որ նա ով տեսել է մեկին ուղարկել է Որդուն տեսել է ուղարկողին –Հորը– մինչ երկուսը դառնում են մեկը: Բացի այդ, սա կարելի է հերքել Նրա խոսքերով. «Դուք լսել եք ինձ ասելիս. «Ես հեռանում եմ և ես կգամ ձեզ մոտ»։ Եթե դուք սիրեք ինձ, դուք կիրճվեք, որովհետև ես գնում եմ Հոր մոտ, քանի որ Հայրը ավելի հզոր է քան ես»:

(Հովհաննես 14:28) Եվ «Իմ Հայրը, ով տվել է նրանց ինձ, ավելի հզոր է, քան բոլորը և ոչ ոք ի վիճակի չէ վերցնել նրանց Հոր ձեռքից»։ (Հովհաննես 10:29) Ոչ մի քրիստոնյա չի հաստատի, որ Հայրը Որդին է, սակայն նրանք տարբեր անհատականություններ են, նույնիսկ եթե հայտնեն, որ նրանք, Որդին և Հայրը միացյալ են:

Իր «Հովհաննեսի Ավետարանի Մեկնաբանությունները» գրքի մեջ, Քահանա Մաթթա Էլ Մեսիկիինը ասում է. «Քրիստոնեական հավատքը այն է, որ Աստծո հիպոթեզները տարբեր են: Հայրը չի հանդիսանում Որդին, ոչ էլ Որդին է հանդիսանում Հայրը և յուրաքանչյուր հիպոթեզ ունի իր իսկ աստվածային բնութագրերը»:¹⁷ Ուստի, նա, ով տեսել է Որդուն, չի տեսել Հորը:

Վերջապես, ըստ Աստվածաշնչի, այս աշխարհում հնարավոր չէ տեսնել Ամենաբարձրյալ Ալլահին. «Ոչ ոք չի տեսել Աստծուն, միակ Աստծուն, ով Հոր կողքին է, նա իրեն ճանաչելի է դարձրել»։ (Հովհաննես 1:18) «Նա, ով մենակ ունի անմահություն, ով բնակություն է հաստատել անհասանելի լույսի մեջ, ում երբեք ոչ ոք չի տեսել կամ կարող է տեսնել: Նրան է պատիվը և հավերժ իշխանությունը: Ամեն»։ (Տիմոթեոս Ա 6:16) Ուստի, կարող ենք ընթերցել այս տարբերակը. «Նա, ով տեսել է ինձ, տեսել է Հորը» որպես Հիսուսի աստվածայնության վկայություն, որն էլ թույլ և տկար է և ինչպես նշել ենք, հանդիսանում է տեսակետ:

Գ. ՀԻՍՈՒՄԻ (Խ.Ա.Ո.Ն) ՀԱՎԵՐԺ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Նրանք, ովքեր հայտնում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը կառչում են նրա խոսքերից, որը նա ասել է իր աշակերտների և հետևորդների ներկայությամբ, որոնք էլ գրառել են Ավետարանները: Նրանք հավատք են

¹⁷ Հովհաննեսի Ավետարան: Քահանա Մաթթա Էլ Մեսիկիին հատոր 1 Էջ.35

ընծայում, որ այն հավերժ ներկայություն է: Համբարձման ընթացքում, Նա ասում է. «ուսուցանել նրանց, որպեսզի պահպանեն ամենը, որ ես պատվիրել եմ ձեզ: Եվ, ահա ես միշտ ձեզ հետ եմ մինչ դարի վերջը»: (Մատթեոս 28:20) Նա ասում է. «Յուրաքանչյուր անգամ երկու կամ երեքը հավաքվում են իմ անունից, ես կլինեմ նրանց մեջ»:

Նրանք գիտակցում են, որ սա հանդիսանում է իրական մարմնական ներկայություն և նրանք համարում են այն նրա աստվածայնության վկայություն, քանի որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ներկա է ամենուր և անընդհատ, ինչպես Ամենաբարձրյալ Ալլահն է ամենուր և անընդհատ:¹⁸

Սուրբ Աստվածաշունչը չի խոսում Ամենաբարձրյալ Ալլահի և Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) իրական մարմնական ներկայության մասին, քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը չի մարմնավորվում կամ բնակություն հաստատում Իր Արարածների մեջ: Նրա ներկայությունը փոխաբերական է, այն հանդիսանում է ներկայության աջակցության և ուղղորդության մի ձև և նույնը կարելի է ասել Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) մասին, ով ցույց է տալիս ճիշտ ուղին և իրահանգները:

Սուրբ Աստվածաշունչը լի է նմանատիպ հատվածներով: «Դուք կարիք չունեք պայքարելու այս ճակատամարտում: Կանգնեք ամուր, պահեք ձեր դիրքը և տեսեք փրկությունը ձեր Տիրոջ անունից, Օվ Հուդահ և Երուսաղեմ»: Մի նմանվեք նրանց և Տերը կլինի ձեզ հետ»: (Մնացորդաց Բ 20:17) «Քանի որ Տերը ,ձեր Աստվածը Նա է, ով գնում է ձեզ հետ պայքարելու ձեզ համար, ընդդեմ ձեր թշնամիների, որպեսզի տա ձեզ հաղթանակ»: (Երկրորդ Օրենք 20:4)

Ամենաբարձրյալ Ալլահը նրանց հետ է Իր փրկությամբ և աջակցությամբ, այլ ոչ թե իջել է երկնքից և պայքարել է նրանց հետ:

¹⁸ Ըստ Մահմեդական Հավատքի այս ամենը անընդունելի է:

Ամենաբարձրյալ Ալլահի ներկայությունը պահանջում է Զրեաների պատասխանը, որն էլ հանդիսանում է Նրա Օրենքի և երկրպագության ընդունումը: «Եվ նա դուրս եկավ, որպեսզի հանդիպի Ասային և ասաց Նրան. «Լսիր ինձ Ասա և բոլորը, Զուդա և Բենիամին, Տերը ձեզ հետ է, մինչ դուք Նրա հետ եք: Եթե դուք փնտրում եք Նրան, դուք կգտնեք, սակայն եթե դուք լքեք Նրան, Նա կլքի ձեզ»»: (Մնացորդաց Բ 15:2) Եվ սա ապացույց է, որ այն հանդիսանում է փոխաբերական ներկայություն:¹⁹

Ինչ վերաբերում է Զիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) ներկայության այս հայտարարությանը, նա ժխտել և պախարակել է այն, երբ ասել է իր աշակերտներին, թե նա լքում է երկիրը և չի լինելու Նրանց մեջ: Նա ասել է. «Քանի որ դուք միշտ ունեք աղքատը ձեզ հետ, սակայն դուք միշտ չեք ունենա ինձ»: (Մատթեոս 26:11) Այնուհետ Զիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասել է. «Ես ձեզ հետ կլինեմ մի փոքր երկար և այնուհետ ես գնում եմ Նրա մոտ, ով ինձ ուղարկել է»: (Յովհաննես 7:33)

Նրա ներկայությունը Նրանց հետ հոգևոր է, ինչպես ասել է Պողոսը Կորնթացիներին ուղղված իր նամակների մեջ: «Չնայած ես բացակա եմ մարմնով, սակայն ես ձեզ հետ եմ հոգեպես, հրճվում եմ տեսնելով ձեր բարի հրամանը և Քրիստոսի հանդեպ ձեր ամուր հավատքը»: (Կող. 2:5)

«Չնայած մարմնական բացակայության, ես ներկա եմ հոգով և քանի որ ներկա եմ, ես արդեն հայտարարել եմ դատաստանը մեկի, ով այսպիսի արարք է գործել»: (Կորնթացիներ Ա 5:3)

Դ. ՔՐԻՍՏՈՍԸ, ԱՄԵՆԱԲԱՐԶՐՅԱԼ ԱԼԼԱՅԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

¹⁹ Տես Լույնյապես Ծննդոց 48:21 Եվ 10:10, Մնացորդաց Ա 22:18, Երեմիա 42:11

Վկայությունների շարքում Քրիստոնյաները ներկայացնում են Պողոսի խոսքերը որպես Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության ապացույց: «Քրիստոսի փառքը, ով հանդիսանում է Աստծո պատկերը»: (Կորնթացիներ Բ 4:4) «Ով չնայած Աստծո պատկերով էր, չէր հաշվարկում որևէ բանի Աստծո հավասարությունը, ինչ պետք է վերցնել, այլ իրեն դարձրեց ոչինչ, վերցնելով ծառայի պատկերը, լինելով ծնված, մարդու նմանությամբ»: (Փիլիպպացիներ 2:6-7) «Նա հանդիսանում է անտեսանելի Աստծո պատկերը, բոլոր արարածների առաջնեկը»: (Կորնթացիներ 1:15)

Այս խոսքերը պատկանում են Պողոսին: Պողոսը, ում պատիվ չէր վիճարկվել հանդիպել և ուսուցանել Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) մոտ: Մենք չենք տեսել, որ աշակերտները նշեն այս խոսքերը և այս ամենը կասկածի առիթ են ստեղծում:

Ավելին, պատկերը տարբերվում է ինքնությունից: Աստծո պատկերը այստեղ նշանակում է Նրա պատասխանատվությունը հայտնելու Տիրոջ Օրենքը: Ինչպես նշել է Պողոսը մեկ այլ հատվածի մեջ. «Քանի որ տղամարդը պարտավոր չէ քողարկել իր գլուխը, որովհետև Նա հանդիսանում է Աստծո պատկերը և փառքը, սակայն կինը հանդիսանում է տղամարդու փառքը»: Ինչը նշանակում է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը իր իշխանությամբ տղամարդուն համարում է կնոջից գերադաս:

Լինելով Աստծո պատկերով, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) չի ապացուցել իր աստվածայնությունը, քանի որ ըստ Աստվածաշնչի Ծննդոց Գրքի, Ադամը նույնպես կիսել է Ալլահի պատկերը: «Այնուհետ Աստված ասում է. եկեք մարդուն դարձնենք մեր պատկերով, մեր նմանությամբ: Եվ թող Նրանք լինեն գերիշխան ծովի ձկների և երկինքների թռչունների և անասունների և ամբողջ երկրի վրա և ամեն սողունի, որը սողում է երկրի վրա: «Այսպիսով Աստված արարել է մարդուն իր իսկ պատկերով, Աստծո պատկերով է Նա արարել Նրան, իգական, թե արական»»:

Ե. ՀԻՍՈՒՄԻՆ ԽՈՆԱՐԿԵԼԸ

Ավետարանները նշում են որոշ մարդկանց խոնարհումը, ովքեր Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) ժամանակակիցներն էին: Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում, որ այս խոնարհումը հանդիսանում է նրա աստվածայնության վկայությունը և որ նա արժանի է երկրպագության:

Արյունահոսող աղջնակի հայրը այդպես վարվեց. «Երբ նա կրկնում էր այս խոսքերը նրանց, ահա եկավ կառավարիչը և խոնարհվեց նրա առջև ասելով. «Իմ դուստրը այս պահին կնքել է մահկանացուն, սակայն արի և դիր քո ձեռքը նրա վրա և նա կապրի»»: (Մատթեոս 9/18) Բորոտը նույնպես խոնարհվեց նրան. «Եվ, ահա բորոտը մոտեցավ նրան և խոնարհվեց նրա առջև ասելով. «Տեր, եթե դու ցանկություն հայտնես, դու կարող ես ինձ մաքրել»»: (Մատթեոս 8/2) և Մագին խոնարհվեց նրան, երբ նա մանուկ էր: «Եվ մտնելով տուն նրանք տեսան մանուկին և մորը, Մարիամի հետ և նրանք խոնարհվեցին և երկրպագեցին նրան: Այնուհետ բացելով իրենց գանձերը նրանք առաջարկեցին պարգևներ, ոսկի և կնդրուկ և զմուռս»: (Մատթեոս 2/11)

Անկասկած, խոնարհությունը հանդիսանում էր երկրպագության նշան, սակայն դա չի նշանակում, որ բոլոր խոնարհումները պետք է երկրպագել: Խոնարհությունը պետք է ցույց տա հարգանք և փառաբանություն, ինչպես Աբրահամը (Խ.Ա.Ո.Ն) խոնարհվեց պատվելով Հաթի ժողովրդին. «Աբրահամը ոտքի կանգնեց և խոնարհվեց Հիթիթների, երկրի ժողովրդին»: (Ճննդոց 23/7)

Հակոբը (Խ.Ա.Ո.Ն) և նրա ընտանիքը խոնարհվեցին Եսայուն, Իսահակի որդուն, երբ նրանք հանդիպեցին նրան: (Ճննդոց 33/3-7)

Մովսեսը (Խ.Ա.Ո.Ն) խոնարհվեց իր աներոջը, երբ նա այցելեց նրան Մեդիանից (Ելք 18:7) և Հովսեփի եղբայրները (Խ.Ա.Ո.Ն) խոնարհվեցին ոչ թե երկրպագելու, այլ պատվելու համար: (Ճննդոց 42:6)

Այս բոլոր օրինակները նշանակում են հարգանք և նույնը տեղի ունեցավ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հետ:

4. ՀԱՏՎԱԾՆԵՐ, ՈՐՈՒՔ ՀԻՍՈՒՄԻՆ (Խ.Ա.Ո.Ն) ԵՆ ՏԱԼԻՍ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐՅԱԼ ԱԼԼԱՀԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ.

Ա. ՀԻՍՈՒՄԻ ՀԱՎԵՐԺՈՒԹՅՈՒՆԸ

Քրիստոնյաները խոսում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին, Աստծո, ով գոյություն է ունեցել մինչ արարումը և նրանք ամեն կերպ ներկայացնում են իրենց ապացույցը: Օրինակներից մեկը կարելի է տեսնել Հովհաննեսի Ավետարանի մեջ, որը հեղինակը վերագրել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն): Նա ասում է. «Ձեր հայր Աբրահամը ուրախացավ, որ նա կարող էր տեսնել իմ օրը: Նա տեսավ դա և ուրախ էր»: Այսպիսով, Հրեաները ասացին նրան. «Դու դեռ հիսուսն տարեկան չկաս և արդյո՞ք դու տեսել ես Աբրահամին»: Հիսուսը ասաց նրանց. «Իրոք, իրոք, ես ասում եմ ձեզ, մինչ Աբրահամը ես եմ»: (Հովհաննես 8/56-58)

Քրիստոնյաները- սխալմամբ այս ամենից ընկալում են, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) գոյություն է ունեցել մինչ Աբրահամը (Խ.Ա.Ո.Ն), որը նշանակում է – ըստ նրանց – ինչը հավերժ է: Նրանք աջակցում են այն ապացույցին, ինչ ասում է Հովհաննեսը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին: «Ասա, նա գալիս է ամպերով և յուրաքանչյուր աչք կտեսնի նրան, նույնիսկ նրանք, ովքեր խոցեցին նրան...եւ հանդիսանում եմ Ալֆան և Օմեգան»: (Հայտնություն 1/7-8) (Նշանակում է առաջինը և վերջինը):

Հովհաննեսի Ավետարանի սկիզբը նշում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հավերժ գոյությունը, մինչ աշխարհի արարումը: «Սկզբում խոսքն էր և խոսքը Աստծո հետ էր և խոսքը Աստված էր: Նա գոյություն ուներ սկզբում, Աստծո հետ»: (Հովհաննես 1/1-2)

Ըստ Քրիստոնյաների, այս հատվածները հայտնում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հավերժությունը և անմահությունը, ուստի, այն հանդիսանում է աստվածայնության վկայությունը:

Գիտնականները համամիտ չեն քրիստոնյաների եզրակացությանը: Մինչ Աբարհամը, Հիսուսի գոյությունը չի նշանակում նրա իրական գոյությունը, այլ Ամենաբարձրյալ Ալլահի որոշման գոյությունը և նրա ընտրությունը: Սա նշանակում է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը ընտրել է նրան շատ վաղ, քան նրա արարումը, ինչպես ասում է Պողոսը. Ըստ վանական Ջեսույթի հրատարակության. «Նա հայտնի էր մինչ աշխարհի հիմնադրումը»: (Պետրոս Ա 1/20)

Նույնը կրկնում է Պողոսը իր և իր հետևորդների մասին: «Այնպես, ինչպես նա ընտրեց մեզ նրա մեջ մինչ աշխարհի հիմնադրումը, որպեսզի մենք լինենք սուրբ»: (Եփես.1/4) որը նշանակում է. 'Ամենաբարձրյալ Ալլահը ընտրեց մեզ ըստ նրա որոշման, քանի որ նա ընտրեց Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն.) և այն չի նշում այդ ժամանակաընթացքում նրա կամ նրանց գոյությունը:

Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) այս հին գոյությունը, որը հանդիսանում է աստվածային ընտրություն և նրա հանդեպ Ամենաբարձրյալ Ալլահի սերը, փառք է, որը Ամենաբարձրյալ Ալլահը տվել է Հիսուսին: Նա ասում է. «Եվ այժմ, Հայր, փառաբանիր ինձ քո իսկ ներկայությամբ, որը ես ունեի քեզ հետ մինչ աշխարհի գոյությունը»: (Հովհաննես 17/5)

Այս փառքը հանդիսանում է միևնույն փառքը, որը Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) տվել է իր աշակերտներին, երբ նա ընտրել է նրանց, որպես հետևորդներ, ինչպես Ամենաբարձրյալ Ալլահը ընտրեց նրան տալ ուղերձը: «Հայր, ես ցանկություն ունեմ, որ նրանք նույնպես, ում դու տվել ես ինձ, լինեն ինձ հետ, որտեղ էլ ես լինեմ, որպեսզի տեսնեն իմ փառքը, որը տվել ես ինձ, որովհետև դու սիրեցիր ինձ, մինչ աշխարհի հիմնադրումը»: (Հովհաննես 17/24) Սերը որևէ բանի նկատմամբ կարիք չունի գոյության, ինչպես որևէ մեկը կարող է սիրել ոչ գոյություն ունեցողը կամ անհնարը, որը երբեք գոյություն չի ունենա:

Աբրահամի ծանոթությունը Հիսուսի հետ (Խ.Ա.Ո.Ն.) մինչ երկրային գոյությունը և արարումը չի նշանակում անձնապես ճանաչել նրան, քանի որ երբեք չի տեսել նրան:

Ուստի նրա խոսքերը. «Նա տեսավ ինձ և նա հրճվանք էր ապրում» փոխաբերական և այլաբանական է, ճանաչողական տեսիլք: Այլապես Քրիստոնյաները պետք է վկայություն ներկայացնեն, որպեսզի ապացուցեն, որ Աբրահամը տեսել է Որդուն, ով է հանդիսանում է Երրորդության երկրորդը կամ ապացուցի Հիսուսի մարմնի գոյությունը Աբրահամի ժամանակաշրջանում:

Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) խոսքերը «Մինչ Աբրահամը ես եմ»: (Հովհաննես 8/56-58) չի ապացուցում նրա սկիզբը կամ հավերժ գոյությունը: Հատվածը նշում է, որ եթե մենք հաշվի առնենք այն ինչպես որ կա, ապա դա հանդիսանում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) գոյությունը, սկսած Աբրահամի ժամանակաշրջանից, սակայն նույնիսկ Աբրահամի ժամանակաշրջանը չի նշանակում հավերժություն:

Ի լրացում, եթե Հիսուսը գոյություն ունենար մինչ Աբրահամը և բոլոր արարածները, մարգարե Երեմիան կարող էր կիսել միևնույն գոյությունը նրա հետ: Ամենաբարձրյալ Ալլահը տեղյակ էր Երեմիայից և սրբացրեց նրան մինչ նրա ծնունդը: Նա ասաց իր մասին. «Այժմ Տիրոջ խոսքը եկավ ինձ ասելով. «Մինչ քեզ արգանդի մեջ ձևավորելը, ես ճանաչում էի քեզ և մինչ քո ծնունդը ես օժեցի քեզ: Ես նշեցի քեզ որպես մարգարե ժողովուրդներին»»: (Երեմիա 1/4-5) և Սիրաքը ասաց իր իմաստությամբ. «Ով այնուամենայնիվ մարգարե էր, ում սրբացրել էին իր մոր արգանդում»: (Սիրաք 49:7)

Այս աստվածային ծանոթությունը Երեմիայի հետ, անկասկած, ավելի իհն և ավելի պատվելի է, քան Աբրահամի ծանոթությունը Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) և չի նշանակում նրա իրական գոյությունը երկրի վրա:

Այն մարդկանցից մեկը, ով կիսում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) անմահության հայտարարությունը, Մելքիզեդեքն էր, ով հանդիսանում է Աբրահամի (Խ.Ա.Ո.Ն) ժամանակների սուրբը: Պողոսը հայտնում է, որ Մելքիզեդեքը չունեւ ոչ մայր, ոչ էլ հայր և ոչ սկիզբ, ոչ էլ վերջ, որն էլ նշանակում է, որ նա հավերժ է: Պողոսը ասում է. «Քանի որ այս

Մելիգեղեքը, Սալեմի արքան, Ամենաբարձրյալ Աստծո քահանան,... Նա առանց հոր և մոր կամ ծագումնաբանության էր, ով չուներ ոչ օրերի սկիզբ, ոչ էլ կյանքի ավարտ, սակայն հիշեցնելով Աստծո Որդուն, Նա շարունակեց որպես հավերժ քահանա»։ (Հրեաներ 7/1-3)

Ինչու՞ քրիստոնյաները նրան չեն համարում Աստված, քանի որ Նա և Աստծո Որդին միանման են։ Նա գերադաս է Հիսուսից (Խ.Ա.Ո.Ն.), ում Քրիստոնյաները խոստովանում են, որ ըստ Մատթեոսի և Ղուկասի, նրան խաչել են, կնքել է մահկանացուն, ուներ մայր և նույնիսկ հայր, մինչդեռ Մելիգեղեքը վեր էր ամենից։

Ավելին նրանք, ովքեր նախորդել էին Աբրահամին և արժանի էին հավերժության, եթե մենք չընկալենք հատվածը պարզորեն, հանդիսանում են մարդկային իմաստություն կամ իմաստուն Մարգարե Սողոմոն (Խ.Ա.Ո.Ն.)։ Իր, իր և շատերի իմաստության մասին Նա ասում է. «Ես, իմաստությունս, բնակվում եմ զգուշավորությամբ և ես գտել եմ գիտելիք և հայեցողություն... «Տերը ուներ ինձ իր գործերի սկզբում, առաջինը իր հին գործերի։ Օծված հավերժության, սկզբում, մինչ երկրի սկիզբը։ Երբ գոյություն չուներ ոչ մի խորք, ես առաջ եմ եկել, երբ ոչ մի աղբյուր ջրով հարուստ չի եղել։ Մինչ լեռները ձևավորվել են, մինչ բլուրները, ես առաջ եմ եկել»»։ (Առակներ 8/12-25) (Ժամանակակից Արքա Ջեյմսի Տարբերակ) Ուստի, Սողոմոնը (Խ.Ա.Ո.Ն.) կամ մարդկության ամենաիմաստունը - ըստ մակերեսային և գրական ընկալման – հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի հավերժության Քրիստոսը։

Քրիստոնյաները չունեն իրենց հայտարարության այն վկայությունը, որ Առակների այս հատվածը խոսում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) մասին։ Ինչպես նշում է Ներածությունը, Սողոմոնը (Խ.Ա.Ո.Ն.) հանդիսանում է Առակների հեղինակը։ «Սողոմոնի առակները, Դավթի որդին»։ (Առակներ 1/1)

Առակների շատ հատվածներ նշում են որ Սողոմոնը (Խ.Ա.Ո.Ն.) շարունակեց խոսել այս հատվածների մասին, երբ ասաց. «Չավակս, ուշադիր եղիր իմ իմաստությանը»։

(Առականեր 5/1) և (Առականեր 1/8,3/1,3/21, 7/1) և այլն: Հեղինակը հանդիսանում է Սողոմոնը (Խ.Ա.Ո.Ն.) և Նրա մեջ մարմնավորված իմաստությունը:

Սուրբ Աստվածաշունչը Սողոմոնին (Խ.Ա.Ո.Ն.) նկարագրում է որպես իմաստուն մարդ, սակայն հարց է ծագում, թե ո՞ր իմաստության մասին է խոսքը: Արդյո՞ք դա հանդիսանում էր Ամենաբարձրյալ Ալլահի իմաստությունը, ինչպես տեսան Նրան այն անհատները, ովքեր Նրա հետ էին: «Եվ ամբողջ Իսրայելը լսեց դատաստանի մասին, որ արքան էր կայացրել և Նրանք ակնածանք տածեցին արքայի նկատմամբ, որովհետև Նրանք ընկալում են, որ արդարություն գործելու Աստծո իմաստությունը Նրա մեջ էր»: (Թագավորաց Ա 3/28)

«Ես օծվել եմ հավերժությունից» նախադասությունը (Ժամանակակից Արքա Ջեյմսի Տարբերակ), չի վերաբերում Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն.), Մարիամի (Խ.Ա.Ո.Ն.) որդուն, ինչպես «Մեսսիա» խոսքը, որը նշանակում է օծված: Այս հանդիսանում է շատերի վերագրությունը, բացառությամբ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.), ում Ամենաբարձրյալ Ալլահը օրհնել է: Այն վերաբերում է նաև մասնավորապես մարգարեներ Դավթին և Եսայուն: (Տես Սաղմոսներ 45:7) և (Եսայի 1/61) Ոչ մի պատճառ չկա տարբերակել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) և մյուսների օծության գաղափարը:

Դեմ հանդիման կանգնելով արգելքին, որի պատճառը հանդիսանում է Առակաների վերոհիշյալ հատվածը, որոշ քրիստոնյաներ ասում են. «Աստծո իմաստությունը խոսում է Առակաների մեջ, որն էլ հանդիսանում է Նրա անձնական բնութագիրը, որը ի սկզբանե գոյություն ուներ Իր մեջ և չի հանդիսանում Նրա արարքը, որը Նա տվել է Իր մարգարե Սողոմոնին (Խ.Ա.Ո.Ն.): Տվյալ պատճառաբանությունը անընդունելի էր, քանի որ հատվածը խոսում է մարգարեի մասին, ով օծվեց օրհնանքով և օշարակով «Ես օծվել եմ հավերժությունից»: Ամենաբարձրյալ Ալլահի բնութագիրը, որը գոյություն ունի Նրա մեջ, երբեք չի կարող օծվել և ինչու՞ պետք է այդպես լինի:

Ի լրացում, հատվածը խոսում է արարված իմաստության մասին, անկախ հնության փաստի, քանի որ իմաստությունը ասում է. «Տերը ուներ ինձ իր գործի սկզբնական շրջանում... Մինչ ձևավորվել են լեռները, մինչ բլուրները, ես եկել եմ»:

Ավետիսի Աստվածաշունչը 1978-1997 կիրառեց «Արարեց» բառը: Այն փոխակերպում է «Տերը արարեց ինձ» բառը «Տերը ունեցավ ինձ» բառերով:

Վանական Ձերսյուրթ Խմբագրությունը կիրառեց միևնույն «Արարեց» բառը: «Տերը ի սկզբանե արարեց ինձ, մինչ իր գործերը» ուստի, իմաստությունը հանդիսանում է հին եություն, նույնիսկ մինչ լեռները և բլուրները:

Սիրաքի իմաստության մեջ մենք ընթերցում ենք. «Իմաստությունը արարվել է մինչ ամենը» (Սիրաք 1/4) առանձնապես «Նա արարեց ինձ ի սկզբանե, մինչ աշխարհը և ես երբեք չեմ ձախողի»: (Սիրաք 24/9) Դա չի հանդիսանում Ամենաբարձրյալ Ալլահի հավերժ իմաստությունը, այլ իմաստությունը Նա տվեց իմաստուն մարդկանց և մարմնավորվեց նրանց մեջ: Նրանց ամենաիմաստունը հանդիսանում էր Սողոմոնը (Խ.Ա.Ո.Ն.) ում «նրանք ընդունեցին, որ Աստծո իմաստությունը նրա մեջ էր»: (Թագավորաց Ա 3/28)

Նա, ով մանրակրկիտ ընթերցում է հատվածը, դժվարություն չի գտնի ընկալել, թե ինչ իմաստության մասին է խոսքը: Այն հանդիսանում է արժեքավոր իմաստություն. «Քանի որ իմաստությունը ավելի լավ է, քան ոսկեղենը և ամենը, ինչ դուք պետք է տեսչանք, չի կարող համեմատվել նրա հետ»: (Առակներ 8/11) և դա մարդկային է. «Առաքինի մարդու շուրթերը առաջ են բերում իմաստություն»: (Առակներ 10/31)

Մարդկային իմաստության առաջին դիրքը հանդիսանում է վախճ Ամենաբարձրյալ Ալլահի նկատմամբ. «Տիրոջ հանդեպ վախճ հանդիսանում է իմաստության սկիզբը»: (Առակներ 9/10) Այն նաև հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի պարզև մարդուն: «Քանի որ Տերը տվեց իմաստություն,

Նրա շուրթերից են գալիս գիտելիքը և ընկալումը»: (Առակներ 2/6)

Այս իմաստությանը ուղղորդում է ընկալումը, հեղինակը խորհուրդ է տալիս. «Ասա իմաստությանը, «Դու իմ քույրն ես» և կոչիր քո մտերիմ ընկերոջը, որպեսզի Նա ետ պահի քեզ արգելված կնոջից»: (Առակներ 7/4-5)

Այս իմաստությամբ, արքաները, ունևորները և դատավորները իշխանություն ունեն մյուսների նկատմամբ: «Ես, իմաստությունը, բնակություն եմ հաստատում զգուշավորությամբ... Ես ունեմ խորհուրդ և իմաստություն. Ես ունեմ տեսակետ, Ես ունեմ հզորություն: Իմ միջոցով են արքաները կառավարում և կառավարիչները որոշում, թե ինչն է արդար, իմ միջոցով են արքայազները կառավարում և առաքիկները, բոլորը, ովքեր կառավարում են արդար: Ես սիրում եմ Նրանց, ովքեր սիրում են ինձ և Նրանց, ովքեր ջանասիրաբար փնտրում են ինձ: Ունևորները և պատվելիները ինձ հետ են, հանդուրժում են ունեցվածքը և առաքիկությունը: Իմ պտուղը ավելի լավ է, քան ոսկին, Նույնիսկ լավ ոսկին և իմ արտադրությունը, քան ընտրյալ արծաթը: Ես քայլում եմ առաքիկության ուղղով, արդարության ուղղով, պարզեցնելով ժառանգություն Նրանց, ովքեր սիրում են ինձ և լրացնում Նրանց գանձարանները: "Տերը ունի ինձ մինչ իր գործը...»: (Առակներ 8/12-22)

Նա, ով ուշադիր ընթերցում է սա, անկասկած կարող է որոշել, որ այս իմաստությունը հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի հավերժ բնութագիրը, որը առկա է Նրա մեջ, որովհետև գոյություն չունի ոչ մի ոսկի կամ գումար, ինչը հավասար է Ամենաբարձրյալ Ալլահի իմաստությանը որը չի բերում ունեցվածք, հզորություն կամ գերիշխանություն: Ի լրացում, Ամենաբարձրյալ Ալլահի իմաստությունը չի գալիս մարդկային շուրթերից և իհարկե,

այն չի ներառում «Ամենաբարձրյալի վախը» որովհետև դա հանդիսանում է Նրա բնութագիրը:²⁰

Բ. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԻ ԱՎԵՏԱՐԱՆԻ ՍԿԻԶԲԸ

Նկատի ունենալով Հովհաննեսի Ավետարանի սկիզբը, որպես Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության վկայություն. «Սկզբում Խոսքն Էր և Խոսքը Աստծո հետ Էր և Խոսքը Աստված Էր: Սկզբում Նա Աստծո հետ Էր: Ամենը Նա Է արարել և առանց Նրա ոչինչ չէր լինի, ինչ գոյություն ունի»: (Հովհաննես 1/1-3) գիտնականները առաջ են բերում կարևոր փաստարկներ.

- Գիտնականները մեր ուշադրությանն են ներկայացրել, որ հետևյալ Ավետարանի հեղինակը գրառել է այս հատվածը Ֆիլո Ալեքսանդրացուց (40 թվ): Շալի Ֆիլիսիացին ասում է. «Խոսքի, գաղափարը ծագում է Ստոիկ և հրեա փիլիսոփաներից, որը Սուրբ Յուսեփը վերցրել է այս դավանանքներից և թեորիաներից և Ավետարանի հեղինակի

²⁰ Ընթերցողները կարող են շփոթմունք ապրել Առակների մեջ նկարագրված իմաստությամբ. «Այնուհետ, ես Նրա կողքն Էի, ինչպես տերը աշխատողի և ես Նրա հրճվանքն Էի, մշտական ուրախությունը Նրա առջև, ուրախություն ապրելով Նրա բնակության աշխարհով և մարդու զավակներով»: 8:30-31: Այս խոսքերը նշում են, որ իմաստությունը արարիչն է: Փաստորեն, այն հանդիսանում է ենթադրյալ կեղծիք: Վանական Ձեսյուս խմբագրության միևնույն տարբերակը հետևյալն է, «այնուհետ, ես Նրա կողքն Էի հոգացության ներքո, և ես Նրա հրճվանքն Էի, միշտ ուրախ լինելով Նրա առջև, ուրախ լինելով Նրա բնակեցված աշխարհով», այն չի խոսում իմաստության մասին, ինչը արարում է, այլ զավակի ուրախության, որը սկսվում է մանկությունից և աճում է ինչպես անհատը:

առաջին տողերից, որն էլ վերագրում են Սուրբ Հովհաննեսին:²¹

Գիտնականները հավատք են ընծայում, որ «խոսք» տերմինը իր փիլիսոփայական կառուցվածքով տարբերվում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) մշակույթից, խոսքերի պարզունակությունը և աշակերտների լեզուն, առանձնապես Հովհաննեսի, ում նկարագրում է Գործք Գիրքը որպես տգետ և ոչ գրական: Այն ասում է. «Այժմ, երբ նրանք ականատես եղան Պետրոսի և Հովհաննեսի համարձակությանը և ընկալում են, որ նրանք հանդիսացել են տգետ և սովորական մարդիկ, նրանք զարմանք էին ապրում»: (Գործք 4/13)

- Դիդաթը նշում է, որ Անգլերեն թարգմանության մեջ, որը հանդիսանում է Սուրբ Աստվածաշնչի բնօրինակ թարգմանությունը, առկա է կեղծիքը:

Հատվածը ավելի պարզորոշ ընկալելու համար հայտնի գիտնական Դիդաթը, մեզ բերում է Հունական բնօրինակ կոդեքսի օրինակը:

Հատվածի թարգմանությունը հանդիսանում է հետևյալը. «սկզբում խոսքն էր և խոսքը Աստծո հետ էր»: Հունական թարգմանությունը կիրառում է *hotheos* բառը, որը թարգմանվում է ինչպես «Աստված», անգլերեն լեզվի մեջ մեծատառ «G» վերաբերում է իրական աստվածայնությանը:

Հատվածը շարունակում է ասել. «խոսքը աստված էր» այստեղ, Հունական բնօրինակը կիրառում է «*tontheos*» բառը: Անգլերեն թարգմանությունը պետք է կիրառի «աստված» բառը փոքրատառով, որպեսզի նշի փոխաբերական աստվածայնությունը, այնպես, ինչպես որ Աստվածաշունչն է կիրառում բազմաթիվ հատվածների մեջ. Ահա մի քանի օրինակ:

²¹Կրոնների Պատմության Եզրակացությունը, Փելսիան Չալլի, Էջ.247 Սուրբ Աստվածաշնչի Բառարան Էջ.903

Ելքի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Ես արարել եմ քեզ ինչպես Աստված, Փարավոնի համար»: (Ելք 7/1)

Խոսելով սատանայի մասին, Պողոսը նրան անվանում է «դարի աստված», ով կուրացնում էր անհավատների միտքը (տես Կորնթացիներ Բ 4:4) Հունական բնօրինակը Պողոսի նամակի մեջ կիրառեց tenthoes բառը և թարգմանեց անգլերեն 'Աստված' բառով, որտեղ կիրառել է անորոշ հոդը:

Սուրբ Աստվածաշնչի անգլերեն թարգմանիչները փոփոխեցին Հովհաննեսի Ավետարանի Հունական հատվածը, կիրառելով «Աստված» բառը, որը վերաբերում է իրական աստվածայնությանը: Փոփոխելով աստված բառը, որը վերաբերում է փոխաբերական իմաստին, ինչն էլ առաջացնում է տվյալ հատվածի շփոթմունքը և սա, անկասկած, հանդիսանում է կեղծիքի մի տեսակ:²²

Մի քանի թարգմանություններ գիտակցում են այս սխալ ընկալումը և կիրառում են բառի ճիշտ ձևը: Օրինակ Նոր Աշխարհի Թարգմանությունը իր տարբեր միջազգային թարգմանությունների մեջ կիրառում է «այն ասում է» արտահայտությունը:

Ի լրացում, ես ձևավորել եմ յուրահատուկ աղյուսակ, որպեսզի ցույց տամ խոսքի ընթերցանության տարբեր կրկնօրինակների աղավաղումները: Օրինակ. «Հովհաննեսի Նախադասության մեջ, արդյոք Խոսքը աստված էր կամ աստվածային, չի նշանակում, որ Աստվածը Աստծո հետ է, այն հանդիսանում է միայն Խոսքի, Լոգոսի բնութագիրը և չի որոշում Աստծո ինքնությունը»:

Ես մեջ եմ բերում Ֆիլիպի Հորներից, ով հանդիսանում է Սուրբ Աստվածաշնչի Գրականության Ամսագրի հեղինակը: Նա հատոր 92/87 մեջ ասում է. «Ես կարծում եմ, որ Հովհաննես

²² Ստոկհոլմում տեղի ունեցած երկու բանավեճեր, Ահմեդ Դիդաթ Էջ.135-137 Քրիստոսը Իսլամի մեջ: Ահմեդ Դիդաթ Էջ.84-87

1:1 մեջ նշման նկարագրությունը այնքան ակնհայտ է, որ մենք չենք կարող անունը որոշակի համարել»:

Հովհաննեսի Ավետարանի իր մեկնաբանության մեջ Եգիպտացի քահան Մաթթա Ալ Մեսկիինը ասում է.

«Այստեղ, հունական բնօրինակի մեջ, Աստված բառը գալիս է առանց որոշիչ հոդի ... և ուստի, Աստված բառը նշանակում է ամբողջովին ինքը: Երկրորդ խոսքը աստված էր, նախադասության մեջ ցույց են տալիս խոսքի բնույթը, որ նա հանդիսանում է աստվածային և չի նշանակում որ այն ինքը Աստվածն է:

Զգուշացեք, նախադասության մեջ «Աստված» բառը որոշիչ հոդով ընթերցելուց: Այդ դեպքում ոչ մի տարբերություն չի լինի խոսք և Աստված բառերի մեջ, հետևաբար, չի լինի ոչ մի տարբերություն Հոր և Որդու միջև: Սա էլ հանդիսանում է Սեբիլիուսի հեթերոդոքսիան, ով ասաց, որ դրանք միայն անուններ են, քանի որ Քրիստոսն իսկ հավատքը ասում է. Աստծո հիպոթեզը տարբերվում է, Հայրը չի հանդիսանում Որդին, ոչ էլ Որդին Հայր, յուրաքանչյուր հիպոթեզ ունի իր յուրահատուկ աստվածային ֆունկցիան, ուստի Աստված չի հանդիսանում խոսք և խոսքը Աստված».²³

Նույնիսկ, եթե գիտնականները արհամարհեն այդ ամենը, հատվածի բազմաթիվ հատվածներ կանխում են Քրիստոսյաններին հավատալ Հիսուսի աստվածայնության վկայությունը.

ԱՌԱՋԻՆ. Ի՞նչ է նշանակում «սկիզբ» բառը: Քրիստոնեական պատասխանը հանդիսանում է «հավերժություն»:

Այն չի հանդիսանում ամուր վկայություն, քանի որ Սուրբ Աստվածաշնչի մեջ «սկիզբ» բառը ունի բազմաթիվ իմաստներ.

²³ Հովհաննեսի Ավետարան, Հայր Մաթթա Ալ Մեսկիին հատոր 1 Էջ.35

- Արարման սկիզբը, ինչպես ասում են. «Սկզբում Աստված արարեց երկինքները և երկիրը»: (Ճննդոց 1/1)

Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) նկարագրում է սատանային, ասելով որ նա ի սկզբանե գոյություն ունի. «Դուք քո հորից սատանա ես և քո կամքն է հանդիսանում ի կատար ածել քո հոր ցանկությունները: Ի սկզբանե նա հանդիսանում է մարդասպան և ոչ մի կապ չունի ճշմարտության հետ, որովհետև նրա մեջ առկա չէ ոչ մի ճշմարտություն»: (Հովհաննես 8/44)

Մեջ բերելով Հրեաների հետ տեղի ունեցած Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) վեճը Մատթեոսը ասում է. «Նրանք ասացին նրան. «այնուհետ, ինչու՞ Մովսեսը պատվիրեց, որպեսզի ինչ որ մեկին ապահարզանի վկայական տան և ուղարկեն»: Նա ասաց նրանց. «Ի շնորհիվ ձեր սրտի կարծրության, Մովսեսը թույլ տվեց ապահարզան տալ ձեր կանանց, սակայն ի սկզբանե այդպես չէր»»: (Մատթեոս 19:7-8) Սա նշանակում է, որ «Այդպես չէր, երբ սկսվեց արարումը»: Արարման սկիզբը արարման պահ է և ոչ թե հավերժություն, որը կարող է նախորդել ցանկացած ժամանակ:

- Ինչպես նշում է Ղուկասը, «սկիզբ» բառը նաև նշանակում է ժամանակաշրջան, «այնպես ինչպես նրանք, ովքեր ի սկզբանե ականատես էին և խոսքի գիտակներ, տարածել են մեզ»: (Ղուկաս 1/2) որն էլ նշանակում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) առաքելությունը:

Նմանապես, Հովհաննեսի խոսքերը. «Սիրելիներ, ես չեմ գրառում նոր պատվիրան, այլ հին, որը դուք ունեիք ի սկզբանե: Հին պատվիրանը խոսք է, որը դուք լսել եք»: (Հովհաննես Ա 2/7)

Նմանատիպ պատասխան տվեց Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) հրեաներին, երբ նրանք հարցրեցին. «Այսպիսով, նրանք ասացին նրան. «Ո՞վ ես դու»: Հիսուսը ասաց նրանց. «Այն, ինչ ի սկզբանե ես ասել եմ ձեզ»»: (Հովհաննես 8/25)

«Սկիզբ» բառի կիրառությունը չի նշանակում «հավերժություն», այլ «Արարված որոշակի ժամանակ»:

Ուստի Քրիստոնյաները իրավունք չունեն ասելու, որ «սկիզբ» բառը նշանակում է «հավերժություն», մինչ նրանք ապացուցեն անկասկածությունը:

ԵՐԿՐՈՐԴ. Ի՞նչ է նշանակում «Բառ» բառը: Արդյո՞ք այդ նշանակում է Հիսուս (Խ.Ա.Ո.Ն), թե մեկ ուրիշ մի բան:

Փաստացի, Սուրբ Աստվածաշունչը նշում է «Բառ» բառը հաշվի առնելով տարբեր իմաստները.

- Սուրբ Աստվածաշունչը այն կիրառում է որպեսզի նշի Աստծո Գրքերը և Նրա ոգեշնչումը «Աստծո խոսքը եկավ Հովհաննեսին, Չաքարիայի որդուն»: (Ղուկաս 3/2) «Իմ մայրը և իմ եղբայրները հանդիսանում են նրանք, ովքեր լսում են Աստծո խոսքը և իրագործում են»: (Ղուկաս 8/21) «Սակայն այդ այն չէ, որ Աստծո խոսքը ձախողվել է: Քանի որ Իսրայելի ոչ բոլոր ժամանակներ են պատկանում Իսրայելին»: (Հռոմեացիներ 9/6)

- Դրա կիրառությունը նում է աստվածային պատվիրանները և իշխանությունը, որը արարել է արարածներին: «Տիրոջ խոսքը արարեց երկինքները և նրա շրթունքների շունչը ամբողջ բազմությանը: ...Քանի որ նա խոսեց և այն իրականացավ, նա պատվիրեց և այն հստակ կանգնեց»: (Սաղմոսներ 33/6-9)

Այդ իսկ պատճառով Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) կոչեցին խոսք, քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը արարել էր նրան իր պատվերով, առանց մարդկային պատճառաբանության, հոր, քանի որ նա հայտնեց Ամենաբարձրյալ Ալլահի խոսքը:

- Ամենաբարձրյալ Ալլահի խոսք նաև կարող է նշանակել նրա խոստումը. Մարգարե Երեմիան խոսում է Իսրայելիցիների և նրանց հորդորների անեծքի օրվա և պատժի նրանց հորդորների մասին, որը նրանց խոստացել է Ամենաբարձրյալ Ալլահը: «Ահա, նրանք ասում են ինձ. «Որտե՞ղ է Տիրոջ խոսքը: Թող այն գա»: Ես չեմ փախել որպեսզի դառնամ ձեր հովիվը, ոչ էլ ցանկացել եմ տկարության օրը»: (Երեմիա 17:15-16)

Ըստ այդմ, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի խոստացած խոսքը, ավետիսը, որը մեզ են ավետել Ամենաբարձրյալ Ալլահի մարգարեները:

Քրիստոնյաները հայտնում են «խոսք» բառը որպես «Logos» և որպես Երրորդության երկրորդ հիպոսթեզը, որն էլ ամկա չէ մարգարեների բոլոր գրքերի մեջ:

ԵՐՐՈՐԴ «և խոսքը Աստված էր» նախադասությունը նշում է, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) կոչվում է Աստված, այնպես ինչպես Թորայի դատավորները. «Աստված վերցրել է Նրա տեղը աստվածային ժողովի մեջ, աստվածների կենտրոնական մասում, Նա դատում է: Որքա՞ն երկար եք դուք անարդար դատելու և կողմնապահություն ցուցադրելու ամբարիշտներին»: (Սաղմոսներ 82:1)

Դավիթը (Խ.Ա.Ո.Ն) Հրեա պատվելիներին աստվածներ է անվանում. «Ես երախտապարտ եմ քեզ օվ Տեր, իմ ամբողջ սրտով, աստվածների առջև, ես գովերգում եմ քեզ»: (Սաղմոսներ 138:1)

Ամենաբարձրյալ Ալլահը Մովսեսին ասաց Ահարոնի մասին (Խ.Ա.Ո.Ն) «Նա պետք է խոսի մարդկանց հետ և նա պետք է լինի ձեր շուրթերը և նրանց համար դու պետք է լինես Աստծո պես»: (Ելք 4:16) և ինչպես արդեն նշել ենք նույնը վերաբերում է մյուսներին:

ԶՈՐՐՈՐԴ. Նրա «խոսքը Աստծո հետ է» խոսքեր մեջ «հետ» խոսքը նախդիր է. Այն չի նշանակում ոչ նույնականություն, ոչ էլ հավասարություն: Սա նշանակում է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը արարեց խոսքը, ինչպես ասում է Եվան. «Ես մարդ ունեմ Տիրոջից»: (Ճննդոց 4:1 Արքա Ջեյմսի Տարբերակ) Կայենը հավասար չէ Ամենաբարձրյալ Ալլահին կամ նման է նրան, նույնիսկ անկախ հանգամանքի, որ նա եկել է Ամենաբարձրյալ Ալլահից: Միևնույն իմաստը տալիս է մեկ այլ հատված: «Այնուհետ Տերը բերեց ծծումբի և կրակի անձրև Սողոմի և Գոմորի վրա երկնքից»: (Ճննդոց 19:24)

5 – ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐՅԱԼ ԱԼԼԱՅԻ ԱՐԱՐՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԳՐՈՒՄԸ ՀԻՍՈՒՄԻՆ (Խ.Ա.Ո.Ն.)

Ա. ՀԻՍՈՒՄԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԱՐԱՐՄԱԼ ՎԵՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐՅԱԼ ԱՍՏԾՈՒՆ

Որոշ հատվածներ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) միջոցով արարումը վերագրում են Ամենաբարձրյալ Ալլահին. Զրիստոսյաները այն համարում են աստվածայնության վկայություն: Օրինակ է հանդիսանում Պողոսի խոսքերը. «Քանի որ Նրա միջոցով է արարվել ամենը, երկնքում և երկրի վրա, տեսանելի և անտեսանելի, անկախ գահերի կամ գերիշխանությունների կամ կառավարիչների կամ հեղինակությունների, ամենը արարել է Նա և Նրա համար»:
(Կորնթացիներ 1:16-17)

Մեկ այլ հատվածի մեջ Նա ասում է. «Աստված, ով արարեց ամենը Հիսուս Զրիստոսի միջոցով»: (Եփես. 3:9 Արքա Ջեյմսի (Հակոբոսի) Տարբերակ)

Նույնը նշում է Հովհաննեսի Ավետարանը. «Նա գտնվում էր աշխարհում և աշխարհը արարվել էր Նրա միջոցով, մինչդեռ աշխարհը տեղյակ չէ Նրանից»:
(Հովհաննես 1:10) և նույնը մենք կարող ենք ընթերցել Հրեաներին ուղղված Նամակներում (Հրեաներ 1:2) և այլ հատվածների մեջ:

Առաջինը մենք նկատում ենք, որ Սուրբ Աստվածաշնչի հատվածները արարումը վերագրում են միայն Ամենաբարձրյալ Ալլահին: Ծննդոց Գիրքը ասում է. «Ի սկզբանե Աստված արարեց երկինքները և երկիրը»:
(Ծննդոց 1/1) Այն չի նշում մեկ այլ արարիչ, ով Ամենաբարձրյալ Ալլահի հետ կիսեց այս արարումը կամ հանդիսացավ արարման միջոց: Եսայի Գրքի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Ուստի ասում է Աստվածը, Տերը, ով արարեց երկինքները»:
(Եսայի 42:5) Ի լրացում, Պողոսը և Բարնաբան ասում են Լիսթրայի ժողովրդին. «մենք ավետում ենք ձեզ, որ դուք

պետք է շեղվեք այս սին բաներից դեպի կենդանի Աստված, ով արարեց երկինքը և երկիրը և ծովը և ամենը ինչ այնտեղ է»։ (Գործք 14:15) Սուրբ Աստվածաշունչը չի նշում այլ արարիչ, բացառությամբ Ամենաբարձրյալ Ալլահի:

Պողոսի և Յովհաննեսի խոսքերը ասում են Ամենաբարձրյալ Ալլահի մասին, ով արարեց ամենը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) միջոցով, քանի որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) ներակայացրեց Նրա հրաշքները: (Գործք 2/22) Այն չի նշում, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) հանդիսանում է Արարիչը:

Անկեղծ համարելու դեպքում, այս բոլոր հատվածների իմաստը այն է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) միջոցով արարեց արարածներին և ամենը: Խոսելով Երրորդության հիպոթեզի և տարբերակիչ գործողությունների մասին, Քահանա Ջեյմս Անիսը ասում է. «Նրանց արարքների տարբերակիչ օրինակ է հանդիսանում այն, որ Հայրը արարեց աշխարհը Որդու միջոցով»:²⁴

Այս տարօրինակ իմաստը չեն նշել ոչ Հին Կտակարանի մարգարեները, ոչ էլ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.): Ամեն դեպքում, Պողոսի Նամակները և Յովհաննեսի փիլիսոփայական Ավետարանը, որը ելնում է Պլատոնական և Գնոսթիկ փիլիսոփայություններից, նշում են դա: Գնոսթիկները հավատք են ընծայում, որ Աստված ավելի պատվելի է, որպեսզի Ինքնուրույն արարի, ուստի Նա լիազորեց Խոսքը կամ Իրեշտակներին, որպեսզի գործի Իր անունից:

Ավելին, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) չի կարող լինել երկինքների և երկրի արարիչը, քանի որ Նա ինքնին արարած է: Չնայած Քրիստոնյաները հայտնում են, որ Նա հանդիսանում է առաջին արարածը, Նա մնում է արարած և արարածը տարբերվում է Արարչից: «Նա հանդիսանում է անտեսանելի Աստծո պատկերը, բոլոր արարածների առաջնեկը»։ (Կորնթացիներ 1/15)

²⁴ Մեթոդական Աստվածաբանություն, Դոկ, Ջեյմս Անաս Էջ.178

Ավելին, նա, ով մահից հետո ի վիճակի չէ իրեն վերակենդանացնել, չի կարող հանդիսանալ երկինքների և երկրի արարիչ կամ նույնիսկ լինել այդ արարման միջոցը. «Այս Հիսուս Աստվածը բարձրանում է»: (Գործք 2/32) Եթե Ամենաբարձրյալ Ալլահը չբարձրացներ Նրան, նա ի վիճակի չէր լինի վերակենդանանալ: «Եվ դուք սպանեցիք կյանքի հեղինակին, ում Աստված վերակենդանացրել է»: (Գործք 3/15) և Պողոսի խոսքերը. «Աստված Հայրը, ով վերակենդանացրեց Նրանց»: (Գաղաթագիներ 1/1)

Գիտնականները հավատք են ընծայում, որ այս հատվածների խոսքի արարումը նշանակում է արարման ուղղորդություն և առաջնորդություն, այլ ոչ թե արարում ոչնչից, քանի որ այն հանդիսանում է միայն Ամենաբարձրյալ Ալլահի աշխատանքը: Արարումը, որը ներկայացնում է Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է արարման նոր տեսակ, ուղղորդության արարում, որի մասին խոսում է Դավիթը (Խ.Ա.Ո.Ն) Ամենաբարձրյալ Ալլահի աղոթքի ընթացքում. «Արարի՛ր իմ մեջ անարատ սիրտ, օվ Աստված և վերականգնի՛ր ճիշտ ոգին իմ մեջ»: (Սաղմոսներ 51:10)

Պողոսը նույնը կրկնում է, Նրանց մասին, ովքեր հավատք են ընծայում Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն): «Ուստի, եթե որևէ մեկը Քրիստոսի մեջ է, նա հանդիսանում է նոր արարած»: (Կորնթագիներ 2,5/17)

Նա նույնպես ասում է. «Քանի որ ոչ թլպատումը, ոչ էլ անթլպատությունը չեն հաշվարկում որևէ բան, այլ նոր արարածը»: (Գաղաթագիներ 6/15)

Հիմնվելով այս խոսքերին, Ջեյմսը, (Հակոբոսը) աշակերտներին համարում է առաջին արարածներ, նա ասում է. «Իր իսկ կամքով նա իր խոսքով առաջ բերեց մեզ ճշմարտությունը, որպեսզի մենք լինենք Նրա արարածների առաջին պտուղների տեսակը»: (Ջեյմս (Հակոբոս) 1/18), որը նշանակում է որ նա, ով կրում է նոր արարածը հանդիսանում է առաջնորդված: Ուստի, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) արարելով Էակներին հանդիսանում է հոգևոր արարած,

քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը Նրան արթնացրել է կարծրասրտությունից:

Կարելի է հերքել տվյալ հատվածների մեր հիմնավորումը և ընկալումը և այն, ինչպես նա ընթերցում է Զիսուսի միջոցով երկինքների և երկրի արարումը: Նա կարող է համարել, որ այս հատվածները, որոնք ներկայացնում են Քրիստոնյաները, չեն վերաբերում միայն մարդկանց, այլ ներառում են երկինքը և երկիրը: Սա հանդիսանում է Նրանց համար, ովքեր ծանոթ չեն Աստվածաշնչի արտահայտություններին, հերքում են այն նոր արարածի հիմնավորումը, որը ես բացատրել եմ:

Նրանք, ովքեր ծանոթ են Աստվածաշնչի արտահայտությանը, այս հատվածները համարում են Զին և Նոր Կտակարանի սովորական չափազանցություն: Ստորև, ես ցույց կտամ այս նկարագրությունները.

Նոր Կտակարանը Զիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) և Նրա աշակերտներին նկարագրում է որպես աշխարհի լույս: Զովհաննեսը ասում է. «Կրկին Զիսուսը խոսեց Նրանց հետ ասելով. «Ես հանդիսանում եմ աշխարհի լույսը: Նա, ով հետևում է ինձ, չի քայլի խավարի մեջ, այլ կունենա կյանքի լույսը»»:

(Զովհաննես 8/12)

Զիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ասաց աշակերտներին. «Դուք հանդիսանում եք աշխարհի լույսը»: (Մատթեոս 5:14) Ինչպես մենք տեսնում ենք, Նրանք բոլորը հանդիսանում են լույս, որը հավատացյալներին ցույց է տալիս ճշմարիտ ուղղին և ժխտում է մյուսներին, ում սրտերը խավարի մեջ են:

Քրիստոնյաները չեն կարող հայտնել, որ լույսը հանդիսանում է կենդանիների և անկենդան անձանց համար, քանի որ, երբ Զովհաննեսը Զիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) և Նրա աշակերտներին նկարագրեց որպես աշխարհի լույս, Նրանք ոչինչ չեն լուսավորում, բացառությամբ հավատացյալների սրտերի: Նա Զիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) նկարագրում է որպես աշխարհի նոր արարածի միջոցներ, նկատի ունենալով միայն հավատացյալներին:

Նմանապես Պողոսը խոսում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) արյան հաշտեցման մասին²⁵, Նա ասում է. «և նրա միջոցով հաշտեցնել իրեն ամենը, լինի երկրի վրա, թե երկնքում, խաղաղություն բերելով նրա խաչի արյամբ»: (Կող.1/20) Չնայած այն հաշտեցումը հանդիսանում է մարդկանց համար, ոչ թե կենդանիների կամ այլ անհավատ արարածների, որը ոչ մի կապ չունի այս հաշտեցման հետ, որը մենք կարող ենք ընկալել հատվածներից, որոնք ներառված են:

Եփեսուսի մեջ Պողոսը խոսում է նրանց մասին, ում Ամենաբարձրյալ Ալլահը ուղարկել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) որպես փրկություն, Նա ուղարկեց նրան որպես «ժամանակի լիության ծրագիր, որպեսզի միավորի ամենը նրա մեջ, երկնքի և երկրի մեջ գտնվող ամենը»: (Եփեսուս 1/10)

Ջեյմս Անասը ասում է. «ամենը «խոսքը չի նշանակում տիեզերք իր կենդանի և անշունչ անձանց հետ միասին, ինչպիսիք են արևը, լուսինը և աստղերը, որովհետև Աստված չի կարող հաշտեցնել նրանց: Ի լրացում և Նույն պատճառով, այն չի նշանակում բոլոր կենդանիների և այլասերված արարածների համար, քանի որ Հիսուսը չի եկել փրկելու այլասերված հրեշտակներին (Հրեաներ 2/16) և այն չի նշանակում բոլոր մարդկանց համար, որովհետև Գիրքը տեղյակ է, որ Աստված չի կարող հաշտեցնել բոլորին»: ²⁶

Նմանապես, Պողոսը ասում է. «Քանի որ, ինչպես Ադամի մեջ բոլորը կնքեցին մահկանացուն, այնպես էլ Քրիստոսի մեջ նրանք կենդանություն կառնեն»: (Կորնթացիներ Ա 15/22)

²⁵ Այս կարևոր տարբերակը ելնում է նրա խոսքերի երկու տողերից. «Քանի որ նրա միջոցով է արարվել ամենը, երկինքը և երկիրը, տեսանելի և անտեսանելի, անկախ գահերի կամ գերիշխանությունների կամ կառավարիչների կամ լիազորների, ամենը արարել են նրա միջոցով ր նրա համար»: (Կող. 1:16)

²⁶ Մեթոդաբանական Աստվածաբանություն, Դոկ, Ջեյմս Անաս էջ.724

Եթե մահը ներառում է բոլոր մարդկանց, ի շնորհիվ Ադամի մեղքի, նրանց, ում Հիսուսը կբերի կյանքի, հանդիսանում են միայն հավատացյալները, ոչ բոլոր հանգուցյալները, ովքեր մահկանացուն են կնքել Ադամի մեղքի պատճառով:

Ուստի, այս հատվածների մեջ մենք տեսնում ենք, խոսքի ընդհանուր իմաստը: «Արարած» բառը չի նշանակում իրական արարած: Այն համարվում է յուրահատուկ արարած, որը առաջնորդված է, որն էլ հանդիսանում է միայն հավատացյալների համար:

Բ. ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԻՍՈՒՄԻՆ

Աստվածաշունչը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին խոսում է որպես Դատատեսանի Օրվա բոլոր արարածների դատավոր: Պողոսը ասում է. «Ես ձեզ մեղադրանք եմ ներկայացնում Աստծո և Հիսուս Զրիստոսի ներկայությամբ, ով պետք է դատի կենդանի մարդկանց և հանգուցյալներին և իր արտաքինով, և իր արքայությամբ»: (Տիմոթեոս Բ 4/1) Զրիստոսյաները այս հատվածը ներկայացնում են որպես Նրա աստվածայնության վկայություն, որովհետև Թորան ասում է. «Քանի որ Աստված ինքը դատավոր է»: (Սաղմոսներ 50:6)

Ամեն դեպքում, այլ հատվածները հակառակն են ապացուցում և խթանում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) դատավոր լինելը. «Քանի որ Աստված չի ուղարկել իր Որդուն աշխարհ, որպեսզի դատի աշխարհը, այլ որպեսզի փրկի աշխարհը: Նրան, ով հավատք է ընծայել չեն դատի, նրան, ով հավատք չի ընծայել արդեն դատել են, որովհետև Նա հավատք չի ընծայել Աստծո միածին Որդու անվանը»: (Հովհաննես 3/17) Ուստի, Հիսուսը երբեք ոչ ոքի չի դատի:

Հովհաննեսը կրկին հաստատում է ասելով. «Եթե որևէ մեկը լսում է իմ խոսքերը և չի պահպանում դրանք, ես չեմ դատի: Քանի որ ես չեմ եկել դատելու աշխարհը, այլ փրկելու աշխարհը: Նա, ով մերժում է ինձ և չի ընդունում իմ խոսքերը, դատավոր ունի: Ամենաբարձրյալ Ալլահի խոսքը,

որը ես ասել եմ ,կդատի նրան վերջին օրը»: (Հովհաննես 12:47-48)

Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ում քրիստոնյաները հայտարարում են ամենի Դատավոր, չէր կարող դրախտ երաշխավորել իր զարմիկներին և աշակերտներին, Չեբեդիի որդիներին, որովհետև Ամենաբարձրյալ Ալլահը չի տվել նրան այդ լիազորությունը: Նա, ով չի կարող այդպես վարվել, չի կարող ունենալ կատարյալ Դատաստան: Երկու որդիների մի մայր մոտեցավ Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն): Երբ Հիսուսը հարցրեց նրա խնդրանքը կինը ասաց. «Ասա, որ իմ երկու որդիները պետք է նստեն քո արքայության աջ և ձախ կողմերը: Հիսուսը պատասխանեց... սակայն ես չեմ պարզաբանում, թե ով պետք է նստի իմ աջ և ձախ կողմերը, դա նրանք են, ում համար նախապատրաստել է իմ Հայրը»: (Մատթեոս 20/20-22)

Եթե Քրիստոնյաները մինչ այժմ պնդում են, որ դատաստանը հանդիսանում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) գործողություններից մեկը, ապա շատերը կհստակ են այդ նրա հետ: Նրանց թվին են պատկանում տասներկու աշակերտները, ներառյալ դավաճան Հուդան: «Հիսուսն ասաց նրանց. «Իրոք, ես ասում եմ ձեզ նոր աշխարհում, երբ Մարդու Որդին կբազմի փառահեղ գահին, դուք, ովքեր հետևել եք ինձ, նույնպես կբազմեք տասներկու գահերին, դատելով Իսրայելի տասներկու տոհմերին»»: (Մատթեոս 19/28) (տես նույնպես Դուկաս 22/30)

Պողոսը և այլ սրբերը կդատեն ոչ միայն մարդկանց, այլև հրեշտակներին և ամբողջ աշխարհին: Նա ասում է. «Կամ արդյո՞ք դուք տեղյակ չեք, որ սրբերը կդատեն աշխարհը... Արդյո՞ք դուք տեղյակ չեք, որ մենք կդատենք հրեշտակներին»: (Կորնթացիներ Ա 6/2-3) Նրանք կդատեն հրեշտակներին և ամբողջ աշխարհը, սակայն նրանք աստվածներ չեն, ուստի, դատաստանը չի կարող լինել աստվածայնության վկայություն, մինչ մենք բոլորին չհամարենք աստվածներ:

Այստեղ հարկ է նշել, որ Հիսուսի դատաստանը, եթե դա ճշմարտություն է, հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի

պարզև Ջիսուս մարդուն, նա այդ ներկայացնում է, հիմնվելով մարդկության վրա, «Եվ նա իշխանություն է տվել նրան իրագործել դատաստանը, որովհետև նա հանդիսանում է Մարդու Որդին»: (Յովհաննես 5/27)

Գ.- ՀԻՍՈՒՄԻ ՄԵՂՔԵՐԻ ԹՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հիսուսի աստվածայնության վկայության մի օրինակ է հանդիսանում այն, ինչ խոսում են Ավետարանները կապված անդամալուծի և մեղսավոր կնոջ մեղքերի թողության հետ: Ըստ իրենց, թողությունը հանդիսանում է աստվածային բնորոշում, ուստի, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահը, ով ներում է, ինչպես նա ասում է Մարիամ Մագթաղենացուն. «Քո մեղքերը ներվել են»: (Ղուկաս 7/48) և նա ասաց անդամալուծին. «Ամուր կաց, որդիս, քո մեղքերը ներվել են»: (Մատթեոս 9/2) Ներկայումս Հրեաները նրան մեղադրում են անպարկեշտության մեջ. «Որոշ դպիրներ ասում են իրենց. «Այս մարդը անարգում է»»: (Մատթեոս 9/3), որը նշանակում է, որ նա հայտնում է աստվածայնությունը այն ժամանակ, երբ մարդկանց թողություն է տալիս:

Եթե մենք ընթերցենք մարդկանց թողության այս իրադարձությունները, մենք կարող ենք պարզորոշ գիտակցել, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) չի հանդիսանում այն մեկը, ով ներում էր նրանց: Մեղսավոր կնոջ պատմության մեջ, մարդիկ կասկածի տակ են առնում Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն.) և երբ նա ասում է. «Քո մեղքերը ներվել են»: Բացատրելով շփոթմունքը, քանի որ նա հանդիսանում էր միակ մարդ արարածը, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) կնոջը ասում է, որ նրա հավատքը փրկում է նրան:

Հարկ է նշել, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) չի հայտնել, որ նա է հանդիսանում այն մեկը, ով ներում է կնոջ մեղքը: Նա ասում է, որ կնոջը մեղքը ներվել է և նա, ով ներել է ,անշուշտ հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահը:

Ըստ Ղուկասի, պատմությունը հետևյալն կերպ է «և նա օժեց իմ ոտքերը անուշաբույրով: Ուստի, ես ասում եմ ձեզ, նրա մեղքերը, որոնք բազմաթիվ են, ներվել են – քանի որ նա սիրում է: Սակայն նրան, ում քիչ են ներում, քիչ է սիրում: Եվ նա ասաց նրան. «Քո մեղքերը ներվել են: Այնուհետ նրանք, ովքեր նրա հետ սեղանի շուրջ էին, սկսեցին խոսել միմյանց մեջ. «Ո՞վ է սա, ով է ներում մեղքերը: Եվ նա ասաց կնոջը. «Քո հավատքը փրկել է քեզ. Գնա խաղաղությամբ»: (Ղուկաս 7/46-50) Ամենաբարձրյալ Ալլահը ներեց նրան ի շնորհիվ նրա հավատքի և Զիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) ասաց նրան, որ նրան պարուրել է Ամենաբարձրյալ Ալլահի գթասրտությունը: Նա նույնպես պարզաբանեց ներկաներին, որ նա չի անարգել և չի հայտնել մեղքերի թողությունը:

Նմանապես, Զիսուսը չի հայտնել, որ նա հանդիսանում է այն մեկը, ով ներել է անդամալուծին: Նա ասաց նրան. «Ամուր կաց, զավակս, քո մեղքերը ներվել են»: Նա ասաց նրան, որ մեղքերը ներվել են, սակայն նա չի նշում, որ նա է արել դա:

Երբ Զրեաները կարծեցին, որ Զիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) անարգել է, նա հանդիմանեց նրանց և ուղղեց նրանց չար մտքերը: Նա բացատրեց, որ այս թողությունը չի ելնում նրանից, այլ Ամենաբարձրյալ Ալլահի հեղինակությունից և նա թույլատրում է Զիսուսին գործել դա, ինչպես նրա բոլոր հրաշքները: Նրանք հասկացան, թե ինչ նկատի ունեն Զիսուսը և նրանց սխալ ընկալումը անհայտացավ: «Երբ ամբոխները տեսան դա, նրանք վախ ապրեցին և փառաբանեցին Աստծուն, ով մարդուն տվել էր նմանատիպ իշխանություն»: (Մատթեոս 9/8)

Այս իշխանությունը հանդիսանում է ոչ թե Զիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) բնորոշումը, այլ Ամենաբարձրյալ Ալլահի թույլտվությունը, ով նրան տվել է դա: Եթե Զիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) լիներ ինքը Աստվածը, ապա դա կլիներ նրա իսկ բնորոշումը և իշխանությունը, սակայն նա ի վիճակի չէ ներկայացնել որևէ բան, բացառությամբ Ամենաբարձրյալ Ալլահի թույլտվության: Ինչպես նա ասաց, նա հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի ծառան: «Ամենը ինձ տվել է իմ

Հայրը»: (Ղուկաս 10/22), նա չունի ոչ մի իշխանություն առանց Ամենաբարձրյալ Ալլահի: Մեկ այլ հատվածի մեջ նա ասում է. «Երկնքի և երկրի ամբողջ իշխանությունը տվել են ինձ»: (Մատթեոս 28/18)

Իր ունակությունների մասին նա ասաց. «Ես, ինքս ոչինչ չեմ կարող անել»: (Հովհաննես 5/30) Եթե չլինեք Ամենաբարձրյալ Ալլահի օգնությունը, նա չէր կարող ներել մեղքը:

Հրեաները հարցրեցին Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն.) «Ասա մեզ, թե ինչ իշխանությամբ ես դու գործում, կամ ո՞վ է տվել այն քեզ»: (Ղուկաս 20/2-4) Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) չի հայտնել, որ նա գործել է ելնելով իր իսկ իշխանությունից, որը նա ստացել է ի շնորհիվ իր հավերժ աստվածայնության, փոխարենը նա հարցնում է Հովհաննես Մկրտիչի թողության իշխանության մասին, և թե որտեղից է այն: Նա ասում է. «Ես նույնպես հարց կտամ ձեզ: Այժմ ասեք, ինձ թե արդյո՞ք Հովհաննես Մկրտիչը երկնքից է, թե մարդ»: (Ղուկաս 20/2-4) Սա նշանակում է, որ ամենը ինչ նա գործել է, թողությունը և այլն, ունի նույն աղբյուրը ինչ Հովհաննես Մկրտիչը, որը չի հանդիսանում մարգարեության իշխանությունը:

Թողությունը չէր հանդիսանում միայն Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) համար, այլև նրա աշակերտների, սակայն նրանք աստվածներ չէին, չնայած նրանք ի վիճակի էին ներել մեղքերը, որը կապված չէր միայն իրենց իսկ իրավունքների, այլև բոլոր մեղքերի հետ: Կապված թողության իրենց իսկ իրավունքների հետ, Հիսուսը Ասում է. «Քանի որ, եթե դուք ներեք մյուսներին իրենց հանցանքները, ձեր երկնային Հայրը նույնպես կներ ձեզ: Սակայն, եթե դուք չներեք մյուսների հանցանքները, ձեր Հայրը չի ների ձեր հանցանքները»: (Մատթեոս 6/14- 15)

Հովհաննեսը աշակերտներին բացահայտ իշխանություն տվեց, ներելու յուրաքանչյուր մեղք, նա ասում է. «Եթե դուք ներեք որևէ մեկի մեղքերը, դրանք կներվեն, եթե դուք մերժեք ներել որևէ մեկին, այն կմերժվի»: (Հովհաննես 20/23) Ուստի, նրանք նման են Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն.), սակայն նրանք չեն համարում աստվածներ:

Եկեղեցին ինքն է տվել Պետրոսի և աշակերտների այս իշխանությունը: Քահանաները ի վիճակի էին ներել մեղսագործներին խոստովանությամբ, կամ հանդուրժողականությամբ, հայտնելով, որ այս իշխանությունը նրանք ժառանգել են Պետրոսից: «Ես ձեզ կտամ երկնքի արքայության բանալիները և ինչ որ դուք ցանք երկրի վրա, կցանվի երկնքում և ինչ որ դուք կորցնեք երկրի վրա, կկորի երկնքում»: (Մատթեոս 16/19) Ուստի, եթե Պետրոսը կամ Պապը, նրա իրավահաջորդները ներեն ինչ որ մեկի մեղքը, նա կներվի և սա աստված չի դարձնում Պետրոսին կամ Պապին:

Այս իշխանությունը չի պատկանում միայն Պետրոսի կամ նրա հաջորդներին, այլև բոլոր աշակերտներին: «Իրոք, ես ասում եմ ձեզ, ինչ որ դուք ցանք երկրի վրա, կցանվի երկնքում և ինչ որ դուք կորցնեք երկրի վրա, կկորցնեք երկնքում: Կրկին, ես ասում եմ ձեզ, եթե ձեզանից երկուսը երկրի վրա համաձայնության գան իրենց խնդրանքի շուրջ, Չայրը երկնքում կիրագործի դա»: (Մատթեոս 18/18-20) Ակնհայտորեն, սա չի նշանակում, որ նրանք հանդիսանում են աստվածներ, քանի որ սա նրանց անձնական իրավունքը չէ, այլ Ամենաբարձրյալ Ալլահի պարզևը նրանց և նրանց տիրոջը, Հիսուսին (Ի.Ա.Ո.Ն.): Սա է ասում Սուրբ Աստվածաշունչը:

6.- ՀԻՍՈՒՄԻ ՀՐԱՇՔՆԵՐԸ, ՈՐՊԵՍ ՆՐԱ ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԿԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Ավետարանները նշում են երեսուներեք հրաշք, որը ներկայացրել է Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) և Քրիստոնեյաները այս հրաշքները ընդունում են որպես Նրա աստվածայնության ապացույց: Հրաշքների թվին են պատկանում Նրա ծնունդը առանց հոր մասնակցության, հանգուցյալի վերակենդանացումը, տկարի բժշկությունը և հետագայի իրադարձությունները:

ՀՐԱՇՔՆԵՐԸ ՀԱՆԴԻՍԱՆՈՒՄ ԵՆ ԱՍՏՎԱԾԱՅԻՆ ՊԱՐԳԱՆԵՐ

Ղուրանը նշում և հաստատում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մեծ հրաշքները և պնդում է, որ այս ամենը տեղի է ունեցել Ամենաբարձրյալ Ալլահի կամքով և օգնությամբ: Եվ Նրան հրեշտակ նշանակեց իր ուղերձով Իսրայելի Չավակներին. «Ես եկել եմ ձեզ մոտ Տիրոջ Նշանով, ես կպատրաստեմ կավից թռչունի կերպար և կփչեմ և Աստծո կամոք այն կդառնա թռչուն, և ես կբժշկեմ ծնված կույրերին և բորոտներին և ես կվերակենդանացնեմ հանգուցյալին, Աստծո կամոք և ես կհայտնեմ, թե դուք ինչով եք սևվում և ինչ եք պաշարում ձեր տների մեջ»: (Սուրբ Ղուրան 3:49)

Ավետարանի հատվածները հաստատում են սա և հաղորդում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին, քանի որ երբ Նա ներկայացրեց իր հրաշքները, Նա հայտնեց, որ դրանք Ամենաբարձրյալ Ալլահից են, Նա իրեն չի վերագրել դրանք: Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. «Աստծո Ոգու միջոցով ես դուրս եմ հանում սատանաներին»: (Մատթեոս 12/28)

Նա նույնպես ասում է. «Աստծո մատով է, որ ես դուրս եմ հանում սատանաներին»: (Ղուկաս 11/20)

Երբ նա (Խ.Ա.Ռ.Ն) եկավ կյանքի կոչելու Լազարուսին նա ասաց. «Եվ Հիսուսը բարձրացրեց իր աչքերը և ասաց. «Հայր, ես շնորհակալ եմ քեզ, որ դու լսել ես ինձ, ես տեղյակ եմ, որ դու միշտ լսել ես ինձ, սակայն ես ասում եմ շրջապատի մարդկանց համար, որպեսզի նրանք հավատք ընծայեն, որ դու ինձ ուղարկել ես»»։ (Հովհաննես 11/40-41) Նա երախտապարտ եղավ Ամենաբարձրյալ Ալլահին աղոթքը և խնդրանքը ընդունելու համար, երբ նա բարձրացրեց իր աչքերը Ամենաբարձրյալ Ալլահին, այնուհետ Աստված պատասխանեց նրան և կյանք տվեց Լազարուսին:

Նա նույնպես աղոթեց Ամենաբարձրյալ Ալլահին օգնել նրան, երբ նա ցանկություն հայտնեց սնել ամբոխը հինգ կտոր հացով և երկու ձկով: «Եվ վերցնելով հինգ կտոր հացը և երկու ձուկը, նա նայեց երկնքին և ասաց օրհնանքը: Այնուհետ նա կտրեց հացի կտորները»։ (Մատթեոս 14/19)

Երբ նա բժշկեց խուլին, նա նույնպես աղոթեց Ամենաբարձրյալ Ալլահին. «Եվ նայելով երկինք, նա հառաչեց և ասաց նրան. «Եֆֆաթա», որը նշանակում է, «Բացվիր»։ Եվ նրա ականջները բացվեցին, նրա լեզուն ազատվեց և նա պարզորեն խոսեց»։ (Մարկոս 7/34-35) Ամենաբարձրյալ Ալլահը չի հիասթափեցրել ինձ իր խնդրանքի մեջ, աղոթելով և օգնություն խնդրելով:

Խոսելով նրա հրաշքների և զարմանքների մասին, Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ասաց. «Ամբողջ իշխանությունը երկնքում է և երկրի վրա տրվել է ինձ»։ (Նշանակում է Ամենաբարձրյալ Ալլահից Մատթեոս 28/18) Ամենը, ինչ նա ուներ, Ամենաբարձրյալ Ալլահի պարզևն էր: Եթե նա Աստված լիներ, նրա հրաշքները պետք է ելնեին նրա աստվածային բնույթից և նա օգնության կարիք չուներ:

Ի լրացում, միևնույն իշխանությունը տրվել է սատանային, առանց Աստված լինելու գաղափարի, նա ասում է Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) փորձելով շեղել նրան երկրի պատկանելությունից: «Քեզ ես կտամ ամբողջ այս իշխանությունը և նրանց փառքը, քանի որ այն տրվել է ինձ և ես տալիս եմ այն նրան, ում ցանկանում եմ»։ (Դուկաս 4/6)

Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) նույնպես հայտնեց, որ նա անկարող էր առանց Ամենաբարձրյալ Ալլահի օգնության և օժանդակության: Նա ասում է. «Ես ինքս ոչինչ չեմ կարող անել»: (Հովհաննես 5/30) և այս հրաշքները հանդիսանում են Ամենաբարձրյալ Ալլահի պարգևները, որոնք ապացուցում են միայն նրա մարգարեությունը: «Քանի որ գործերը, որոնք Հայրը տվել է ինձ ավարտել, նույն գործերը, որ ես գործում եմ, վկայում են այն, որ Հայրը ուղարկել է ինձ»: (Հովհաննես 5/36)

Ավելին, նրանք, ովքեր ականատես են եղել Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) հրաշքերին, տեղյակ էին, որ ամենը հանդիսանում են հրաշքներ, որոնք Ամենաբարձրյալ Ալլահը տվել է իր մարգարեներին: Ոչ ոք չէր ընկալում, որ այդ հրաշքները հանդիսանում էին աստվածայնության վկայություն: Երբ տղան բժշկվեց պիղծ հոգուց, բոլորը զարմացած էին Ամենաբարձրյալ Ալլահի մեծությամբ: «Եվ բոլորը ապշել էին Աստծո մեծությամբ»: (Ղուկաս 9/43)

Ավելին, երբ նա բժշկեց սապատավոր կնոջը, նա ուղիղ կանգնեց և փառաբանեց Ամենաբարձրյալ Ալլահին: «Եվ անմիջապես, նա ուղղվեց և նա փառաբանեց Աստծուն»: (Ղուկաս 13/13)

Երբ ամբոխը ականատես եղավ, թե ինչպես է Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) բժշկում անդամալուծին, նրանք ապշեցին և փառաբանեցին Ամենաբարձրյալ Ալլահին, ով նմանատիպ հզորություն տվեց մարդուն:

«Նրանք վախ էին ապրում և նրանք փառաբանեցին Աստծուն, ով նմանատիպ իշխանություն է տվել մարդկանց»: (Մատթեոս 9:8)

Նրանք Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) համարեցին մարդկանցից մեկը, մարդ, ոչ թե Աստված և նրա բժշկելու ունակությունը Ամենաբարձրյալ Ալլահից էր, Բժշկողից:

Ըստ Հովհաննեսի Ավետարանի, կույր տղամարդը, ում բժշկեց Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն), համարեց նրան միայն մարդ: «Այսպիսով, նրանք ասացին նրան. «Այնուհետ, ինչպե՞ս

բացվեց քո աչքերը: Նա պատասխանեց. «Տղամարդը անվանեց Հիսուսին»»։ (Հովհաննես 9/10-11) Արդյո՞ք այդ մարդիկ, ովքեր կույրի բժշկությունից հետո ընդունեցին Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը, տեղյակ են, սիրում և հոգ են տանում Հիսուսին ավելին, քան այդ կույրը:

Երբ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) սաստեց քամին և ծովը և նրանք հնազանդվեցին, ականատեսները, անկախ հրաշքի հզորության, չընկալեցին նրա աստվածայնությունը, այլ փոխարենը նրանք ապշեցին Հիսուս մարդու հզորությամբ: Մատթեոսը ասում է. «Եվ մարդիկ զմայլվեցին ասելով. «Ի՞նչ տեսակի մարդ է սա, որ նույնիսկ քամիները և ծովը հնազանդվում են նրան»։ (Մատթեոս 8/27)

Այն ընթացքում, երբ Մարթան, Լազարուսի քույրը, խնդրեց Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) կյանք տալ իր եղբորը, Նա հաստատեց իր տեղյակ լինելը, որ այս հրաշքները Ամենաբարձրյալ Ալլահից են, ով տվել է այն Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն), որպեսզի օգնի և աջակցի նրան: Նա ասում է. «Սակայն նույնիսկ այժմ, ես տեղյակ եմ, որ ինչ որ դուք խնդրում եք Աստծուց, Աստված կտա ձեզ»։ (Հովհաննես 11/22)

Հաստատելով միևնույն գաղափարը Պետրոսը, աշակերտների ղեկավարը ասում է ամբոխին. «Նազովրեցի Հիսուս, մարդ ում ձեզ Աստվածը վկայեց հզոր գործերով և հրաշքներով և նշաններով, որոնք Աստված գործել է նրա միջոցով»։ (Գործք 2/22)

Նիկողեմուսը, Իրավաբանության ուսուցիչը, գիտակցեց Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հզոր հրաշքների գաղտնիքը, որոնք էլ հանդիսանում են Ամենաբարձրյալ Ալլահից որպես Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) օգնություն և օժանդակություն: Նա ասաց Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) «Ռաբբի, մենք տեղյակ ենք, որ դու եկել ես Աստծուց, քանի որ ոչ ոք չի կարող գործել այս նշանները, որը դու ես գործում, եթե Աստված նրա հետ չէ»։ (Հովհաննես 3/2)

Ավետարանները նույնպես հայտնեցին, որ այս հրաշքները հանդիսանում են Ամենաբարձրյալ Ալլահի պարզև

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) զգուշ էր, որ նա չէր կարող գործել այդպես ամբողջ ժամանակ: Ուստի, երբ նա եկավ հանգուցյալ Լազարուսի մոտ, նա անհանգստացավ, որ միգուցե, նա չի կարող հրաշք գործել: «Նրանցից ոմանք ասացին. «Նա տեսողություն տվեց կույրին: Ինչպե՞ս նա չի կարող պահպանել Լազարիոսին: Հիսուսը սարսափելի տխրել էր»: (Հովհաննես 11/37-38 ժամանակակից Անգլերեն Տարբերակ)

Այլ ժամանակ, Փարիսեցիները նշաններ խնդրեցին, որոնք նա (Խ.Ա.Ո.Ն) չէր կարող գործել: «Փարիսեցիները դուրս եկան և սկսեցին վիճել Հիսուսի հետ: Նրանք ցանկություն ունեին փորձել նրան, խնդրելով երկնքի նշան: Հիսուսը հառաչեց և ասաց. «Ինչու՞ եք դուք միշտ նշան փնտրում: Ես խոսք եմ տալիս, որ դուք չեք տեսնի ոչ մեկը»»: (Մարկոս 8/11-12)

Երբ Հրեաները հավաքվեցին խնդրելով նրան (Խ.Ա.Ո.Ն) նշան ցույց տալ, նա չպատասխանեց: Փոխարենը նա ասում է. «Հիսուսը պատասխանեց. Դուք ցանկանում եք նշան, որովհետև դուք չարիք եք և հավատք չեք ընծայում: Սակայն միակ նշանը, որը դուք կստանաք, կլինի մարգարե Հովնանի նշանը»: (Մատթեոս 12/38-39)

Ավելին, եթե Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) արարքները և ներկայացումները հանդիսանում են նրա աստվածայնության վկայություն, ապա ինչու՞ նա խնդրեց մարդկանց թաքցնել այդ, չնայած այն ուղղի էր, ըստ որի մարդիկ կգիտակցեն նրա ինքնությունը: Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց բորոտին, ում նա բժշկեց. «Ոչ ոքի մի ասա այս մասին»: (Մարկոս 1/44)

Կապված երկու կույրերի բժշկության հետ Մատթեոսը ասում է. «Ա Հիսուսը խստորեն զգուշացրեց նրանց իր մասին ոչ ոքի չասել»: (Մատթեոս 9/31) (Տիպական Տարբերակ) Նույնպես բժշկելուց հետո, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) խնդրեց երրորդ կույրին. «Մի գնացեք գյուղով մեկ, կամ ասեք որևէ մեկին գյուղում»: (Մարկոս 8/26)

Նա (Խ.Ա.Ռ.Ն) հաճախակի ասում է. «Հիսուսը գիտակցելով սա, դուրս եկավ այնտեղից: Եվ շատերը հետևեցին նրան և նա բժշկեց նրանց բոլորին և պատվիրեց գաղտնի պահել իրեն»: (Մատթեոս 12/15-16) Թաքցնելով իր հրաշքները, Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) չէր ցանկանում որպեսզի մարդիկ ուշադրություն դարձնեն իր հրաշքների վրա և մոռանան իր իրական առաքելությունը: Եթե այդ հանդիսանար նրա աստվածայնության վկայությունը, նա պետք է որ ասեր նրանց:

ԸՍՏ ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉԻ, ՀՐԱՇՔՆԵՐԸ ՉԵՆ ՆՇՈՒՄ ՄԱՐԳԱՐԵՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՅԼ ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ես զարմանք եմ ապրում, որ Քրիստոնյաները Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) հրաշքները համարում են աստվածայնության վկայություն, մինչ Սուրբ Աստվածաշունչը հայտնեց, որ այլ մարդիկ ներկայացրել են նմանատիպ հզոր հրաշքներ, չհամարելով աստվածայնության վկայություն:

Սուրբ Աստվածաշունչը հաստատեց այս հրաշքները և շատ այլ հզոր հրաշքներ, նրանց բոլորին, ովքեր հավատք են ընծայել Հիսուսին: Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ասում է. «Իրոք, իրոք, ես ասում եմ ձեզ. Նա, ով հավատք է ընծայում ինձ նույնպես կգործի այն, ինչ ես եմ գործում և նա կգործի ավելի հզոր գործեր»: (Հովհաննես 14/12) Սա նշանակում է, որ նա, ով հավատք է ընծայում Ամենաբարձրյալ Ալլահին, կարող է բժշկել տկարին, վերակենդանացնի հանգուցյալին և ավելի հզոր գործեր, ուստի այն չի կարող հանդիսանալ աստվածայնության վկայություն:

Ըստ Աստվածաշնչի, հրաշքների ներկայացումը չի կարող հանդիսանալ ճշմարիտ հավատքի վկայություն կամ ներկայացնողի ազնվություն: Այնուհետ, ինչպե՞ս է այն կարող լինել աստվածայնության կամ մարգարեության ապացույց: Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) նշեց, որ ստախոսները կարող

Էին ներկայացնել հրաշքներ և հայտնել, որ գործել են նրա անունից:

Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) մեջ բերելով Մատթեոսը ասում է. «Ոչ բոլորը, ովքեր ասում են ինձ «Տեր, Տեր» կմտնեն երկնային արքայություն, այլ նա, ով կատարում է իմ Հոր կամքը, ով երկնքում է: Այդ օրը, շատերը կասեն ինձ. «Տեր, Տեր, արդյո՞ք մենք չենք մարգարեացրել քո անունից և դուրս մղել սատանաներին քո անունից, և գործել շատ հզոր գործեր քո անունից: Եվ այնուհետ ես կհայտնեմ նրանց. «Ես երբեք չեմ ճանաչել ձեզ, հեռացե՛ք ինձանից, դուք անօրինության գործիչներ»»»: (Մատթեոս 7/21-23)

Այս փարիսեցիները և ստափոսները կարող էին հրաշքներ գործել, սակայն այդ չի ապացուցում նրանց ազնվությունը, ոչ էլ ապացուցում է նրանց մարգարեությունը կամ աստվածայնությունը:

Ավելին, ըստ Սուրբ Աստվածաշնչի, նույնիսկ մեղսագործը կարող է ներկայացնել հրաշքներ, ինչը չի ապացուցում նրա ազնվությունը կամ աստվածայնությունը, քանի որ նա ներկայացնում է այդ հրաշքները Սատանայի օգնությամբ և հզորությամբ: Պողոսը ասում է. «Ստորի գալուստը հանդիսանում է Սատանայի գործունեությունը ամբողջ հզորությամբ և կեղծ նշաններով և հրաշքներով»: (Թեսսղացիներ Բ 2/9)

ԱՅԼՈՔ, ՈՎՔԵՐ ԿԻՍՈՒՄ ԵՆ ՀԻՍՈՒՄ ՀՐԱՇՔՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ՀՉՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աստվածաշնչի ընթերցումից հետո գիտնականները նկատել են, որ մարգարեները և այլոք կիսում են հրաշքների ներկայացման Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հզորությունը, սակայն Քրիստոնյաները նրանց աստվածային չեն համարում: Սա նշում է, որ այս հրաշքները հանդիսանում են ապացույց և վկայություն, որ նրանք մարգարեներ են, այլապես Քրիստոնյաները չունեն աստվածայնություն վերագրություն բոլոր նրանց, ովքեր ներկայացնում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն)

Նմանատիպ հրաշքները, որոնք Ամենաբարձրյալ Ալլահը հնարավոր է դարձրել միայն Յիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) համար:

Ա. ԿՈՒՍԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴԸ

Յիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) առանց հոր ծնունդը, հանդիսացավ նրա մեծ հրաշքներից մեկը: Նրանք, ովքեր հավատք են ընծայում նրա աստվածայնությանը, օգտագործում են այն որպես վկայություն: Յասին Մանսուրը ասում է. «Եթե Յիսուսը ծնված չլիներ կույսից, նա կարող էր միայն մարդ լինել»:²⁷

Փաստացի, Յիսուսը հանդիսանում էր (Խ.Ա.Ո.Ն) ուղղակի մարդ, ինչի ապացույցը որոշ արարածների հրաշքների կիրառությունն էր: Բոլոր արարածների, ներառյալ մարդկանց նախնին, առանց հոր և մոր էր: Ադամի (Խ.Ա.Ո.Ն) արարումը, ով հանդիսանում էր կատարյալ արարած, ավելի հզոր էր, քան Յիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) արարումը, ով սաղմ էր իր մոր արգանդի մեջ, ծնվել էր և մեծացել:

Անկասկած, առանց հոր ծնունդը հրաշք է, սակայն այն չի նշում աստվածայնությունը: Այդ դեպքում, ըստ այդմ, շատ կենդանիների, Ադամին և Եվային կարող են համարել աստվածային, քանի որ Ադամը ծնվել է առանց հոր և մոր և Եվան եկել է Ադամից առանց մոր:

Ըստ այդմ, Սուրբ Դուրանի մեջ Ամենաբարձրյալ Ալլահը ասում է. «Յիսուսի նմանությունը Աստծո առջև նման է Ադամին; Նա արարեց նրան փոշուց, այնուհետ ասաց նրան. «Եղիր» Եվ այն եղավ»: (Սուրբ Դուրան 3:59)

Անկախ Յիսուսի և Ադամի ծննդյան նմանության, Ադամի դիրքը ավելի բարձր է: Ադամը (Խ.Ա.Ո.Ն) չի ծնվել կնոջ արգանդից արյունով, Աստված պատվիրեց հրեշտակներին ծնկի գալ նրա առջև, Աստված ուսուցանեց նրան բոլոր

²⁷ Քրիստոնեությունը առանց Քրիստոսի, Քեմել Սաֆսան Էջ.62. Ճշմարիտ Քրիստոնեությունը, որը ուսուցանել է Յիսուսը, Ալաա Աբու Բաքար Էջ.186

անունները և նրա տունը երկինքն էր: Ի լրացում, Ամենաբարձրյալ Ալլահը ինքը, խոսեց նրա հետ առանց մարգարեի և այլ բաների, որոնք չունեն ոչ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ոչ էլ մյուսները: Ուստի, եթե Ադամը ունի այս բոլոր բնորոշումները, ինչու՞ Քրիստոնյաները նրան աստվածային չեն համարում:

Նույնը վերաբերվում է հրեշտակներին, քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը արարեց նրանց առանց հոր և մոր: Նրանք կավից չեն, սակայն Քրիստոնյաները նրանց աստվածներ չեն համարում: Ուստի, կուսական ծնունդը չի կարող հանդիսանալ աստվածայնության վկայություն, նույնիսկ անկախ փաստի, որ այն հանդիսանում է մարդու պատմության եզակի իրադարձություն:

Բ. ՀԱՆԳՈՒՑՅԱԼԻ ՎԵՐԱԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒՄԸ

Անկասկած, Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մեծ հրաշքներից մեկը հանդիսանում է հանգուցյալի վերակենդանացումը, որը հաստատում է Ղուրանը և ասում է, որ այն Ամենաբարձրյալ Ալլահից է. «և ես վերակենդանացում եմ հանգուցյալին Աստծո կամոք»: (Սուրբ Ղուրան 3:49)

Ամեն դեպքում, Քրիստոնյաները ժխտում են կապել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) և Ամենաբարձրյալ Ալլահի կամքի հզորությունը և հավատք ընծայել, որ ինքը իր կամոք է գործել: Պատճառներից մեկը նրա (Խ.Ա.Ո.Ն) խոսքերն են. «Քանի որ, ինչպես Հայրը բարձրացնում է հանգուցյալին և կյանք է տալիս նրանց, այսպիսով նաև Որդին է կյանք տալիս նրան, ում ցանկանում է, քանի որ ինչպես Հայրը իր մեջ կյանք ունի, այնպես էլ նա պարգևել է Որդուն կյանք ունենալ իր մեջ»: (Հովհաննես 5/21-26)

Եթե մենք ուշադիր ընթերցենք հատվածը, մենք կարող ենք տեսնել, որ այն խոսում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի պարգևների մասին, որը նա տվել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն). «Նա պարգևել է Որդուն» որի համար նա չունի որևէ իշխանություն առանց Ամենաբարձրյալ Ալլահի:

Եթե Քրիստոնյաները շարունակեն ընթերցել հատվածը, նրանք կարող են գտնել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) ակնհայտ պատասխանը: Նա ասում է. «Ես ինքս ոչինչ չեմ կարող անել»: (Հովհաննես 5/30)

Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) շարունակեց և բացատրեց, որ հանգուցյալին վերակենդանացնելու իմ կամքը, կախված է Ամենաբարձրյալ Ալլահի կամքից: «Որովհետև, ես չեմ փնտրում իմ իսկ կամքը, այլ Նրա կամքը, ով ուղարկել է ինձ»: (Հովհաննես 5/30)

Քրիստոնյաները պնդում են, որ հանգուցյալին կյանք տալը հանդիսանում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության վկայությունը և ժխտում են բազմաթիվ հատվածներ, որտեղ արարքները վերագրում են մյուսներին: Այդ դեպքում, ինչու՞ Քրիստոնյաները նրանց աստվածներ չեն համարում:

Իրոք, Քրիստոնյաների խուսափումը աստվածայնությունից կեղծ է համարվում: Եթե Հիսուսը կյանք տար Լազարուսին, (Հովհաննես 11/41-44) ապա, մարգարե Եղիան վերակենդանացրեց այրու որդուն: Թագավորաց Առաջին Գրքի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Եվ, նա գոչեց Տիրոջը. «Օվ Տեր իմ Աստված, արդյո՞ք դու աղետ ես բերել նույնիսկ այն այրուն, ում ես այցելել եմ, սպանելով նրա որդուն: Այնուհետ, նա իրեն տարածեց երեք անգամ մանկան վրա և գոչեց Տիրոջը. «Օվ Տեր իմ Աստված, թող նրա զավակի կյանքը կրկին վերադառնա նրան: Եվ Տերը լսեց Եղայի ձայնը: Եվ մանկան կյանքը կրկին վերադարձավ նրան և նա արթնացավ»»» (Թագավորաց Ա 17/20-22) Ուստի, Օսեեն, Սիրաք որդին ասաց նրան. «Ով է բարձրացնում հանգուցյալին»: (Սիրաք 48/5)

Եղիան (Խ.Ա.Ո.Ն) Ամենաբարձրյալ Ալլահի կամքը, նույնպես վերակենդանացրեց երկու հանգուցյալի: Նա նրանցից մեկին վերակենդանացրեց կյանքի ընթացքում, իսկ մյուսին մահից հետո: Նա կյանք տվեց Իսրայելցի կնոջ որդուն, ով եկավ նրա մոտ: (Թագավորաց Բ 4/32-36)

Եղիան (Խ.Ա.Ո.Ն) ոչ միայն վերակենդանացրեց մարդուն, իր կենդանության օրոք, այլև մահից հետո նրա ոսկորները կյանք տվեցին մեկ այլ հանգուցյալի: Այդ հանգուցյալի ազգականները մարդուն դրեցին Եղայի գերեզմանի մեջ: Նա վերակենդանացավ Եղայի ոսկորներին դիպչելուց հետո և նա ոտքի կանգնեց. «Եվ ինչպես մարդուն հուղարկավորեցին, ահա, երևաց մի հրոսակախումբ և տղամարդուն գցեց Եղայի գերեզմանին և երբ տղամարդը դիպչեց Եղայի ոսկորներին, նա վերակենդանացավ և ոտքի կանգնեց»: (Թագավորաց Բ 13/21)

Ես զարմանք եմ ապրում, թե ինչպես են կարող Զրիստոնյաները կիրառել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հրաշքները, առանձնապես հանգուցյալի հարությունը – որպես աստվածայնության ապացույց, նույնիսկ չնայած նրանք հավատք են ընծայում, որ աշակերտները գործել են նմանատիպ:

Գործք Գրքի մեջ մենք ընթերցում ենք, որ Պետրոսը կյանք է տվել Թաբիթահին նրա մահից հետո, երբ նրա ընտանիքը լվացել էր նրան: «Այժմ, Ջոփիայում գոյություն ունեւ Թաբիթահ անունով մի աշակերտ, որը թարգմանաբար նշանակում է Դորքաս: Այդ օրերին, նա հիվանդացավ և կնքեց մահկանացուն և երբ նրանք լվացին նրանք, դրեցին նրան վերի սենյակում: Սակայն Պետրոսը նրանց բոլորին դուրս տարավ և ծնկի իջավ և աղոթեց և շրջվելով դեպի մարմինը ասաց. «Թաբիթահ, կենդանացի»: Եվ նա բացեց իր աչքերը և երբ նա տեսավ Պետրոսին, նա ոտքի կանգնեց»: (Գործք 9/36-41)

Ես զարմանք եմ ապրում, թե ո՞րն է Պետրոսի և Հիսուսի հրաշքների տարբերությունը: Երկուսն էլ տեղի են ունեցել Ամենաբարձրյալ Ալլահի կամքով և օգնությամբ:

Ըստ Սուրբ Աստվածաշնչի, բոլոր աշակերտները ի վիճակի էին հանգուցյալին կյանք տալ: Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասում է. «Եվ հայտարարեք, երբ դուք գնում եք, ասելով. «Երկնային արքայությունը ձեռքում է: Բժշկիր տկարին, հարություն տուր հանգուցյալին և մաքրիր բորոտներին, դուրս մղիր

սատանաներին»»»։ (Մատթեոս 10/7-8) այսպիսով, արդյո՞ք նրանք բոլորը աստվածներ են։

Քրիստոնյաները, ովքեր խոսում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության մասին, արհամարհում են այն հատվածները, որոնք խոսում են նրա մահվան և փախուստի անհնարության մասին։ Նա ի վիճակի չէր վերադարձնել իր կյանքը, մինչ Ամենաբարձրյալ Ալլահը հարություն տվեց նրան։

Ուստի, վերակենդանացման այս հոյակապ հրաշքը չի կարելի կիրառել որպես Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության վկայություն, այն մեծ հրաշք է, որը Ամենաբարձրյալ Ալլահը տվել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն), հնարավորություն ամենը ներկայացնելու, որպես իրենց մեծ մարգարեի մարգարեության ապացույց։

Գ. ՏԿԱՐԻ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ

Քրիստոնյաները եզրակացնում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության իրենց հավատքը, ի շնորհիվ տկարների բժշկության։ Եթե Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) բժշկեց բորոտին (Մատթեոս 8/3) Եղիան նույնպես բժշկեց բորոտին։ Ի լրացում, նա պատճառ հանդիսացավ, որպեսզի նրա աշակերտները և այլոք հիվանդանան։ «Եվ Եղիան մարգարե ուղարկեց նրան ասելով. «Գնա և լվացվիր Հորդանանի մեջ յոթ անգամ և քո մարմինը կվերականգնվի և դու կմաքրվես։ Նեեմանի բորոտությունը կկառչի ձեզ և ձեր աշակերտներին հավերժ։ Այսպիսով, նա դուրս եկավ բորոտությունից, ինչպես ձյուն»։ (Թագավորաց Բ 5/10-27)

Դ. ԱՆՋԱՅՏԻ ՄԱՍԻՆ ԽՈՍԵԼԸ

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) կանխագուշակել է շատ անտեսանելի խնդիրներ և ամենը տեղի է ունեցել ինչպես նա է ասել։ Նա

ասաց երկու աշակերտներին, ում նա ուղարկեց Ձատիկի գոհաբերությանը, թե ինչ տեղի կունենա: (Մարկոս 14/12-16)

Ի լրացում, Պետրոսը ասաց Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) «Տեր, դու տեղյակ ես ամենից»: (Հովհաննես 21/17) Հիսուսը նույնպես տեղյակ էր, որ ոչ ոք չէր հեծնել քուռակը, որը կապված էր «Բեթ Ֆաջի» գյուղում: Ըստ քահանա Իբրահիմ Սաեդի սա ամուր ապացույց է: Նա ասում է. «Նոր վկայություն է, երբ Հիսուսը մանրամասն տեղյակ է անտեսանելիից, առանց կասկածանքի կամ մեկնաբանության և ինչպես նաև Հիսուսի համեստ փառքի վկայություն»: ²⁸

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) միակը չէր, ով կանխագուշակել է անհայտը: Մինչ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) Հակոբը (Խ.Ա.Ո.Ն) նույնպես կանխագուշակեց անհայտը, երբ ասաց երեխաներին. «Հավաքվեք միասին, որպեսզի ես ասեմ ձեզ, թե ինչ տեղի կունենա գալիք օրերին»: (Ճննդոց 49/1-27)

Նույնը տեղի ունեցավ Սավուդի և Եղայի հետ (Թագավորաց Գ 10/2-9 Թագավորաց Ա 21/21-24) և նրանց կանխագուշակությունը իրականացավ, ինչպես մենք ընթերցում ենք Թագավորաց Երկրորդ Գրքի մեջ: (Թագավորաց Բ 10/1-17, 9/30-37) Բազմաթիվ նմանատիպ հատվածներ առկա են սուրբ գրքերի մեջ: (Թագավորաց Բ 19/23-24, Թագավորաց Դ 4/8-18, 8/12-13, Հովհաննես 11/49-52)

Ե. ՍԱՏԱՆԱՆԵՐԻ ԿԵՐԱՅՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) վերահսկում էր սատանաներին (Մատթեոս 12/27-28) և սա նույնպես իրաջք էր, որը ներկայացրել են նաև մյուսները:

Երբ Հրեաները մեղադրանք ներկայացրեցին նրան, որ նա դուրս է մղում սատանաներին նրանց ղեկավարի օգնությամբ, նա ասում է. «Եվ, եթե ես դուրս եմ մղում սատանաներին Բիլզիբուլի միջոցով, ապա ու՞մ միջոցով են

²⁸ Ղուկասի Ավետարանի Մեկնաբանությունը էջ.475

ձեր որդիները դուրս մղում նրանց»: (Մատթեոս 12:27) Որպես այսպիսին, նա ապացուցում է, որ Յրեաները ունեն սատանաներին վերահսկելու միևնույն հնարավորությունը:

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) զգուշացրեց մյուս ստախոսների մասին, ում կհաջողվի դուրս մղել սատանաներին: Նա ասում է. «Այդ օրը, շատերը կասեն ինձ. «Տեր, Տեր, արդյո՞ք մենք չենք մարգարեացրել քո անունից և դուրս մղել սատանաներին քո անունից և գործել բազմաթիվ գործեր քո անունից»»: (Մատթեոս 7/22-23) Կեղծ մարգարեները ի վիճակի են դուրս մղել սատանաներին, սակայն դա չի ապացուցում նրանց մարգարեությունը, նրանց առաքիլությունը կամ նրանց աստվածայնությունը:

2. ԱՅԼ ՅՐԱՇՔՆԵՐ

Ավետարանները նշում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) այլ հրաշքները, երբ նա ջուրը փոխեց գինու (Հովհաննես 2/7-9) մեծ ամբոխին կերակրեց հինգ կտոր հացով և երկու կտոր ձկով (Մատթեոս 14/19-21) և թգնու չորացումը խոսքերի միջոցով: (Մատթեոս 21/18-19) Քրիստոնյաները նույնպես նշում են մեծ խավարը, որը տեղի կունենա նրա մտացածին մահվան օրը: (Մատթեոս 27/45) Ըստ Քրիստոնյաների այս բոլոր հրաշքները ապացուցում են նրա աստվածայնությունը և այն, որ նա հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի որդին:

Խավարի մասին Քրիստոնյաները խոսում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) խաչելության օրը, ամեն դեպքում այն ավելի հզոր չէ, քան խավարը, որը տևեց երեք օր եգիպտոսում, երբ եգիպտացիները հավատք չընծայեցին Մովսեսին (Խ.Ա.Ո.Ն): «Այսպիսով Մովսեսը ուղղեց իր ձեռքը երկինք և խավար իջավ ամբողջ եգիպտոսի երկրի վրա երեք օր: Նրանք չէին տեսնում միմյանց, ոչ էլ որևէ մեկը ոտքի կանգնեց իր վայրից երեք օր»: (Ելք 10:22-23)

Նման դեպք տեղի ունեցավ Օսեե հետ, երբ նա մարտնչեց Ամորիթցիների հետ Շաբաթ գիշերը, նա աղոթեց Ամենաբարձրյալ Ալլահին և ասաց. «Իսրայելի տեսողության

մեջ, «Արև կանգնիր Գիբեոնում և լուսին, Այջալոնի Դաշտավայրում: Եվ արև կանգ առավ և լուսինը կանգ առավ, մինչ ժողովուրդը վրեժ լուծեց իր թշնամիներից: Արևը կանգ առավ երկնքի կենտրոնում և չշտապեց մայր մտնել մոտ մեկ օր»» (Օսեե 10:12-13) Այդ օրվա իրադարձությունը չի նշում Օսեեի աստվածայնությունը, նույնիսկ այն փաստի, որ ավելի հզոր էր, քան խաչելության ընթացքում տեղի ունեցածը: Եթե արևը մթնի երեք ժամ, կարող ենք կարծել, որ թաքնվել է ամպերի ետևը, որն էլ սովորական երևույթ է, սակայն երբ երկիրը կանգ է առնում իր պտույտից, սա արդեն ավելի նշանակալից է:

Մարգարե Եսային ներկայացրեց ավելի հզոր հրաշք, քան երկուսը, Ամենաբարձրյալ Ալլահը ի պատասխան նրա աղոթքի հակառակ արևը շարժեց հակառակ ուղղությամբ, ապացուցելու Արքա Յեզեքիային ճշմարտությունը և Ամենաբարձրյալ Ալլահի որոշումների ճշգրտությունը: (Տես Թագավորաց Գ 20/10-11) Սիաքը հաստատել է սա. «Իր ժամանակ, արևը շարժվեց հակառակը»: (Սիրաք 48/23) Անկախ այս ամենի, ոչ ոք չհայտնեց Եսայու աստվածայնությունը:

Եթե բնությունը հնազանդվեց Յիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն.), ապա բազմաթիվ այլ մարգարեներ ի վիճակի էին վերահսկել այն նույնպես, ինչպես կրակը և ծովը հնազանդվեց Եղիային: Աստվածաշունչը ասում է, «Եթե ես Աստծո մարդն եմ, թող կրակը գա երկնքից և կլանի ձեզ և ձեր հիսունը»: «Այնուհետ, կրակը իջավ երկնքից և կլանեց նրան և նրա հիսունը»: (Թագավորաց Գ 1:10) «Այնուհետ Եղիան վերցրեց իր վերարկուն, փաթաթեց այն և հարվածեց ջրին և ջուրը բաժանվեց երկու մասերի, մինչ երկուսը կարող էին հասնել չոր գետնին»: (Թագավորաց Գ 2:8)

Յիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն.) քառասունօրյա պահը չի ապացուցում իր աստվածայնությունը, քանի որ անշուշտ նա քաղց էր զգում: «Նա քաղցած էր»: (Մատթեոս 4:2) Եթե նրա պահը և համբերությունը նշում է նրա աստվածայնությունը,

այնուհետ նրա քաղցը հերքում է դա և ապացուցում է նրա մարդկությունը:

Հարկ է ընթերցողին նշել, որ Մովսեսը և Եղիան նույնպես պահք են պահել քառասուն օր և քառասուն գիշեր: Մովսեսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ասում է. «Ես մնացի լեռան վրա քառասուն օր և քառասուն գիշեր: Ես ոչ հաց եմ կերել, ոչ էլ ջուր ըմպել»: (Երկրորդ Օրենք 9:9) «քառասուն օր և քառասուն գիշեր Հորիքում, Աստծո լեռան վրա տարել եմ սննդի հզորությունը»: (Թագավորաց Բ 19:7-8)

ՏԱՐԲԵՐԱԿՆԵՐ, ՈՐՈՒՔ ԺԽՏՈՒՄ ԵՆ ՀԻՍՈՒՄԻ (Խ.Ա.Ո.Ն.) ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գիտնականները համամիտ են, որ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) կյանքի ընթացքում ներկայացրած մարդկային արարքները, կանխում և հերքում են Նրա Ամենաբարձրյալ Ալլահ կամ Ամենաբարձրյալ Ալլահի Որդու կոչումը: Անհնար և սխալ է հավատք ընծայել, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը ծնվել, սնվել, թլպատվել, ենթարկվել է ծեծի և կնքել է մահկանացուն:

Անընդունելի է ընկալել, երբ Քրիստոնյաները ասում են, որ այդ արարքները իրագործել է Նրա մարդկային կողմը, ոչ թե աստվածայինը, քանի որ Նրանք հավատք չեն ընծայում, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորվել է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) զգեստի պես, որը Նա կարող է կրել, երբ ցանկանում է և հանել երբ ցանկանում է:

Ըստ Նրանց, այն ինչ Նա (Խ.Ա.Ո.Ն.) գործել է պետք է որ լինի մարմնավորված Աստվածը: Այլապես, Նրանք պետք է համամիտ լինեն, որ Նա մարդ է, որն էլ հանդիսանում է փաստ:

Իր, Կայսր Թեոդոսիոս ուղղված Նամակի մեջ, Սուրբ Քերլիսը, Ալեքսանդրիայի Արքեպիսկոպոսը ասում է. «Մենք չենք բաժանում Հիսուսի մարդկային հատվածը աստվածայինից, ոչ էլ մենք առանձնացնում ենք խոսքը մարդկային հատվածից այդ իսկ անհայտ միությունից, որը մենք չենք կարող բացատրել: Մենք խոստովանում ենք, որ Հիսուսը կազմված է երկու կամքից, որոնք համակցված են և դառնում են մեկը, ոչ թե կործանում ենք երկու բնույթները կամ Նրանց համակցությունը, այդ հոյակապ և առաքինի միությունը»:

Եթևասիոս Պապը ասում է. «Այս մեկ Աստվածը հանդիսանում է Աստծո հոգևոր Որդին և մարմնական մարդու Որդին, սակայն դա չի նշանակում, որ միակ Որդին

ունի երկու բնույթ, մեկը աստվածային և մեկը մարդկային, և մարմնավորված Աստծո խոսքի մեկ բնույթը, ում մենք խոնարհվում ենք, նույնն է, եթե մենք խոնարհվենք Հիսուսին»:

Թարգմանելով «սա իմ սիրելի որդին է» նախադասությունը Սուրբ Գրեգորիոսը ասում է. «Եթե ես տեսնեմ, որ իմ որդին քաղցած, ծարավ, քնկոտ կամ հոգնած է... մի կարծեք, որ դա նրա մրամինն է առանց աստվածայնության: Երբ դուք տեսնեք նրան տկարներին բժշկելիս, բորոտին մարքելիս և կավից աչքեր պատրաստելի, մի կարծեք, որ նա այդպես է վարվում իր աստվածային հատվածով առանց մարդկայինի, քանի որ ճիշտ չէ, որ հզոր արարքները մեկի և համեստ արարքները մյուսի համար են»:²⁹

Մենք ի վիճակի կլինենք ընկալել այս, հայտարարված հարաբերությունների միությունը, որը հանդիսանում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մարդկային և աստվածային կողմերի միություն, երբ մենք գիտակցում ենք երկու տարբեր արարքները, որը ներկայացրել է Հիսուսը: Արյունաքամ կնոջ պատմության մեջ մենք ընթերցում ենք. «Նա մոտեցավ ետևի հատվածից, դիպչեց նրա հանդերձի եզրին և անմիջապես արյունը դադարեց: Եվ Հիսուսը ասաց. «Ո՞վ դիպչեց ինձ»: Երբ բոլորը ժխտեցին, Պետրոսը ասաց. «Տեր, քեզ շրջապատող ամբոխը ճշում են քեզ: Սակայն Հիսուսը ասաց. «Ինչ որ մեկը դիպչեց ինձ, քանի որ ես զգացի, որ հզորությունը դուրս եկավ ինձանից»» (Դուկաս 8:44-46) Մի ակնթարթում Քրիստոնյաները կազմում են կատարյալ աստվածայնություն, կատարյալ մարդկայնությամբ: Հիսուսը տեղյակ չէր, թե ով դիպչեց իրեն իր մարդկային կողմով և նա բժշկեց նրան իր աստվածային կողմով և ամենը մեկ վայրկյանում:

Այս տարօրինակ միությունը հերքելու համար, բոլորը պետք է պատկերացնեն երկու կատարյալ տարրերի լիարժեք

²⁹ Ֆրանսեկի կարծիքը Քրիստոսի կամքի և բնույթի մասին, Թահանա Գաբրիել Աբդել Մասիհի էջ.59-60

խառնուրդը, որի յուրաքանչյուր տարրը մտնում է նույնը: Եթե մենք խառնենք քաղցրը թթվի հետ, ենթադրելով Քրիստոնեական ընկալումը, խառնուրդը միաժամանակ կարող է լինել քաղցրաթթվային:

Ավետարանների տասնյակ հատվածներ խոսում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մարդկային թուլության մասին, դուրս բերելով նրան աստվածային աստիճանից, պատասխանելով և հերքելով նրանց, ովքեր հայտնել են նրա աստվածայնությունը: Այս հատվածները կարելի է բաժանել չորս դասակարգի:

ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳ

Այս տարբերակները և հատվածները հայտնում են նրա հնարավորությունները և թուլությունը: Ուստի, ըստ Քրիստոնյաների հայտարարության, նա չի կարող միաժամանակ լինել կատարյալ մարդկային և աստվածային, նա կարող է լինել միայն մարդկային:

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) տեղյակ չէր բազմաթիվ խնդիրներից: Որոնցից մեկը, որը շատ կարևոր է, այն էր որ նա տեղեկություն չունեի Դատաստանի Օրվա և ժամանակի մասին: Նա ասում է. «Սակայն կապված այդ օրվա կամ ժամի հետ, ոչ ոք տեղյակ չէ, ոչ նույնիսկ երկնքի հրեշտակները, ոչ էլ Որդին, սակայն միայն Հայրը»: (Մարկոս 13:32) Ինչպե՞ս են կարող Քրիստոնյաները հայտնել, որ նա հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահը, մինչ անհայտության կնիքը չփոթեցնում է նրան:

Նա ոչ միայն տեղեկություն չունեի Դատաստանի Օրվա մասին, այլև որևէ խնդրից, բացառությամբ նրա, ինչ Ամենաբարձրյալ Ալլահն էր ցույց տալիս: Այդ իսկ պատճառով, երբ նա ցանկություն հայտնեց վերակենդանացնել Լազարուսին, «նա հոգու խորքում զգացված էր և անհանգստացած: Եվ նա ասաց. «Որտե՞ղ եք դուք պառկեցրել նրան»»: (Հովհաննես 11:33-34)

Երբ տղամարդը մոտեցավ Զիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) և խնդրեց նրան բժշկել իր խելագար որդուն, Զիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) տեղյակ չէր, թե որքան ժամանակ էր նա տկար: «Եվ Զիսուսը հարցրեց իր հորը. «Որքա՞ն ժամանակ է նա տկար»: Եվ նա ասաց. «Մանկությունից»»։ (Մարկոս 9:21)

Իր հրաշքների իրագործման ընթացքում Զիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) նույնպես ցույց տվեց, որ նա ի վիճակի չէ գործել առանց Ամենաբարձրյալ Ալլահի կամքի և օժանդակության: Նա ասում է. «Ես ոչինչ չեմ կարող գործել ինքս: Ինչպես ես լսում եմ, ես դատում եմ և իմ դատաստանը արդար է, որովհետև ես չեմ փնտրում իմ իսկ կամքը, այլ նրա կամքը, ով ուղարկել է ինձ»։ (Յովհաննես 5:30)

Նա (Խ.Ա.Ռ.Ն) հաստատեց այս իմաստը, երբ ասաց. «Ես ինքս ոչինչ չեմ կարող գործել: Ինչպես ես լսում եմ, ես դատում եմ և իմ դատաստանը արդար է, որովհետև, ես չեմ փնտրում իմ իսկ կամքը, այլ նրա կամքը, ով ուղարկել է ինձ: Եվ նա, ով ուղարկել է ինձ, ինձ հետ է: Նա ինձ միայնակ չի թողել, քանի որ ես միշտ գործում եմ այնպես, ինչը գոհություն է տալիս նրան»։ (Յովհաննես 8:28-29) Մեկ այլ հատվածի մեջ նա ասում է Զրեաներին. «Իրոք, իրոք, ես ասում եմ ձեզ, Որդին ոչինչ չի կարող գործել իր կողմից, սակայն միայն երբ տեսնում է Զորից: Քանի որ ինչ որ գործում է Զայրը, նմանապես գործում է Որդին»։ (Յովհաննես 5:19)

Ի լրացում, Զիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ոչ մի իշխանություն չունեւ բարու և չարի վրա, նույնիսկ իր համար, բացառությամբ Ամենաբարձրյալ Ալլահի գթասրտության և կամքի: Երբ Չաբադիի զավակների մայրը, ով նրա աշակերտն էր, եկավ նրա մոտ «նա ասաց նրան. «Ի՞նչ ես ցանկանում»։ Կինը պատասխանեց նրան. «Ասա, որ իմ այս երկու որդիները պետք է բազմեն քո աջ և ձախ կողմը, քո արքայության մեջ»։ Զիսուսը պատասխանեց, սակայն բազմել իմ աջ և ձախ կողմը իմ պարզևը չէ, այլ նրանց, ում համար պատրաստել է իմ Զայրը»»։ (Մատթեոս 20:20-22)

Սուրբ Աստվածաշնչի բազմաթիվ հատվածները Զիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) նկարագրում են որպես Ամենաբարձրյալ Ալլահի

ծառա: Մատթեոսի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Իմ ծառան, ում ես ընտրել եմ»: (Մատթեոս 12:18) և Գործքի մեջ «փառաբանեք նրա ծառա Հիսուսին, Սուրբ և Առաքինի մեկին»: (Գործք 3:13-14) Աստված բարձրացրել է իր ծառային, առաջինը ուղարկել է ձեզ»: (Գործք 3:26) «ձեր սուրբ ծառա Հիսուսը»: (Գործք 4:30)

Որոշ թարգմանություններ, ինչպիսիք են հայտնի Վանդիքի թարգմանությունը, «ծառա» բառը փոխարինել են «զավակ» բառով, որն էլ նշում է որդիությունը: Հայր Ձեսյուսի թարգմանությունը և թարգմանությունների մեծամասնությունը մինչ այժմ կիրառում են «ծառա» բառը:

Ակնհայտ բացատրելով այս թյուրիմացությունը, մենք ընթերցում ենք Մատթեոսի խոսքերը: Նա ասում է. «այս լրացնում է մարգարե Եսայու խոսքերը. «Ահա, Իմ Չավակը, ում ես ընտրել եմ: Իմ սիրելին, ով գոհություն է տալիս Իմ հոգուն: Ես կոչեմ իմ ոգին Նրան և Նա կհայտնի դատաստանը իր ժողովուրդներին»»: (Մատթեոս 12:17-18) Մատթեոսը կիրառեց «Չավակ» բառը, սակայն Եսայու տարբերակի մեջ, որից մեջ էր բերում Մատթեոսը, առկա էր «ծառա» բառը: «Ահա իմ ծառան, ում ես պահպանում եմ, իմ ընտրյալը, ով գոհություն է պարգևում ես դրել եմ իմ Ոգին, Նա կբերի արդարություն իր ժողովուրդներին»: (Եսայի 42:1)

ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԱԿԱՐԳ

Սրանք այն տարբերակները և հատվածներն են, որոնք հայտնում են Նրա (Խ.Ա.Ո.Ն) մարդկային արարքները, որոնք նույնն են ինչ ցանկացած մարդ արարածի:

Հիմնվելով Ավետարաններին, գիտնականները ուսումնասիրել են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) կյանքը և գտել են, որ Նա ոչնչով չէր տարբերվում այլ մարդկային արարածներից: Նրանք ուսումնասիրել են սկսած Նրա մորը տված հրեշտակի ավետիսից, Նրա ծնունդից, կրծքով սնվելուց, թլպատումից, մեծանալուց և երեխաների հետ կրթվելուց, Հովհաննես Մկրտիչի մկրտումից հետո, մինչ իր ենթադրյալ մահը, այն

բանից հետո, երբ նա աղոթքով խնդրեց Ամենաբարձրյալ Ալլահին փրկել իրեն: Ինչպես բոլորս, նա ծնվել է, մեծացել, սնվել, քնել և կնքել է մահկանացուն, այսպիսով, ո՞րն է այն տարբերությունը, որը նրան դարձնում է աստվածային:

Արյունով պատված նա ելավ կնոջ արգանդից: «Եվ մինչ նրանք այնտեղ էին, եկավ ծնելու ժամանակը»: (Ղուկաս 2:6)

Նա սնվել է կրծքով. «Երբ նա ասաց ամենը, մի կին բարձրաձայնեց ամբոխից և ասաց նրան «Օրինյալ է արգանդը, որը կրել է քեզ և կուրծքը, որը կերակրել է»»: (Ղուկաս 11:27) Այստեղից հարց է ծագում, արդյո՞ք Մարիամը տեղյակ էր, որ զավակը, ով նրա արգանդում էր և ում նա հոգ է տարել մանկությունից, ըստ, Քրիստոնյաների հայտարարության, հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահը:

Ուր օրական հասակում նրանք թլպատեցին նրան (Խ.Ա.Ո.Ն.): «Եվ ութերորդ օրվա ավարտին, երբ նրան թլպատեցին, նրան կոչեցին Հիսուս»: (Ղուկաս 2:21) Արդյո՞ք այն մարդը, ով թլպատում էր նրան, տեղյակ էր, որ թլպատում է Աստծուն և ի՞նչ պատահեց մարմնի այն հատվածի հետ, երբ դուրս բերեցին մարմնավորված Աստծոց: Արդյո՞ք այն դարձավ ոչ աստվածային, կամ մնաց այդպիսին, կամ կորավ, կամ թաղվեց:

Հովհաննես Մկրտիչը մկրտեց Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն.) Հորդանան գետի մեջ: «Այնուհետ, Հիսուսը եկավ Գալիլեայից Հորդանան Հովհաննեսի մոտ, որպեսզի նա մկրտի նրան»: (Մատթեոս 3:13) Արդյո՞ք Մկրտիչը տեղյակ չէր, որ նա մկրտում էր Ամենաբարձրյալ Ալլահին: Ըստ Մատթեոսի, մկրտությունը ապաշխարիության և մեղքերի մաքրման համար է: «Եվ նրանք մկրտվեցին Հորդանան գետի մեջ, խոտովանելով իրենց մեղքերը: Ես մկրտում եմ ձեզ ջրով, որպես ապաշխարիություն: Այնուհետ Հիսուսը եկավ Գալիլեայից Հորդանան Հովհաննեսի մոտ, որպեսզի մկրտվի»: (Մատթեոս 3:6-13) Արդյո՞ք Ամենաբարձրյալ Ալլահը, մեղսագործը փնտրում էր որևէ մեկին որպեսզի ների:

Ավելին, Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) գործում էր, ինչ պահանջում էր մարդկային կարիքը: Նա քնեց. «Նա քնած էր» (Մատթեոս 8:24) Նա հոգնեց ինչպես յուրաքանչյուր անհատ. «այսպիսով Հիսուսը, հոգնեց, քանի որ Նա ճանապարհորդում էր» (Հովհաննես 4:6) Նա հեծնում է ավանակ, ուստի, Նա ուղարկեց իր աշակերտներին բերելու այն: «Տերը ունի դրա կարիքը»: (Մարկոս 11:3)

Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) նույնպես տխրել և անհանգստացել է. «Եվ սկսեց մեծ տխրությունը և դժբախտությունը»: (Մարկոս 14:33) և երբեմն Նա տխրեց և վշտացավ: «Նա սկսեց տխրել և անհանգստանալ»: (Մատթեոս 26:37)

Դժվարության և տխրության պարագայում, լացը հանդիսանում է մարդ արարածի սովորությունը և այսպես էր վարվում Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն): «Հիսուսը ողբաց»: (Հովհաննես 11:35)

Սատանան փորձեց գայթակղել Նրան, սակայն հնարավոր չեղավ: Նա տարավ Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) բարձր լեռ և ցույց տվեց Նրան ամբողջ աշխարհը և ասաց. «Քեզ կտամ ես ամբողջ այս իշխանությունը և Նրանց փառքը, քանի որ այն տրվել է ինձ և ես տալիս եմ Նրան, ում ես եմ ցանկանում: Այդ դեպքում, եթե երկրպագես ինձ, այդ ամենը կլինի քոնը: Եվ Հիսուսը պատասխանեց Նրան. «Գրառվել է. «Դուք պետք է երկրպագեք Տիրոջը ձեր Աստծուն, և Նրան միայն դուք պետք է ծառայեք»»: (Ղուկաս 4:6-8)

Մարդիկ ծեծի ենթարկեցին և անարգեցին Նրան. «Երբ Նա ասաց Նրան այս ամենը, կանգնած զինվորականներից մեկը ձեռքով հարվածեց Հիսուսին ասելով. «Արդյո՞ք այսպես ես դու պատասխանում մեծ քահանային»»: (Հովհաննես 18:22) սակայն Նա ի վիճակի չէր պաշտպանել իրեն բացառությամբ խոսքերով, որովհետև Նրան կապել էին: «Այսպիսով, զինվորների մի խումբ և Նրանց ղեկավարը և Հրեաների զինվորականները ձերբակալեցին Հիսուսին և կապեցին Նրան»: (Հովհաննես 18:12)

Նա քաղցած էր և սնունդ էր փնտրում. «Առավոտյան, երբ նա վերադառնում էր քաղաք, նա քաղց զգաց»: (Մատթեոս 21:18) և նա ծարավ էր. «Ասաց. «Ես ծարավ եմ»»: (Հովհաննես 19:28) Այնուհետ նա կերավ և ըմպեց: «Նրանք նրան տվեցին խաշած ձկան կտոր և նա վերցրեց այն և կերավ նրանց առջև»: (Ղուկաս 24:42-43)

Նա ուներ սննդի և ըմպելիքի կարիք, ֆիզիկական և մտավոր աճի համար: «Եվ փոքրիկը մեծացավ»: (Ղուկաս 2:40) «Եվ Հիսուսը աճեց իմաստությամբ և հասակով և շնորհքով Աստծո և մարդու հետ»: (Ղուկաս 2:52) Սնունդը օգնեց նրան աճել ֆիզիկապես և ուսուցիչների ուսմունքը և մեծերը օգնեցին աճել մտավոր առումով: «Նրանք գտան նրան տաճարի մեջ, բազմած ուսուցիչների շարքում, լսելով նրանց և հարցադրելով»: (Ղուկաս 2:46)

Հարկ չէ նշել, որ սնվելուց և ըմպելուց հետո առկա են այլ մարդկային արարքներ, միզելը և կղզելը: (Աստված արգելում և ներում է մեզ դրա համար):

Մեր ուշադրությանը բերելով այս խնդիրը, Ամենաբարձրյալ Ալլահը նշում է Սուրբ Ղուրանի մեջ: (Քրիստոսը Մարիամի որդին, ոչ ավելին էր, քան առաքյալ, շատերը առաքյալներ էին, ովքեր նախորդել էին: Նրա մայրը հանդիսանում էր ճշմարտության կին: Նրանք երկուսն էլ սնվում էին հանապազորյա հացով): (Սուրբ Ղուրան 5:75)

Յուրաքանչյուրը, ով սնվում և ըմպում է, կարիք ունի դուրս մղել սննդի մնացորդները և անարգանք է այդպես կարծել Ամենաբարձրյալ Ալլահի մասին:

Նույնպես, Ավետարանները նշում են խաչելության նախօրեի Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) տխրությունը. «Իմ հոգին շատ տխուր է, նույնիսկ մահու չափ»: (Մարկոս 14:34) «և երբ նա հյուժված էր, երկնքի հրեշտակը իջավ աջակցելու նրան»: (Ղուկաս 22:43)

Ըստ Ավետարանների, երբ նա խաչի վրա էր, նա հյուժվեց և գոչեց. «Իմ Աստված, իմ Աստված, ինչու՞ ես դու ինձ լքել»: (Մարկոս 15:34)

Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ոչ միայն իրագործեց վերոհիշյալը, այլև, ինչպես նշում են Ավետարանները, կնքեց իր մահկանացուն, ինչպե՞ս եք պատկերացնում հանգուցյալ Աստված: «Եվ, Հիսուսը բղավեց և ավանդեց հոգին»: (Մարկոս 15:37)

Եթե որևէ մեկը փորձում է պատասխանել այս հարցին ասելով, որ հանգուցյալը հանդիսանում է մարդկային բաժինը և ոչ թե աստվածայինը և Ամենաբարձրյալ Ալլահը անմահ է, ես հիշեցնում եմ ընթերցողին, որ անհատը, ով խաչի վրա կնքեց մահկանացուն հանդիսանում է Աստծո Որդին և ոչ թե Մարդու Որդին: «Որովհետև Աստված այնքան սիրեց աշխարհը, որ նա տվեց իր միակ Որդուն, որ ով հավատք ընծայի նրան, չանհայտանա»: (Հովհաննես 3:16)

Փորձելով պատասխանել այս ճակատագրական հարցին Թարթելիանը չէր կարող գտնել որևէ պատասխան, բացառությամբ հետևյալ խոսքերի. «Աստծո Որդին կնքեց մահկանացուն: Սա աներևակայելի է, որովհետև հանդիսանում է անհավատալի և անընդունելի մի երևույթ: Նրան հուղարկավորեցին հանգուցյալների հետ, որը հաստատուն է, որովհետև այն պետք է անհնար լինի»:³⁰ Անկախ այս խոսքերի Թարթելիանը և այլ Քրիստոնյաներ մինչ այժմ հավատք են ընծայում, որ նա Ամենաբարձրյալ Ալլահն է:

Նույնպես, Ավետարանները նշում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) աղոթքը և խնդրանքը Ամենաբարձրյալ Ալլահին. «Աղոթելով ասաց. «Իմ Հայր, եթե հնարավոր է, թող այս գավաթը անցնի ինձանից. Իհակե, ոչ իմ կամոք, այլ քո կամոք»»: (Մատթեոս 26:39) «Եվ այնտեղ նա աղոթեց»: (Մարկոս 1:35)

Նկարագրելով նրա աղոթքը Ղուկասը ասում է. «և նա ծնկի իջավ և աղոթեց»: (Ղուկաս 22:41) «նա դուրս եկավ լեռ աղոթելու և ամբողջ գիշեր նա շարունակեց աղոթել Աստծուն: Եվ, երբ օրը եկավ, նա կանչեց իր աշակերտներին»: (Ղուկաս 6:12-13)

³⁰ Քրիստոսը Ղուրանի, Թորայի և Ավետարանի մեջ: Աբդուլ Բարիմ Էլ Խաթիբի Էջ.343

Հարց է ծագում, թե ամբողջ գիշեր ու՞մ էր աղոթում Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն), արդյո՞ք նա աղոթում էր Ամենաբարձրյալ Ալլահին, ով բնակվում էր նրա մեջ: Ինչու՞ մարդիկ չեն երկրպագում նրան, ում հարկ է երկրպագել և երկրպագում են նրան, ով ինքն է երկրպագում:

Նույնպես, Ղուկասը նշում է, որ Հիսուսի քրտինքը նման էր արյան կաթիլների: Նա ասում է. «Եվ լինելով հոգեվարքի մեջ, նա ավելի անկեղծ աղոթեց և նրա քրտինքը վերածվեց արյան կաթիլների, որոնք ընկնում էին գետնին: Եվ երբ նա կանգնեց աղոթքից, նա մոտեցավ աշակերտներին»: (Ղուկաս 22:44)

Բացատրելով այս ամենը, Յոհաննա Ֆամ Էթահաբը ասում է. «Ո՞վ էր կարող զարմանք ապրել, երբ տեսնում էր Աստծուն Խոնարհվելիս և աղոթելիս»:³¹

Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) իրավիճակի նկարագրությունը, երբ նա վերակենդանացրեց Լազարուսին, որը մենք գտնում ենք Հովհաննեսի Ավետարանի, ցույց տվեց Ամենաբարձրյալ Ալլահի օգնության իր թուլությունը և կարիքը: «Եվ Հիսուսը բարձրացրեց իր աչքերը և ասաց. «Հայր, ես երախտապարտ եմ քեզ, որ դու լսել ես ինձ: Ես տեղյակ եմ, որ դու միշտ ինձ լսում ես, սակայն ես ասացի սա ինձ շրջապատող մարդկանց համար, որպեսզի նրանք հավատք ընծայեն, որ դու ուղարկել ես ինձ»»: (Հովհաննես 11:41-42)

Աղթոքը և երկրպագությունը հանդիսանում են ծառայի արարքները և հնարավոր չէ այս արարքները վերագրել Ամենաբարձրյալ Ալլահին, կամ անհատին, որի մեջ մարմնավորվել է Ամենաբարձրյալ Ալլահը:

Պողոսը նշում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) հաղթանակը ամենի վրա, ներառելով մահը, սակայն նա նույնպես նշում է նրա թուլությունը և կատարյալ հնազադությունը Ամենաբարձրյալ Ալլահին: Նա ասում է. «Երբ ամենը

³¹ Անկեղծ կարծիք Քրիստոսի կամքի և բնույթի մասին, Գաբրիել Աբդել Մասիհի Էջ.58

ենթարկվում է նրան, ապա Որդին ինքը նույնպես ենթարկվում է նրան, ով ամենը դնում է իր ենթարկության ներքո, որ Աստված կարող է լինել ամենի մեջ»:
(Կորնթացիներ Ա 15:28)

Վերջապես, ինչը ապացուցում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մարդկայնությունը, կապված է երկնային արքայության հետ, որը Ամենաբարձրյալ Ալլահը պատրաստել է իր հավատարիմ հավատացյալների համար և նա կսնվի և կըմպի ինչպես իր աշակերտները, ովքեր էլ գտնվում են այդ հավատացյալների թվի մեջ: «Իմ Հոր տանը առկա են շատ սենյակներ: Ես գնում եմ ձեզ համար պատրաստելու: Որտեղ որ ես եմ, նույնպես դուք կարող եք լինել»:
(Հովհաննես 14:2-3) «Ես կրկին չեմ ըմպի գինու այս պտուղը, մինչ այն օրը, երբ ես նոր կըմպեմ այն ձեզ հետ իմ Հոր արքայությանը»:
(Մատթեոս 26:29)

Աստծո Արքայությունը երկինքն է, որտեղ նա (Խ.Ա.Ո.Ն) կհանդիպի իր աշակերտներին կրկին և նա կըմպի նրանց հետ: Արդյո՞ք Որդին պետք է մարմնավորվի Հանդերձյալ կյանքում կրկին և ո՞րն է խնդիրը, կամ արդյո՞ք նա կվերադառնա որպես մարդ, արարած և կրնակվի Ամենաբարձրյալ Ալլահի արքայության մեջ, ինչպես բոլոր հավատացյալները:

Որպես ամենի եզրահանգում, մենք հաշվի ենք առնում Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) խոսքերը, որը նա նշել է իր մասին: Նա ասում է. «Մարդ, ով ասել է ձեզ ճշմարտությունը, որը ես լսել եմ Աստծուց»:
(Հովհաննես 8:40) Արդյո՞ք մենք հաշվի չենք առնի նրա (Խ.Ա.Ո.Ն) վկայությունը: Եթե նա հանդիսանում էր Ամենաբարձրյալ Ալլահը, ապա ճիշտ չէ թաքցնել այս փաստը մեզանից, կրկնելով այս պարզ և ակնհայտ նախադասությունը, որը ապացուցում է նրա մարդ լինելը:

Երբ Քրիստոնյաները պնդում են նրա աստվածայնությունը, նրանք արհամարհում և գցում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) և նրա աշակերտների խոսքերը օվկիանոս և ժխտում են այս բոլոր հատվածները, որոնք չեն խոսում մարմնավորված Աստծո

մասին, ոչ էլ մարդու մասին, որի մեջ բնակություն է հաստատել Ամենաբարձրյալ Ալլահը:

ԵՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱԿԱՐԳ

Տարբերակները և հատվածները, որոնք հայտարարում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աշակերտները, նրա ժամանակակիցները և նրա թշնամիները, հանդիսանում են աստվածային գաղափարի տգիտություն: Այս տարբերակները և հատվածները ապացույց են, որ ոչ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն), ոչ էլ նրա աշակերտները ոչ մի կապ չունեն աստվածայնության գաղափարի հետ, այն ուղղակի նորարարություն է, որը ծագել է նրանից բավական ուշ, որը և բավարար է, որպեսզի հերքի խնդիրը:

Նմանատիպ տարբերակները և հատվածները բազմաթիվ են, օրինակ.

1. Նրա կույս մոր անգիտությունը նրա աստվածայնության հանդիսանում է դրանցից մեկը: Երբ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) վերադառնում էր իր մոր և Հովսեփ ատաղձագործի հետ տեղի ունեցավ մի դրվագ, ինչը ապացուցում է նրա մոր անգոտությունը կապված աստվածայնության հետ: Եթե նրա մայրը տեղյակ չէ նրա աստվածայնության մասին, ապա, ո՞վ է տեղյակ:

Ղուկասի գրքի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Եվ, երբ ավարտվեց տոնախմբությունը, երբ նրանք վերադառնում էին, փոքրիկ Հիսուսը մնաց Երուսաղեմում: Նրա ծնողները տեղյակ չէին, սակայն համարելով իրեն խմբի մեջ, նրանք գնացին մեկօրյա ճանապարհորդության, սակայն այնուհետ նրանք սկսեցին փնտրել նրան ազգականների և ծանոթների մեջ և երբ նրան չգտան նրան, նրանք վերադարձան Երուսաղեմ, փնտրելով նրան: Երեք օր անց, նրանք գտան Հիսուսին տաճարի մեջ, ով նստած էր ուսուցիչների հետ, լսում էր նրանց և հարց տալիս: «Չավակս, ինչու՞ դու այդպես վարվեցիր մեզ հետ: Ահա, քո հայրը և ես փնտրում ենք քեզ մեծ վշտով...» (Ղուկաս 2:43-48)

Նրանց անհանգստությունը անիմաստ կլիներ, եթե նա տեղյակ լիներ, որ Հիսուսը հանդիսանում էր Ամենաբարձրյալ Ալլահը:

Հիսուսը պատասխանեց մորը ասելով. «Ինչու՞ էիր դու փնտրում ինձ: Արդյո՞ք դու տեղյակ չես, որ ես պետք է գտնվեմ իմ Հոր տանը»: (Ղուկաս 2:49) Արդյո՞ք նա և Հովսեփը պետք է ընկալեն նրա խոսքերից, որ նա նկատի ուներ, որ նա հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահը կամ Ամենաբարձրյալ Ալլահի Որդին: Իհարկե ոչ, քանի որ նրանք տեղյակ չէին նրանց տարօրինակ հավատքից: Ղուկասը ասում է. «Եվ նրանք չընկալեցին խոսքերը, որը նա ասաց նրանց»: (Ղուկաս 2:50)

Երբ Սիմոնը գրկեց մանուկին, Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն), փառաբանեց Ամենաբարձրյալ Ալլահին, որովհետև տեսել էր Մեսսիային, նրա մայրը (Խ.Ա.Ո.Ն) լսեց և տեսավ նրա դեմքի երջանկությունը: Նա և ատաղձագործ Հովսեփը չհասկացան խոսքերը, շփոթվեցին և զարմացան: «Եվ նրա հայրը և մայրը զարմանք ապրեցին այն խոսքերից, ինչ նա ասել էր Հիսուսի մասին»: (Ղուկաս 2:33)

2. Սիմոն Պետրոսը, ով հանդիսանում էր Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) սիրելին, Սուրբ Հոգով լինելով ասաց. «Իսրայելի ժողովուրդ, լսեք այս խոսքերը. Նազովրեցի Հիսուսը, մարդը ում վկայեց ձեզ Աստված հզոր արարքներով և հրաշքներով և նշաններով, որոնք գործել է Աստվածը իր միջոցով, ինչպես դուք տեղյակ եք: Այս Հիսուսին մատնել են ըստ որոշակի ծրագրի և Աստծո կանխատեսության, քեզ կխաչեն և կսպանեն անօրենների ձեռքերով»: (Գործք 2:22-23) Այս կարևոր ճառի մեջ նա չի նշել մարդկային աստվածայնության կամ մարմնավորված Աստծո որևէ բան, որին աջակցում է Սուրբ Հոգին:

3. Երբ իր ենթադրյալ խաչելությունից հետո Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հայտնվեց իր երկու ընկերներին, ովքեր տխրել էին նրա խաչելության լուրից, նա հարցրեց նրանց տխրության պատճառը: Նրանք ասացին. «Կապված

Նագովրեցի Յիսուսի հետ տղամարդը հանդիսանում էր մարգարե, հզոր արարքներով և խոսք Աստծո և բոլոր մարդկանց առջև: Եվ ինչպես մեր քահանայապետերը և կառավարիչները մատնեցին Նրան մինչ մահապատիժ և խաչելություն: Սակայն մենք հույս ունենք, որ Նա մեկն էր, ով կփկի Իսրայելը»: (Ղուկաս 24:19-21) Այստեղ խոսք չի գնում սպանված աստվածային անհատի կամ մարմնավորված Աստծո մասին, ովքեր համակարծիք են եղել մինչ մահը: Այն ինչ Նրանք տեսան Նրա մեջ ոչ ավելին էր, քան մարդ, փրկիչ, ով գալիք Մեսսիան էր, ում մասին կանխագուշակել էին մարգարեները:

Այս երկու աշակերտների հետ կապված Եգիպտացի քահանա Իբրահիմ Սափիդը ասաց. «Մինչ այն պահը, Նրանք հավատք չեն ընծայել Նրա աստվածայնությանը... սակայն մենք չենք ժխտում, որ Նրանք հանդիսանում են Նրա մարգարեության հավատացյալները»:³²

4. Երբ Նրա աշակերտները ականատես եղան Նրա հրաշքներին, Նրանք զարմացած էին: Ըստ Նրանց, եթե Յիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանար Ամենաբարձրյալ Ալլահը, Նրանք զարմանք չէին ապրի հրաշքների ներկայացմամբ: Երբ Նրանք անցան թզենու կողքով և ոչ մի պտուղ չգտան, Յիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց. «Եվ Նա ասաց թզենուն. «Թող ոչ մի պտուղ այլևս չլինի»: Եվ թզենին անմիջապես չորացավ: Երբ աշակերտները տեսան, Նրանք ապշեցին ասելով. «Ի՞նչպես է կարող թզենին անմիջապես չորանալ»»: (Մատթեոս 21:18-22) Զարմանքը Նշում է, որ Նրանք տեղյակ չէին ժամանակակից Քրիստոնյաների հայտարարությանը, քանի որ ոչ մի զարմանք չէր լինի, եթե Ամենաբարձրյալ Ալլահը չորացներ կանաչ ծառը:

Աշակերտները և Յիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) ժամանակակիցները Նրան համարում էին միայն Մեսսիա, սպասված ամենամեծ

³² Ղուկասի Ավետարանի Մեկնաբանություն, Իբրահիմ Սափիդ Էջ.634

մարգարե: Նրանք չեն ենթադրել Նրա աստվածայնությունը կամ Ամենաբարձրյալ Ալլահի որդիությունը:

Եպիսկոպոս Մաթթա Ալ Մեսկիինը ասում է. «Աշակերտները Նրան համարել են միայն մարգարե, սակայն Նա ներկայացրեց արարքներ, որոնք ոչ մի մարգարե չի ներկայացրել...սա էլ ստիպել է Նրան համարել ավելին քան մարգարե, սակայն ո՞վ էր Նա: Աշակերտները հավաքել են Էական վկայություն, որը ապացուցում է Նրա Մեսսիա լինելը»:³³

Տեսնելով Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) հրաշքները Սամարացի մի կին ասաց. «Պարոն, ես ընդունում եմ, որ դու մարգարե ես»:
(Հովհաննես 4:19) և Նա ոչ մի այլ խոսք չավելացրեց: Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) արձագանքը ուղղություն կամ հանդիմանություն չէր, Նա չուղղեց Նրան, որովհետև դա այն էր ինչին հավատք էին ընծայում Նրա աշակերտները:

Նույնը տեղի ունեցավ, երբ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) բժշկեց կույրին, ով վկայեց Ամենաբարձրյալ Ալլահի հզորությունը, այն բանից հետո, երբ Նա բացեց իր աչքերը: Մարդիկ հարցրեցին Նրան. «Ինչպե՞ս բացվեցին քո աչքերը: Նա պատասխանեց. «Մի մարդ, ում անունը Հիսուս է»»:
(Հովհաննես 9:10-11) Ամեն դեպքում, ելնելով այս դեպքից, Քրիստոնյաները հավատք ընծայեցին, որ Նա ավելին է քան մարդ, ով խոստովանեց, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ուղղակի մարդ է:

Ամբոխները, ովքեր սովորություն ունեին Երուսաղեմում տեսնել Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) և գնալ ողջունել Նրան, երբ Նա մուտք գործեց որպես հերոս, համարեցին Նրան մարդ և մարգարե: «Եվ ամբոխները ասացին. «Սա մարգարե Հիսուսն է»:
(Մատթեոս 21:11)

Նույնիսկ Նրա հրեա թշնամիները համամիտ էին: Նրանք խնդրում էին ցույց տալ որևէ նշան, սակայն Նա պատասխանեց, որը նշանը կհանդիսանա Հովնանի

³³ Ղուկասի Ավետարանի Մեկնաբանություն

(Խ.Ա.Ռ.Ն) նշանը: «Այնուհետ որոշ դպիրներ և Փարիսեցիներ պատասխանեցին ասելով. «Ուսուցիչ, մենք ցանկություն ունեք նշան տեսնել քեզանից: Սակայն նա պատասխանեց. «Չար և մեղսավոր սերունդը ցանկություն ունի նշան տեսնել, սակայն ոչ մի նշան չի լինի, բացառությամբ մարգարե Յովնանի նշանի»»» (Մատթեոս 12:38-39)

Անկասկած, այդ հրեաները խնդրում էին որևէ նշան, որպեսզի ապացուցեն մարգարեությունը, ոչ թե աստվածայնությունը: Եթե Յիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) հայտներ աստվածայնությունը, որը նա չէր հայտնել, Յրեաները չէին ընդունի այդ և կխնդրեին մեկ այլ հրաշք, որը կլիներ ավելի հզորը, քան Յովնանի և այլ մարգարեների հրաշքերը:

Կասկածի տակ առնելով Յիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) մարգարեությունը, Փարիսեցիները դիտում էին Յիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն), երբ մեղսագործ կինը մոտեցավ և մաքրեց նրա ոտքերը իր վարսերով, համբուրեց և օծեց: Նա ասաց. «Երբ Փարիսեցիները, ովքեր հրավիրեցին նրան տեսնելու դա, նա ինքն իրեն ասաց. «Եթե այս մարդը մարգարե լիներ, նա պետք է որ տեղյակ լիներ, թե ով է այն կինը ով դիպչում է, քանի որ նա մեղսագործ է»» (Ղուկաս 7:39)

Սրտի խորքում փարիսեցիները ժխտեցին Յիսուսի մարգարեությունը, ոչ թե աստվածայնությունը, որովհետև Յիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) տեղյակ չէր կնոջ ինքնությանը, որն էլ ապացուցում է, որ նա (Խ.Ա.Ռ.Ն) հայտնեց իր ուղղակի մարգարե լինելը:

Խնդրի հետ կապված Մաթթա Ալ Մեսկիինը ասում է. «Փարիսեցիները, երբ տեսան, որ Յիսուսը ընդունեց կնոջ արարքը, այդ համարեցին Յիսուսի ոչ մարգարե լինելու խոստովանություն, ինչպես ասում են մարդիկ»:³⁴

Ի լրացում, Յրեաները ցանկություն ունեին սպանել նրան, որպես ոճրագործ և նրանք մեղադրեցին նրան մարգարեության, ոչ թե աստվածայնության մեջ: Նրանք

³⁴ Ղուկասի Ավետարան, Մաթթա Ել Մեսկիին Էջ.331

ասացին Նիկողեմուսին. «Արդյո՞ք դուք էլ Գալիլեայից եք: Որոնեք և տեսեք, որ Գալիլեայից չի բարձրացել ոչ մի մարգարե»: (Յովհաննես 7:52) Նրանք մեղադրեցին նրան ստի մեջ ասելով, որ նա հանդիսանում է մարգարե, քանի որ Գալիլեայից չի հայտնվել ոչ մի մարգարե:

Սատանան նույնպես Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) մարդ էր համարում: Նա նույնիսկ փորձեց գայթակղել նրան, քառասուն օր առանց սնունդի և ըմպելիքի նա Հիսուսին տարավ լեռը, որպեսզի փորձի, գայթակղի և խոստանա նրան աշխարհը, եթե նա գոնե մեկ անգամ խոնարհվի: «Կրկին սատանան տարավ նրան ամենաբարձր լեռը և ցույց տվեց ամբողջ աշխարհի թագավորությունները և փառքը: Եվ նա ասաց նրան. «Այս ամենը ես կտամ քեզ, եթե դու խոնարհվես և երկրպագես ինձ»: Հիսուսը պատասխանեց նրան. «Հեռացիր Սատանա, քանի որ գրառվել է. «Դու պետք է երկրպագես Տիրոջը, քո Աստծուն և միայն նրան դու պետք է ծառայես»»» (Մատթեոս 4:8-10) Արդյո՞ք Սատանան խոսք տվեց ամենը տալ Ամենաբարձրյալ Աստծուն, այն դեպքում, երբ նա ամեն ինչ ունի:

Մեկնաբանելով Մատթեոսի Ավետարանը և մեջ բերելով Երեմիայի խոսքերը, քահանա Թադրեսս Յակուբ Մալաթիին գրում է. «Սատանան մտադրված էր պարզել, թե արդյո՞ք Հիսուսը հանդիսանում է Աստծո Որդին, սակայն փրկիչը հիասքանչ էր իր պատասխանների մեջ, կասկածի մեջ թողնելով սատանային»: Ակնհայտ է, որ սատանան տեղյակ չէր Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության հայտարարության մասին:

Բացի այդ, եթե Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանար Ամենաբարձրյալ Ալլահը, ապա ինչպե՞ս եք դուք կարող բացատրել Հուդայի դավաճանությունը: Արդյո՞ք որևէ մեկը ի վիճակի է դավաճանել Ամենաբարձրյալ Ալլահին:

Ինչպե՞ս եք կարող բացատրել Պետրոսի մերժումը երեք անգամ և ձերբակալության գիշերը Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) դատապարտությունը: Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության, կամ Աստված լինելու փաստը առաջ է

բերում բազմաթիվ հարցեր, որոնք էլ իրենց հերթին չունեն ոչ մի պատասխան:

Վերջապես, ոչ միայն Նրա ժամանակակիցները, այլև Նախորդ մարգարեները, ում հավատք են ընծայում Քրիստոնյաները, ասացին, որ Նա ուղղակի մարդ է: Նրանք ասում են, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) լրացրել է այս մարգարեությունները, սակայն, ինչպես մենք տեղյակ ենք, այս մարգարեությունները գուշակել են գալիք Աստծո մասին, այլ առաքինի մարգարեի մասին, ոչ թե գալիք Աստծո:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱԿԱՐԳ

Սրանք այն հատվածներն ու տարբերակներն են, որոնք հայտնում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մարգարեությունը, որն էլ հանդիսանում է աստվածայնության ժխտման ապացույցը:

Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) ժամանակակիցները մարգարեացրել են Նրա մարգարեությունը և ուղերձը, որոնք էլ հանդիսանում են Ամենաբարձրյալ Ալլահի մարդկային բնութագիրը: Հովհաննեսի Գրքի մեջ մենք ընթերցում ենք. «Դուք ինձ կոչում եք Ուսուցիչ և Տեր և դուք ճիշտ եք, քանի որ ես եմ»: (Հովհաննես 13:13) Այստեղ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ընդունեց և հաստատեց Նրանց հավատքը, քանի որ Նրանք Նրան տեր կոչեցին: Այդ ժամանակ սովորական երևույթ էր Նրան այդպես կոչել. «Եվ Նա ասաց Նրան ուսուցիչ»: (Մարկոս 10:20) Արդյո՞ք ավելի բարոյական չէր լինի Նրան «Տեր» համեստ տերմին փոխարեն «Աստված» կոչել:

Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) իր մարգարեությունը սկսեց երեսուն տարեկան հասակում. «Հիսուսը, երբ սկսեց իր առաքելությունը, մոտավորապես երեսուն տարեկան էր»: (Ղուկաս 3:23) և այդ ժամանակ Սուրբ Հոգին չէր տրվել Նրան: «Քանի որ Հոգին չէր տրվել, որովհետև Հիսուսը չէր փառաբանվել»: (Հովհաննես 7:39)

Ի լրացում, Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) ինքը խոստովանեց, որ իր Աստվածը մեկն է և նա հանդիսանում է ուղղակի մարգարե: «Դու, միակ ճշմարիտ Աստվածը և Հիսուս Քրիստոսն ես, ում դու ուղարկել ես»: (Հովհաննես 17:3) Նմանապես, նա ասում է. «Եվ նրանք գայթակղեցին նրան: Սակայն Հիսուսը ասաց նրանց. «Մարգարեն պատվելի չէ բացառությամբ իր տան և ժողովրդի կողմից»»: (Մատթեոս 13:57) Նա իրեն նմանեցրեց այլ մարգարեներին, ում չեն պատվել իրենց ժողովուրդները:

Երբ Փարիսեցիները սպառնացին Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն) Հերոդոտոսով, նա մեկ անգամ ևս հաստատեց, որ նա հանդիսանում է ուղղակի մարգարե: Նա ասում է. «Ես պետք է այսօր և վաղը և հաջորդ օրը գնամ իմ ուղղով, քանի որ այն Երուսաղեմն է: Օվ Երուսաղեմ, Երուսաղեմ, քաղաք, որը սպանդի է ենթարկում մարգարեներին և քարկոծում է նրանց, ում ուղարկել են այնտեղ»: (Ղուկաս 13:33-34) Նա խոստովանեց իր մարգարեությունը և նա վախ Եր ապրում մարդասպանից, ինչպես այլ մարգարեները, ուստի, նա լքեց Երուսաղեմը այն կոչելով «մարգարեների մարդասպան», ոչ թե «Աստվածների մարդասպան»:

Երբ նա (Խ.Ա.Ռ.Ն) ներկայացնում էր իր հրաշքները, նա աղոթում էր Ամենաբարձրյալ Ալլահին կապելով ամենը իր ուղերձի և մարգարեության հետ: «Սակայն ես կրկնում եմ այս շրջապատի մարդկանց համար, որպեսզի նրանք հավատք ընծայեն, որ դու ուղարկել ես ինձ»: (Հովհաննես 11:42)

Երբ Հրեաները մեկ անգամ փորձեցին սպանել նրան, նա մի հայտարարություն արեց, որտեղ նա պարզորոշ խոստովանեց, որ նա մարդ է և ուղղակի Ամենաբարձրյալ Ալլահի մարգարե: «Եվ այժմ դուք փորձում եք սպանել ինձ, մարդու, ով ասել է ձեզ ճշմարտությունը, որը ես լսել եմ Աստծուց»: (Հովհաննես 8:40)

Հաստատելով սա, բազմաթիվ անգամներ նա ասել է իր աշակերտներին, որ հանդիսանում է մարգարե և նրա խոսքերը անսխալական են, քանի որ նա խոսում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի ոգեշնչությամբ: «Կրկին Հիսուսը

ասաց Նրանց. «Խաղաղություն լինի ձեզ: Ինչպես Հայրը ուղարկել է ինձ, նույնպես ես ուղարկում եմ ձեզ»»:
(Հովհաննես 20:21)

Նա ևս մեկ անգամ հաստատեց սա, երբ ասաց. «Հայրը, ով ուղարկել է ինձ, ինքը տվել է ինձ պատվիրաններ, թե ինչ ասել և ինչ խոսել»:
(Հովհաննես 12:49) և նա ասաց. «Խոսքը, որը դուք լսում եք, չի պատկանում ինձ, այլ Հորը, ով ուղարկել է ինձ»:
(Հովհաննես 14:24)

«Իմ ուսմունքը ինձ չի պատկանում, այլ Նրան, ով ուղարկել է ինձ»:
(Հովհաննես 7:16) Նա նույնպես ասում է. «Ոչ էլ գոյություն ունի մարգարե ավելի հզոր, քան մեկը, ով ուղարկել է Նրան»:
(Հովհաննես 13:16)

Այն, որ այդ ժամանակահատվածում բոլորը հավատք են ընծայել Նրան որպես մարգարե և հաստատել են այդ, առանց իր առարկության, մեկ այլ հաստատում է, որ Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) ուղղակի մարգարե է: «Վախը պարուրեց Նրանց բոլորին և Նրանք փառաբանեցին Աստծուն ասելով. «Մեծ մարգարե է բարձրացել մեզանից»:
(Մատթ 23:16) և «Աստված այցելել է իր ժողովրդին»»:
(Ղուկաս 7:16) և երբ նա սնեց ամբոխը հինգ կտոր հացով և երկու ձկով, մարդիկ ասում են. «Սա իրոք, Մարգարեն էր, ով պետք է աշխարհ գար»:
(Հովհաննես 6:14) Նույնիսկ Պողոսը «քանի որ գոյություն ունի մեկ Աստված և մեկ միջնորդ Աստծո և մարդու միջև, այդ մարդը Հիսուս Զրիստոսն է»:
(Թիմոթեոս Ա 2:5)

Իր «Տարածվող Տիեզերքը» աշխատության մեջ Պր. Արթուր Ֆինդայլը ճշմարիտ էր: Նա ասում է. «Հիսուսը չէր հանդիսանում Աստված կամ փրկիչ, այլ Աստծո մարգարե, ով իր կյանքի ընթացքում ծառայեց, որպեսզի բժշկի տկարներին և հանդերձյալ կյանք ավետի: Նա ուսուցանեց, որ այս աշխարհի կյանքը հանդիսանում է Աստծո Արքայության ուղղակի նախապատրաստություն, որն էլ նշանակում է յուրաքանչյուր առաքինու ավելի լավ կյանք»:

Սա էլ ապացույց է, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի ծառան և Նրա մեծ մարգարեն, որն

Էլ համապատասխանում է մահմեդական հավատքին: «Նա ոչ ավելին էր, քան ծառա. Մենք շնորհում ենք Մեր շնորհը նրան և Մենք նրան օրինակ ենք դարձնում հարայելի շավակներին»: (Սուրբ Ղուրան 43:59)

ՄԱՐՄՆԱՎՈՐՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորվել է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մեջ, որի ապացույց են հանդիսանում Հովհաննեսի Ավետարանը: «Եվ Խոսքը մարմին դարձավ և բնակություն հաստատեց մեր մեջ»: (Հովհաննես 1:14)

Հասկանալու համար այս հատվածը, մենք ընթերցում ենք Մոնասթիկ Ջերսույթի Խմբագրության գիտնականների խոսքերը կապված մարմնավորման իմաստության հետ, որն էլ կարելի է գտնել (Առակներ 8:22 մեջ): Նրանք ասում են. «Մարմնավորված իմաստության գաղափարը, որը հանդիսանում է ուղղակի գրական արվեստ, ինչպես (Առակներ 14:1) զարգացում է ապրել Իսրայելում, գերության ժամանակաշրջանում, երբ կուռքերի երկրպագությունը ճշմարիտ կրոնի սպառնալիքն էր: Բոլոր հատվածների մեջ, որոնք նշում են մարմնավորված իմաստությունը, ոգու խոսքը, դժվար է տարբերակել պոետիկ արվեստը, հին կրոնական հավատքը և նոր ոգեշնչությունը»:

Ուստի, հնարավոր է, որ հատվածը, որը խոսում է մարմնավորված խոսքի մասին, ուղղակի գրական արվեստ է, որն էլ նույնն է ինչ փոխաբերական մարմնավորումը իմաստությունը, երբ դուրս է գալիս. «Իմաստությունը ավելի բարձր է փողոցներում, շուկաներում և բարձրաձայնում է և աղմկոտ փողոցների սկզբնահատվածում բղավում է»։ Առակներ 1:20-21 և «վայրի կին համարում անգիտությունը»։ (Առակներ 9:13-18)³⁵

Այս առումով գիտնականները հարցնում են մարմնավորված Որդու պատճառի մասին և, թե ինչու այն Հոր կամ Սուրբ Հոգու մարմնավորում չէ: Նրանք հարցրեցին, թե ինչու պետք է Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորվի մարդկային

³⁵ Տես նույնպես Սինարք 4:11, Առակներ 9:1-6, 23:23 և այլ հատվածներ:

պատկերի մեջ, իջնի իր Բարձր գահից, մտնի կնոջ արգանդի մեջ և վերջապես ծնվի նրանից:

Հոգևորականները ջանասիրաբար աշխատել են այս հարցերի շուրջ և գրքերի մեջ չգտնելով որևէ պատասխան, նրանք կիրառեցին իրենց մտքերը: Հետևաբար, նրանք ունեն տարբեր կարծիքներ և քանի որ նրանք չեն կարող ապացուցել Պողոսի հայտարարությունը Աստծո մարմնավորման հետ, նրանք նույնպես չեն կարող գտնել այդ մարմնավորման պատճառը:

Նրանց պատասխանները և եզրահանգումները հետևյալն են.

ԱՌԱՋԻՆ. Սա առեղծված է, որը մենք ունակ չենք ընկալել, սակայն, մենք պետք է հավատք ընծայենք:

ԵՐԿՐՈՐԴ. Մարմնավորումը տեղի է ունենում որպեսզի լրացնի Ամենաբարձրյալ Ալլահի և մարդկության միջև գոյություն ունեցող անջրպետը և հաշտեցնի Ամենաբարձրյալ Ալլահին տեսնելու հնարավորությունը:

ԵՐՐՈՐԴ. Մարմնավորումը հանդիսանում է մի ուղղի, որը կարող է մարդկանց վերադարձնել առ Ամենաբարձրյալ Ալլահը և երկրպագել Նրան և դադարել երկրպագել կուռքերին և այլ արարածներին; ուստի. Ամենաբարձրյալ Ալլահը մարմնավորեց իրեն մարդկային պատկերի մեջ, որպեսզի Նրան երկրպագեն: Սուրբ Եփրահիմը ասում է. «Աստված տեսավ մեզ, մարդկանց արարածներ և կուռքեր երկրպագելիս, այդ իսկ պատճառով Նա կրեց արարված մարմինը, որպեսզի մենք երկրպագենք Նրան»:³⁶

ԶՈՐՐՈՐԴ. Մարմնավորումը անհրաժեշտություն է, որպեսզի հաշտեցնի Ամենաբարձրյալ Ալլահի արդարությունը և Նրա գթասրտությունը, քանի որ Նրա արդարությունը ձեռնադրեց մարդկային մահը և Նրա գթասրտությունը ձեռնադրեց, որ

³⁶ Անկեղծ կարծիք Քրիստոսի կամքի և բնույթի մասին, եպիսկոպոս Գաբրիել Աբդել Մասիիի էջ.59

Նրանք ապրեն, այդ իսկ պատճառով զոհաբերեցին Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն.):

Խնդրի հետ կապված Նիկիայի ժողովի ամենակարևոր անդամներից մեկը, Եթանասիուսի ասում է. «Այդ իսկ պատճառով Աստծո խոսքը պետք է տարանջատի մեղսավորին առաքիլուց: Միևնույն ժամանակ, լրացնի այն, ինչ պահանջում է հայրը և այդ իսկ պատճառով Հիսուսը Աստծո խոսքն է, Նա միակ հարմար անհատն էր, ով կարող էր նորացնել ամենը և հոր առջև կրել ցավը բոլորի փոխարեն: Այդ իսկ պատճառով Նա մարմնով մեր երկիր իջավ, մաքուր և առանց մեղքի: Նա չի կրել մահվան ցավը, որպեսզի կանխի մարդկանց մահը, որովհետև այնուհետև նրա հոր արարածը կկորչի: Նա վերցրեց մի մարմին, որը նման է մեր մարմնին: Եթե Նա չգար և բնակություն չհաստատեր մեր մեջ, այդ կլիներ մարդկային ցեղի ավարտը»:

Արդյո՞ք Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) մահը փոխեց մարդկային մահվան խնդիրը, կամ արդյո՞ք մարդիկ մինչ այժմ կնքում են մահկանացուն:

Հարցին պատասխանելով Եթանասիուսը ասում է. «Մահը մուտք գործեց այս աշխարհ սատանայի չարախնդրությամբ: Դրանից հետո, մադիկ սկսեցին մեղք գործել և մահանալ, սատանան ունի ավելի մեծ իշխանություն, քան ենթադրվում է, որովհետև Նա եկավ որպես Աստծո սպառնալիքի պատճառ, մեղքի դեպքում»:

Զարմանալի է, թե ո՞րն է հանդիսանում մահվան բնական իշխանությունը և ո՞րն է մարդկանց մահվան տարբերությունը մինչ Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն) և Հիսուսից հետո: Հարց է ծագում, թե ո՞րն է մահվան գաղտնիքը:

Նույնպես, Եթանասիուսը նշում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի մարմնավորման մեկ այլ պատճառ, որը պետք է հարգստացնի մարդկանց: Նա ասում է. «Երբ Աստվածը, ամենի կառավարիչը արարեց մարդկանց իր խոսքով և տեսավ Նրանց տկարությունը Աստծո ճանաչման գործում

կամ նույնիսկ Նրա գաղափարի, Նա իջավ, որպեսզի ցույց տա նրանց իրեն: Նա չի թողել մարդկանց առանց իր մասին գիտելիքի, որպեսզի կանխի նրանց կարծել, որ իրենց գոյությունը անօգուտ է»:³⁷

Ըստ այդմ, Ամենաբարձրյալ Ալլահի մարմնավորումը մարդկության համար է, որպեսզի նրանք ճանաչեն իրենց Աստծուն և ջնջեն Արարչի և Արարածի միջև գոյություն ունեցող անջրպետը: Այդ իսկ պատճառով «Բնօրինակ Քրիստոնեությունը» գրքի մեջ Մտթը նշում է, «գոյություն ունի անվերջ մեծ անջրպետ.... ի լրացում, եթե Աստված չսկսեր և չփոփոխեր հարցը, այն կմնար նույնը: Մարդիկ կլինեին անհույս, փնտրտուքի մեջ, սակայն Աստված խոսեց և հայտարարեց իրեն»:³⁸

Դուկ. Աբդուլ Քարիմ Ալ Խաթիբը զարմանք է ապրում. «Ինչպե՞ս է հնարավոր նմանատիպ անջրպետ մարգարեների և իրենց Աստծո հարաբերությունների միջև»:

Արդյո՞ք նրանք ճանաչում են իրենց Աստծո Էական գիտելիքը, որը ուղղորդում է նրանց երկրպագել և հնազանդվել նրան:

Արդյո՞ք նրանց Ամենաբարձրյալ Ալլահի հավատքը թույլ և սխալ է:

Ինչպիսի՞ փոփոխություններ են տեղի ունեցել մարդկության հետ Ամենաբարձրյալ Ալլահի մարմնավորումից հետո: Արդյո՞ք բոլոր մարդիկ հավատք են ընծայում Ամենաբարձրյալ Ալլահին և ճանաչում են Նրան: Արդյո՞ք Աթեիզմը վերացավ աշխարհի երեսից:

Ինչպիսի՞ հաճույք է ստանում մարդկությունը, երբ տեսնում է իր Աստծուն ծեծված, ապտակված և անարգված: Այս իրենց մտքերի մեջ նվազեցնում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի

³⁷ Քրիստոսը Ղուրանի, Թորայի և Ավետարանի մեջ Աբդուլ Քարիմ ել Խատիբ էջ.158-160

³⁸ Իբիդ 130-132 160-170

յուրաքանչյուր հավատք, քանի որ մարդկությանը արարել են անտեսանելի տեղեկության ցանկությամբ և հետաքրքրությամբ: Երբ նրանք տեղեկանում են, եթե անհայտը հայտնվի, այլևս չի լինի հետաքրքրություն և իրենց փնտրտուքի ցանկությունը կնվազի:

Ապա ի՞նչ կասեք հաջորդ սերունդների մասին, ովքեր չեն ունեցել մարմնավորված Աստծո տեսնելու հաճույքը: Արդյո՞ք արդար է դուրս մղել նրանց: Ինչպե՞ս են նրանք կարող ճանաչել իրենց Աստծուն, եթե չեն տեսնում նրան:

Ինչու՞ ենք մենք հաճույք և հանգստություն ստանում տեսնելով Ամենաբարձրյալ Ալլահին Իր մանկության և երիտասարդության, այլ ոչ թե միջին և ծեր տարիքում:

Մահմեդականները ժխտում են այս արդարացումը, ինչը վիրավորում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի մեծությունը, դարձնում է Նրան անընդունակ թողությանը և շփոթեցնում է Նրան Իր գթասրտության և Իր արդարության մեջ: Նմանատիպ խնդիր չի ծագում իմաստուն մարդկանց հետ, այդ դեպքում, ինչպե՞ս ենք մենք կարող ընդունել Ամենաբարձրյալ Ալլահի համար:

Նմանատիպ արդարացումը Ամենաբարձրյալ Ալլահին դարձնում է ոչ պիտանի ուղղորդել մարդկանց, որպեսզի նրանք երկրպագեն Իրեն, բացառությամբ բազմաստվածային կերպ, ինչպես որ նրանք տեղյակ են:

Զարլզ Գենե Պիեռը համակարծիք է, Նա համամիտ է այս արդարացումների թուլության հետ: Նա հաստատում է, որ Պողոսը այն մեկն էր, ով արարել է մարմնավորված Աստծո գաղափարը: Նա բացատրում է այն պատճառները, որոնք ուղղորդել են Պողոսին այդպես վարվել: Պողոսը հանգել է մարմնավորման գաղափարին, գիտակցելով, որ «նոր բազմաստված հետևորդները չեն ընդունի խաչելության սկանդալը և պետք լինի լավ բացատրություն Հիսուսի ամոթալի մահվան, որի շուրջ թշնամին չի դադարել առաջացնել խնդիրներ: Բացատրությունը պետք է լինի

Եական, որպեսզի խաչելությունը դարձնի խորը կրոնական եության:

Պողոս առաքյալը զբաղվել է այս խնդրով... Նա զարգացրել է լուծումը, որը հսկայական ազդեցություն է թողել, նա անտեսում է Հիսուս Նազովրեցու գաղափարը, որն էլ հանդիսանում է տասներկուսի գաղափարը: Նա ոչինչ չի նշում, բացի խաչված Հիսուսից, պատկերելով նրան որպես աստվածային կերպար, ով գոյություն ուներ մինչ աշխարհը և համարել է նրան անձնավորման մի տեսակ: Առաքյալը գտավ գաղտնիքների հիմնական տարրերը, նա գտավ, առանց նույնիսկ փնտրելու...»³⁹

Պողոսը դեմ հանդիման կանգնեց մեկ այլ դժվարության հետ, երբ նա ավարտին էր հասցնում մարմնավորված Աստծո գաղափարը և արդյո՞ք այդ նա պատրաստվում էր ասել խաչի վրա Հիսուսի մահվան մասին, քանի որ Թորան հայտնում է, որ յուրաքանչյուր խաչված անհատ անիծված է: (Երկրորդ օրենք 21:23) Ուստի, այս ամոթալի մահը անարգում է Հիսուսին և որն էլ անիծեց նրան ըստ հրեական օրենքի:

Այս ճակատագրական խնդիրը լուծելու համար Պողոսը որոշեց անեծքը դրաձնել զոհողության օրինակ և վերածեց նրան Աստծո, ով ժառանգեց և մարմնավորվեց, որպեսզի փրկի մարդկային մեղքերը: Նա անիծվեց որպես Օրենքի անեծքի փրկագին, ինչպես ասում է Պողոսը. «սակայն Աստված ցույց է տալիս իր սերը մեզ, սակայն մենք դեռ մեղսագործներ ենք, Քրիստոսը մեզ համար կնքեց մահկանացուն: Այդ պահից, ուստի, մենք արդարացվել ենք իր արյամբ, ավելի շատ մենք կփրկվենք նրա միջոցով Աստծո զայրույթից: Քանի որ, եթե մենք թշնամիներ էինք, ապա մենք հաշտվել ենք Աստծո հետ, Որդու մահով»:

³⁹ Քրիստոնեությունը, սկիզբը և զարգացումը: Չարլզ Գենե Պիեր Էջ.134

(Հռոմեացիներ 5:8-10) Նա դարձավ անեծք, որպեսզի մեզ փրկի Օրենքի անեծքից:⁴⁰

Վերջապես, այն ինչ ասում են Քրիստոնյաները Ամենաբարձրյալ Ալլահի մասին, բազմազանությունը և մարմնավորումը, հանդիսանում է մարդկային չնչինության մի տեսակ և Ամենաբարձրյալ Ալլահի հստակ անարգանք: Ինչպես ասել է Մուհամմեդ, Մաջդի Մուրաջը, քանդակագործը «երբ նա արձան է կերտում, կարող է կործանել այն և ոչ ոք չի կարող ասել, որ արձանը կարող է հայտարարել, որ պատրաստվել է միևնույն նյութերից, ինչ իրեն պատրաստողը, կամ որ կազմում է Նրա մի մասը: Անգոր մարդը, ով հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի արարածներից, համարձակվեց վիրավորել Արարչին, Նա դարձավ ամբարտաժան և տգետ և այնուհետ գլխիվայր շրջեց փաստերը: Նա վերափոխեց իր Արարչին և իր իսկ երևակայությունից ելնելով, բաժանեց Նրան երեք մասի, յուրաքանչյուր մասը դարձնելով Աստված, հետևաբար փոխելով մեկ և եզակի Աստծուն երեքի: Նա նույնպես բաժանեց երեք աստվածների աշխատանքը և բեռը, որպեսզի խղճա մեկ Աստծուն, այնպես, որ Նա կրի այդ բեռը միայնակ: Որքան ճշմարիտ է մարդը»:⁴¹

Փաստորեն, մարմնավորման գաղափարը հանդիսանում է Քրիստոնյաների մեջ տարածված աթեիզմի ամենակարևոր պատճառը: Մարդ արարածը հակված է փառաբանել և գնահատել Արարչին, ելնելով իր իսկ ոգուց և բնագրից և համարել Նրան ամենապաշտելի և վեր որևէ մեկի հետ հավասարությունից: Քրիստոնեությունը, Ամենաբարձրյալ Ալլահին դարձնում է մարդ, ով դուրս է եկել Իսրայելցի կնոջ արգանդից:

⁴⁰ Գրքի մարդիկ, եկեք գանք ընդհանուր հայտարարի Ռաուֆ Շալաբի էջ.265

⁴¹ Ամենաբարձրյալ Աստվածը մեկ, թե երեք: մուհամմեդ, Մաջդի Մորջան էջ.125

Քրայնս Այերսոլդը ասում է. «Ելնելով գիտական տեսանկյունից, ես չեմ կարող Աստծուն պատկերացնել որպես նյութական, ում կարելի է տեսնել կամ տեղափոխել»:⁴²

Հետևաբար մարդիկ դեմ հանդիման կանգնում են դժվարության առջև, որպեսզի ընտրեն սխալ հավատքը և ճշմարիտ բնագործը, որոնց աջակցում են նրանց կարծիքները: Նրանցից շատերը չեն գտնում որևէ այլընտրանք, ուստի դեմ են գնում եկեղեցուն, որը տանջում է Աստծուն, ինչն էլ աճեցնում է Աթեիզմը: Ամենաբարձրյալ Ալլահը վեր է ամենից:

Մարմնավորման դավանանքի բացասական կողմերից մեկը այն է, որ թուլացնում է բարոյականությունը և սկզբունքները, որոնք ուսուցանել է Հիսուսը և հետևորդների համար օրինակ ծառայել: Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) աստվածայնության կոչը ազդում է այս ամենի վրա, քանի որ մարդիկ չեն կարող հետևել և գործել այն, ինչ գործել է Ամենաբարձրյալ Ալլահը:

Ամերիկանա Հանրագիտարանի հեղինակները ասում են. «Եթե Հիսուսը Աստված լիներ, ապա բարոյականությունը և սկզբունքները, որոնք նա ներկայացրել և տվել է մեզ իր համեստ կյանքի ընթացքում, կլինեին անգնահատելի, քանի որ նա ուներ այն հզորություն, որը մենք չունենք և մարդիկ չեն կարող նմանակել Աստծուն»:

Իր «Հիսուսի հետքերով» գրքի մեջ Թոմաս Եքեմբեշին ասում է. «Եթե Հիսուսը Աստված լիներ, ապա ոչ ոք չէր կարող հետևել նրան և ավանդություններին»:

⁴² Պատմության Միաստված Քրիստոնյաները, Աիմեդ Աբդուլ Ուահաբ Էջ.38-39,45

Սուրբ Հոգու Աստվածայնությունը

Մահմեդականների համար Սուրբ Հոգին հանդիսանում է Գաբրիել Ջրեշտակի և Ամենաբարձրյալ Ալլահի ոգեշնչության անունը և մարգարեների իր աջակցությունը:

Սուրբ Ղուրանը Գաբրիել Ջրեշտակին կոչում է Սուրբ Հոգի: Ամենաբարձրյալ Ալլահը ասում է. «Ասա, Սուրբ Հոգին հայտնություն է բերել ձեր Տիրոջից ճշմարտության մեջ»: (Սուրբ Ղուրան 16:102) Նույնպես Ամենաբարձրյալ Ալլահը ասում է. «Այնուհետև Ալլահը ասում է. «Օվ Հիսուս, Մարիամի որդի: Հաշվիր իմ շնորհը քեզ և քո մորը: Ահա, ես ամրացնում եմ ձեզ սուրբ հոգով»»: (Սուրբ Ղուրան 5:110)

Ի լրացում, Սուրբ Ղուրանը իր մարգարեների ուղղված Ամենաբարձրյալ Ալլահի ոգեշնչությունը կոչում է Ոգի: Ամենաբարձրյալ Ալլահը ասում է. «Եվ, ուստի, Մենք ունենք, Մեր Պատվերով, ուղարկված ոգեշնչություն ձեզ»: (Սուրբ Ղուրան 42:52) Նա նույնպես ասում է. «Բարձրացված դիրքով, (կամ աստիճանով), Նա հանդիսանում է Գահի Տերը (իշխանությամբ). Իր Հրամանով Նա ուղարկել է Ոգի (ոգեշնչություն) իր այն ծառաներին, ում Նա է ցանկանում»: (Սուրբ Ղուրան 40:15)

Հարկ է նշել, որ Սուրբ Հոգու հետ կապված Սուրբ Ղուրանի խոսքերը մոտ են Աստվածաշնչի խոսքերին, սակայն համամիտ չեն Կոնստանտինոպոլիսի ժողովի իմաստի հետ:

Սուրբ Աստվածաշունչը նշում է, որ բազմաթիվ արարածներ պահպանում են «Սուրբ Հոգի» անվանումը.

1. Մարդկային ոգին, որը Ամենաբարձրյալ Ալլահը արարել է իր արարածների մեջ, հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի Ոգին, որն էլ Նա արարել է նրանց մեջ: «Եվ առաքիկների ոգիները կատարյալ են»: (Հրեաներ 12/23) «Երբ դուք վերցնում եք նրանց շունչը, նրանք կնքում են մահկանացուն և վերադառնում են փոշու: Երբ դու ուղարկում ես քո Ոգին, նրանք արարվում

են և դու վերականգնում ես երկրի երեսին»: (Սադմուսներ 104/29-30) Ամենաբարձրյալ Ալլահը միևնույն ոգով կյանք տվեց Ադամին: «Եվ փչում նրանց քթանցքները կյանքի շունչ, և մարդը դառնում է կենդանի արարած»: (Ճննդոց 2/7) Այս ոգին կոչվում է «Ամենաբարձրյալ Ալլահի ոգի» քանի որ այն ծագում է Ամենաբարձրյալ Ալլահից և Նրան է մեր վերադարձը: «Եվ ոգին վերադառնում է Աստծուն, ով տվել է այն»: (Եկ.12/7)

2. Ոգեշնչությունը, որը հրեշտակները կրում են մարգարեների համար. «Դավիթը ինքը, Սուրբ Հոգով հայտնեց»: (Մարկոս 12/36) նույնպես. «Եվ նրա հայր Չաբարիան լցվեց Սուրբ Հոգով»: (Ղուկաս 1/67) Պետրոսը ասում է. «Եղբայրներ, Գրեք պետք է լրացնել, որի մասին նախապես խոսել է Սուրբ Հոգին Դավթի շուրթերով»: (Գործք 1/16) Ամենաբարձրյալ Ալլահը կոչեց մարգարեներին և այն, ինչ նրանք բերում են իրենց ոգեշնչությամբ որպես Սուրբ Հոգի, Նա ասում է հանդիմանելով Իսրայելի ժողովրդին. «Դուք կամակոր ժողովուրդ, անթլպատ սրտով և աչքով, դուք միշտ դիմադրում եք Սուրբ Հոգուն: Ինչպես ձեր հայրերը այնպես էլ դուք: Ո՞ր մի մարգարեին չեն դատապարտել ձեր հայրերը»: (Գործք 7/51-52)

3. Սուրբ Հոգին նույնպես հանդիսանում է օգնության և իմաստության անունը, որը Ամենաբարձրյալ Ալլահը տվել է իր մարգարեներին և այլոց և հրեշտակները և այլոք կարող են տարածել այն: Հիսուսը ասում է. «Սակայն այդ Աստծո Հոգու միջոցով է, որ ես հանեմ սատանաներին»: (Մատթեոս 12/28) և ինչ ասաց փարավոնը իր ծառաներին, երբ Նա փնտրում էր իմաստուն մեկին: «Արդյո՞ք մենք կարող ենք գտնել նմանատիպ մեկի, ում մեջ Սուրբ Հոգին է»: (Ճննդոց 41/38) «Այժմ, գոյություն ունեւ մի մարդ Երուսաղեմում, ում անունը Սիմոն էր և այս մարդը առաքինի և նվիրյալ էր, սպասում էր Իսրայելի սփոփանքին և Սուրբ Հոգին նրա մեջ էր»: (Ղուկաս 2/25) Նույնպես Սուրբ Հոգին աջակցեց աշակերտներին տասնհիգերորդ օրը. «Եվ նրանք բոլորը լցվեցին Սուրբ Հոգով և սկսեցին խոսել

այլ լեզուներով, ինչպես Յոգին է տվել Նրանք»։ (Գործք 2/4) Սա Նույն խոսքերն են ինչ ասել է Հագգան. «Իմ Յոգին մնաց ձեր մեջ։ Մի վախեցեք»։ (Հագգաի 2/5)

4. Ուժեղ քամուն էլ կոչում են Սուրբ Յոգի։ Նկարագրելով կործանիչ քամին, Թորան ասում է. «խոտը չորանում է, ծաղիկները թառամում են, երբ Տիրոջ շունչը փչում է»։ (Եսայի 40/7) Նույնը կարելի է տեսնել Ճնևոցի մեջ. «Եվ Աստծո Ոգին շրջում է ջրերի վրա»։ (Ճնևոց 1/2) Այստեղ առկա է թյուրիմացություն, որը ուղղորդում է շփոթմունքի։ Ըստ Եսայիական հատվածը ասում է. «Նշանակում է ուժեղ քամի, որը եկել է Աստծուց և դադարեցնում է խավարը»։

Ավելին, այն ինչ կապված է Ամենաբարձրյալ Ալլահի ոգու հետ, ապա վերջին երկու հատվածները հանդիսանում են փառաբանություն և հարգանք։ Այն ասում է. «Աստծո լեռները»։ (Սադմոսներ 36/6)

Նրանք, ովքեր երկրպագում են Սուրբ Յոգին չեն ընդունում այն բոլոր իմաստները, որոնք ես նշում եմ։ Նրանք չեն ընդունում այն գաղափարը, որ Սուրբ Յոգին հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի հզորությունը, կամ հրեշտակը։ Ըստ Զրիստոնեական գաղափարախոսության Սուրբ Յոգին Աստվածն է, որն էլ Երրորդության հիպոթեզն է։ Ըստ Նրանց գաղափարի ի՞նչ է Սուրբ Յոգին։ Ո՞ր վկայության հիման վրա են նրանք համարում նրան Աստված։ Ե՞րբ է դա տեղի ունեցել։

381 թվականին Կայսր Տեդիուսի հրամանով կազմավորվեց Կոնստանտինոպոլիսի ժողովը, որպեսզի քննարկեն եպիսկոպոս Մաքեդոնիուսի հավատքը։ Նա ժխտեց Սուրբ Յոգու աստվածայնությունը և հավատք ընծայեց Սուրբ Գրքերի խոսքերին։ Նա հավատք է ընծայում, որ «Սուրբ Յոգին աստվածային աշխատանք է, որը տարածվել է աշխարհում, այլ ոչ թե աստվածային անհատ, ով տարբերվում է Հորից կամ Որդուց» և «Նա նման է բոլոր արարածներին» և նա իրեն տեսավ Որդու ծառայի կարգավիճակում, ինչպես հրեշտակները։

Հարյուր հիսուն քահանա իրենց մասնակցությունը ունեցան: Նրանք որոշում կայացրեցին զրկել Մակեդոնիուսին իր իշխանությունից և կայացրեցին ևս մեկ կարևոր որոշում, որը երբեք, մինչ այդ չէր կայացրել եկեղեցական ժողովը, որն էլ Սուրբ Յոգու երկրպագություն էր: Նրանք ենթադրեցին այն երրորդության բաղադրիչ: Նրանք ասում են. «Մենք որևէ այլ իմաստ չունենք կապված Սուրբ Յոգու հետ, բացառությամբ Աստծո Յոգու, Աստված ոչինչ է բացառությամբ իր կյանքի և ասել, որ Սուրբ Յոգին արարած է, նույնն է, ինչ ասել, որ Աստված արարած է»:⁴³

Քահանա Յասին Մանսուրը ասում է. «Սուրբ Յոգին հանդիսանում է հավերժ Աստվածը, նա գոյություն է ունեցել մինչ արարումը և նա ամենի արարիչն է, ով ի վիճակի է լինել ամեն ինչ: Նրա ներկայությունը ամենուր է և նա հավերժ և անվերջ է»:

Նա նույնպես ասում է. «Սուրբ Յոգին հանդիսանում է երրորդության երրորդ հիպոթեզը: Նա ուղղակի հզորություն կամ բնորոշում չէ, այլ իրական ինքը և կենդանի էակ, և որոշակի աստվածային էակ: Նա առանձին չէ, նա աստվածային միություն է, որը տարբերվում է Յորից և Որդուց, սակայն համահավասար է հզորությամբ և դիրքով, կիսելով Նրանց հիմքը և միևնույն աստվածայնությունը»:⁴⁴

Քրիստոնյաները հաշվի են առնում Յովհաննեսի Կտակարանը, երբ խոսում են Սուրբ Յոգու աստվածայնության մասին: «Աստված հոգի է» (Յովհաննես 4/24) Նույնպես, նրանք հավատք են ընծայում, որ նա ոգի է, որը գոյություն է ունեցել արարածներից սկսած. «Սկզբում Աստված արարեց երկինքները և երկիրը: Աստծո Յոգին շրջում էր ջրերի երեսին»։ (Ծննդոց 1/1-2) Բազմաթիվ այլ

⁴³ Գրքի մարդիկ, Եկեք ընդհանուր Հայտարարի, Ռաուֆ Շալաբի Էջ.218-221

⁴⁴ Քրիստոնյա Հիպոստաս, Ահմեդ Ջեջազի Ասսաքա Էջ.42-44 Ալլահը մեկը, թե երեքն է, Մուհամմեդ Մագդի Մորջան Էջ.116-125

հատվածներ նույնպես նշում են ոգին ,Աստծո ոգին, կամ
Սուրբ Հոգին:

ՅԵՐՔԵԼՈՎ ՍՈՒՐԲ ՅՈԳՈՒ ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ես ենթադրում եմ, որ այն, թե ինչ ես նշել եմ Սուրբ Աստվածաշնչի մեջ գետնեղված Սուրբ Յոգու իմաստի մասին, բավարար է հերքելու այս տարօրինակ հավատքը: Ավելին, «Սուրբ Յոգի» խոսքերի իմաստը, որոնց հավատք են ընծայում Քրիստոնյաները, առկա չէ Սուրբ Աստվածաշնչի մեջ: Եթե մենք ուշադիր ուսումնասիրենք հատվածները, որոնք նշում են Սուրբ Յոգին, մենք համոզված կլինենք այս հավատքի տարօրինակությանը:

Սուրբ Յոգին մարմնավորվեց տարբեր կերպարների մեջ – մեկը որպես աղավնի, որը իջավ Զիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) վրա, երբ նա աղոթում էր «և Սուրբ Յոգին իջավ նրան մարմնավորված, ինչպես աղավնի» (Ղուկաս 3/22) Արդյո՞ք այդ աղավնին Ամենաբարձրյալ Ալլահն էր:

Մեկ այլ անգամ այն եկավ ինչպես կրակոտ լեզուներ, երբ տասնհինգերորդ օրը ստվերեց աշակերտներին: «Եվ հանկարծ երկնքից հզոր քամու ձայն հնչեց և այն լցրեց ամբողջ տունը, որտեղ նրանք նստած էին: Եվ բաժանված լեզուները ինչպես կրակ, հայտնվեց նրանց և հանգստություն ստացան նրանցից յուրաքանչյուրի մեջ: Եվ նրանք լցվեցին Սուրբ Յոգով»: (Գործք 2/2-4)

Ինչու՞ Քրիստոնյաները չեն ընդունում Սուրբ Գրքի այն փաստը, որ Սուրբ Յոգին կարող է լինել Գաբրիելը, կամ Ամենաբարձրյալ Ալլահի հրեշտակը: Սուրբ Յոգին եկավ Կորնելիոսին և Պետրոսին և նա Ամենաբարձրյալ Ալլահի հրեշտակներից մեկն էր. «Յոգին ասաց նրան. «Ահա երեք տղամարդ փնտրում են քեզ: Ոտքի կանգնիր և իջիր և ուղեկցիր նրանց առանց տատանվելու, քանի որ ես եմ ուղարկել նրանց»: Եվ Պետրոսը իջավ տղամարդկանց մոտ... Եվ նրանք ասացին Կորնելիոսին ... ուղղորդել է սուրբ

հրեշտակը, որպեսզի նա գա իր տուն և լսի այն, ինչ դու պետք է ասես»: (Գործք 10/20-22) Սուրբ հրեշտակը այն Յոգին էր, որը պետք է խոսեր Պետրոսի հետ և նա էր, ով խնդրեց Կորնելիոսին իրեն ուղարկել Պետրոսին:

Գաբրիել հրեշտակը հանդիսանում էր Իսրայելիցիների թշնամին: Նա Սուրբ Յոգին էր, ով բազմաթիվ անգամներ փրկեց Նրանց, այնուհետ, երբ Նրանք հաստատուն մնացին անհավատության մեջ, նա զայրացավ, խրատեց և դարձավ Նրանց թշնամին: «Եվ հրեշտակը իր ներկայությամբ փրկեց Նրանց, իր սիրով և խղճմտանքով նա փրկեց Նրանց, նա բարձրացրեց Նրանց վեր և կրեց բոլոր հին ժամանակներից: Սակայն Նրանք ըմբոստացան և մորմոքեցին Նրա Սուրբ Յոգին, ուստի, նա դարձավ Նրանց թշնամին և ինքը մարտնչեց Նրանց դեմ»: (Եսայի 63/9-10) Նրանք վշտացրեցին Ամենաբարձրյալ Ալլահի Սուրբ Յոգուն, հրեշտակին, ուստի, Նրա սերը վերածեցին թշնամության:

Սուրբ Յոգին Իսրայելի ժողովրդի հետ էր, երբ Նրանք լքեցին Եգիպտոսը: «Այնուհետ նա հիշեց հին օրերը, Մովսեսին և իր ժողովրդին: Որտե՞ղ էր նա, ով դուրս բերեց Նրանց ծովից իր հոտի հովիվների հետ միասին: Որտե՞ղ էր նա, ով Նրանց մեջ դրեց իր Սուրբ Յոգին, Ով բաժանեց ջրերը Նրանց առջև, որպեսզի իր համար հավերժ անուն վաստակի»: (Եսայի 63/11) սակայն նա հրեշտակ էր, ոչ թե աստվածային էակ: «Ահա, ես ուղարկել եմ հրեշտակ, որպեսզի պահպանեմ ձեզ ձեր ուղղու վրա և բերեմ ձեզ այն վայրը, որը ես եմ պատրաստել»: (Ելք 23/20) Սուրբ Յոգին հրեշտակն էր, որը Նրանց հետ էր:

Ամենաբարձրյալ Ալլահի Ոգին չի հանդիսանում Գաբրիելի անունը, այլ շատ այլ հրեշտակների: «Եվ գահի և չորս կենդանի արարածների և ծերերի մեջ, ես տեսա կանգնած գառ, կարծես արդեն սպանված, յոթ պոզերով և յոթ աչքերով, որոնք էլ հանդիսանում են Աստծո ոգիները ուղարկված ամբողջ երկրի վրա»: (Հայտնություն 5/6) Ոգիները, որոնց ականատես է եղել Յովհաննեսը

աստվածներ չեն, հակառակը, այդ դեպքում Քրիստոնեական երրորդությունը չէր լինի երեք, այլ տաս:

Հայտնությունը նշում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի այս յոթ Ոգիները ևս երկու հատվածների մեջ. «Գահից եկավ կայծակի լույսը և որոտը և կայծակի մարգարիտները և գահի դիմաց այրվում էին կրակի յոթ կանթեղ, որոնք էլ հանդիսանում էին Աստծո յոթ ոգիները»: (Հայտնություն 4/5) «Եվ Սարդիսի եկեղեցու հրեշտակին գրառում են. «Նրա խոսքերը, ով ունի Աստծո յոթ ոգիներ և յոթ աստղեր»»: (Հայտնություն 3/1)

Ով էլ որ լինի Սուրբ Հոգին, ևս Ամենաբարձրյալ Ալլահը չէ: Եթե ևս Աստված է, ևս պետք է գործի միայնակ, սակայն ևս ի վիճակի չէ: Պետրոսը ասում է. «Եվ մարդիկ խոսեցին Աստծո անունից, կարծես նրանց մեջ Սուրբ Հոգին էր»: (Պետրոս Բ 1/21) Եթե Սուրբ Հոգին լիներ հավերժ Աստվածը և համահավասար լիներ Հորը ամեն ինչում, ևս մարդկանց կստիպեր ասել իր իսկ խոսքերը:

Սուրբ Հոգու աստվածայնությունը հերքում է իր անգիտությունը- ինչպես մյուսները- Դատաստանի Օրը, քանի որ ոչ ոք տեղյակ չէ այդ մասին բացառությամբ Հոր: «Սակայն այդ օրվա կամ ժամի հետ կապված, ոչ ոք տեղյակ չէ, նույնիսկ երկնքի հրեշտակները, ոչ էլ Որդին, այլ միայն Հայրը»: (Մարկոս 13/32)

Մեկ այլ փաստ, ինչը հերքում է Սուրբ Հոգու աստվածայնությունը այն է, որ հատվածները նրա մասին խոսում են ինչպես մարդուն տրված Ամենաբարձրյալ Ալլահի պարզ, ինչպես ասում է Հիսուսը. «Այդ դեպքում, եթե դուք, ովքեր չարիք եք, տեղյակ լինեք, թե ինչպես պարզևներ տալ ձեզ գավակներին, որքան ավելի կարող է տալ երկրային Հայրը Սուրբ Հոգին նրանց, ովքեր խնդրում են»: (Դուկաս 11/13) Անիմաստ է, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը, որպես երրորդ աստվածային էակ, հանդիսանում է պարզ, որը տրվում է մարդկանց և որը պատկանում է նրանց:

Ավելին, եթե Սուրբ Յոգին հանդիսանում է Աստվածը, ապա մարդկանց, ում մոտ նա իջել է, մենք պետք է ենթադրենք Աստված: Նա իջել է շատերի մոտ, օրինակ Դավիթի. «Եվ ես բնակություն կհաստատեմ Իսրայելի զավակների մեջ և չեմ լքի Իսրայելի իմ ժողովրդին»: (Թագավորաց Գ 6/13) Սիմոն. «Այժմ, երուսաղեմում գոյություն ունեւ մի մարդ, ում անունը Սիմոն էր և այս մարդը առաքինի և նվիրված էր, սպասելով Իսրայելի մխիթարությանը և Սուրբ Յոգին նրա մեջ էր»: (Ղուկաս 2/25) աշակերտները. «Եվ դուք հզորություն կստանաք, երբ Սուրբ Յոգին գա ձեզ մոտ և դուք կլինեք իմ վկաները»: (Գործք 1/8) Վերջապես նա իջավ Կորնթոսի ժողովրդի մեջ, ովքեր հավատք էին ընծայում Պողոսին: Պողոսը ասում է. «Արդյո՞ք դուք տեղյակ չեք, որ ձեր մարմինը հանդիսանում է Սուրբ Յոգու տաճար ձեր մեջ»: (Կորնթացիներ Ա 6/19) Նրանք բոլորը արժանի են երկրպագության, եթե Աստվածը, Սուրբ Յոգին նրանց մեջ է և համալրում է նրանց:

Սուրբ Աստվածաշունչը հավատացյալներ է համարում, ոչ միայն Սուրբ Յոգուն հավատացյալներին, այլև այն մարդկանց, ովքեր չեն լսել Սուրբ Յոգու մասին: Ի լրացում, այն նրանց համարում է աշակերտներ, անկախ փաստի, որ նրանք տեղյակ չեն հայտնված Աստծո մասին: «Եվ այնպես պատահեց, որ երբ Ապպոլոսը Կորնթոսում էր, Պողոսը անցավ ներքին երկիրը և եկավ Եփեսոս: Այնտեղ նա գտավ մի քանի աշակերտների: Եվ նա ասաց նրանց. «Արդյո՞ք դուք ստացել եք Սուրբ Յոգին, երբ դուք հավատք եք ընծայել»: Եվ նրանք ասացին. «Ոչ, մենք Նույնիսկ չենք լսել, որ գոյություն ունի Սուրբ Յոգի»: (Գործք 19/1-2) Սա անկասկած, հերքում է Սուրբ Յոգու աստվածայնությունը:

Սուրբ Յոգու «Աստված հոգի է» (Յովհաննես 4/24) աստվածայնության գաղափարը սխալ է: Հատվածը չի խոսում Ամենաբարձրյալ Ալլահի բնույթի մասին, այլ նրա բնութագրերի «Աստված սեր է» (Յովհաննես Ա 4/16), «Աստված լույս է» (Յովհաննես Ա 1/5) մասին:

Հովհաննեսը նկատի ունեւ, որ ոչ ոք չի կարող տեսնել Ամենաբարձրյալ Աստծուն, որովհետև նա նյութական մարմին չէ մսից և արյունից և Ղուկասը հաստատեց, երբ ասաց. «Քանի որ Հոգին չունի մարմին և ոսկոր»։ (Ղուկաս 23/39) Պատասխանելով այն հարցին, թե «ինչու՞ են մարդիկ ասում, որ Աստված Հոգի է» նրանք պատասխանեցին. «Նրանք ասում են, որ նա Հոգի է, որովհետև նա հեռու է նյութական լինելուց և չի կարող քայքայվել».⁴⁵

Ուստի գիտնականները հավատք են ընծայում, որ Սուրբ Հոգին Աստված չէ և Երրորդության գաղափարը կեղծ համոզմունք է, որը կազմել են եկեղեցական ժողովները ըստ պապերի և կայսրերի ցանկության, առանց որևէ ապացուցող վկայության։ Հավատք, որի մասին մարգարեները երբեք չեն լսել, որը երբեք չի նշել Հիսուսը և որը անհայտ էր աշակերտներին։

Ժամանակակից Կաթոլիկ հանրագիտարանը ճիշտ է ասելով. Որ «մեկ Աստծուն երեք դարձնելը հաստատում չի ունեցել Քրիստոնեական կյանքի կամ հավատքի մեջ, մինչ չորրորդ դարի ավարտը».⁴⁶

⁴⁵ Հիմնական Հավատքի Բացատրությունը. Դոկ, Քահանա Անդրյու Ուաթսոն և Դոկ, Քահանա Իբրահիմ Սաաիդ Էջ.28

⁴⁶ Քրիստոնեության և Իսլամի Ներողամտությունը, Իբրահիմ Խալիլ Ահմեդ Էջ.95

ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Քրիստոնյա դավանանքի կարևոր համոզմունքի, Երրորդության մասին խոսելիս սովորական է գտնել վկայություններ, որոնք պնդել են մարգարեները, այնուհետ Ջիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.) և այնուհետ նրա աշակերտները:

Ամեն դեպքում, ուշադիր ուսումնասիրելով Սուրբ Աստվածաշունչը, Ջին և Նոր Կտակարանների մեջ մենք չենք կարող գտնել որևէ ակնհայտ վկայություն: Անշուշտ սխալ է շտապողաբար դատելը: Եկեք ընթերցենք, թե ինչ է նշել Սուրբ Աստվածաշունչը այս կարևոր հավատքի մասին:

ԱՌԱՋԻՆ. ԹՈՐԱՅԻ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐԸ և ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ

Քրիստոնյաները անդրադառնում են Թորայի որոշ հատվածներին և հայտնում են, որ դրանք հանդիսանում են Երրորդության աստվածային նշանները: Այս հատվածներից մի քանիսը կիրառում են Եբրայերեն «Ելոհիմ» բառի հոգնակին, երբ խոսում են Ամենաբարձրյալ Ալլահի մասին: «Սկզբում Աստված արարեց երկինքները և երկիրը»: (Ճննդոց 1/1) Նմանապես այն հոգնակի թվով է խոսում այն արարքների մասին, որոնք գործել է Ամենաբարձրյալ Ալլահը. «Եկեք իջնենք և այնտեղ խառնենք նրանց լեզուները»: (Ճննդոց 11/7)

Գոյություն ունեն այլ հատվածներ, որոնց Քրիստոնյաները վերաբերվում են ինչպես Թորայի Երրորդության նշաններ: Հրեշտակները ասում են. «Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ է Չորրորդյան Տերը»: (Եսայի 6/3) Այստեղ Սուրբ բառը կիրառում են երեք անգամ: Նմանապես Հայտնության այն կենդանիները, որոնց տեսել է Հովհաննեսը ասում են «Սուրբ սուրբ, սուրբ է Ամենագոր Տեր Աստվածը»: (Հայտնություն 4/8)

ԹՈՐԱՅԻ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐԻ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Քրիստոնյաները ընդունում են, որ այս հատվածների մեջ գոյություն չունի Երրորդության ակնհայտ վկայություն, որը հերքում է ակնհայտ միաստվածության հատվածները: Մյուս կողմից, Հին Կտակարանի ընթերցողները, սկսած վաղ մարգարեներից մինչ Իսրայելի զավակները, չեն ընկալում, որ հետևյալ հատվածները, ինչպես նշում են Քրիստոնյաները, հանդիսանում են Երրորդության նշումներ:

Քահանա Փոթթերը ընդունում է ասելով. «Երկիրը արարելուց հետո, Աստված լրացրեց այն արարելով մարդկային Եակներ, քանի որ Նա Իր մասին ոչինչ չի հայտարարել, բացառությամբ միաստվածության: Այսպես նշել է Թորան: Ամեն դեպքում, մինչ այժմ թաքնված են բազմաթիվ նշաններ, որոնք կապված են այս միաստվածության հետ, որովհետև ուշադիր ընթերցանությունը ասում է. «Աստծո խոսք, Աստծո իմաստություն, Աստծո Ոգի նախադասությունները: Նրանք, ում իջել է Թորան, տեղյակ էր մտադրված իմաստի միայն Ավետարանից.... քանի որ, այն, ինչ ակնարկել էր Թորան, Ավետարանը հայտարարել և բացատրել է»:⁴⁷

Կարելի է զարմանալ, թե ինչու է Ամենաբարձրյալ Ալլահը Մովսեսից և Իսրայելցիներից թաքցրել Երրորդությունը: Ինչու՞ է Նա խաբել նրանց բազմաթիվ միաստվածական հատվածներով, որոնք էլ ստիպել են նրանց ընդգծել Երրորդության դեմ և ժխտել այն: Արդյո՞ք Նա ներում է նրանց և մյուսներին, այս հանելուկների իրական իմաստը չգտնելու համար:

Գիտնականները մտածեցին Քրիստոնյաների հայտարարության մասին, և խաբուսիկ համարեցին այն,

⁴⁷ «Քրիստոնեության ճառերը» Մուհամմեդ Բու Չահրա Էջ.121
«Քրիստոնյա Դավանանքը Ղուրանի և Պատճառների միջև, Հաշիմ Ջոդահ Էջ.129-130

որը անընդունելի է տգետ մտքերի համար և որն էլ չի համապատասխանում գաղափարի իրական իմաստին: Հետևյալ հատվածները նշում են բազմաթիվ աստվածներ, առանց երեքի կամ չորսի դասակարգման:

Հոգնակի թիվը, որը կիրառել է Թորան (Էլոհիիմ, Թող մեզ, մենք ժառանգենք և այլն) փառաբանության համար էր, քանի որ ժողովուրդները սովորություն ունեին իրենց մեծերի մասին հոգնակի թվով խոսել: Կարելի է ասել, որ «մենք, մենք հավատք են ընծայում, մենք պատվիրում ենք» նշանակում է ինքներս: Ունկընդիրը ընկալում է, որ նա խոսում է իր մասին, այլ ոչ թե իր և այլոց մասին:

Հոգնակի թվի կիրառությունը փառաբանության մեջ սովորական երևույթ է հանդիսանում Սուրբ Աստվածաշնչի մեջ: Գոյություն ունեն բազմաթիվ օրինակներ, ինչպիսիք են հանդիսանում կանայք, գուշակները, ովքեր տեսել են Սամուելի ոգին նրա մահից հետո. Նա հոգնակի թվով խոսեց նրա մասին: Թորան ասում է. «Երբ կինը տեսավ Սամուելին, նա բարձրաձայն լաց եղավ: Եվ կինը ասաց Սավուղին «Ես տեսա աստվածներին, ովքեր դուրս են գալիս երկրից»: Նա ասաց նրան. «Ի՞նչ տեսք ունի նա»: Եվ նա ասաց. «Ծերունի է դուրս գալիս և նա փաթաթված էր հանդերձով»: Եվ Սավուղը տեղյակ էր, որ նա Սամուելն էր»» (Թագավորաց Գ 28/12-14 Արքա Ջեյմսի, Հակոբոսի Տարբերակ): Նա խոսում էր Սամուելի մասին և չնայած նա տեսավ նրան որպես ծերունի, նա խոսեց նրա մասին հոգնակի թվով (աստվածներ): Ուստի հոգնակիությունը չի նշում բազմակի թիվ, այլ փառաբանություն:

Երբ Իսրայելի Չավակները երկրպագեցին հորթին, ապա այդ հանդիսանում էր այն մեկն, որը երեք անգամ նշել է Թորան: «Եվ նա նրանց ձեռքերից ոսկի ստացավ և ձևավորեց այն քանդակի գործիքով և ոսկե հորթ պատրաստեց: Եվ նրանք ասացին. «Սրանք ձեր աստվածներն են, օվ Իսրայել, ովքեր ձեզ դուրս բերեցին Եգիպտական հողից»: Նրանք ոսկե հորթ են պատրաստել իրենց համար, և երկրպագել և զոհաբերել

են դրան ասելով. «Սրանք ձեր աստվածներն են, օվ հարայել, ովքեր ձեզ դուրս բերեցին եգիպտական հողից»»։ (Ելք 32/4-8)

Այս գլուխը շարունակում է հաստատել, որ հոգևակի թվի կիրառությունը նշանակում է մեկը։ «Այսպիսով Մովսեսը վերադարձավ Տիրոջ մոտ և ասաց. «Ավաղ, այս մարդիկ մեծ մեղք են գործել։ Նրանք ոսկուց աստվածներ են պատրաստել իրենց համար»»։ (Ելք 32/31)

Նմանտիպ հոգևակիությունը մենք գտնում ենք Սուրբ Ղուրանի մեջ, երբ Ամենաբարձրյալ Ալլահը ասում է. «Մենք անկասկած, ուղարկել ենք Մարգարե և Մենք անշուշտ կպահպանենք այն (կոռուպցիայից)»։ (Սուրբ Ղուրան 15:9) «Մենք» բառը վերաբերում է Միակ և Եզակի Ամենաբարձրյալ Ալլահին։

Խոսքերը երեք անգամ կրկնելը, ինչպես հրեշտակները և կենդանիները, որոնց տեսել է Յովհաննեսը, ամեն դեպքում չեն կարող համարվել վկայություն։ Եթե մենք շարունակենք կիրառել որպես վկայություն, մենք կարող ենք գտնել բազմաթիվ աստվածներ։

Սուրբ Աստվածաշունչը երկու հատվածների մեջ սուրբ բառը նշում է երեք անգամ։ Նույնպես քառասուն անգամ այն նշում է որպես մեկ բառ։ Այդ կրկնությունը միայն հաստատելու համար է, ինչպես Ավետարանների և Թորայի բազմաթիվ հատվածներ։⁴⁸

Հատվածներից մեկի մեջ Հրեաները ասում են. «սակայն նրանք շարունակեցին բղավել. «խաչեք, խաչեք նրան»»։ (Ղուկաս 23/21) Նույնը տեղի ունեցավ, երբ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հարցրեց Պետրոսին, Նա երեք անգամ կրկնեց. «Երբ նրանք ավարտեցին Նախաճաշը, Հիսուսը ասաց Սիմոն Պետրոսին. «Սիմոն, Հովհաննեսի որդի, արդյո՞ք դու սիրում ես ինձ ավելի քան նրանք»»։ Նա պատասխանեց նրան. «Այո, Տեր, դու տեղյակ ես, որ ես սիրում եմ քեզ... Նա հարցրեց նրան երկրորդ անգամ."Սիմոն, Հովհաննեսի որդի, արդյո՞ք դու

⁴⁸ Երեմիա 7:4,22:29 Եզեկիել 21:27

սիրում ես ինձ» ... Նա հարցրեց Նրան երրորդ անգամ.
«Սիմոն, Հովհաննեսի որդի, արդյո՞ք դու սիրում ես ինձ»:
Պետրոսը տխրեց, որովհետև նա հարցրեց Նրան երեք
անգամ «Արդյո՞ք դու սիրում ես ինձ»։ (Հովհաննես 21/15-17)

ԱՎԵՏԱՐԱՆԻ ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՏՎԱԾՆԵՐԸ

և

Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում, որ Նոր
Կտակարանի մեջ առկա վկայությունները ավելի շատ են,
քան Թորայի մեջ։ Նրանք հատվածները ներկայացնում են
հետևյալ կերպ. «Եվ երբ մկրտեցին Հիսուսին, նա
անմիջապես դուրս եկավ ջրի միջից և ահա, երկինքները
բացվեցին Նրան և նա տեսավ աղավալված մեջ բնակվող
Աստծո Հոգին, որը գալիս հանգստանում է Նրա մեջ։ Եվ,
ահա, երկնքի մի ձայն ասաց. «Սա իմ սիրելի Որդին է, ումից
ես գոհ եմ»»։ (Մատթեոս 3/16-17)

Այս հատվածը ներառում է Հայր, սիրելի Որդի և Հոգի, որոնք
բնակվում են աղավալված կերպարով։ Մեկ այլ հատվածի մեջ
Պողոսը ասում է. «Տեր Հիսուս Քրիստոսի փառքը, Աստծո
սերը և Սուրբ Հոգու ընկերակցությունը թող լինի ձեր բոլորի
հետ»։ (Կորնթացիներ Բ 13/14)

Մատթեոսի հատվածի ուշադիր ընթերցումը, պարզում է, որ
խոսքը գնում է երեք անհատի մասին, ովքեր տարբերվում են
անուններով և արարքներով։ Նրանցից յուրաքանչյուրը ունի
տարբեր Էություն. Մեկը մկրտված է դուրս եկել ջրից,
երկրորդը կերպարանափոխվել է որպես աղավալված և երրորդը
նման է երկնքի ասեղով. (սա իմ սիրելի որդին է)։ Այս ամենից
հետո, ինչպես է կարելի ասել, որ Նրանք հանդիսանում են
ուղղակի մեկ էակ։

Ավելին, Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում, որ Հիսուսը
հանդիսանում է Որդին։ Այստեղ հատվածը նշում է, որ հոգին
մարմնավորվել է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մեջ որն էլ հաստատում
են բազմաթիվ հատվածները (Ղուկաս 3/22 Մատթեոս 12/18)
մինչդեռ այլ հատվածներ նշում են, որ Հայրը մարմնավորվել

Է նրա մեջ: (Հովհաննես 17/21,14/9-10) Այդ դեպքում ո՞ր աստվածային հիպոստասն է մարմնավորվել Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն) մեջ:

Սուրբ Աստվածաշունչը Երրորդության միասնական հիպոստասը նշում է միայն երկու հատվածների մեջ. Երեք վկաների հատվածը Հովհաննեսի Առաջին Նամակի մեջ և Մատթեոսի Ավետարանի ավարտը:

Ա. ԵՐԵՔ ՎԿԱՆԵՐԻ ՀԱՏՎԱԾԸ

Այս հատվածը շատ կարևոր է: Հովհաննեսի Առաջին Նամակը ասում է. «Քանի որ երեքը վկայել են. Հոգին, ջուրը և արյունը և այս երեքը հանդիսանում են մեկը»: (Հովհաննես Ա 5/7 Միջազգային Տիպական Տարբերակ):

Այս հատվածը ակնհայտ ցույց է տալիս, որ երեքը հանդիսանում են միայն մեկ Աստված: Ամեն դեպքում, այն առկա չէ Սուրբ Աստվածաշնչի բոլոր հին ձեռագրերի, ոչ էլ առաջին տպագրված գրքի մեջ: Այն ավելացրել են ավելի ուշ:

Քրիստոնյա գիտնականները ընդունում են լրացումը: Նրանցից են Հենրի Ուեսքիթի Մեկնաբանություններ հավաքագրող Հերոնը, Ադամ Բլաքը և Ֆենդերը: Ի լրացում Սուրբ Էքշտեյնը, Երրորդության ընդդիմադիրների հետ բանավեճի ընթացքում չի նշում այս հատվածը: Ավելին, նա գրառում է տաս ատենախոսություն, որոնք մեկնաբանում են Հովհաննեսի Նամակը, սակայն չեն նշում հատվածը:

Վերանայված Տիպական Տարբերակը և որոշ միջազգային թարգմանություններ հեռացրել են այս Անգլերեն տարբերակից: Սակայն այն առկա է այլ թարգմանությունների մեծամասնությունների մեջ, օրինակ Դուայ-Ռեյմսի Աստվածաշնչի, Միջազգային Տիպական Տարբերակի, Ջեյմս Մուրդաքի Նոր Կտակարանի և Արքա Ջեյմսի (Հակոբոսի) Ժամանակակից Տարբերակի մեջ:

Անգլերեն Տիպական Տարբերակի և այլ թարգմանությունների մեջ հատվածը հետևյալն է. «որովհետև Ոգին ճշմարտությունն է: Քանի որ գոյություն ունեն երեքը, որոնք վկայում են. Ոգին, ջուրը և այս երեքը համամիտ են»: (Յուրանալու Ա 5/6-8) Իր ներածականի մեջ Մուսաթեյի Ձերսյուլթ թարգմանությունը կոչում է, հեռացման պատճառը: Այն ասում է. «Այս հատվածը երբեք չեն կոչել ձեռագրի մեջ մինչև տասնհինգերորդ դարը կամ ավելի հին ձեռագրերի մեջ, ոչ էլ լավագույն Լատիներեն թարգմանությունների մեջ: Հավանական է, որ այն լուսանցքում գրառված մեկնաբանություն է և այնուհետ տեղադրված տեքստի մեջ, երբ կիրառել են արևմուտքում»:

Բենջամին Ուիլսոնը, Հունական ձեռագրերի թարգմանիչը, կրկնում է նույնը: Նա ասում է. «Այս նախադասությունը, որը հանդիսանում է աստվածայնության վկայություն, չեն գտել որևէ Հունական ձեռագրի մեջ մինչև տասնհինգերորդ դարը: Հունական ոչ մի հեղինակ, ոչ էլ որևէ հին Լատինական պապ երբեք չեն կոչել այն, նույնիսկ, եթե այն անհրաժեշտ է թեմայի համար, ուստի անկեղծ, այն հանդիսանում է կեղծիք»:

Բ. ՄԱՏԹԵՈՍԻ ԱՎԵՏԱՐԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԲԵՐԱԿԱՆԵՐԸ

Երկրորդ հատվածը, որը Քրիստոնյաները համարում են Երրորդության վկայություն, հանդիսանում է Մատթեոսի տարբերակի վերջին գլուխը: Այս տարբերակը խոսում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին մինչև իր համբարձումը, երբ Նա պատվիրեց իր աշակերտներին: «Եվ Հիսուսը եկավ և ասաց նրանց. «Ամբողջ իշխանությունը երկնքում է և երկրի վրա տրվել է ինձ: Ուստի գնացեք և դարձեք ժողովուրդների աշակերտներ, մկրտելով նրանց Հոր, Որդու և Սուրբ Հոգու անունից, ուսուցանելով նրանց, ուսումնասիրել ամենը, ինչ ես ձեզ պատվիրել եմ: Եվ ահա, ես միշտ ձեզ հետ եմ, մինչև դարի վերջը» (Մատթեոս 28/18-20)

Այս հատվածի առաջին քննադատական կետը այն է, որ անկախ նրա կարևոր լինելուց, մնացած երեք Ավետարանները չեն նշում այն: Այս Ավետարանները համամիտ են, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ավանակ հեծած մուտք գործեց Երուսաղեմ: Արդյո՞ք ավանակ հեծնելը ավելի կարևոր է, քան Երրորդությունը, որը ոչ ոք չի նշել, բացառությամբ Մատթեոսի:

Ի լրացում, Մարկոսի Ավետարանի վերջին հատվածի մեջ, երբ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) պատվիրեց իր աշակերտներին, չի նշվել Երրորդությունը: Մարկոսը ասում է. «Եվ նա ասաց նրանց. «Անցեք աշխարհով մեկ և հայտնեք Աստվածաշունչը բոլոր արարածներին: Նա, ով հավատք է ընծայում և մկրտվում է, կփրկվի, սակայն նա, ով հավատք չի ընծայում կդատապարտվի»: (Մարկոս 16/15-16) Սա նշում է Երրորդության կեղծիքը Մատթեոսի Ավետարանի մեջ և ցույց է տալիս, որ այն հանճարեղ չէ:

Ավելին, ինչպես հաստատում են արևմտյան գիտնականները այս հատվածը հանդիսանում է կեղծիք: Ուիլյամ ասում է. «Ոչինչ չի ապացուցում, որ առաքյալները հավատք են ընծայել Երրորդությանը»:

Ադոլֆ Հարնաքը ասում է. «Երրորդության հատվածը, որը խոսում է Հոր, Որդու և Սուրբ Հոգու մասին, տարօրինակ է Հիսուսի համար որը նա չի նշել և որը երբեք գոյություն չի ունեցել Առաքյալների օրոք: Քրիստոնեության միայն վերջին ուսումնունքների մեջ մենք գտնում ենք, որ Հիսուսը տալիս էր հրահանգներ իր հարությունից հետո, քանի որ Պողոսը տեղյակ չէր այդ մասին»:⁴⁹ (Պողոսը չի մեջ բերում Հիսուսի խոսքերը, որը կոչ է քրիստոնեությանը ժողովուրդների մեջ:)

⁴⁹ Քրիստոնեությունը Առանց Քրիստոսի, Քեմել Սաաֆան Էջ.66 Քրիստոսը Քրիստոնեական Դավանանքի Աղբյուրների մեջ, Ամմեդ Աբդուլ Ուահաբ Էջ.61 Քրիստոնյաների Միաստվածական Դավանանքը Իսլամի և Քրիստոնեության մեջ, Հուսնի Ալ Աթիիր Էջ.92

Երբ պատմաբան Եսեփիուսը մեջ բերեց այս հատվածը, նա չէր նշել Յորդ կամ Սուրբ Յոզիմ, այլ ասաց. «Նրանք գնացին բոլոր ժողովուրդների մոտ, որպեսզի քարոզեն Ավետարանը, վստահելով Հիսուսի հզորությանը, ով ասաց Նրանց. «գնացեք և ուսուցանեք բոլոր ժողովուրդներին իմ անունից»»:⁵⁰

Ավելին, ինչը հաստատում է մեզ, որ Նոր հայտնագործած Յրեական ձեռագրերը Մատթեոսի Ավետարանի համար, որոնք բնօրինակով գրառվել են Եբրայերեն, չեն ներառում այս հատվածը: Սա, ըստ Դոկ. Գ.Ռեքարտի, Անգլիկան Միսիոներական Քոլեջի աստվածանության պրոֆեսորի, հանդիսանում է հստակ վկայություն, որ հատվածը կեղծ է: Նա ասում է. «Իրոք, Կաթոլիկ և Արևելյան Ուղղափառ Եկեղեցիները ստել են աշխարհին, որը կապված է Մատթեոսի վերջին տարբերակների հետ, քանի որ յուրաքանչյուրը, ով մկրտվել է այսպես, սխալ է մկրտվել և մահկանացուն է կնքել առանց քավության»:⁵¹

Աշակերտների պատմությունը հաստատում է մեզ, որ Նրանք տեղյակ չեն հատվածի մասին: Նրանք չեն գնում քարոզելու բոլոր մարդկանց, ինչպես ասում է Հիսուսը: Հակառակը, նա Նրանց ասում է քարոզել միայն Յրեաներին: «Այս տասներկուսին Հիսուսը ուղարկեց հրահանգելով. «Մի գնացեք Յեթանոսների մոտ և մի մտեք Սամարաթացիների քաղաքը, այլ հակառակը գնացեք Իսրայելի տան կրողույալ գառների մոտ»»: (Մատթեոս 10/5-6)

Սա համապատասխանում է երկրորդ դարի պատմական վկայությանը, որը հակասում է ազգերի քարոզի պատվիրանին և Նրանց մկրտությանը Երրորդությանը: Պատմաբան Ապոլլոնիոսը ասում է. «Ես ստացել եմ մեծամեծներից, որ մինչև համբարձումը, Հիսուսը պատվիրեց

⁵⁰ Եկեղեցու Պատմությունը, Եսեփիուս Էջ.100

⁵¹ Տես Նույնպես Գործք 10:48,8:16

իր աշակերտներին տասներկու տարի չհեռանալ երուսաղեմից»:⁵²

Աշակերտները հետևեցին Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) պատվիրանին: Նրանք չլքեցին Երուսաղեմը, մինչ հանգամանքները չստիպեցին նրանց: «Այժմ, նրանք, ովքեր ցրվեցին Սթեֆենում տեղի ունեցող հալածանքների պատճառով, ճանապարհորդեցին հեռու Փյունիկիա, Կիպրոս և Անտիոք, տալով խոսքը միայն Հրեաներին»: (Գործք 11/19)

Եթե աշակերտները լսեին Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) պատվիրանը քարոզել բոլոր ազգերին Հոր, Որդու և Սուրբ Հոգու անունից, ապա նրանք պետք է հետևեին և քարոզեին ուղերձը հեթանոսներին:

Երբ հեթանոս Կորնելիոսը, Պետրոսի օգնությամբ Քրիստոնեություն ընդունելուց հետո, կոչեց Պետրոսին ճանաչել Քրիստոնեության, աշակերտները մեղադրեցին նրան: Այնուհետ Պետրոսը ասաց նրանց. «Դուք ինքներդ տեղյակ եք, թե որքան անթույլատրելի է Հրեայի համար շփվել կամ այցելել մեկ այլ ազգի, սակայն Աստված ցույց տվեց ինձ, որ չպետք կոչեմ որևէ մի անհատի սովորական կամ անմաքուր»: (Գործք 10/28)

Ակնհայտորեն այստեղ Պետրոսը չի նշել, այդպես վարվել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) խնդրանքի մասին, սակայն նա ասում է. «մեզ, ում ընտրել է Աստված որպես վկա, ով սնվել և ըմպել է նրա հետ մահկանացուն կնքելուց հետո: Եվ նա պատվիրեց մեզ քարոզել մարդկանց»: (Գործք 10/41-42) Այս նշանակում է միայն Հրեաներին:

Երուսաղեմ վերադառնալուց հետո, նա հանդիպեց մեղադրանքների: «Այսպիսով, երբ Պետրոսը եկավ Երուսաղեմ, թլպատության երեկույթը քննադատեց նրան

⁵² Քրիստոնեական Դավանանքի Միաստվածությունը Իսլամի և Քրիստոնեության միջև. Հոլանդի Ալ Աթիիր Էջ.230 Պատմության Միաստված Քրիստոնյաները, Ահմեդ Աբդուլ Ուահաբ Էջ.91-94

ասելով. «Դու այցելել ես անթափառ մարդկանց և հաց ես կիսել նրանց հետ»»։ (Գործք 11/2-3) Այնուհետև նա ասաց նրանց իր երազի մասին, երբ հաց է կիսել հեթանոսների հետ. «Եվ Պետրոսը սկսեց և բացատրեց այն նրանց, հերթականությամբ. «Ես Ձուփիա քաղաքում աղոթում էի և հափշտակության մեջ ես տեսիլք տեսա, սավանի պես մի բան, իջնաձ երկնքից իր չորս անկյուններով ինձ վրա։ Ավելի մոտ տեսնելուց այն, ես նկատեցի, որ կենդանիները և գազանները, սողունները և երկնքի թռչունները աղոթում են։ Եվ ես լսեցի մի ձայն, որն ինձ ասաց. «Արթնացիր Պետրոս, սպանիր և սնվիր։ Սակայն ես ասացի. «Ոչ մի դեպքում Տեր, քանի որ ոչինչ անմաքուր կամ անսովոր չի մոտեցել իմ շուրթերին։ Սակայն ձայնը երկրորդ անգամ պատասխանեց երկնքից. «Այն, ինչ Աստված մաքուր է դարձրել, մի կոչիր ընդհանուր։ Սա տեղի ունեցավ երեք անգամ և ամենը կրկին վերադարձավ երկինք»»»։ (Գործք 11/4-10) և ինչպես էր կարող Սուրբ Հոգին գալ և խնդրել նրան գնալ «Եվ Հոգին ասաց ինձ գնալ իր հետ, առանց խտրականության։ Այս վեց եղբայրները նույնպես ուղեկցեցին ինձ»։ (Գործք 11/12)

Պետրոսի նմանատիպ բացատրությունից հետո, աշակերտները համաձայնեցին թույլ տալ նրան գնալ և քարոզել հեթանոսներին։ «Երբ նրանք լսեցին այս ամենը, լռեցին։ Եվ նրանք փառաբանեցին Աստծուն ասելով. «Այնուհետև հեթանոսներին նույնպես Աստված շնորհել է քավություն, որը ուղղորդում է կյանքի»»։ (Գործք 11/18)

Ուստի, բոլորը, ներառելով Պետրոսին, ոչինչ չգիտեին Մատթեոսի հատվածի մասին, որը կոչ է անում ազգերին մկրտել հանուն Հոր, Որդու և Սուրբ Հոգու, ինչու⁶։ Որովհետև Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) չէր նշել այն և նրանք չէին լսել և եթե Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասեր դա, նրանց ոչ մի մեղադրանք չէին ներկայացնի։

Ի լրացում, աշակերտները համաձայնեցին Պողոսի հետ քարոզել հեթանոսներին և Հրեաներին։ Պողոսը ասում է. «Երբ նրանք տեսան, որ ես վստահել եմ անթափառներին ավետարանով, ինչպես Պետրոսը վստահել էր ավետարանով

թլպատվածներին: Նրանք տվեցին աջ ձեռքը ի նշան ընկերության Բարնաբային և ինձ, որպեսզի մենք ի վիճակի լինենք գնալ հեթանոսների մոտ և որպեսզի նրանք թլպատվեն»: (Գաղաթագիներ 2/7-9) Ինչպե՞ս էին նրանք կարող ընդդիմանալ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) պատվիրանին – եթե Մատթեոսի հատվածը ճշմարտություն է - և ժխտել քարոզել ազգերին և դա թողնել միայն Պողոսին և Բարնաբային:

Այս բոլոր վկայությունները հերքում են Մատթեոսի հատվածը և ապացուցում են, որ այն հանդիսանում է կեղծիք: Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) չի ասել այս խոսքերը:

Եթե մենք նույնիսկ հետևենք այն ամենին ինչ նշել ենք, ապա հատվածի մեջ մենք ոչինչ չենք գտնի Սուրբ Երրորդության մասին: Այն խոսում է միայն երեք տարբեր անհատների մասին և կիրառում ու նշում է, որ նա խոսում է երեք տարբեր բաների մասին: Մատթեոսի հատվածի ճիշտ իմաստը հետևյալն է. «գնացեք Ամենաբարձրյալ Աստծո անունից և Հիսուսի, նրա մարգարեի և ոգեշնչության, որը նրան ուղարկել է Ամենաբարձրյալ Ալլահը, իր պատվիրանների հետ միասին»:

Մատթեոսի տարբերակը նման է Պողոսի խոսքերին, որոնք նա ասել է Տիմոթեոսին ուղղված նամակի մեջ: Ամեն դեպքում, Քրիստոնյաները դա չեն ենթադրում Երրորդության վկայություն: Պողոսը ասում է. «Աստծո և Հիսուս Քրիստոսի և ընտրված հրեշտակների ներկայությամբ ես պատվիրում եմ ձեզ պահպանել այս կանոնները առանց նախավճռի, կողմնակալության»: (Տիմոթեոս Ա 5/21) Այստեղ ոչ ոք չի ընկալում հրեշտակների աստվածայնությունը, կամ որ նրանք հանդիսանում են Երրորդության երրորդ հիպոսթասիսը: Պողոսի հատվածի քննադատությունը նման է Մատթեոսի հատվածի քննադատությանը:

Ելք-ի գիրքը նշում է նույնը, երբ խոսում է Իսրայելի շավակների կոչի մասին, որպեսզի նրանք հավատք ընծայեն Ամենաբարձրյալ Ալլահին և Մովսեսին (Խ.Ա.Ո.Ն) և նրանց ոչ ոք չի ենթադրում մեկը և համահավասարը:

«Այսպիսով մարդիկ վախեցան Տիրոջից և նրանք հավատք ընծայեցին Տիրոջը և նրա ծառա Մովսեսին»։ (Ելք 14/31)

Արտահայտության նմանատիպ ձևը սովորական երևույթ է լեզուների և գրքերի մեջ, քանի որ այն ևս գոյություն ունի Ղուրանի բազմաթիվ տարբերակների մեջ։ «Օվ դուք, ովքեր հավատք եք ընծայել, Հավատք ընծայեք Աստծուն և նրա Առաքյալին և գրին, որը Նա ուղարկել է Իր առաքյալին և գրին, որը Նա ուղարկել է նրա նախորդներին»։ (Սուրբ Ղուրան 4:136)

ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Եթե մենք ի վիճակի չենք գտնել որևէ վկայություն, որը աջակցում է Երրորդությանը, ապա արդյո՞ք Սուրբ Աստվածաշնչի մեջ գոյություն ունի որևէ վկայություն, որը աջակցում է հակառակ գաղափարին, որն էլ հանդիսանում է Միաստվածությունը:

Նա, ով ուսումնասիրում է Սուրբ Աստվածաշունչը, կարող է գտնել, որ Երրորդությունը տարօրինակ գաղափար է և որ Սուրբ Աստվածաշունչը լի է ակնհայտ փաստերով, որոնք հայտնում են Քրիստոնեության միաստվածությունը: Սուրբ Աստվածաշնչի մեջ գոյություն ունեն բազմաթիվ հատվածներ, որոնք պարզորեն հայտնում են, որ Միաստվածությունը հանդիսանում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.), Նրա աշակերտների և Նախորդող բոլոր մարգարեների հավատքը:

ԱՌԱՋԻՆ. ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ ՄԻԱՏՏՎԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐԸ

Հին Կտակարանի մեջ ակնհայտ երևում է Միաստվածությունը: Մարգարեները խոսել և բազմաթիվ անգամներ հիշեցրել են մեզ այդ մասին իսկ հատվածները հստակորեն հաստատում են այս հավատքը: Մի քանի օրինակներ այդ հատվածներից.

- Այն ինչ մենք գտնում ենք Օրինաց Գրքի Մովսեսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) պատվիրանների մասին, որոնք գրառել է Ամենաբաժրյալ Ալլահը երկու քարերի վրա և պատվիրել է Իսրայելի Չավակներին պահպանել, հաստատել է Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն.): «Լսիր, օվ Իսրայել. Տերը մեր Աստվածը, Տերը մեկն է: Դուք պետք է սիրեք Տիրոջը ձեր Աստծուն ամբողջ ձեր սրտով և ամբողջ ձեր հոգով և ամբողջ հզորությամբ: Եվ այս խոսքերը,

որը ես այսօր պատվիրում եմ ձեզ պետք է լինի ձեր սրտում: Դուք պետք է հրճվանքով ուսուցանեք ձեր զավակներին և խոսեք, երբ նստած եք ձեր տանը և երբ դուք քայլում եք և երբ դուք ննջում եք և երբ դուք արթնանում եք: Դուք պետք է ամրացնեք որպես նշան ձեր ձեռքին և նրանք պետք է լինեն ուղեցույց ձեր աչքերին: Դուք պետք է դրանք գրառեք ձեր տան դռանը և ձեր դարպասին»: (Երկրորդ Օրենք 6:4-9)

- «Ես Տերն եմ ձեր Աստվածը, ով ձեզ դուրս բերեց Եգիպտական հողից, ստրկության տնից: Դուք չպետք է ունենաք այլ աստվածներ իմ առջև»: (Երկրորդ Օրենք 5:6-7)

- Ամենաբարձրյալ Ալլահի պատվիրանը Մովսեսին (Խ.Ա.Ո.Ն) և Իսրայելի Չավակներին. «Ես տերն եմ, ձեր Աստվածը, ով դուրս բերեց ձեզ Եգիպտական հողից, ստրկության տանից: Դուք չպետք է ունենաք այլ աստվածներ իմ առջև: Դուք չպետք է պատրաստեք ձեզ համար քանդակված կերպար, կամ դրա նման մի բան, որը երկնքում է, կամ երկրի վրա է, կամ ջրի մեջ երկրի տակ»: (Ելք 20:2-4)

- Թագավորաց Առաջին Գրքի մեջ «որ երկրի բոլոր ազգերը կարող են իմանալ, որ Տերը Աստվածն է, գոյություն չունի այլը»: (Թագավորաց Ա 8:60)

- Սաղմոսների մեջ «Բոլոր ազգերը, որոնց դու արարել ես պետք է գան և երկրպագեն քեզ, օվ Տեր և պետք է փառաբանեն քո անունը, քանի որ Դու հզոր ես և հրաշագործ, միայն դու ես Աստվածը»: (Սաղմոսներ 86:9-10) Սա նշանակում է, որ Նա Միակ և Եզակի Աստված է, ոչ ոք, ներառյալ Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) չի կիսում Է այդ Նրա հետ:

- Եսայու գրքի մեջ, մենք ընթերցում ենք. «Մինչ ինձ ոչ մի աստված չի ձևավորվել, ոչ էլ կլինի ինձանից հետո: Ես, ես եմ Տերը և իմ կողքին ոչ մի փրկիչ գոյություն չունի: Ես հայտնել և փրկել եմ»: (Եսայի 43:10-12)

- «Այսպես այժմ, օվ Տեր մեր Աստված, փրկիր մեզ իր ձեռքից, որպեսզի երկրի բոլոր թագավորությունները տեղյակ լինեն, որ դու միակ Տերն ես»: (Եսայի 37:20)

- «Ես Տերն եմ, ով արարել է ամենը, ով միակը տարածել է երկինքները, ով տարածել է երկիրը ինքը»: (Եսայի 44:24) սա լիովին հակասում է Երրորդության գաղափարին:

- «Ես Տերն եմ և գոյություն չունի այլը, բացառությամբ ինձ, գոյություն չունի ոչ մի Աստված»: (Եսայի 45:5)

- Եսայու մարգարեության մեջ մենք ընթերցում ենք. «Ուստի, ասաց Տերը, Իսրայելի Արքան և Նրա Փրկիչը, գործության Տերը. «Ես առաջինն եմ և ես վերջինն եմ, բացառությամբ ինձ, գոյություն չունի ոչ մի Աստված: Ո՞վ է նման ինձ: Թող Նա հայտնի այր: Թող հայտնի ինձ և հայտնի իմ առջև... Արդյո՞ք գոյություն ունի Աստված իմ առջև: Գոյություն չունի ոչ մի ժայռ, որի մասին ես տեղյակ չեմ»»: (Եսայի 44:6-8)

- Հին Կտակարանի մեջ գոյություն ունեն բազմաթիվ այլ հատվածներ: (Մաղաքիա 2:10, Թագավորաց Բ 8:27)

ԵՐԿՐՈՐԴ. ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ ՄԻԱՍՏՎԱԾԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐԸ

Նոր Կտակարանի գրքերը պարզորեն հայտնում են, որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը հանդիսանում է Մեկ և Եզակի Աստվածը, Տերը և Արարիչը: Ավետարանի հեղինակները նշում են, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) և Նրա աշակերտները այն մարդիկ էին, ովքեր կրկնել են այս խոսքերը:

- Հիսուսը ասում է. «Եվ ոչ ոքի հայր մի կոչեք երկրի վրա, քանի որ դուք ունեք մեկ Հայր, ով երկնքում է: Ոչ էլ կոչեք հրահանգիչ, քանի որ ունեք մեկ հրահանգիչ, Քրիստոս»: (Մատթեոս 22:9-10)

- Մի տղամարդ մոտեցավ Նրան ասելով. «Ուսուցիչ, ինչ բարի արարք եմ ես կարող անել, հավերժ կյանք ունենալու համար: Եվ Նա ասաց Նրան. «Ինչու՞ ես դու ինձ հարցնում այն մասին, ինչը բարի է: Գոյություն ունի միայն մեկը, ով բարի է»»: (Մատթեոս 19:16-17)

- Հովհաննեսի Գրքի մեջ. «Երբ Հիսուսը ասաց այս խոսքերը, Նա բարձրացրեց իր աչքերը երկինք և ասաց. «Հայր, ժամը եկել է. փառաբանիր քո Որդուն, որպեսզի Որդին փառաբանի քեզ: Քանի որ դու Նրան իշխանություն ես տվել ամենի, որպեսզի հավերժ կյանք տա բոլորին, ում դու տվել ես Նրան: Եվ սա է հավերժ կյանքը, որ Նրանք տեղյակ են, որ դու միակ ճշմարիտ Աստվածն ես և Հիսուս Քրիստոսը, ում դու ուղարկել ես:»» (Հովհաննես 17:1-3) Ուստի, գոյություն չունի ոչ մի ճշմարիտ Աստված, բացառությամբ Մեկի, որն էլ Ամենաբարձրյալ Ալլահն է:

- Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) գայթակղելու ժամանակ աստանան ասում է. «Այս ամենը, ես կտամ քեզ, եթե ծնկես և երկրպագես ինձ»: Այնուհետ Հիսուսը պատասխանում է Նրան. «Հեռացիր աստանա: Քանի որ գրված է »Դու պետք է երկրպագես Տիրոջը, քո Աստծուն և միայն Նրան դու պետք է ծառայես«»: (Մատթեոս 4:10) Նույնը մենք կարող ենք գտնել Դուկասի մեջ: (Դուկաս 4:8)

- Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) ասաց Հրեաներին. «Դուք գործում եք այն, ինչ ձեր հայրն է գործում»: Նրանք ասացին Նրան. «Մենք չենք ծնվել սեռական անբարոյականությունից: Մենք ունենք մեկ Հայր--- Նույնիսկ Աստված»: Հիսուսը պատասխանեց Նրանց. «Եթե Աստված լիներ ձեր հայրը, դուք պետք է սիրեիք ինձ, քանի որ ես եկել եմ Աստծուց և ես այստեղ եմ: Ես ինքս չեմ եկել, Նա ուղարկել է ինձ»: (Հովհաննես 8:41-42)

Այս և այլ հատվածներ խոսում են Մեկ Աստծու մասին և ոչինչ չի խոսում երեք անհատների մասին, ովքեր միավորվել են մեկ անհատի մեջ, ինչպես հայտնել են Քրիստոնյաները:

ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆԸՆԴՈՒՆԵԼԻ ԱՌԵՂԾՎԱԾ Է

Եկեղեցական ժողովի որոշումների և Աստվածաշնչի միաստվածական հատվածների ակնհայտ հակասությամբ, Քրիստոնյաները պետք է կիրառեն իրենց միտքը, որպեսզի լուծեն այս խնդիրը: Նրանք պետք է լուծեն այս հակասությունները, որոնք հնարավոր չէ միացնել և մարդկանց բացատրեն երեքը մեկի և մեկը երեքի խնդիրը:

Ի լրացում, հաշվի առնելով հետևյալ համոզմունքի տկարությունը և մարդկային մտքի ընկալման անհնարությունը, Քրիստոնյաները այլընտրանք չունեն, բացառությամբ ասելու, որ Երրորդությունը մի առեղծված է, որը հնարավոր չէ ընկալել: Ավելին, որոշ Քրիստոնյաներ խոստովանում են, որ Քրիստոնեությունը հակամարտում է մտքի հետ:

Սուրբ Ավգուստինը ասում է. «Ես հավատք եմ ընծայում, որվհետև այն ընդունելի չէ մեր մտքին»:

Քիեր Քաուզարդը ասում է. «Յուրաքանչյուր քայլը Քրիստոնեությունը հավանական կրոն դարձնելու համար, արդյունք է դառնում կործանումը»: «Քրիստոնեական Ուսմունքները» աշխատության մեջ, մենք ընթերցում ենք. «Թույլատրելի չէ հարցնել Աստծո գաղտնիքները, որովհետև մենք չենք կարող ընկալել հավատքի գաղտնիքները»:

Իր «Կաթոլիկ Ուսմունքները» գրքի մեջ քահանա Դե Գրաուլը ասում է. «Սուրբ Երրորդությունը գլուխկոտրուկ է իր ճշմարիտ իմաստով և մեր միտքը չի կարող ընկալել երեք Աստծո գաղափարը, սակայն այս ուսուցանում է մեզ ոգեշնչությունը»:

Նկարագրելով Երրորդությունը, Չաքի Շնոուդը ասում է. «Այն հանդիսանում է աստվածային առեղծվածներից մեկը, որը մեր միտքը չի կարող ընկալել»:

Հայր Ջեյմս Թեդը ասում է. «Քրիստոնեությունը մարդկային ընկալումից վեր է»:

Քահանա Անիս Շուրուշը ասում է. «Մեկը երեքի մեջ և երեքը մեկի հանդիսանում է առեղծված, որը դուք չպետք է ընկալեք, այլ ընդունեք»:

Իր «Հավերժության Գաղտնիքը» գրքի մեջ քահանա Թաուֆիք Ջայեդը Երրորդության գաղափարը դարձրեց անհնար և կարիք չկա փորձել անել դա, որովհետև ինչպես նա ասաց. «ով փորձում է կատարյալ կերպով ընկալել այն, կարծես ցանկություն ունի օվկիանոսի ջուրը դնել իր ափի մեջ»:⁵³

Ի շնորհիվ այս բոլոր թյուրիմացությունների, ճշմարտությունը անհայտանում է: Ուստի Երրորդությունը դառնում է ընկալման համար անհնար դավանանք, որի պատճառը մտքի տկարությունը չէ, այլ մարդկային բնույթի և գիտակից գաղափարի հակամարտությունը:

⁵³ Քրիստոսը Փաստերի և Երևակայության միջև Մուհամմեդ Ուսաֆի Էջ.139: Ժամանակի բանավեճը, Ահմեդ Դիդաթ Էջ.105: Քրիստոնեական Դավանանքը Ղուրանի և Պատճառի միջև, Հաշիմ Ջոդահ Էջ.153: Թորայի և Ավետարանի Ուսումնասիրությունը Քամել Սաաֆան Էջ.235: Քրիստոնեությունը առանց Քրիստոսի Քամալ Սաաֆան Էջ.127

ՄԻԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ և ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԵՃ

«Եվ ահա, Ալլահը ասում է. «Օվ Հիսուս, Մարիամի որդի: Արդյո՞ք դու ասել ես մարդկանց երկրպագեք ինձ և իմ մորը, ինչպես աստվածներ, ի նսեմացում Ալլահի»: Նա կպատասխանի. «Փառք Բեզ, երբեք ես չեի կարող ասել այն, ինչի իրավունքը չունեմ: Եթե ես ասեի այդպիսի բան, դու անշուշտ տեղյակ կլինեիր: Դու տեղյակ ես, թե ինչ է իմ սրտում, չնայած ես տեղյակ չեմ, թե ինչ է Քո մեջ: Բանի որ դու տեղյակ ես լիարժեք ամենին, ինչ թաքնված է: «Երբեք ես չեմ ասել նրանց այն, ինչ Դու չես պատվիրել ինձ ասել, վկայել, «երկրպագեք Ալլահին, իմ Տիրոջը և ձեր Տիրոջը» և ես նրանց վկան եմ, բանի որ ես բնակություն եմ հաստատել նրանց մեջ, երբ Դու չէիր տարել ինձ վեր, Դու իմ Դիտորդն էիր և Դու վկա ես ամենին»»: (Սուրբ Ղուրան 5:116- 117)

Եթե Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) և նրա ժամանակակիցները չեն հայտնել նրա աստվածային լինելը, ապա ինչպե՞ս է այս դավանանքը հասել Քրիստոնեություն:

Հարցին պատասխանելով ես ասում եմ. «Պողոսը մտցրեց այս Քրիստոնեության մեջ»: Դա Պողոսն էր, Հրեան, ով հանդիսանում էր Քրիստոնեության թշնամին, ով հայտնեց, որ տեսել է Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) այն բանից հետո, երբ Ամենաբարձրյալ Ալլահը համբարձել է նրան երկինք: Այս դավանանքը նա վերցրել է հեթանոսներից, որոնք որոշ մարդկանց սրբացրել են, նրանց համարելով Աստծո որդիներ: «Եվ Քրիստոնյաները Քրիստոսին կոչեցին Աստծո որդի: Այս խոսքերը նրանց շուրթերից են, այստեղ նրանք կրկնօրինակում են այն, ինչ հնագույն անհավատները սովոր էին ասել: Աստծո անեծքը լինի նրանց, որքան մոլորվել են նրանք ճշմարտությունից»: (Սուրբ Ղուրան 9:30)

ՊՈՂՈՍԻ ԿԱՐԼՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ

Նոր Կատակարանի հեղինակներից, Պողոսը հանդիսանում է ամենահայտնի և ամենակարևոր ավետարանականը: Նա գրառել է տասնչորս Նամակներ, որոնք կազմում են Նոր Կտակարանի համարյա կեսը և միայն այնտեղ ենք մենք գտնում Քրիստոնեական դավանանքներ: Պողոսը հանդիսանում է Քրիստոնեության և դավանանքի հիմնադիրը և միակ ավետարանականը, ով մյուսների մեջ հայտնեց մարգարեությունը:

Պողոսի Նամակները հանդիսանում են այդ մոլոր Քրիստոնեության աջակից սյուներ: Նամակները հանդիսանում էին Նոր Կտակարանի առաջին գրավոր փաստաթղթերը որոնք մի փոքր նմանվում են, առանձնապես Յովհաննեսի Գիրքը:

Եկեղեցին ժխտել է բազմաթիվ այլ Նամակները, որոնք հակասում են Պողոսի Քրիստոնեությանը, որն էլ ճնշում է Հիսուսի և նրա աշակերտների Քրիստոնեությունը:

Պողոսի ազդեցությունը Քրիստոնեության վրա անժխտելի է: Սա էլ ստիպել է Մայքլ Հարթին իր «Պատմության ամենաազդեցիկ 100 Անհատները» աշխատության մեջ Պողոսին դասել պատմության ամենակարևոր ազդեցիկ անհատների շարքը: Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) նա դասեց երրորդ և Պողոսին վեցերորդ տեղում:

Ինչ վերաբերում է երկրի վրա Մարգարե Մուհամմեդի (Խ.Ա.Ո.Ն) հետևորդների թվի մեծամասնության դասման պատճառին, Մայքլ Հարթը ասում է. «Քրիստոնեությունը հաստատել է ոչ թե մեկ, այլ երկու անհատ Հիսուսը և Պողոսը: Ուստի, հաստատման պատիվը պետք է բաշխել երկուսի միջև: Հիսուսը հաստատել է Քրիստոնեության բարոյական սկզբունքները, հոգևոր տեսակետը և մարդկային վարքը, իսկ Պողոսը նա էր, ով զարգացրեց Աստվածաբանությունը»:

Նա ավելացրեց. «Հիսուսը չի քարոզել Պողոսի որևէ խոսքը, ուստի Պողոսին համարում են Հիսուսի Աստվածայնության պատասխանատուն»: Հարթը մեր ուշադրությանն է ներկայացնում այն, որ Պողոսը չի կիրառել «Մարդու Որդի» տերմինը, ինչպես կոչել է իրեն Հիսուսը (Խ.Ա.Ռ.Ն.):

Իր «Ընդլայնված Տիեզերքը» աշխատության մեջ Պր. Արթուր Ֆինդլայը ասում է. «Պողոսը այն մեկն էր, ով հաստատեց մի կրոն, որի անունը Քրիստոնեություն է»:

ՊՈԴՈՍԸ և ՀԻՍՈՒՄԻ ԱՍՏՎԱԾԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Եթե Ավետարանները, բացառությամբ Հովհաննեսի Գրքի, չունեն Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն.) աստվածայնության որևէ ապացույց, ապա Պողոսի Նամակները լի են հատվածներով, որոնք չափազանցում են Հիսուսին (Խ.Ա.Ռ.Ն.) և նրան համարում են հազվագյուտ, եզակի անհատ: Այդ դեպքում ի՞նչ է ասել Պողոսը Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն.) մասին, արդյո՞ք նա նրան համարել է մարգարե, մարմնավորված Աստված, թե ...:

Ուշադիր ընթերցելով Պողոսի Նամակները, մենք կարող ենք գտնել միմյանց հակասող պատասխաններ, քանի որ որոշ հատվածներ հայտնում են նրա (Խ.Ա.Ռ.Ն.) մարդ լինելը և մյուսները աստվածայնությունը: Արդյո՞ք ըստ ունկնդիրների այս հակասությունը ելնում է Պողոսի անհաստատ փոփոխություններից, արդյո՞ք պատճառը Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն.) զարգացման նրա միտքը, թե այդ իսկ Նամակների մոլորությունը և կեղծիքն են: Այս ամենը հանդիսանում են առանց համոզվածության ուղղակի հնարավորություններ:

Այն հատվածների մեջ, որոնք Հիսուսի (Խ.Ա.Ռ.Ն.) մասին խոսում են որպես ամենաբարձրյալ Ալլահի ծառայի, սակայն տարբեր այլ մարդկանցից, որովհետև Ամենաբարձրյալ Ալլահը սիրել և ընտրել է նրան, Պողոսը ասում է. «Քանի որ գոյություն ունի մեկ Աստված և մեկ միջնորդ Աստծո և մարդկանց միջև, Հիսուս Քրիստոս մարդը»: (Տիմոթեոս 12:5)

Խոստովանելով Ամենաբարձրյալ Ալլահի Եզակիությունը Պողոսը ասում է. «պահպանել պատվիրանները անփոփոխ և զերծ մոտեցումից, մինչ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի հայտնվելը, որը Նա կդրսևորի որոշակի ժամանակ –նա, ով հանդիսանում է օրինյալ և միակ Գերագույնը, արքաների Արքան, տերերի Տերը, ով միայնակ ունի անմահություն»։ (Տիմոթեոս Ա 6:14-16) Ուստի, Հիսուսը տեր է, սակայն միայն Ամենաբարձրյալ Ալլահն է հանդիսանում տերերի Տերը։ Այս և նմանատիպ այլ հատվածներ Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին խոսում են որպես մարդու, սակայն մյուսներից տարբեր, քանի որ Ամենաբարձրյալ Ալլահը սիրեց նրան և ընտրեց, որպեսզի Նա հանձնի իր ուղերձը։

Այլ հատվածները լի են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) չափազանցությամբ, դարձնելով նրան համարյա Ամենաբարձրյալ Ալլահի իրական որդի, ինչը կարող է նշել, որ Սուրբ Աստվածանշի մեջ գոյություն ունի Հիսուսի որդիության և այլ որդիության տարբերություն։ Այլ, որոշ հատվածների մեջ սա ակնհայտ է, ինչն էլ Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) համարում է Աստծո պատկեր կամ մարմնավորված Աստված։

Նա ասում է. «Ուղարկելով իր իսկ Որդուն մեղսալի մարմնի նմանությամբ»։ (Հռոմեացիներ 8:3)

«Նա, ով չխնայեց իր իսկ Որդուն, այլ տվեց նրան»։ (Հռոմեացիներ 8:32)

Նա ավելացրեց. «Աստված ուղարկեց իր Որդուն, ծնված կնոջից»։ (Գաղաթացիներ 4:4) ինչն էլ նշում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) իրական որդիությունը, քանի որ բոլոր հավատացյալները փոխաբերական իմաստով հանդիսանում են Աստծո որդիներ, ովքեր ծնվել են կնոջից։

«Նա հանդիսանում է անտեսանելի Աստծո պատկերը, բոլոր արարածների առաջնեկը»։ (Կորնթացիներ 1:15)

«Ով անկախ Աստծո ձևի, հաշվի չի առնում Աստծո հավասարությունը որպես ըմբռնում։ Այլ իրեն դարձնում է

ոչինչ, վերցնելով ծառայի կերպարը, ծնվելով մարդու նմանությամբ»։ (Փիլի. 2:6-7)

«Իրոք, հզոր է, մենք խոստովանում ենք, աստվածայնության առեղծվածը. Նա երևաց մարմնով»։ (Տիմոթեոս Ա 3:16)

«Եվ որոշակի ժամանակ երևաց իր խոսքով, քարոզների, որով ինձ վստահել են Աստծո, մեր Փրկչի պատվիրանը»։ (Տիտուս 1:3) Ուստի, Պողոսը հանդիսանում է Նոր Կատակարանի հեղինակներից միակը, ով խոսում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության մասին։

Գիտնականները խոսում են այն հանգամանքներից, որոնք Պողոսին ստիպեցին խոսել Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության մասին և այն աղբյուրներից, որոնցից Պողոսը քաղել է այս հավատքը։

Վայրերը, որտեղ քարոզել էր Պողոսը, լի էր առասպելներով, որոնք տարածել և ընդունել են միամիտ մարդիկ, ովքեր էլ կազմում էին այդ ժամանակաշրջանի մեծամասնությունը։ Ի լրացում, այդ համայնքները կռապաշտ էին, նրանք հավատք էին ընծայում բազմաթիվ աստվածներին, նրանց մարմնավորմանը և մահվանը։ Լիսթրա կատարած իրենց ճանապարհորդության ընթացքում Պողոսը և Բարնաբան մի քանի հրաշք գործեցին. «Եվ, երբ ամբոխները տեսան Պողոսի գործերը, նրանք բարձրացրեցին իրենց ձայները, ասելով Լեկանորերեն. «Աստվածները մարդու նմանությամբ իջել են մեզ։ Բարնաբային նրանք Ձևս կոչեցին, իսկ Պողոսին Հերմես»»։ (Գործք 14/11-12) Ըստ Սուրբ Աստվածաշնչի Բառարանի խմբագիրների, Ձևսը և Հերմեսը հանդիսանում են երկու Հունական աստվածների անուններ, որոնցից առաջինը հզոր աստված է, իսկ երկրորդը ճարտասանության աստված։

Ուստի, այդ հասարակ մարդիկ հավատք ընծայեցին, որ Պողոսը և Բարնաբան աստվածներ են, միայն նրա համար, որ նրանք հրաշքներ ներկայացրեցին։ Ավելին, Գործք գիրքը նշում է, որ քահանաները զոհաբերությունն առաջարկեցին,

սակայն ի կատար չածեցին, քանի որ Պողոսը և Բարնաբան մերժեցին այդ: (Գործք 14:13-18)

Ի՞նչ էին կարող ասել այս մարդիկ Ջիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մասին, ով վերակենդանացրեց հանգուցյալին, նա ինքը բարձրացավ մեռյալներից և ներկայացրեց բազմաթիվ հրաշքներ:

Չեթանոսները ընդունում էին մարմնավորված աստվածների գաղափարը, ովքեր նշեցին մարմնավորված աստվածների ծննդյան, մահվան և հարության տոները: Ուստի, Պողոսը տարածեց երկրի վրա Աստծո ծագման պատմությունը, որպեսզի Չոմեացիները տեսնեն և մոտ լինեն նրանց:

Եկեղեցիները, որտեղ քարոզել է Պողոսը որդեգրեց և ընդունեց այս հավատքը ավելի քան, մյուս եկեղեցիները, ընդունելով մարդ Աստծու գաղափարը, քանի որ մինչ այդ, դա հանդիսանում էր կուռքերի պաշտանմունք:

Ջիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը դարձավ Քրիստոնեության պաշտոնական հավատքը, ըստ Առաջին Նիկիայի խորհրդի, որը որոշեց Ջիսուսի աստվածայնությունը և Կոնստանտինոպոլսի Առաջին խորհուրդը լրացրեց Երրորդությունը, երբ աստվածացրեց Սուրբ Յոգին:

ԱՌԱՋԻՆ. ԱՌԱՋԻՆ ՆԻԿԻԱՅԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

- 325 թվականին, Չեթանոս կայսր Կոնստանտինի հրամանով, ով մի քանի տարի առաջ հայտարարել էր կայսրության կրոնական արտոնության օրենքը, ձևավորվեց Նիկիայի խորհուրդը:

Կոնստանտինը գիտակցեց, որ Քրիստոնեական եկեղեցիների հակամարտությունը ազդեցություն է թողնում կայսրության մարդկանց վրա և հանդիսանում է երկրի գոյության սպառնալիքը: Ուստի, նա որոշում կայացրեց ստեղծել ընդհանուր խորհուրդ, որը կհավաքեր բոլոր Քրիստոնեական կուսակցությունները: Նա անձամբ

ստեղծեց խորհուրդը, որին իրենց մասնակցությունը ցուցաբերեցին տարբեր եկեղեցիների 2048 քահանա: Բանակցությունները տևեցին երեք ամիս, առանց որևէ կետի համաձայնության:

Կայսրը հաշտեցրեց հակամարտող կողմերը և նրանք ներկայացրեցին Նիկիայի Համոզմունքը, որը դարձրեց Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը Քրիստոնյաների, այնուհետ Հռոմեական Կայսրության պաշտոնական հավատքը:

Նիկիայի խորհուրդը չի քննարկել Սուրբ Հոգին կամ նրա աստվածայնությունը: Եկեղեցիների միջև բանակցությունները շարունակվեցին մինչև հարցը առաջ դրեցին Կոնստանտնուպոլսի Առաջին խորհրդի ընթացքում:

ԵՐԿՐՈՐԴ. ԿՈՆՍՏԱՆՏՆՈՊՈԼՍԻ ԱՌԱՋԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Կոնստանտնուպոլսի առաջին խորհուրդը ձևավորվեց 381 թվականին, որպեսզի քննարկի Մաքեդոնիուսին, Արիացուն, ով հանդիսանում էր Կոնստանտնուպոլսի եպիսկոպոսը, ով էլ ժխտեց Սուրբ Հոգու աստվածայնությունը: Նա ասաց. «Սուրբ Հոգին աստվածային գործ է, որը տարածվել է աշխարհով մեկ, նա աստվածային անհատ չէ, ով տարբեր է Հորից և Որդուց»:

Խորհուրդը ձևավորվեց 395 թվականին, Թեոդոսիուս I կայսեր հրամանով: Ներկա գտնվեցին հարյուրհիսուն եպիսկոպոս, ովքեր որոշեցին անվավեր ճանաչել Արիական հավատքը: Ի լրացում, նրանք որոշում կայացրեցին, որ Սուրբ Հոգին հանդիսանում է Ամենաբաժրյալ Ալլահի ոգին և Նրա կյանքը և որ նա Երրորդության երրորդ հիպոստասիսն է: Նիկիայի համոզմունքին նրանք ավելացրեցին մեկ հատված, ուստի Երրորդությունը դարձավ Քրիստոնեության պաշտոնական համոզմունքը:

Գոյություն ունեն բազմաթիվ միաստվածներ, ովքեր անկախ իրենց չնչին ներդրման և ներկայության, հերքեցին երրորդությունը և Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը, նույնիսկ Նիկիայի խորհրդից դարեր անց, անկախ եկեղեցու հզորության և հեղինակության գոյության:

Փոքրամասնության հակասությունը և ներկայությունը հանդիսացավ ինկվիզիցիայի և եկեղեցիների հզորության պատճառը: Այստեղ բավարար է նշել որոշ կողմերը, ում եկեղեցին համարեց հերետիկներ, Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը և երրորդությունը ժխտելու համար: Նրանց թվում էին Նազարեցիները, Արիացիները, Էբոնիցիները, Ապոլինարցիները և Նոստորիանցիները:⁵⁴

ՄԻԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄԻՑ ՀԵՏՈ

Եկեղեցու հզորության և իշխանության նվազման հետ մեկտեղ հայտնվեցին միասնական կազմակերպություններ և երրորդությունը դարձավ անկայուն: Սրանք Մարտին Լյութերը և այլ ներկայացուցիչներն էին: Լյութերը ասում է. «Երրորդությունը հանդիսանում է թույլ արտահայտություն, համոզիչ ուժի պակաս, որը երբեք չեն նշել սուրբ գրքերի մեջ»:

Իր «Ունիտարիցիների Պատմության» գրքի մեջ, Ֆիլբերթը ասում է. «Քալվինը հայտնեց, որ «Նիկիայի Դավանանքի համար, որը տվել է Նիկիայի խորհուրդը, ավելի հարմար է դառնալ երգ, քան հավատք»»:

Իր «Քրիստոնյա Կրոնի Հաստատությունները» աշխատության մեջ, Քալվինը հազվադեպ է նշում երրորդությունը:

Քսաներորդ դարի սկզբին, Ունիտարցիների քանակը աճեց, նրանց ավանդը ավելի դարձավ և գրավեց ավելի քան չորս հարյուր եկեղեցի Բրիտանիայում և նրա գաղութներում և

⁵⁴ Եկեղեցու պատմությունը, Էսեթիուս Էջ.130,343

նույնը տեղի ունեցավ ԱՄՆ-ում: Բացի այդ Բրիտանիայում գտնվող երկու աստվածաբանական հաստատություններ, որոնք ուսուցանում են Ունիտարիանիզմ- Մանչեսթերը և Օքսֆորդը - երկու այլ հաստատություններ էլ առկա են Ամերիկայում- մեկը Չիկագոյում և մյուսը Փրիքլիում, Կալիֆորնիա: Հունգարիայում գոյություն ունեն մոտ հարյուր վաթսուն եկեղեցի կամ հաստատություն և բազմաթիվ քանակության Քրիստոնյա Եվրոպայի երկրներում»:⁵⁵

1921 թվականին, Օքսֆորդում տեղի ունեցավ մի համաժողով, որտեղ իրենց մասնակցությունը ցուցաբերեցին շատ կրոնական գիտնականներ, Քարլիլի եպիսկոպոս Դոկ, Ռեյչելի ղեկավարությամբ: Իր ճառի մեջ նա ասում է. «Որ Սուրբ Աստվածաշնչի նրա ընթերցումը չի ստիպում նրան հավատք ընծայել Հիսուսին որպես Աստված և այն ինչ նշում է Հովհաննեսի Կտակարանը, որը երբեք չի նշել սինոպտիկը, չի կարող համարվել պատմական»: Նա նույնպես հավատք ընծայեց, որ ամենը, ինչ խոսվել է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) կուսական ծնունդի, հիվանդություններ բժշկելու մասին կամ ասելով, որ նրա ոգին նախորդել է մարդկային գոյությունը չի նշանակում նրա աստվածայնությունը: Մասնակիցներից շատերը համակարծիք էին նրա հետ:

Էմիլ Լորդը ասում է. «Հիսուսը իրեն չի համարել մարգարեից առավել, նույնիսկ երբեմն իրեն համարել է ավելի նվազ, քան մարգարե: Նա երբեք չի նշել այն փաստը, որ ունի մարդկանցից տարբերվող կարծիք և տեսակետ: Նա կիրառեց նոր խոսք, որպեսզի արտահայտի իր համեստությունը, երբ ասաց, որ հանդիսանում է Մարդու Որդի: Անցյալում մարգարեները իրենց կոչել են մարդու որդի, որպեսզի ցույց տան նրանց և Աստծո միջև գոյություն ունեցող տարբերությունը»:

⁵⁵ Պատմության Միաստված Քրիստոնյաները, Աիմեդ Աբդուլ Ուահաբ էջ.45-53

1977 թվականին, յոթ աստվածաբաններ գրառեցին «Մարմնավորված Աստծու Առասպելը» հայտնի աշխատությունը: Այնտեղ մենք գտնում ենք, «Այս խումբը հավանություն է տվել, որ Սուրբ Աստվածաշնչի գրքերը գրառել են մարդկանց մի խումբ տարբեր պարագաներում և նրանց խոսքերը չեն կարող համարվել աստվածային: Նրանք, ովքեր նպաստել են գրքի գրառմանը հավատք են ընծայում, որ քսաներորդ դարի ավարտին զարգացում կլինի զարգացում աստվածաբանության մեջ»:

Բրիտանիայից ութ աստվածաբաններ գրառում են «Հիսուսը Աստծո որդին չէ» աշխատությունը: Նրանք հաստատում են առաջին գրքի խոսքերը, ասելով. «Աստված դառնալու մարդու հնարավորությունը այժմ հանդիսանում է անհավանական և անհավատալի»:⁵⁶

1984 թվականի ապրիլին, Լոնդոնյան Շաբաթօրյա Հեռուստատեսությունը հարցազրույց ունեցավ Եպիսկոպոս Դեյվիդ Ջենքինսի հետ, ով հանդիսանում էր Անգլիկան Եկեղեցու երեսուխնը Եպիսկոպոսներից քառասուներորդը: Նա նշում է, որ «Հիսուսի աստվածայնությունը որոշակի փաստ չէ և որ նա հավատք չի ընծայում, որ կուսական ծնունդը և Հիսուսի հարությունը հանդիսանում են պատմական իրադարձություն»: (Իմաստը այն է, որ դրանք ճշմարիտ չեն):

Նրա խոսքերը հսկայական ազդեցություն թողեցին Բողոքական Եկեղեցու հետևորդների վրա: Դեյվի Նյուս ամսագիրը հարցում կատարեց երեսուխնը Եպիսկոպոսներից երեսունմեկի մեջ կապված Ջենքինսի խոսքերի հետ: Նրանք հրապարակեցին 1984 թվականի հունիսի 25-ի հարցումների արդյունքը, որն էլ հետևյալն էր.

«11 Եպիսկոպոսները պնդեցին, որ քրիստոնյաները պետք է Հիսուսին համարեն և Աստված և մարդ: Մինչ դեռ 19 ասացին, որ «բավարար է, Հիսուսին համարել Աստծո բարձր

56

Սուրբ Աստվածաշնչի Թարգմանությունների տարբերությունները. Ամեդ Աբդուլ Ուսահաբ Էջ.113

ներկայացուցիչ»։ Ինը եպիսկոպոսներ կասկածի տակ առան Զիսուսի հարության գաղափարը և ասացին, որ դրանք հանդիսանում են զգացմունքների կամ փորձությունների մի շարք, ինչն էլ համոզում է հետևորդներին, որ նա նրանց մեջ է։ Տասնհինգ եպիսկոպոսներ էլ ասում են. «Նոր Կտակարանի մեջ նշված հրաշքները, ավելի ուշ ավելացրել են Զիսուսի պատմության մեջ»։ Սա էլ նշանակում է, որ այն չի կարող հանդիսանալ նրա աստվածայնության վկայությունը։⁵⁷

Ուստի, եկեղեցին և եպիսկոպոսները կասկածի տակ են առնում Զիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությունը և ժխտում են այն։ Նրանք խոստովանում են, որ այն հանդիսանում է Քրիստոնեության լրացուցիչ հավատք։ Նրանք նույնպես հավաստում են, որ ոչ Զիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն), ոչ էլ նրա աշակերտները տեղյակ չէին և որ Պողոսը և նրա հետևորդները, ովքեր գրառել են Կտակարանները և Նամակները ինչպես նաև եկեղեցական ժողովները կերտել են այն։

Այստեղից մենք տեսնում ենք, որ Միաստվածությունը հանդիսանում է Քրիստոնյա համայնքի ծագած շարժում։ Այս շարժումը վերականգնվում է, երբ հավատարիմ մարդիկ ընթերցում են իրենց Սուրբ Գրքերը։ Այն վերականգնում է նրանց տեսիլքը և հայտարարում են իրական ճշմարտությունը, որ գոյություն չունի ոչ մի Աստված, բացառությամբ Ամենաբարձրյալ Ալլահի։

⁵⁷ Անգլիական եպիսկոպոսների Եկեղեցին և Զիսուսի Աստվածայնությունը, Աիմեդ Դիդաթ Էջ.29-31, Սուրբ Աստվածաշնչի Թարգմանությունների Տարբերությունները, Աիմեդ Աբդուլ Ուահաբ Էջ.114-115

ՀԻՍՈՒՄԻ ԱՍՏՎԱԾԱՅԼՈՒԹՅԱՆ ԾԱԳՄԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԸ

Չորրորդ դարում Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) և Սուրբ Հոգու պաշտանմունքին և Սուրբ Աստվածաշունչը հաստատմանը հաջորդում է Քրիստոնյաների հավատքի ավարտուն տեսքը: Հիսուսից (Խ.Ա.Ո.Ն.) հետո Պողոսը հաստատեց Նոր Քրիստոնեություն, այսպիսով որտեղի՞ց են Պողոսը և Եկեղեցական ժողովները առաջ բերելով այս Նոր հավատքները:

Պատասխանելով հարցին, մենք մեջ ենք բերում Չարլզ Գենե Պիերի խոսքերը իր «Քրիստոնեությունը, Սկիզբը և Չարգացումը» գրքի մեջ «Պողոսի երկար նամակների մանրակրկիտ ուսումնասիրությունը արդյունք հանդիսացավ գտնել տաօրինակ գաղափարների խառնուրդը, Հրեական և հեթանոսական հունական գաղափարները»:

Բացատրելու և լուսաբանելու համար, մենք վերանայում ենք Քրիստոնեությանը նախորդող հին կրոնները, որպեսզի ցույց տանք հնագույն Հեթանոսության և Քրիստոնեական Հեթանոսության նմանությունները: Եվ այս նմանությունները դիպչել են Քրիստոնեության դավանանքի հիմքին և ճյուղերին, այնպես, որ մենք ի վիճակի լինենք տեսնել ծագումը և աղբյուրը, որից Քրիստոնեությունը վերցրել է իր հավատքները և դավանանքները:

ԱՌԱՋԻՆ. ԱՍՏԾՈՒ ՄԱՐՄՆԱՎՈՐՈՒՄԸ ՀՆԱԳՈՒՅՆ ՀԵԹԱՆՈՍ ԿՐՈՆՆԵՐԻ ՄԵՋ.

Հավատք ընծայելով մարմնավորված Աստծուն, Աստծո երկրորդ աստվածային հիպոթեզին, ով մարմնավորվել է, որպեսզի քավի մարդկանց մեղքերը, ապացուցում ենք հնագույն կրոնների, օրինակ Հինդուիզմի, հին և հայտնի

հավատքը: Իր «Ջնդկաստան» գրքի մեջ պատմաբան Ալենը ասում է. «Քրիշնան հանդիսանում է բոլոր մարմնավորված աստվածներից ամենահզորը և գերագույնը, քանի որ նրանք մարմնավորվել են կիսով չափ, իսկ Նա, Քրիշնան, որպես աստված հայտնվել է մարդկային կերպարով»:

Ջնդկական «Նահա Քավաթ Բորոն» գրքի մեջ, Քրիշնան ասում է. «Ես կմարմնավորվեմ Յեդուա տանը, որը դուրս է եկել Դեվաքի արգանդից, ես ծնունդ կառնեմ և կկնքեմ մահկանացուն, եկել է ժամանակը, որպեսզի ես ցույց տամ իմ հզորությունը և ազատեմ երկիրը իր բեռից»: Ուստի, հինդուսները նրան համարում են աստվածային մարմնավորված, ով էլ արժանի է երկրպագության:

Առաջադեմ պատմաբան Դվեյնը իր «Թորայի, Կտակարանի առասպելները և նրանց նմանությունները այլ կրոնների մեջ» գրքում խոսում է Բուդդայի մասին: Նա ասում է. «Բուդդան ծնունդ է առել կույս Մայայից, ում երկրպագում են Ջնդկաստանի և այլ երկրների բուդդայականները: Նրանք ասում են. «Նա լքեց երկինքը և իջավ, որպեսզի հայտնվի մարդկային կերպարով ինչպես գթասրտություն մարդկության համար, որպեսզի փրկի իրենց մեղքերից և առաջնորդի»»:

Պատմաբան Դաունը նույնպես նշում է, որ եվրոպացիները զարմացած էին, Ջնդկաստանի արևմուտք, Կոմորին այցելության ժամանակ տեսնելով մարդկանց, ովքեր երկրպագում են Սիլվահանա աստծուն, ով ուներ կուսական ծնունդ:

Մարմնավորված մարդ էր հանդիսանում է նաև Չինաստանի Ֆուհի աստվածը և Ուիսթեն Նոնիքը և Հուանքթին և այլոք: Մարդիկ խոսում էին Բրոմետուս աստծո մասին «Նա հանդիսանում էր իրական մարդ և իրական աստված»:⁵⁸

⁵⁸ Հեթանոսությունը Քրիստոնեության մեջ, Մուհամմեդ Տահեր Աթթենսիիր էջ.47-56

Ուստի մենք կաորդ ենք ասել, որ մինչ Քրիստոնեությունը մարմնավորված աստվածը գոյություն է ունեցել հնագույն հեթանոս կրոնների մեջ, որից էլ Պողոսը և Ժողովները վերցրել են Հիսուսի աստվածայնության հավատքը:

ԵՐԿՐՈՐԴ. ՄԱՐՄՆԱՎՈՐՈՒՄ ՔԱՎՈՒԹՅԱՆ և ՓՐԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Այն ինչին Քրիստոնյաները հավատք են ընծայում կապված մարմնավորման հետ, համապատասխանում է հեթանոս կրոններին, քանի որ Քրիստոնյաները ասում են, որ մարմնավորումը Հիսուսի համար էր, որպեսզի մարդկությունը փրկեր մեղքերից:

Հայտնի գիտնական Ջոուքը նույնը ասում է հնդկական աստվածների մասին: Նա ասում է. «Հնդիկները հավատք են ընծայում, որ աստվածներից մեկը մարմնավորվել և զոհաբերել է իրեն, որպեսզի փրկի մարդկությունը մեղքերից»:

Նույն խոսքերը ասում են Բուդդայի մասին, ում մասին նշել է պատմաբան Մորիս Ուիլյամսը իր Հնդկական Կրոն գրքի մեջ, «եկեղծ իր գթասրտությունից, նկատի ունեն Բուդդային, նա թողեց երկինքը և իջավ երկիր, որպեսզի փրկի մարդկությունը իրենց մեղքերից և ցավերից և արժանի պատժից»:

Իր «Թորայի, Ավետարանի առասպելները և Նրանց նմանությունը այլ կրոնների հետ» գրքի մեջ, Դաունը նշում է, որ հնդիկները անվանել են Յուպիտերի որդուն Բաքհաս, ազգի փրկիչ»:

Նույնը խոսել են Հերկուլեսի, Պարսկական փրկիչ Միրթրի, ինչպես նաև Մեքսիկական խաչված աստված Բաբորի և

այլոց մասին, ում հետևորդները համարում են աստվածներ, ովքեր մարմնավորվել են մեղքերը ներելու համար:⁵⁹

ԵՐՐՈՐԴ. ՄԱՐՄՆԱՎՈՐՎԱԾ ԱՍՏՎԱԾՆ և ԱՐԱՐՈՒՄԸ

Քրիստոնյա այն հավատքը, որ Հիսուս որդին արարիչ Է, նման է մարմնավորված աստվածների հնագույն կրոնների հավատքին: Հնդկական սուրբ գրքերը նշում են, որ «Աստծո որդի Քրիշնան, ով ծնունդ է առել կույս Դիվաքից, հանդիսանում է Սուրբ Երրորդության երկրորդ աստվածային հեպոսթասը, ով արարել է երկինքները և երկիրը և հավատացյալների համար հանդիսանում է առաջինը և վերջինը»:

«Բհագավաթ Գիթա» սուրբ գրքի մեջ Քրիշնան ասում է իր Արգոն աշակերտին, «Ես հանդիսանում եմ բոլոր արարածների աստվածը, ես արարել եմ նրանց և մարդկանց ... ճանաչեք ինձ, ես հանդիսանում եմ մարդկանց արարիչը»:

Զինացիները հավատք են ընծայում, որ Հայրը ոչինչ չի արարել, այլ նրա կուսական ծնունդ առած որդի Լաթոթոն է արարել ամենը:

Ադերմիզդին ուղղված իրենց աղոթքների մեջ պարսիկները ասում են. «Ադերմիզդին եմ ես ուղղում իմ աղոթքը, քանի որ նա արարեց ամենը, ինչ արավել է, կամ պիտի արարվի: Նա իմաստուն, հզոր է, ով արարել է երկինքը, արևը, լուսինը և աստղերը»:

Ասորացիները հավատք են ընծայում «Ներդոթ» առաջնեկին, ինչպես նաև նրանք, ովքեր աստվածացրել են «Ադոնիսին» և «Լաոքիոնին» և այլոց:

⁵⁹ Հեթանոսությունը Քրիստոնեության մեջ, Մուհամմեդ Տահեր Աթթենսիր Էջ.29-38, Քրիստոնեությունը, Ահմեդ ալաբի Էջ.151,158

Նմանապես, հին Եգիպտական սովորույթի մեջ «Ատում» աստվածը խոսքով արարել է ամեն կենդանին, ինչը արարել է կյանքը և ամենը ինչ մարդիկ սիրում կամ ատում են: ⁶⁰

ՉՈՐՐՈՐԴ. ՄԱՐՄԱՎՈՐՎԱԾ ԱՍՏՎԱԾՆԵՐԻ ՀԱՎԵՐԺՈՒԹՅՈՒՆԸ և ԱՆՄԱՀՈՒԹՅՈՒՆԸ

Իր Հայտնության մեջ Հովհաննեսը Հիսուսին նկարագրում է որպես առաջին և վերջին, Ալֆա և Օմեգա: Այս նկարագրությունը ճշգրտորեն համապատասխանում է հեթանոսության և նրանց մարմնավորված աստվածների նկարագրության հետ, որտեղ նրանք հավերժ և անմահ են:

«Գիտա» Հնդկական գրքի մեջ Քրիշնան ասում է. «Երբեք տեղի չի ունեցել, որ ես գոյություն չունեմ, ես արարել եմ ամենը և ես հավերժ և անսահման եմ, արարիչ, ով գոյություն է ունեցել մինչ ամենը: Ես հզոր կառավարիչ եմ, ով իշխանություն ունի տիեզերքի վրա, միջինը և ամենի վերջինը»:

Քրիշնային ուղղված Արգոնի նամակի մեջ մենք ընթերցում ենք. «դու հավերժ ես, հզոր, ում մենք պետք է ճանաչենք, ով կառավարում է արարածներին, դու հանդիսանում ես այն աստվածը, ով գոյություն է ունեցել մինչ աստվածները»:

«Ֆիշնո Բորանի» գիրքը նրան նկարագրում է. «նա չունի սկիզբ, կես և ավարտ»:

Հնդկական գրքերը նշում են Բուդդայի մասին. «նա հանդիսանում է Ալֆան և Օմեգան, գոյություն չունի նրա գոյության սկիզբը կամ ավարտը և նա հանդիսանում է ասվածը, տերը, հզորը և հավերժը»: Նմանատիպ խոսքերը

⁶⁰ Հեթանոսությունը Քրիստոնեության մեջ, Մուհամմեդ Տաիեր Աթթենսիիր Էջ.119-120

կրկնել են Լուբեհի, Լաուբսի, Արմիզդի, Չիոսի և շատերի մասին, ում անվանել են «Ալֆա և Օմեգա»:⁶¹

ՅԻՆԳԵՐՐՈՐԴ. ԱՍՏՎԱԾՆԵՐԻ ԾՆՆԴՅԱՆ ՏԱՐԵԹՎԵՐԸ, ԵՐԿՐՊԱԳՈՒԹՅՈՒՆԸ և ԱՎԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐԸ

Ոչ միայն քրիստոնյա հավատքն է համապատասխանում այլ կրոնների հետ այլև երկրպագությունը և ծննդյան տարեթվերը: Անկախ իրենց աստվածների հեթանոսական հավատքի տարբերությունների, որ նրանց մարմնավորված աստվածները ծնվել են Դեկտեմբերի 25-ին, ինչպես Միթր և այլ աստվածները:

Այս խոսքերը կրկնում են Ուղղափառ Քրիստոնյաները իրենց տարեթվերի մասին: 530 թվականին սա կարգավորել է Դուսետուրը: Նա ցանկություն էր հայտնել Քրիստոնյաներին հեռացնել հեթանոսական տոներից և զբաղեցնել նրանց Քրիստոնյա տոներով: Նույնը տեղի ունեցավ այլ հեթանոսական տոնախմբությունների հետ, այսպիսով Քրիստոնյաները նրանցից վերցրեցին տարեթվերը և ավանդությունները:

«Անգլիկան Եկեղեցու Պատմություն» գրքի մեջ քահանա Բեյդը մեջ բերեց Գրեգորիոս Պապի 601 թվականի առաջին ճառը, որտեղ ցիտում է Մալիթոս Պապի խորհուրդը, որը արգելում է հեթանոս տաճարների կործանումը: Ի լրացում, նա հավատք էր ընծայում նրանց ետ բերել առ ճշմարիտ Աստծո երկրպագության, մաքրել մարդկանց սրտերը մեղքերից և հեշտացնել տաճար այցելությունը, որոնք նրանք սովորություն ունեին այցելել:⁶²

⁶¹ Հեթանոսությունը Քրիստոնեության մեջ. Մուհամմեդ տահեր Աթթենսիիր Էջ.120-121

⁶² Ալլահի և Քրիստոսի ծառաների անկեղծ քննարկությունը Աբդուլ Ուադուդ Շալաբի Էջ.67-72 Քրիստոնեություն, Ահմեդ

Ուստի, նոր քրիստոնյաները չեն գտնի քրիստոնեության վայրի և բովանդակության և իրենց հավատքի տարբերություն, որն էլ կարող էր հեշտացնել քրիստոնեության տարածումը:

ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ՅԵԹԱՆՈՍՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՀՆԱԳՈՒՅՆ

Քրիստոնյաները հեթանոսներից ընդունեցին ոչ միայն Հիսուսի աստվածայնության և Աստծո մարմնավորման, այլև Երրորդության հավատքը:

Որպես ապացույց, մենք կվերանայենք հնագույն հեթանոս ազգերի պատմությունը, որը նախորդել է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) ժամանակաշրջանին: Պատմությունը ապացուցում է, որ շատ հեթանոսներ մինչ քրիստոնեությունը արդեն հավատք են ընծայել Երրորդությանը և այն, ինչ ասում են քրիստոնյաները Երրորդության մասին վերցրել են այդ ազգերից մի փոքր տարբերություններով, փոփոխելով հեթանոսական Երրորդության անունները:

Երեք աստծո հավատքը գոյություն է ունեցել Քրիստոսի (Խ.Ա.Ո.Ն.) ծնունդից չորս հազար տարի առաջ: Բաբելոնացիները հավատք են ընծայել, երբ աստվածներին բաժանել են երեք խմբի, (երկնքի աստված, երկրի աստված և ծովի աստված):

Այնուհետ, Երրորդությունը զարգացում ապրեց այնպես, ինչպես որ այժմ գոյություն ունի Քրիստոնեության մեջ, Քրիստոսից առաջ տասներորդ դարում: Հնդիկները հավատք են ընծայել, որ իրենց Երրորդությունը բաղկացած է Բրահմայից, Ֆիշնայից և Շիվայից և այս երեքը հանդիսանում են մեկը:

Շալաբի Էջ. 83, ճշմարիտ Քրիստոնեությունը, որը ուսուցանել է Քրիստոսը, Ալաա Աբու Բաքր Էջ.191-192

Աթևիսը աղոթքների մեջ նշում են. «oh, երեք աստվածները տեղյակ են, որ ես հավատք եմ ընծայում մեկ աստծո: Ասացեք ինձ, թե ձեզնից ո՞վ է հանդիսանում ճշմարիտ աստվածը, որպեսզի ուղղեմ իմ աղոթքը և երդումը: Այնուհետ երեք աստվածները հայտնվում են և ասում են նրան. «ու, հավատացյալ, իմացիր, որ մեր մեջ գոյություն չունի ոչ մի տարբերություն, երեքը, որը դու տեսնում ես, ձևն է և նույնությունը, սակայն երեքի մեջ գոյություն ունի միայն մեկ աստվածային անհատ»»:

Հնդկական արձանագրությունների մեջ մենք կարող ենք գտնել երեքգլխանի և մեկ մարմին կուռք, որն էլ նշում է երրորդությունը:

Երրորդությունը ծանոթ էր հնագույն հեթանոսներին, այդպիսիք են հանդիսանում եգիպտական Երրորդությունը, (Օգիրուսը, Իսիսը և Հոարսը), Պարսկական Երրորդությունը (Որմիզդը, Միրթը և Ահրամանը), Սկանդինավյան Երրորդությունը (Օդենը, Թորան և Ֆրիյը) և Մեքսիկական Երրորդությունը (Թսիկլիբոկան, Ահոթզլիփո Շթիկին և Թլակոման): Հունական փիլիսոփաները, ում հավատքը համապատասխանում է Քրիստոնեական հավատքին, նույնպես ունեն իրենց Երրորդությունը, (գոյությունը, գիտելիքը և կյանքը և շատ այլ), որոնց նշելու համար կպահանջվի երկար ժամանակ:⁶³

Նույնիսկ Նիկիայի Դավանանքը, որը ներկայացրեց Նիկիայի ժողովը, հանդիսանում էր հնագույն կրոններից: Պատմաբան Մալվերը Հնդկական գրքերից մեջ է բերում իրենց հավատքը ասելով. «մենք հավատք ենք ընծայում Բասֆաթին (արևին), ամենի կառավարչին, ով արարեց երկինքները և երկիրը և նրա միակ որդուն «Ասին» (կրակին), լույսից լույսին, ծնված, ոչ արարված, ով Հոր հետ

⁶³ Հեթանոսությունը Քրիստոնեության մեջ. Մուհամմեդ Տահեր Աթթինսիիր, Էջ.13-23 Քրիստոնեություն, Ահմեդ Շալաբի Էջ.118-120 Թորայի և Ավետարանի ուսումնասիրությունը, Քեմալ Սաաֆան Էջ.81,228

հանդիսանում էր մեկ եռթյուն, ով մարմնավորվել էր Ֆայայից, կույս Մայայի ոգուց: Մենք հավատք ենք ընծայում Ֆայոյին, (ոգուն), որը շարունակվել է Յորից և որդուց, ով հանդիսանում է հայրը և որդին փառաբանում և խոնարհվում է նրան»:

Բրիտանիկա Յանրագիտարանը նշում է, որ «Երրորդության գաղափարը ունի հունական ծագում, հրեական մուտքագրմամբ և հանդիսանում է տարօրինակ խառնուրդ, որը պատրաստել են Քրիստոնյաները, որովհետև կրոնական գաղափարները վերցրել են Սուրբ Աստվածանչից, սակայն լցրել են օտարերկրա փիլիսոփայություններով:

Յոր, որդու և Սուրբ Յոգու գաղափարները առաջ են եկել Յրեաներից: Վերջին, Սուրբ Յոգու գաղափարը Յիսուսը հազվադեպ է կիրառել:

Լեոն Յոթեիրը ասում է. «Քրիստոնեությունը Յունական փիլիսոփայությունից կլանել է շատ գաղափարներ և մտահաղացումներ: Քրիստոնյա աստվածաբանությունը ծագել է միևնույն աղբյուրից, որն էլ հանդիսանում է Պլատոնիզմը և այդ իսկ պատճառով նրանց մեջ մենք գտնում ենք շատ նմանություններ»:

Յունական փիլիսոփայությունը տարածվել է Ալեքսանդրիայում, որտեղ գտնվում էր Պլատոն Ալեքսանդրացին (207 թվ.): Նա հավատք է ընծայել երրորդությանը Աստված. Միտք, ոգի: Ուստի, Ալեքսանդրացի սրբերը հանդիսանում էին առաջինը, ովքեր հավատք ընծայեցին երրորդությանը և պաշտպանեցին այն:

Ուիլ Դուրանթը և այլոք ասում են, որ հեթանոսությունը տարածվեց Յոմից: Նա նույնպես ասում է. «Երբ Քրիստոնեությունը նվաճեց Յոմը, ապա նոր կրոնի վրա ազդեցություն գործեցին հին հեթանոս այնպիսի ծեսերը, ինչպիսիք են կոչումները, մեծ կարդինալը և մեծ մոր երկրպագությունը»:

Իր «Քրիստոնյա Յեթանոսություն» գրքի մեջ Ռոբերթսոնը աջակցում է այս գաղափարին, նա հավատք է ընծայում, որ

այս հավատքները Յոմ են հասել են 70 թվականին, պարսիկների միջոցով:

Մյուսները հավատք են ընծայում, որ այս հավատքները տարածել է հնագույն Փարավոնների գաղափարախոսությունը, որը մոտ էր կանգնած Քրիստոնեությանը ի շնորհիվ իրենց սերտ հարևանության:

Այլ գիտնականներ հավատք են ընծայում, որ այս գաղափարները տարածումը եկել է Թորսոսից, ով հզոր դպրոցներ ուներ Յունական գրականության մեջ, որտեղ էլ մեծացել էր Պոդոսը ում վրա այս գաղափարները մեծ ազդեցություն էին գործել:⁶⁴

«Մարմնավորված Աստծո Առասպելը» գրքի հեղինակները նույնը նշում են ասելով. «Հավատքը, որ Հիսուսը հանդիսանում է Աստված, Աստծո որդի կամ որ Աստված մարմնավորվել է նրա մեջ, ոչ ավելին է, քան հեթանոս առասպել և լեգենդ»:⁶⁵

Այստեղից ես կարող եմ ասել, որ Երրորդությունը ունի հեթանոս ծագում, որը դուրս է եկել բնագրից, մարգարեների ուղղորդությունից և Ալլահից բացի մեկ այլ աստծո երկրպագությամբ:

Ամենաբարձրյալ Ալլահը մեզ ասում է Քրիստոնյա հավատքի ծագման մասին: Նա ասում է. «Հրեաները Ուզարին

⁶⁴ Հեթանոսությունը Քրիստոնեության մեջ Մուհամմեդ Տահեր Աթթինսիիր, Էջ. 173 Քրիստոնեություն, Ահմեդ Շալաբի Էջ.150 Յուդայականությունը և Քրիստոնեությունը Մուհամմեդ Դիառահման Ալ Աթամի, 282, 299, 414-415

⁶⁵ Ալլահի ճառայի և Քրիստոսի Անկեղծ Քննարկում Աբդուլ Ուադուդ Շալաբի Էջ.67-73, Քրիստոնեությունը, Ահմեդ Շալաբի Էջ. 152, ճշմարիտ Քրիստոնեությունը, որը ուսուցանել է Քրիստոսը Ալաա Աբու Բաքր Էջ.139 Քրիստոսը Ղուրանի, Թորայի և Ավետարանի մեջ Աբդուլ Քարիմ Էլ Խատիբ Էջ.137 Քրիստոնյա Միաստված Դավանանքներ Իսլամի և Քրիստոնեության միջև, Յունի Ալ Աթիիր Էջ.19-20

անվանում են Աստծո որդի, իսկ Քրիստոնյաները Քրիստոսին են անվանում Աստծո որդի: Այդ նրանց խոսքերն են, այսպես նրանք ընդօրինակում են անհավատների խոսքերը: Թող Աստծո անեծքը լինի նրանց. որքան են նրանք մոլորվել ճշմարտությունից»: (Սուրբ Ղուրան 9:30)

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպես, ես հասա այս գրքի ավարտին, հուսով եմ պատասխանեցի իմ արդյո՞ք Ամենաբարձրյալ Ալլահը հանդիսանում է մեկը, թե երեքը հարցին:

Սուրբ Աստվածաշնչի ուսումնասիրության արդյունքում մենք տեսնում ենք, որ Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) հանդիսանում է Ամենաբարձրյալ Ալլահի ամենամեծ մարգարեներից մեկը: Նա (Խ.Ա.Ո.Ն) չի հայտնել աստվածայնություն կամ Տերություն և նա չի դադարել ոչ մի վայրկյան երկրպագել Ամենաբարձրյալ Ալլահին և նույնը պատվիրել իր ժողովրդին:

Ակնհայտ է, որ Քրիստոնյաների Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնության վկայության հայտարարությունը տեսիլք է, որը հեշտորեն հերքում է Սուրբ Աստվածաշնչի հատվածների ուսումնասիրությունը, որն էլ իր հերթին ապացուցում է Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) մարդ և մարգարե լինելը:

Հետևելով այս ծայրահեղ ուսումնասիրությանը, մենք նույնպես տեղեկանում ենք այն աղբյուրի մասին, որից Պողոսը վերցրել է այս հեթանոս հավատքը, ըստ որի նա ցանկացել է աղավաղել Քրիստոնեությունը, դարձնելով այն հեթանոս կրոն: Նա թողեց Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) և նրա աշակետների ուղղին և Քրիստոնեությունը ցուցադրեց նոր ոճով: Ուստի աշակետները և առաքյալները անհայտացան Հռոմեական հետապնդումների ընթացքում, որպեսզի սպասեն նոր արևածագին, այսինքն վերջին Կտակարանին, որն էլ հանդիսանում է Իսլամը և նրա հզոր Մարգարե Մուհամմեդը (Խ.Ա.Ո.Ն):

Ընթերցողին հայտնելով իմ երախտագիտությունը, ես նրան հրավիրում եմ ընթերցել նաև այս շարքի հաջորդ դրվագը «Ճշմարիտ Ուղղորդությունը և Լույսը» աշխատության «Արդյո՞ք Հիսուսը (Խ.Ա.Ո.Ն) Չոհաբերեց Իր Կյանքը Խաչի վրա» վերնագիր հատվածը:

Օվ, Ալլահ, ցույց տուր և ուղղորդիր մեզ առ ճշմարտություն, որի մասին մենք վիճում ենք, իրոք, դու ուղղորդում ես ճշմարիտ ուղղու նրան, ում ցանկանում ես, Ամեն:

ԱՂՅՈՒՐՆԵՐ և ՔԱՂԱՃՔՆԵՐ.

- Սուրբ Ղուրան
- Սուրբ Աստվածաշունչ, Անգլիական Տիպական Տարբերակ 1981 թ.
- Սուրբ Աստվածաշունչ, Միջին Արևելքի Սուրբ Աստվածաշնչի հրատարակչական խմբագրում, Բողոքականների կրկնօրինակ
- Սուրբ Աստվածաշունչ, Միջին Արևելքի Սուրբ Աստվածաշնչի հրատարակչական խմբագրում, Ուղղափառ կրկնօրինակ
- Սուրբ Աստվածաշունչ, Ջերսույթ Փրիսթիուդի խմբագրություն, Կաթոլիկ կրկնօրինակ, խմբագրել են Ջերսույթ հայրերը և բաժանել է Արևելքի, Բեյրութի Աստվածաշնչի կազմակերպությունը: Թարգմանվել է Ավետիսի Աստվածաշնչից, ժամանակակից Անգլիական Տարբերակ, 2 –րդ Հրատարակություն 1992
- Աստվածաշունչը Հիմնական Անգլերեն լեզվով, 1965 թվ.
- Դուայ- Ռեյմսի Աստվածաշունչ, 1899թվ.
- Դարբիի Աստվածաշունչ, 1889 թվ.
- Սուրբ Աստվածաշունչ, Եբրայերեն Սուրբ Գրերը և Հունական Սուրբ Գրերը, նոր աշխարհի թարգմանություն (Եհովայի Վկայության հրատարակություն).
- Սամարիտական Թորա, Քահանա Աբու Ալ Հասան Իսահակ Աստրի թարգմանություն, Հրատարակել է Ահմեդ Հիջազի Ալ Սաքան ,1 –ին հրատարակություն, Ալ Անսար հրատարակություն, Կահիրե, լուսնային օրացույց, 1398.

- Բարնաբայի Կտակարան, Խալիլ Սաադի թարգմանություն: Ալ Ուաթանք հրատարակչական խմբագրություն: Քուվեյթ, լուսնային օրացույց 1406.
- Հովհաննես Մկրտիչը Իսլամի և Քրիստոնեության միջև, Ահմեդ Հիջազի Ալ Սաթա 1-ին հրատարակություն, Ալ Թուաթ Ալ Արաբի հրատարակություն, լուսնային օրացույց 1399.
- Հայտնված ճշմարտություն, Ռահամթու Ալլահ Ալ Հինդի: Վերանայել է Մուհամմեդ Ահմեդ Մալքաուի, Ալ Հադիթ հրատարակություն, Կահիրե, լուսնային օրացույց, 1404
- Հոգևոր Գիտելիքի Հանրագիտարան, 3-րդ հրատարակություն, Ալ Թաքաֆա հրատարակություն 1995 թվ.
- Քրիստոնեական գաղափարախոսության Պատմությունը, Զահանա Դոկ, Հանա Գերգես Ալ Խուդարի, Դար Ալ Թաքաֆա հրատարակություն, Կահիրե, 1981 թվ.
- Հովհաննեսի Ավետարանի Մեկնաբանություն, Աթնասիուս Զահանա, 4-րդ հրատարակություն, Դար Ալջիլ, Կահիրե 1995 թվ.
- Սուրբ Աստվածաշնչի Բառարան, աստվածաբանների և պրոֆեսորների ընտրանի, խմբագիրներ Բուտրոս Աբդուլ Մելիք, Ջոն Ալեքսանդր Թոմսոն, Իբրահիմ Մաթթար, 9-րդ հրատարակություն, Ալ Թաքաֆա հրատարակություն, 1994 թվ.
- Սուրբ Աստվածաշնչի Գործնական Մեկնաբանություն, աստվածաբան գիտնականների խումբ, Կահիրե

ՑԱՆԿ

1	Ծանոթագրություն	
2	Ներածություն	
3	Հիսուս Քրիստոսը Մահմեդական Հավատքի մեջ	
4	Քրիստոսի Աստվածայնության Քրիստոնեական Վկայությունը	
5	1- Տարբերակներ, որոնք Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) վերագրում են Տերություն և Աստվածայնություն	
6	2 – Տարբերակներ, որոնք Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն) վերագրում են աստվածային Որդիություն	
7	3 –Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) Աստվածային Մարմնավորման Տարբերակները	
8	4 – Ամենաբարձրյալ Ալլահի բնութագրերի Վերագրության Հատվածները Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն)	
9	5 – Ամենաբարձրյալ Ալլահի արարքների վերագրությունը Հիսուսին (Խ.Ա.Ո.Ն)	
10	6 – Հիսուսի Հրաշքները, որպես Նրա աստվածայնության վկայություն	
11	Տարբերակներ, որոնք հակասում են Հիսուսի (Խ.Ա.Ո.Ն) աստվածայնությանը	
12	Մարմնավորման Նպատակները	
13	Սուրբ Հոգու Աստվածայնությունը	
14	Երրորդության Քրիստոնեական Վկայությունը	
15	Երրորդության Քննադատական Ուսումնասիրությունը	
16	Միաստվածության և Երրորդության պատմությունը	

	Քրիստոնեության մեջ	
17	Հիսուսի Աստվածայնության ճագման Գաղափարը	
18	Աղբյուրներ և Քաղվածքներ	
19	Ցանկ	

